

LÄNSSTYRELSEN VÄSTERBOTTEN

ÅRS REDO VISNING 2013

Länsstyrelsen
Västerbotten

Dnr: 1371-2014

Regeringen
Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Landshövdingens underskrift av årsredovisningen 2013

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Jag bedömer vidare att den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten är betryggande.

Umeå den 19 februari 2014

.....
Magdalena Andersson
Landshövding Länsstyrelsen Västerbotten

Innehåll

Landshövdingen har ordet	2
Organisation	4
Resultatredovisning	5
<i>Länsstyrelseinstruktion 2 §</i>	6
<i>Övrig förvaltning</i>	9
<i>Trafikföreskrifter</i>	12
<i>Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor</i>	13
<i>Regional tillväxt</i>	18
<i>Infrastrukturplanering</i>	38
<i>Hållbar samhällsplanering och boende</i>	40
<i>Energi och klimat</i>	48
<i>Kulturmiljö</i>	62
<i>Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar</i>	71
<i>Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd</i>	81
<i>Lantbruk och landsbygd</i>	108
<i>Rennäring m.m.</i>	122
<i>Fiske</i>	129
<i>Folkhälsa</i>	134
<i>Jämställdhet</i>	142
<i>Integration m.m.</i>	152
<i>Organisationsstyrning</i>	158
<i>Personaluppgifter</i>	159
<i>Året i siffror</i>	161
Resultaträkning	177
Balansräkning	178
Anslagsredovisning	180
<i>Finansiella villkor</i>	181
Noter	182

LANDSHÖVDINGEN HAR ORDET

Verksamhet

Länsstyrelsen är regeringens företrädare i Västerbotten. Den viktigaste uppgiften för myndigheten är att arbeta för att riksdagens och regeringens beslut får genomslag i länet. Under år 2013 har Länsstyrelsen haft en god måluppfyllelse och merparten av de planerade åtgärderna har genomförts.

Dialog och samverkan

Verksamhetsåret 2013 har präglats av dialog och samverkan med länets kommuner samt med nationella myndigheter. Ett flertal händelser har fungerat som en bekräftelse på betydelsen av Länsstyrelsen som samordnare mellan regionala och nationella aktörer. Under hösten stod Länsstyrelsen som värd för ett regionalt seminarium med Post- och telestyrelsen där frågan om mobiltäckning och operatörernas utbyggnadsplaner stod på agendan. Myndigheten anordnade också en nationell gruvkonferens för handläggare från alla länsstyrelser i början av december där Bergsstaten medverkade liksom representanter för Mark- och miljödomstolen.

Länsstyrelsen har också initierat ett flertal träffar med Migrationsverket, både inom ramen för vårt eget Migrationsråd, men också i samband med att vi i november stod som värd för en nationell konferens om ensamkommande flyktingbarn. Dessa tre exempel visar på ett tydligt sätt hur vi tagit initiativ till samarbete med andra myndigheter för att föra dialog kring aktuella problemområden och utvecklingsmöjligheter i länet.

Effektiv förvaltning och bättre service

Under hösten infördes En väg in som innebär att alla ärenden inkommer till myndigheten via en central e-postlåda. Förändringen är ett led i Länsstyrelsens arbete med att skapa en mer rättsäker och personoberoende ärendehantering. Den nya rutinen är ett resultat av vårt arbete med ständiga förbättringar och utgör ett bra exempel hur vi arbetar med uppdraget en stadsförvaltning i förnyelse.

Hållbar utveckling med hjälp av nya metoder

Omsorgen om våra naturtillgångar och vår miljö är en central uppgift för Länsstyrelsen. Under 2013 väcktes idén om att komplettera Klimatrådet, ett samverkansråd för strategiska hållbarhetsfrågor, med ett antal klimatambassadörer. Klimatambassadörerna, som utses under 2014, ska vara välkända och respekterade i länet. Deras roll blir att verka som förebilder, informationsspridare och pådrivare inom området.

Västerbotten visade upp sig i Helsingfors

Gruvnäring och framtidens kommunikation över Kvarken stod i fokus när Länsstyrelsen, i samverkan med Svenska ambassaden, genomförde arrangemanget Bord och Toner i Helsingfors i slutet av sommaren. Ett antal västerbottniska företag medverkade på plats för att visa upp sitt utbud av varor och tjänster för de speciellt inbjudna gästerna, som företrädde näringslivet, den finska regeringen och övrig offentlig sektor i Finland. Bord och toner utgjorde starten på Länsstyrelsens engagemang kopplat till det faktum att Umeå utsetts till Europas kulturhuvudstad 2014.

Mångfacetterad verksamhet

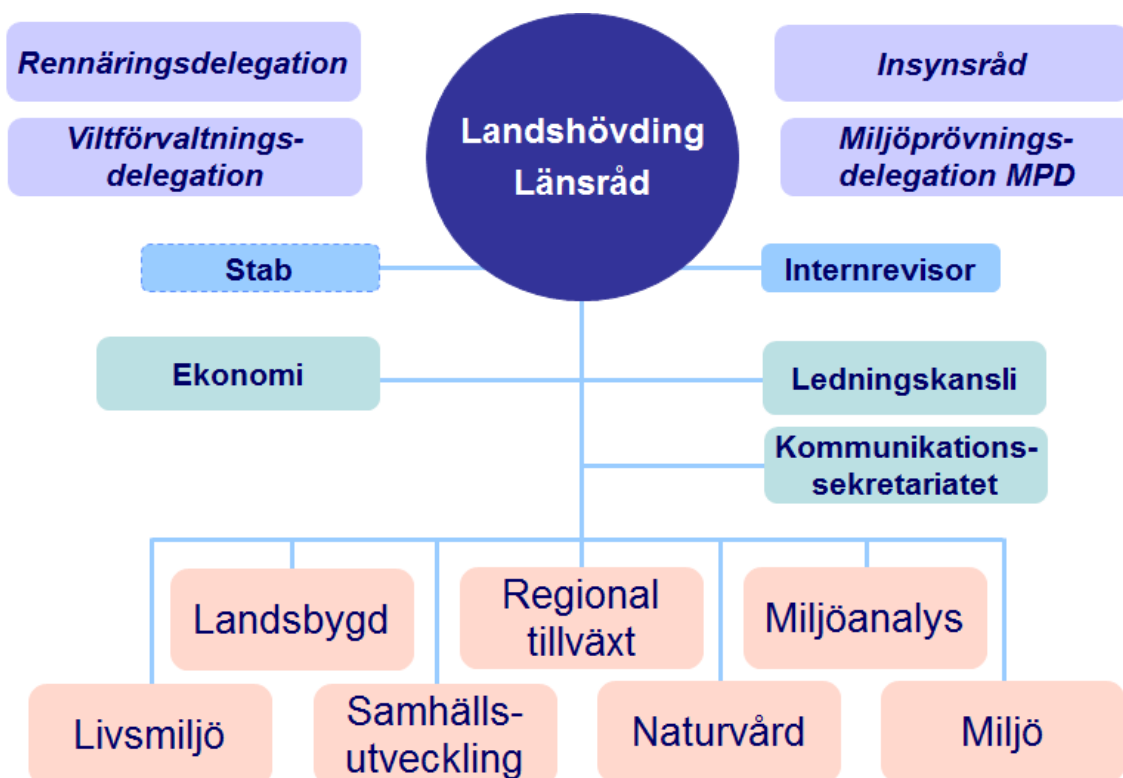
En snabb genomgång av uppmärksammade ärenden under året fungerar som en bekräftelse på den bredd och betydelse för samhället som Länsstyrelsens verksamheter har. Länsstyrelsen har fått positivt gensvar för till exempel arbetet med konkreta miljöåtgärder, stöttat betydelsefulla investeringar till ett antal företag i länet, samt uppmärksammats för ett väl fungerande sätt att hantera komplicerade uppdrag som till exempel utvidgat strandskydd, reservatsbildning, prövning av nya vindkraftparker och gruvor.

Rovdjursfrågor, nya naturreservat, och förberedelser inför mottagandet av stora flyktinggrupper är tre ytterligare områden som visar betydelsen av en effektiv och professionell Länsstyrelse.

Magdalena Andersson
Landshövding

ORGANISATION

Redovisa Länsstyrelsens organisationsplan.

Länsstyrelsen är en enrådgivningsmyndighet med ett insynsråd. Det betyder att Landshövdingen är direkt ansvarig inför regeringen och insynsrådet ska uppfylla kravet på demokratisk insyn och medborgerligt inflytande. Insynsrådet har begränsat ansvar och ingen rätt att fatta beslut i Länsstyrelsens namn utan ska vara ett stöd för Landshövdingen och verksamheten.

Länsstyrelsen är uppdelad i sju enheter som var för sig och tillsammans sköter olika delar av verksamheten. Ledningen har till sitt förfogande stödfunktionerna ledningskansli, ekonomi samt kommunikationssekreteriat. Syftet med den platta organisationen är att öka effektiviteten, kommunikationsvägarna samt stärka varumärket Länsstyrelsen.

RESULTATREDOVISNING

Resultatredovisningens ordningsföljd följer den av länsstyrelserna gemensamt beslutade verksamhets- och ärendestrukturen, (VÅS), som används för länsstyrelsernas ärende- och ekonomiredovisning.

Varje verksamhetsområde inleds med likvärdiga prestationstabeller där utvecklingen av årsarbetskrafter, verksamhetskostnader, ärendehantering och bidragsutbetalningar presenteras samt i förekommande fall utfall av brukarundersökningar. Tabellerna följs av kommentarer till de redovisade värdena samt kommentarer till andra väsentliga prestationer inom sakområdet. Därefter följer återrappporteringen av de regleringsbrevsuppdrag som ska återrappporteras i årsredovisningen och som avser det aktuella verksamhetsområdet.

Länsstyrelseinstruktionen (2007:825) 2 § första stycke avseende nationella mål återrappporteras genom indikatorerna som är placerade under respektive verksamhetsområde. Övriga delar av 2 § länsstyrelseinstruktionen återrappporteras under rubriken Länsstyrelseinstruktionen 2 §.

Länsstyrelseinstruktionen (2007:825) ändrades till en ny lydelse per 15 december 2013. Fr.o.m. 15 december 2013 gäller en ny skrivning för 5 § punkt 8 samt en helt ny 5a § i Länsstyrelseinstruktionen (2007:825). 5 § punkt 8 avser sakområde Energi och klimat och 5a § avser sakområdet Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd. Eftersom myndigheten arbetat efter Länsstyrelseinstruktionen som gällde t.o.m. 14 december 2013 under nästan hela året är det den som myndigheten skriver om i årsredovisningen.

Indikatorer

Länsstyrelsen i Örebro län fick genom regleringsbreven för 2011 och 2012 i uppdrag att samordna arbetet med att utarbeta enhetliga indikatorer. Indikatorerna ska beskriva hur resultat förhåller sig till målet att nationella mål ska få genomslag i länen samtidigt som hänsyn tas till regionala förhållanden och förutsättningar. Uppdraget redovisades till regeringskansliet i juni 2011 resp. juni 2012.

Därefter tog regeringen beslut om att de föreslagna indikatorerna skulle användas första gången i årsredovisningen för 2012. Länsstyrelserna arbetade in ett avsnitt om indikatorer i den årsredovisningsmall som gemensamt tas fram av länsstyrelserna.

Efter att årsredovisningarna för 2012 lämnats in till regeringskansliet har länsstyrelsen i Örebro gjort en uppföljning av erfarenheterna kring indikatorerna. Sammantaget är erfarenheterna relativt positiva. Det framkom synpunkter på några definitioner och benämningar varför vissa förändringar och justeringar har gjorts för 2013.

Undantag från ekonomiadministrativa regelverket

I regleringsbrevet för 2013 har regeringen beslutat om följande undantag från det ekonomiadministrativa regelverket:

Vid redovisning av länsstyrelsernas uppgifter som avses i 2 § första-tredje styckena förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktionen ska myndigheten inte tillämpa 3 kap. 1 § andra stycket förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag om att resultatredovisningen ska avse hur verksamhetens prestationer har utvecklats vad gäller volym och kostnader.

Vad gäller fördelningen av verksamhetens totala intäkter och kostnader i resultatredovisningen enligt 3 kap. 2 § jämfört med 3 kap. 1 § tredje stycket förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, ska verksamhetskostnader och årsarbetskrafter redovisas, vilket innebär ett undantag från kravet att redovisa intäkter, i en för länsstyrelserna enhetlig struktur och enligt anvisningar från Länsstyrelsen i Örebro län.

Länsstyrelseinstruktion 2 §

Länsstyrelsen ska verka för att nationella mål får genomslag i länet samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar.

Länsstyrelsen ska utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande och inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser.

Länsstyrelsen ska främja länets utveckling och noga följa tillståndet i länet samt underrätta regeringen om dels det som är särskilt viktigt för regeringen att ha vetskap om, dels händelser som inträffat i länet.

Länsstyrelsen ska vidare ansvara för de tillsynsuppgifter som riksdagen eller regeringen har ålagt den. Förordning (2008:1346)

Länsstyrelsen ska verka för att nationella mål får genomslag i länet samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar.

Länsstyrelsen Västerbotten är angelägen om att i olika sammanhang informera om, följa upp och föra dialog om hur de nationella målen ska få genomslag i länet inom våra samtliga sakområden. Det sker med andra statliga myndigheter, kommuner, Region Västerbotten, företrädare för näringslivet, intresseorganisationer och enskilda företag.

Länsstyrelsen redovisar i årsredovisningen indikatorer inom 5 sakområden som ska beskriva hur resultat förhåller sig till målet att nationella mål ska få genomslag i länen samtidigt som hänsyn tas till regionala förhållanden och förutsättningar. Indikatorernas återrapportering samt ytterligare redovisningar om hur Länsstyrelsen verkat för att nationella mål fått genomslag i länet återfinns under respektive sakområde.

Länsstyrelsen ska utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande och inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser.

Landshövdingen och länsrådet i Västerbotten samråder med kommunerna, det kommunala samverkansorganet Region Västerbotten, landstinget och med statliga myndigheter i och utanför länet. De frågor som behandlas vid samråden är de som påverkar eller har betydelse för myndigheternas och kommunernas verksamhet samt länets utveckling.

Länsstyrelsen har initierat sektorsövergripande samverkan med ett antal nationella myndigheter under 2013. Post- och Telestyrelsen, Jordbruksverket, och UD är tre exempel på verksamheter som under året besökt Västerbotten för att föra en dialog kring sina verksamhetsområden, i första hand med Länsstyrelsen, men också med andra samhällsaktörer.

Länsstyrelsen har också stått som värd för besök från delar av justitieutskottet, träffat representanter för Sametinget för att fördjupa dialogen med nationella minoriteter, samt organiserat olika former av samverkan i samband med ministerbesök på olika håll i länet.

Länsstyrelsens enhetschefer rapporterar till Landshövding och länsråd om de samråd i verksamhets- och utvecklingsfrågor som de har genomfört under året inom sina sakområden. Samråd och samarbete med andra länsstyrelser sker i enlighet med den generella överenskommelse som upprättats mellan landets landshövdingar och i övrigt enligt de

särskilda direktiv som utfärdas. Länsrådet utser Länsstyrelsens representanter i de olika nätverksgrupperna.

Ytterligare redovisningar om hur Länsstyrelsen under året initierat och vidareutvecklat samarbeten i länet återfinns under respektive sakområde.

Länsstyrelsen ska främja länets utveckling och noga följa tillståndet i länet samt underrätta regeringen om dels det som är särskilt viktigt för regeringen att ha vetskap om, dels händelser som inträffat i länet.

Länsstyrelsen återskärper till Regeringen uppgifter enligt Länsstyrelseinstruktionen och regleringsbrevets uppdrag, dels genom myndighetens årsredovisning och dels genom löpande redovisningar under året. Länsstyrelsen rapporterar även i vissa fall till nationella myndigheter som Boverket, Havs- och vattenmyndigheten, Jordbruksverket, Livsmedelsverket, Naturvårdsverket och Tillväxtverket.

Redovisningar rörande länets utveckling återfinns under respektive sakområde men nedan redovisas några ytterligare exempel på aktiviteter som Länsstyrelsen särskilt vill redovisa:

Länsstyrelsen strävar efter största möjliga öppenhet och transparens och vill medverka till ökad kunskap om både Länsstyrelsens arbete och om länets möjligheter och förutsättningar. Landshövdingen har skapat ett forum för länets riksdagsledamöter där man kontinuerligt träffas och lyfter aktuella frågor. Riksdagsledamöterna erbjuds också att delta i Länsstyrelsens aktiviteter som rovdjursinventering, fiskeförvaltning, seminarier och samråd.

Basnäringarna i form av skog- och gruvnäring utgör fortfarande grunden för regional utveckling och tillväxt i länet men Länsstyrelsen ser också möjligheter i den tjänstesektor som är på stark tillväxt kring basnäringarna. Länsstyrelsen fortsätter därför arbetet med att stimulera gränsöverskridande kopplingar mellan basnäringarna och de "nya" näringarna i form av digitala näringar men också det miljökunnande som finns i länets företag. Det arbetet görs framför allt genom klustersamverkan, att klustra kluster. I länet finns starka kluster inom basnäringarna och inom de digitala näringarna och att föra samman dessa skapar enligt Länsstyrelsens syn regional tillväxt.

I detta arbete deltar ProcessIT, Skogstekniska klustret, Georange, IGIS och Region Västerbotten. Länsstyrelsen ser det samlade regionala ledarskapet som mycket viktigt för att vässa regionens möjligheter och har under året arbetat aktivt med att samla det regionala ledarskapet kring dessa viktiga frågor. I detta sammanhang har Umeå universitet en nyckelroll för de digitala näringarna som genomgående är små företag som inte har egen utvecklings- eller forskningskapacitet utan den miljön finns på universitetet.

Tillsammans utgör länets starka och växande basnäringar, i kombination med det faktum att Umeå universitet stärkt sin position som ett av landets största utbildnings- och forskningsuniversitet, en plattform för fortsatt utveckling i Västerbottens län. Insikten om besöksnäringens växande betydelse har ökat under året. Länsstyrelsen vidtog också ett antal åtgärder under året i syfte att förbereda organisationen inför genomförandet av kulturhuvudstad 2014

Länsstyrelsen har under året samarbetat med svenska ambassaden i Helsingfors med två för länet viktiga frågor, utvecklingen av gruvnäringen i länet kopplat till den nationella mineralstrategin samt öst-västlig kommunikation där förbindelsen till Finland över Kvarken

är en viktig pusselbit. I samverkan genomfördes seminarier på ambassaden kring dessa frågeställningar.

I slutet av år 2012 genomfördes en regional Skogsrieketkonferens i länet där en regionalisering av regeringens vision Skogsrieket antogs. Landshövdingen har under 2013 tagit detta vidare till ett initiativ till att implementera den regionala färdplanen i länet och en arbetsgrupp bildades för detta med representanter från både skogsnäringen och andra myndigheter. Vidare har Länsstyrelsen skapat ett nära samarbete med Norrbottens länsstyrelse kring regeringens vision Skogsrieket.

Länsstyrelsen ska vidare ansvara för de tillsynsuppgifter som riksdagen eller regeringen har ålagt den. Förordning (2008:1346)

Länsstyrelsen har ansvaret för de tillsynsuppgifter som riksdagen eller regeringen har ålagt myndigheten. Det övergripande syftet är att se till att demokratiskt fattade beslut genomförs. Tillsyn har under året bedrivits bland annat i form av tillsynsbesök, utbildnings- och informationsinsatser.

Med utgångspunkt från internrevisionens granskningsrapport 2011 genomförde Länsstyrelsen under 2012 en fördjupad kartläggning av tillsynsverksamheten. Kartläggningen utfördes i form av intervjuer med medarbetare/chefer inom samtliga enheter med utgångspunkt från ett frågeformulär. Resultatet av detta arbete visade bland annat på behov av en gemensam terminologi på tillsynsområdet samt en önskan att vidareutveckla arbetssätt med avseende på struktur och samordning inom de olika tillsynsområdena.

Länsstyrelsen beslutade därför att för verksamhetsåret 2013 genomföra en gemensam tillsynsvecka där flera sakområden fokuserade på tillsyn. Veckans två syften var att uppmärksamma och stärka tillsynsarbetet samt att uppmärksamma vårt tillsynsarbete externt. Inför tillsynsveckan genomfördes en kompetensutvecklingsdag för att utveckla medarbetarnas kompetens inom tillsyn och kontroll. Under tillsynsveckan genomfördes planerade kommunikationsinsatser för att förmedla vår tillsynsroll till allmänheten.

Nedan redovisas ett antal aktiviteter och resultat av tillsynsveckan:

- En kompetensutvecklingsdag i augusti 2013, där ett 50-tal medarbetare deltog.
- En gemensam Tillsynsvecka genomfördes under den 9-13/9 2013.
- Under veckan utfördes tillsyn över ett 90-tal olika objekt allt från torvtäkter, djurhållning, terrängkörning till kyrkliga inventarier.
- Länsstyrelsen anordnade seminarier och bedrev spaning med helikopter.
- Samtliga regionala medier publicerade inslag och artiklar under Tillsynsveckan.
- Vid Lycksele djurpark utförde Länsstyrelsen en kombinerad djurskydds- och miljötillsyn.
- Övriga resultat i systemet för omvärldsbevakning visar aktiviteter i sociala medier, en direkt följd av medarbetarnas egna aktiviteter och rapporter under veckan.
- En slutrapport har tagits fram med ett förslag till fortsatt arbete.

Utvärderingen av den gemensamma tillsynsveckan visar, att trots vissa brister har kompetensutvecklingsdagen sammantaget upplevts positivt av deltagarna samt att vi både internt och externt ökat förståelsen för våra viktiga tillsyns- och kontrolluppgifter. Ytterligare redovisningar rörande faktiska tillsynsinsatser under 2013 återfinns under respektive sakområde.

Övrig förvaltning

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 20* och 21*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	2,11	1,94	2,66
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	2,95	3,66	3,55
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	2,38	2,73	2,96
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	5 730	5 760	5 761
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	2,80	2,92	2,76
Antal ärenden, inkomna och upprättade	928	1 436	1 512
Antal beslutade ärenden	969	1 462	1 583
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	4	2	1
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	31 332	47 127	73 119

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Sakområdet övrig förvaltning innehåller bland annat ärenden om jakt, viltvård, viltskador, allmänna val, kameraövervakning och bygdemedel.

Ärendetyperna medborgarskap, överförmyndare, begravning, bevakningsföretag, lotterier och bingo, lönegaranti, samt vissa deponeringar handläggs sedan den 1 juli 2012 av Länsstyrelsen i Norrbotten. Det medför att antalet inkomna och beslutade ärenden samt bidragsutbetalningar har minskat 2013 jämfört med 2012 och att årsarbetskrafterna inom dessa ärendekategorier också har minskat i jämförelse. När det gäller ärenden som registrering av älglicensområden har dessa minskat i och med att den nya älgförvaltningen infördes 2012. Fler älgskötselområden har bildats och många av de olika typer av licensområden som fanns tidigare, har upphört.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Länsstyrelsens arbete med viltförvaltning innefattar vilt som rovdjur, klövvilt, fåglar och säl. I förvaltningen ingår bland annat arbete med inventeringar av olika slag, jakt för att reglera viltstammar och hantera problem, information och samverkan samt lindring av viltskador genom bidrag och ersättningar. Sedan 2010 finns det hos Länsstyrelsen en Viltförvaltnings-delegation som beslutar och ger råd i viltfrågor.

Större insatser i delegationsarbetet har varit:

- Genomförande av fyra möten där viss utbildning i verksamhetsfrågor varvats med förankring och framtidsytande arbete kring övergripande riktlinjer och förvaltningsplaner.
- Beslut i delegationen om jakttid och tilldelning på älg, fastställande av förvaltningsplaner för älg för ett år, förvaltningsintervall för björn, förvaltningsmål för kungsörn samt ett antal inriktningsbeslut i olika frågor.
- Arbete med en övergripande länsplan för älgförvaltningen (påbörjades under 2012).

Under 2013 har mycket tid och fokus lagts på den nya älgförvaltningen som trädde i kraft 1/1 2012. Arbetet har handlat om att förbereda och ställa om till ett nytt system för älgförvaltning.

Större insatser i älgförvaltningsarbetet har varit:

- Omfattande registreringsarbete av licensområden som önskat ombildas eller ingå i ett älgskötselområde. Årets registreringar innebär att mer än halva länets yta numera omfattas av älgskötselområden. Om man bortser från den stora areal som utgörs av samernas jaktområden ovan odlingsgränsen är andelen betydligt högre.
- Informationsutskick gällande förklaring av regler kring älgjakten men även gällande den nya rapporteringsportalen älgdata.se.
- Arbete med de fem älgförvaltningsområdena. Arbetet har handlat om utbildning och samordning och särskilt då arbete med att klargöra vad samstämmighet mellan skötselområdenas planer och älgförvaltningsplaner innebär och hur den processen bör genomföras.
- Beslut om älgjakt på 8149 vuxna älgar och 7634 kalvar i länets jaktområden.
- Stödjande insatser till det projekt som startats i syfte att undersöka möjligheten att bilda ett älgskötselområde på Vilhelmina norra samebys betesmarker ovan odlingsgränsen. Denna åtgärd är helt i linje med den nya älgförvaltningen och kan, om den visar sig framgångsrik, implementeras i hela fjällkedjan.
- Deltagit i genomförandet av att Malå skogssameby som första sameby från och med årets jakt ingår i ett älgskötselområde. Ett lyckat exempel som visar att åtminstone en skogssamebys jakt går att hantera praktiskt genom samverkan inom ett älgskötselområde.

När det gäller rovdjursförvaltningen har Länsstyrelsen under året fortsatt sitt arbete med att bygga upp en rovdjursförvaltning som ska klara såväl ökande rovdjursstammar som allt större krav och förväntningar från samhället kring dessa frågor. En viktig händelse i slutet av året var beslutet om en ny regeringsproposition för rovdjur. Beslutet kommer att medföra en del förändringar med bland annat en ökad regionalisering av förvaltningsuppgifter. Förändringar har även skett när det gäller inventeringssystemet för lodjur och järv, där en gemensam svensk-norsk modell har utvecklats. I detta arbete har Länsstyrelsen deltagit och samverkat.

Större insatser i rovdjursförvaltningsarbetet har varit:

- Deltagande i översynen av inventeringsmetodiken för björn, varg och kungsörn.
- Årliga inventeringen av lo, järv och kungsörn.
- Ärendehantering av skydds- och licensjakt efter lo, björn, järv och varg.
- Översyn av förvaltningsplanerna.
- Samverkan med olika berörda parter och kommunikation och information i olika former har också utgjort stora arbetsområden inom rovdjursförvaltningen.

Större insatser under 2013 i förvaltningen av övrig vilt har varit:

- Genomförande av åtgärder för personer som drabbats av problem med vilt (främst betesskador från älg, bäverdämmen, skador från kronhjort men även tranor och gäss i odlingar). Problemen har hanterats genom skydds jakt på ett fåtal djur men även genom diskussioner med lokala jägare om andra lösningar som skrämsel.
- Yttrande till Naturvårdsverket om hur många sälar som bör skjutas, för att möjliggöra ett kustfiske och lindra problemen för yrkesfiskarena. Förvaltningsutrymmet för Länsstyrelsen är begränsat och myndigheten har påtalat de brister som finns och vilka förbättringar som behöver komma till stånd.
- Deltagande i Naturvårdsverkets regeringsuppdrag om utredande av möjligheterna för att införa licensjakt på säl och översyn av regler kring skydds jakt på säl.
- Yttrande över förslaget till nationell förvaltningsplan på skarv.

Tillsyn allmän kameraövervakning

Länsstyrelsens planerade tillsyn inom verksamhetsområdet allmän kameraövervakning har genomförts utifrån den nationella tillsynsplanen för 2013 som omfattat tillsyn av gallerior/köpcentra och dess verksamheter.

Länsstyrelsen har genomfört tillsyn i Umeå och Skellefteå av totalt 7 gallerior/köpcentra inklusive samtliga verksamheter och gemensamma utrymmen.

Av de sju galleriorna/köpcentra var det totalt 29 verksamheter som hade ett tillstånd till kameraövervakning. Resultatet av tillsynen visade på 11 verksamheter utan anmärkningar, 12 verksamheter där Länsstyrelsen begärde komplettering och 6 verksamheter återkallades på grund av ändrade förhållanden. Samtliga galleriors/köpcentras gemensamma utrymmen som gångar och toaletter var utan anmärkning. Utöver detta fann Länsstyrelsen 4 verksamheter med olovlig kameraövervakning.

Länsstyrelseinstruktion 4§

1. De allmänna valen

Redan efter valet 2010 konstaterades att organisation och resurser inom Länsstyrelsen hade förändrats. Dessutom var Länsstyrelsens uppbyggnad av valorganisationen väldigt sårbar och personberoende. En generationsväxling har inletts och det har varit viktigt att vi säkerställer resurser och upparbetar kompetens inom valområdet. Länsstyrelsen har utifrån dessa utgångspunkter arbetat fram en valorganisation bestående av en arbetsgrupp som leds av en valansvarig. Till arbetsgruppen hör också en valjurist samt medarbetare från olika enheter inom Länsstyrelsen i syfte att bredda kompetensen och minska sårbarheten.

Inför 2014 har Länsstyrelsen arbetat med planering av det kommande Europaparlamentsvalet den 25 maj och de allmänna valen den 14 september. Arbetet har bestått av beslut om förändringar i valgeografi, stöd till kommunerna, kompetensinhämtning, planering av utbildning för valnämnderna samt arbete med valorganisationen i övrigt. Inför arbetet med valen 2014 har Länsstyrelsen deltagit i Valmyndighetens konferenser och utbildningar som bestått av två träffar i Stockholm och ett antal Lync-utbildningar.

Trafikföreskrifter

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 25*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,12	0,12	0,13
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	0,35	0,53	0,73
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	0,22	0,32	0,41
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	458	527	682
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	0,22	0,27	0,33
Antal ärenden, inkomna och upprättade	132	176	211
Antal beslutade ärenden	136	190	196
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Sakområdet trafikföreskrifter innehåller bland annat ärenden om trafikföreskrifter, sjötrafikföreskrifter, tävling på väg, överklagande av kommuns beslut om parkeringstillstånd för funktionshindrade m.m. Ärenden avseende lokala trafikföreskrifter utgör merparten av ärendemängden.

Vid jämförelser av sakområdets prestationer (volymer och kostnader) i tabellen ovan är det marginella förändringar mellan åren 2011 - 2013. Tidsserien visar en förändring av ärendevolymen sedan 2010 då samtliga trafikföreskrifter som skulle fortsätta att gälla förnyades. Ärendevolymen har därefter legat på i stort sett samma nivå men en minskning har skett under 2013. En förklaring kan vara att en enskild väghållare efter kontakt med Länsstyrelsen har valt något annat alternativ än att ansöka om en trafiksäkerhetsåtgärd genom lokal trafikföreskrift. Den minskade ärendemängden inom sakområdet förklarar minskningen av antalet årsarbetskrafter.

Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 28*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	3,71	4,25	3,89
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	5,70	5,02	5,45
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	4,43	4,52	4,45
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	9 422	9 162	8 705
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	4,61	4,64	4,18
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1 635	1 517	1 578
Antal beslutade ärenden	1 630	1 505	1 647
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	2	1	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Länsstyrelsen redovisar marginella förändringar inom sakområdets prestationer (volymer och kostnader) i tabellen ovan mellan åren 2011 – 2013.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Under 2013 har arbetet med revision av kommunernas livsmedelskontroll fortsatt. Fem av länets femton kommuner har reviderats avseende livsmedelskontrollen. I fyra av de under året reviderade kommunerna har arbetet utvecklats positivt i fråga om planering och utförande. Resultaten av revisionen i den femte kommunen har överlämnats till Livsmedelsverket för vidare handläggning, eftersom Länsstyrelsen bedömning är att kontrollen i kommunen inte lever upp till lagstiftningens krav. Förbättringar i planering och utförande har bekräftats genom att Länsstyrelsen i samband med respektive revision följt upp och jämfört resultat från tidigare revisioner med de i år utförda. Länsstyrelsen anser att en god dialog mellan lokala och regionala myndigheter är mycket viktig och likaså samarbete mellan kommunerna.

Länsstyrelsen har tillsammans med Livsmedelsverket arrangerat två länsträffar under året för länets livsmedelsinspektörer. Träffarna har haft totalt 42 deltagare, och har behandlat aktuella ämnen som exempelvis PIK- projekt, förändringar i praxis och lagstiftning. Länsstyrelsen har under 2013 arbetat med att utveckla länsträffarna för att skapa ett bättre forum för informationsutbyte, och för att utgöra en kanal för goda exempel och problematik, som framkommit vid revision av kommunal livsmedelskontroll, i syfte att föra kontrollarbetet framåt i länet.

Länsstyrelsen har vid två tillfällen deltagit i Livsmedelsverkets revisioner av andra länsstyrelser, och då antagit rollen som teknisk expert gällande kontroll av primärproduktion av livsmedel i mjölk- och köttproduktionen. Länsstyrelsen upplever detta som ett mycket bra

sätt att utveckla förmåga och arbetssätt, dels gällande revisioner av livsmedelskontroll generellt, och dels kontrollen som sådan. Länsstyrelsen kommer att under 2014 bygga vidare på detta koncept genom att när så är lämpligt använda tekniska experter, genom samarbeten med andra län, vid revision av kommunernas livsmedelskontroll.

Normalkontroll av primärproduktion av livsmedel har skett vid tvärvillkorskontroll samt vid kontroller med utgångspunkt från riskklassificering i enlighet med Livsmedelsverkets framtagna risk-klassificeringsmodell. Totalt 34 normalkontroller har i år utförts, varav 29 som tvärvillkorskontroll.

Normalkontrollen ska enligt Livsmedelsverkets anvisningar vara minst en procent av de i länet verksamma objekten. Länsstyrelsen Västerbotten uppfyller detta krav, då registret omfattar 548 registrerade. I tillägg till detta har inkomna anmälningar (tre stycken) kontrollerats. Konstaterade brister har verksamhetsutövarna självmant tagit på sig att åtgärda, eller så har Länsstyrelsen förelagt om åtgärder.

Tillsammans med Norrmejerier har fortbildning med fokus på mjölkningssystem genomförts, med bland annat studiebesök på mejeri och gårdar med olika mjölkningssystem, i syfte att höja kunskapsnivån och förståelsen hos myndighet, företag och producenter.

Under 2013 har ett nationellt projekt gällande dioxin i vild lax bedrivits, omfattande de län där laxfiske bedrivs. Länsstyrelsen kan konstatera att projektformatet är ett bra arbetssätt, där en frågeställning snabbt kan få ett nationellt belysande med enkla medel. Dock borde arbetsformen utvecklas för att optimera samordningen mellan länsstyrelser, Livsmedelsverket och andra inblandade aktörer.

Kontroll av primärproduktion foder har genomförts vid tvärvillkorskontroller samt vid uppföljning av tidigare konstaterade brister. 32 normalkontroller och en uppföljning har utförts under 2013. Beträffande kontroll av foder behövs ett bättre system för rapportering, och även vägledning från Jordbruksverket för att kontrollarbetet ska få fart i landet.

Under året har strukturella förändringar gällande transport av kadaver skett i länet, och därför har Länsstyrelsen initierat kontakter med entreprenörerna. Länsstyrelsen kan konstatera att avstånden i länet är stora, och därför är inte alltid servicen - från djurhållarnas perspektiv - tillräcklig. Smittskyddsläget har inte äventyrats men Länsstyrelsen bevakar utvecklingen.

Djurskyddskontrollen fokuserar även fortsättningsvis på normalkontroll och under året har 580 stycken kontroller företagits. Av dessa utgörs 144 av befogade kontroller och uppföljningar efter anmälan och 390 av normalkontroller (inklusive 25 fullständiga tvärvillkorskontroller). Återstoden består av kontroller i samband med tillståndsprövning. Detta resulterar i cirka 68 procent normalkontroller av totalt antal utförda djurskyddskontroller, enligt Jordbruksverkets anvisningar för uträkning. Det innebär att Länsstyrelsen överträffar det nationella målet om mer än hälften normalkontroll. Arbetet med att minska antalet obefogade kontroller efter anmälan fortsätter, och under 2013 har en minskning skett, så att 65 av 147 genomförda kontroller efter anmälan har varit obefogade.

En handläggare hos Länsstyrelsen har deltagit i det nationella projektet *SToRK* (Statistik och riskklassificering av djurskyddskontroller) som nu införts som verktyg för planering och uppföljning av kontroller.

Länsstyrelsen har under året prioriterat en av länets travbanor för att klargöra vad som gäller för tillstånd, förprovning, transporter samt hästpass. Detta projekt visade att tillstånd saknades i en del fall, vilket gett upphov till nya tillståndsprövningar och efterhandsprövningar av stallar.

Samverkan med andra aktörer är viktigt och veterinärer och djurskyddshandläggare har exempelvis under året anordnat och deltagit i träffar för erfarenhets- och informationsutbyte genom att hålla föredrag vid Norrmejerier kretsmöten på fem platser, deltagit i LRFs omsorgsgrupp för djur och djurhållare samt föreläst vid Umeå Universitet.

Under året har Länsstyrelsen fokuserat på jämställdhetsmålet gällande våld i nära relation och sambandet med våld mot djur. I detta sammanhang belystes även barnperspektivet och hur viktigt det är att inte se förseelser isolerat utan i ett sammanhang. En samverkansdag har anordnats där olika myndigheter (Länsstyrelsen, kommuner, polisen) och organisationer, (Brottsofferjouren, Svenska Kennelklubben med flera) samt veterinärer samlades. Ledande forskare, såväl som myndigheter och deltagare utbytte erfarenheter och kunskaper. Uppslutningen var god och arbetet kommer att fortsätta med fler aktiviteter under 2014. Djurskyddshandläggargruppen har påbörjat ett utvecklingsarbete med en översyn på hur handläggarna bedömer djurhållares förmåga att åtgärda eventuella brister, ur bland annat ett jämställdhetsperspektiv. I detta arbete kommer kriterier att tas fram under 2014, som en del av jämställdhetsintegreringen vid myndigheten.

Bemötande vid kontroll och hur djurhållare, verksamhetsutövare och allmänheten uppfattar kontrollen är en viktig frågeställning. Under året har därför Länsstyrelsen tagit flera initiativ gällande bemötandefrågor. Utbildning av personalen har genomförts bland annat i samband med *”Tillsynsveckan”* som anordnats vid Länsstyrelsen. Forumspel har anordnats och företagshälsovården har med djurskyddshandläggargruppen genomfört gruppsamtal inom samma ämnesområde.

I tillägg till detta har Länsstyrelsen deltagit vid Jordbruksverkets förenklingsresa i Västerbotten, där jordbrukare fick tillfälle att framlägga sina synpunkter på kontrollarbetet och regler som kringgärdar detta. Länsstyrelsen har inom ramen för uppdraget att *förenkla för företagen* träffat kommunernas näringslivssekreterare och berättat om kontroll av verksamheter, med utgångspunkten att det bästa förenklingsarbete som kan göras är att företagarna har tillgång till information så att de kan göra rätt från början, utan att drabbas av pålagor i ett senare skede.

Återrapportering regleringsbrev**Tabell 1.1: Verksamma veterinärer och djurskyddsinspektörer**

Länsfakta	2013-12-31	2012-12-31	2011-12-31
Antalet verksamma veterinärer i länet (st)	43	37	37
varav antal män (st)	9	9	11
varav antal kvinnor (st)	34	28	26
Antal personer som varit föremål för tillsyn över djurhälsopersonal	10	14	2
Inspektörer inom djurskyddskontroll (åa)	7,03	7,4	9
varav män (åa)	2,4	3	3
varav kvinnor (åa)	4,63	4,4	6
Inspektörer inom kontrollen av livsmedel och foder i primärproduktionen (åa)	0,15	0,090	3
varav män (åa)	0,02	0,025	2
varav kvinnor (åa)	0,13	0,065	1
Antalet genomförda kontroller av insamling och transport av animaliska biprodukter	0	1	1
Antal kontroller av hästpass	49	51	38

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso och ärendehanteringssystemet Platina. Jordbruksverkets datasystem Vet@bas och Djurskyddskontrollregister.

Kommentar tabell 1.1

Länsstyrelsen vill poängtera att ”*Antal inspektörer inom kontrollen av livsmedel och foder i primärproduktionen, åa*” handlar om olika enheter på siffrorna genom åren.

- 2011 antalet regionala handläggare inom primärproduktion av livsmedel på Länsstyrelsen,
- Från och med 2012 efterfrågas årsarbetskrafter primärproduktionshandläggare (foder och livsmedel) på Länsstyrelsen.

Antalet kontroller av hästpass i tabellen visar antal kontrollerade djurhållare.

Tabell 1.3: Djurskyddskontroller

Länsfakta	2013
Antal beslut enligt § 26 djurskyddslagen	46
Antal beslut om omhändertagande enligt 31 § respektive 32 § djurskyddslagen	0/9
Antal prövade djurförbud	8
Antal beslutade djurförbud	7
Antal prövningar om upphävande djurförbud	4
Antal beslut om upphävande av djurförbud	0
Antal åtalsanmälningar	11

Källa: Ärendehanteringssystemet Platina

Kommentar tabell 1.3

Länsstyrelsen redovisar dessa uppgifter till Jordbruksverket via webenkät.

Länsstyrelseinstruktion 4§

2. tillsyn över veterinärers verksamhet samt ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar

Villkorad läkemedelanvändning sker i liten omfattning i Västerbottens län, mycket beroende på att antalet grisbesättningar är lågt. Under året har det inkommit 17 anmälningar om villkorad läkemedelsanvändning gällande ren, att jämföra med de enstaka som inkommit under tidigare år. Detta kan komma an på att länets veterinärer blivit mer noggranna med att rapportera dessa ärenden till Länsstyrelsen, inte att antalet villkoranden i sig har ökat. Länsstyrelsen har deltagit i regionala STRAMA-gruppen som samverkar mot antibiotikaresistens och verkar över de båda nordligaste länen.

I denna gruppering medverkar kliniska veterinärer, veterinär Christina Grekko från Statens veterinärmedicinska Anstalt och länsveterinärer. Samverkan med smittskyddsläkare har genomförts genom t ex gemensamt pressmeddelande gällande antibiotikaresistens, deltagande vid länsträffar med livsmedelsinspektörer samt smittspårning vid misstanke om hantavirus på råtta. Administrativ kontroll av läkemedel har utförts på de veterinärer, som villkorar läkemedelsanvändning, i samband med anmälan om behandlingsstart.

Västerbotten har även under 2013 haft ett gott smittskyddsläge, med få misstankar om och utbrott av smittsamma sjukdomar av allvarligare karaktär. De kliniskt verksamma veterinärerna har dock uppenbarligen haft de allvarliga diagnoserna nära tillhands, eftersom misstanke om mjältbrand och tuberkulos har hanterats av länets aktörer. Samarbetet mellan aktörerna fungerar mycket bra och exempelvis fanns provtagningsutrustning, smittskyddsläkare och länsveterinär på plats på en gård mindre än en timme efter det att distriktsveterinär behövde hjälp med ett misstänkt mjältbrandsutbrott.

Länsstyrelsen har under hösten deltagit i en workshop med Jordbruksverket och övriga länsstyrelser gällande epizootiberedskapsplanering. Detta har hög aktualitet, eftersom Länsstyrelsen Västerbotten har en tämligen ny krisberedskapsplan och arbete har inletts med att anpassa den befintliga epizootiplanen till den nya krisberedskapsplanen. Epizootiplanen är redan idag integrerad i den allmänna planen, men vissa anpassningar behöver göras.

Regional tillväxt

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 30*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	9,80	8,56	9,59
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	7,50	8,83	10,88
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	8,15	8,49	9,76
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	26 984	26 500	28 524
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	13,20	13,43	13,69
Antal ärenden, inkomna och upprättade	497	470	477
Antal beslutade ärenden	485	447	507
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	25	12	31
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	90 901	100 067	106 099
Brukarundersökning			
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 302, Företagsstöd inom regional tillväxt ³⁾	66		

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

³⁾ Nöjdindex för verksamhet 302 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2013. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för 5 deltagande länsstyrelser är 66.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Länsstyrelsen redovisar marginella förändringar inom sakområdets prestationer (volymer och kostnader) i tabellen ovan mellan åren 2011 – 2013. Antal inkommande och upprättade ärenden har ökat med 6 procent och beslutade ärenden har ökat med 8,5 procent jämfört med föregående år. Gällande beslutade ärenden äldre än två år handlar dessa ärenden främst om utbetalningar av nationell TA-medfinansiering, ärenden om processer kopplad till strukturfonderna och EU-kommissionen, upphandlingar och revisionsrapporter. I samtliga fall beror den längre handläggningstiden på att myndigheten måste vänta in utlåtanden från utomstående organisationer innan beslut kan tas.

I beloppet bidragsutbetalningar i tabellen ovan ingår även bidrag till statliga myndigheter avseende Interregprogrammen Botnia-Atlantica och Norra Periferin, där utbetalningarna går via resultaträkningen. Övriga utbetalningar för Interregprogrammen går via balansräkningens valutakonto och redovisas därför inte i denna tabell, men däremot i tabell 3.2.

Innevarande strukturfondsperiod 2007-2013 går mot avslut och förberedelser inför nästa programperiod har inletts. Det brukar uppstå en kulmen som avtar sista året under programperioden. Ärendemängden har minskat något inom verksamheterna Interreg och regionala projektmedel, vilket är en konsekvens av att programperioden närmar sig sitt slut.

Brukarundersökningen för 2013 avgränsades till de företag som erhållit såddfinansiering och regionalt bidrag för företagsutveckling och har fått utbetalning från Länsstyrelsen mellan 2012-06-01 – 2013-05-30. Länsstyrelsen Västerbotten erhöll Nöjd-Index på 66 för sitt arbete med Företagsstöd inom regional tillväxt, vilket är i nivå med den genomsnittliga Nöjd-Index för samtliga länsstyrelser. Svarfrekvensen på 36 procent är dock mycket lågt, vilket gör resultatet mycket osäkert och svårbedömt. I det operativa resultatet är länet bäst inom områdena bemötande, engagemang, öppen dialog, innehållet på webbplatsen och nöjd med handläggningstiden. De påståenden som Länsstyrelsen erhållit lägst betyg för är *kontakt via e-post* samt *underlag för stödansökan är enkelt att ta fram*.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Insatser och resultat gällande Regionala tillväxtåtgärder

Länsstyrelsens arbete inom området Regionala tillväxtåtgärder är starkt påverkad av de verksamhetscykler som råder inom EU:s sammanhållningspolitik med tillhörande strukturfondsperioder. Året 2013 har präglats av planering och förberedelser av programavslut samt deltagande i partnerskap med uppgift att medverka i arbetet att ta fram en ny regional utvecklingsstrategi, mineralstrategi, regional digital agenda, regional innovationsstrategi och regional kompetensplattform. Därtill deltar Länsstyrelsen i arbetet med att skriva nya program för Interregprogrammen Botnia-Atlantica och Norra periferin, samt regionalt strukturfondsprogram för Övre Norrland och ett nytt Regionalt serviceprogram.

En verkningsfull samordning finns mellan finansiering från Landsbygdsprogrammet och regionalt projekt- och företagsstöd, infrastrukturplanering samt det regionala serviceprogrammet. Samordningen märks tydligt inom prioriterade områden som bland annat Matlandet, Skogsriket, turism och olika typer av service.

Regionala företagsstöd

Fortsatt fokusering på smart tillväxt stärker länets entreprenörskap, bidrar till ökad dynamik, stärkt konkurrenskraft och vidareutveckling av ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv. De regionalpolitiska stöden till företag utgör en väsentlig del av Länsstyrelsens användning av anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder. Medlen underlättar eller möjliggör för företag inom geografiska stödområden att genomföra tillväxtskapande hårda och mjuka investeringar, förutsättningar för ökad konkurrenskraft och för butiker och drivmedelsanläggningar att tillhandahålla service i gles- och landsbygder.

De regionala företagsstöden är ett viktigt verktyg i innovations- och förnyelsearbetet i länet. Inriktningen har varit att främja en hållbar tillväxt i länets företag med fokus på innovationsutveckling, ökad konkurrenskraft, nyföretagande, långsiktig lönsamhet och varaktiga sysselsättningstillfällen för båda könen. Länsstyrelsens verktygslåda för investeringar i företag kompletteras av företagsstöden inom Landsbygdsprogrammet och inom det Operativa programmet för fiskerinäringen.

Länsstyrelsen arrangerar årliga informationsträffar med kommunernas näringslivsorgan. Genom detta samarbete får vi en bra kanal för att nå ut till företag inom samtliga branscher/branschcombinationer med information om olika finansieringslösningar. Vid årets träff informerade vi om Länsstyrelsens uppdrag att *förenkla för företag* samt det pågående arbetet i projektet med att jämställdhetsintegrera handläggning av företagsstöd. Se rapportering under Länsstyrelseinstruktion 5§ och regleringsbrevets uppdrag 28. Under året har Länsstyrelsen ingått i det partnerskap som bildats i länet för beredning av ansökningar om

Tillväxtverkets affärsutvecklingscheckar för produktutveckling respektive internationalisering av små och medelstora företag.

Företagens investeringar beräknas medföra cirka 274 nya sysselsättningstillfällen, varav 47 procent för kvinnor. Dessutom beräknas många arbetstillfällen kunna bevaras. Totalt har 64 mnkr beviljats till 168 företag för tillväxtskapande investeringar om sammanlagt 190 mnkr. Regionalt investeringsstöd har beviljats med 23,7 mnkr, regionalt bidrag till företagsutveckling med 30,5 mnkr och 9,4 mnkr som Innovationsfinansiering. 36 procent av stödet har tillfallit företag i kustområdet och 64 procent till inlandsföretag. Av totalt beviljat företagsstöd har 44 procent använts till maskininvesteringar, 34 procent till byggnadsinvesteringar, 22 procent till mjuka satsningar som marknadsföring, produktutveckling och utbildning.

Av de företag som beviljats stöd utgör andelen nyetablerade företag 46 procent. Motsvarande siffra för företag som leds av en kvinna är 21 procent. Mest stöd, 13 mnkr, har gått till turismbranschen följt av 11 mnkr till branschen *övrig tillverkning* och 10 mnkr till branschen *företagstjänster*. Företagsstöd till forskning och utveckling samt innovation har lämnats till 26 företag med 9,4 mnkr. Utvecklingsprojekten har främst bedrivits inom branscherna *IT* och *företagstjänster*.

Landsbygdsprogrammet

Länsstyrelsen bidrar till samordning av insatserna för landsbygdsutveckling och entreprenörskap. Genom en samordnad hantering av regionala företagsstöd och företagsstöd inom Landsbygdsprogrammet, underlättar vi vår externa information om stöd, en situationsanpassad och möjliggörande hantering, som gynnar företagen i alla branscher/branschkombinationer. Läs mer om Landsbygdsprogrammet under sakområde Lantbruk och landsbygd.

Arbetet med Landsbygdsprogrammet har visat sig vara mera omfattande under slutet av programperioden 2007-2013 än vad Länsstyrelsen räknat med. Framförallt koncentreras nu arbetet på ansökningar om utbetalning där det för Leader återstår cirka 60 procent av medlen att betala ut med undantag av förskott som inte redovisas vid sammanställning av utbetalda medel. En resursförstärkning har gjorts under 2013 och ytterligare förstärkning kommer att göras under 2014 för att hantera ärendemängden.

Regionala projektmedel

Den regionala projektverksamheten har under året uppgått till 21 procent av Länsstyrelsens beslutsvolym. Beslut har främst beviljats till medfinansiering av pågående fleråriga projekt p.g.a. minskade resurser. Av de 40 beviljade projekten är 23 nystartade.

Av beviljade medel är:

- 23,8 procent medfinansiering till territoriella samarbetsprogram.
- 6,6 procent till Landsbygdsprogrammet.
- 12,1 procent till mål 2 Övre Norrland.
- 49,2 procent till övriga regionala projekt.
- 8,3 procent till övriga EU-projekt.

Konkurrensfrågor

Länsstyrelsen beaktar konkurrensaspekterna i det regionala tillväxtarbetet genom:

- En samlad bedömning av huruvida sökt stöd, särskilt på en lokal marknad, kan komma att snedvrider konkurrensen görs. Med utgångspunkt i företagets beskrivning av sin

marknad, redogörelse för konkurrenssituationen, yttrande från den kommun där verksamheten ska bedrivas och övriga uppgifter som inhämtas under ärendets handläggning, säkerställs konkurrensaspekten.

- Att det finns inarbetade rutiner för att stöden sker i enlighet med EU:s statsstödsregler.
- Dialog med andra stödgivande myndigheter och organisationer samt kommunernas näringslivsansvariga.
- Dialog med aktörerna i det regionala innovationsrådet.

Länsstyrelsen har liksom tidigare år bevakat utvecklingen inom konkurrensområdet. Enskilda medborgare och företag har i mycket liten omfattning kontaktat Länsstyrelsen med frågor eller synpunkter inom konkurrensområdet. Inga ärenden har överlämnats till Konkurrensverket.

Hållbarhetsdimensionen

Länsstyrelsen stödjer utvecklingen av miljövänlig och effektiv teknik samt förnybar energi genom samverkansprojekt inom miljöområdet och med direkta satsningar för att motivera företagen att vid investeringar genomföra energieffektiviseringar. Länsstyrelsens engagemang inom industriellt träbyggande fortsätter med ytterligare utvecklingsinsatser för att uppnå ett energieffektivt, resurssnålt och kretsloppsanpassat byggande i trä.

Trästad 2012

Projektets mål är att ta strategiska initiativ av nationell betydelse med aktiva externa aktörer. Länsstyrelsens insatser på moderna industriella träbyggnadssystemen med projektet Trästad är ett exempel på strategiskt initiativ. Projektet *Trästad 2012* har slutrapporterats och avslutats under året. Projektet har involverat 4 regioner och 17 kommuner där flertalet kommuner som ett resultat av projektet format strategier kring planläggning för byggande med fokus på trä. Projektet har haft tre syften:

- Skapa attraktiva stadsdelar baserat på industriella byggsystem med förnybart stommaterial.
- Utveckla koncept för stadsförnyelse utifrån sociala och ekologiska aspekter.
- Stimulera framväxten av industriella kluster och nya företag som bidrar till sysselsättning i sysselsättningssvaga områden.

Projektet har på ett tydligt sätt bidragit till att öka kunskapen om trä som byggnadsmaterial, en förnyelsebar resurs som länet och Sverige i övrigt har gott om. Kommunen är en central aktör i byggprocessen och därför ses det som en stor framgång för projektet att ha kunnat påverka kommuner att forma strategier för ett hållbart byggande med trä som material. Genom de nätverk som bildats mellan akademi, kommuner och näringsliv har projektet nått ett övergripande mål om att skapa en nationell arena för spridning av kunskapen om det industriella och klimatanpassade träbyggandet.

Skogsriket Västerbotten

Skogsriket är namnet på regeringens vision för skogen, med syfte att utveckla skogens alla värden, samt att skapa jobb med skogen som bas. *Skogsriket Västerbotten* leds av en styrgrupp med Landshövdingen som ordförande. *Skogsriket Västerbotten* samlar olika aktiviteter kopplade till skog i länet. Under året har Västerbotten och Norrbotten samverkat i genomförandet av en Skogsriketkonferens den 27-28 november.

Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen har tillsammans med skogsföretag och branschorganisationer valt att fokusera på fem fokusområden för att stärka Västerbotten som ett av landets ledande skogslän.

- Klimatsmart hållbart träbyggande.
- Upplevelser, skogen som attraktion, kultur, turism och natur.
- Hållbart aktivt skogsbruk.
- Jämställdhet.
- Integration.

Trästad – nationell plattform

Projektet *Trästad 2012* har fått en fortsättning med ett regeringsuppdrag att forma en nationell plattform för industriellt träbyggande. *Trästad – nationell plattform* ingår som en del i Regeringens vision Skogsriket. Projektet ska få fler kommuner intresserade av att bygga klimatsmart med trä, bidra till ett hållbart samhällsbyggande samt samla kommuner och byggföretag till ett öppet nätverk. Plattformen ska stå för processledning, kommunikation, uppföljning, dokumentation och vidareföring av kunskap till myndigheter och departement.

Skog, Klimat och Miljö

Länsstyrelsens projekt *Skog, Klimat och Miljö* är ett annat projekt inom Skogsriket med projektperiod fram till 2014. Projektet är ett samverkansprojekt där Norra skogsägarna, Sveaskog, Umeå kommun, Umeå Energi, UMEVA och Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) är aktiva parter. Under 2013 har parterna samverkat och format ett visningsområde öster om centrala Umeå. Under hösten 2013 höll projektet en testvisningsdag i samverkan med specialistkompetens från SLU, Skogsstyrelsen, Umeå Energi och UMEVA med flera. Sammanlagt deltog cirka 50 personer. Visningsområdet fungerar som mötesplats och arena där olika kompetenser inom kretsloppsanpassning mellan samhälle och skog kan mötas och diskutera utveckling.

Tillgänglighet

Ett väl fungerande transportsystem och ett utvecklat informationssamhälle är grundläggande förutsättningar för att uppnå hållbar tillväxt i alla delar av länet. En utbyggd järnväg bidrar till en regionförstoring, ger förbättrade pendlingsmöjligheter samt ekonomiska och miljövänliga transporter för näringslivet. Trots genomförda infrastrukturinvesteringar har järnvägen stora kapacitetsbrister och norr om Umeå är stambanan det enda alternativet för transporter på järnväg. Länsstyrelsen är engagerad i projekt kring Norrbottenbanan och Botniska korridoren.

Tillgänglighet avser också tillgång till grundläggande service för kvinnor, män och företag. En utgångspunkt för det framtida arbetet är att bredda nuvarande insatser i syfte att öka samordningen, såväl mellan olika offentliga servicegivare som mellan kommersiell och offentlig service där det är ändamålsenligt. Se redovisning av regleringsbrevets uppdrag 30.

En stark användning av IT och Internet bidrar till utvecklingen av ett hållbart samhälle. En förutsättning för att möta utmaningarna är att det finns tillgång till bredband med hög överföringshastighet. För att stimulera utvecklingen av nya IT-tjänster samordnas flera finansieringskällor. Bredbandsutbyggnaden finansieras med medel från Post- och telestyrelsen, Landsbygdsprogrammet och regionala projektmedel. Användningen av IT främjas med strategiska projekt, regionala företagsstöd och den regionala digitala agendan. Se mer under rapportering av regleringsbrevets uppdrag 36.

Territoriellt samarbete

Genom att lösa gränsrelaterade problem och underlätta en ökad integration, bidrar EU:s territoriella samarbetsprogram till att öka samarbetet över landsgränser. Länsstyrelsen förvaltar och är utbetalande myndighet för två territoriella samarbetsprogram:

- Botnia-Atlantica - gränsregionalt samarbetsprogram.
- Norra Periferin - transnationellt samarbetsprogram.

Se rapportering under Länsstyrelseinstruktion 6§.

De insatser som genomförs bidrar till att länets näringsliv får ökad konkurrenskraft och attraktivitet. Programmen bidrar även till genomförandet av EU:s strategi för Östersjöregionen. Årets projektbeslut innebär att Norra Periferin fördelat 100 procent av programbudgeten och Botnia-Atlantica fördelat 98 procent av sin programbudget. Norra Periferin har betalat ut 4,9 M Euro i EU-medel till projekt under 2013 och Botnia-Atlantica har betalat ut 4,4 M Euro. Detta innebär att båda programmen har klarat fastställda utbetalningsmål, N+2.

Länsstyrelsen deltar aktivt som projektpartner i fyra pågående projekt och har medfinansierat samarbetsprojekt i programmen med 4,3 Mkr under 2013.

Inom Norra Periferin bedrivs ett flertal projekt med Västerbottniska aktörer. Huvudsaklig inriktning på dessa projekt är bland annat utveckling av förnybara energikällor samt lösningar för att stärka regionens konkurrenskraft på olika områden. I stort sett alla projekt inom Botnia-Atlantica har projektpartners från Västerbotten. Ett flertal projekt pågår med tema inom näringsliv, kompetens och miljö.

Creator

Länsstyrelsen är Lead Partner i miniprogrammet CREATOR (Creative regional policies addressing economic development opportunities related to the ageing societies.). CREATOR ingår i INTERREG 4c ramprogram med 6 andra regioner i Europa. Syftet är att utforska de utmaningar som en åldrande befolkning medför, samt att proaktivt uppmärksamma särskilda ekonomiska utvecklingsmöjligheter som kommer av en äldre befolkning.

Under året har 6 interregionala möten arrangerats inom ramen för projektet: Budapest (Ungern), Metz (Frankrike), Poznan (Wielkopolska) Umeå (Sverige), Oviedo (Spanien) och Miskolc (Ungern). Under projektets slutår har arbetet fokuserats på att ta fram en ”Implementation guide for regional developers” som innehåller rekommendationer, trender och goda exempel från de deltagande regionerna avseende regional tillväxt kopplat till den demografiska utmaningen. Detta dokument kompletteras med en ”Political view” där alla rekommendationer var sammanfattade. Political view skrevs under av alla styrgruppsmedlemmar under CREATORs slutkonferens 7 november 2013 i Miskolc, Ungern. De två dokumenten ska ses som hjälpmedel i regioner som påverkas av demografiska utmaningen som kommer av den åldrande befolkningen. I två regioner har CREATOR haft påverkan på regional policy. I övriga regioner fortsätter arbetet.

Återrapportering regleringsbrev

RB 18. Länsstyrelserna ska redovisa exempel på och kommentera hur samverkan mellan länsstyrelserna och statliga myndigheter sker inom det regionala tillväxtarbetet samt hur denna samverkan utvecklats.

Inom det regionala tillväxtarbetet samverkar Länsstyrelsen med många olika aktörer, så som universitet, andra länsstyrelser, andra statliga myndigheter samt organisationer i andra länder. Samverkan sker huvudsakligen i form av deltagande i projekt, i framttagande av nationella och regionala strategier och i samband med nationella uppdrag.

Samverkan har etablerats mellan Länsstyrelsen Västerbotten och Skogsstyrelsen när det gäller ansökningar om företagsstöd inom ramen för Skogsriket, Väx med skogen. Länsstyrelsen har under året yttrat sig i en handfull ärenden, inom branscherna skog och trä och inom turismnäringen. Myndighetssamverkan sker kring insatser inom *Skogsriket Västerbotten*.

Samarbetet med Umeå universitet har fortsatt vad gäller s k Forskarcheckar till SME-företag som köper forskarkompetens för utvecklingsinsatser. Forskarcheckarna är en variant av konsultcheckarna inom Regionalt bidrag till företagsutveckling. Länsstyrelsen samarbetar med Umeå universitet för att koordinera det regionala nätverket "*0-FEL*", med syfte att utveckla och tillvarata den regionala kompetensen inom verksamhetsutveckling och Lean. Se även rapportering av uppdraget att förenkla för företag Länsstyrelseinstruktion 5§.

Samvekan fortsätter med andra länsstyrelser och med samordnar Länsstyrelsen Dalarna och Post- och Telestyrelsen beträffande grundläggande betaltjänster och med samordnande Länsstyrelsen Kronoberg för uppdraget Att förenkla för företag. Länsstyrelsen har bland annat deltagit i ett antal träffar som anordnats inom respektive uppdrag.

Länsstyrelsen Västerbotten samarbetar med Länsstyrelsen Norrbotten i deras arbete med det regionala ordförandeskapet inom Barentssamarbetet. Se mer under rapportering av regleringsbrevets uppdrag 34.

Länsstyrelsen har även regelbundna kontakter med Post och Telestyrelsen och andra myndigheter genom gruppen Länssamverkan Bredband, för att diskutera bredbandsfrågor. Ytterligare rapportering framgår under sakområdet – Infrastrukturplanering.

Under året har Länsstyrelsen Västerbotten anordnat en workshop för beslutsfattare och handläggare kring hållbar tillväxt och horisontella mål i samband med arbetet med regionala företagsstöd. Förutom Tillväxtverket inbjöds kollegor från länsstyrelserna i Norrbotten, Västernorrland och Jämtland. Tillväxtverket och Länsstyrelsen Västerbotten informerade övriga län om denna aktivitet vid den årliga handläggartreffen i november 2013 och inbjöd samtidigt övriga länsstyrelser att anmäla en representant till en arbetsgrupp för det fortsatta arbetet.

Tillsammans med Tillväxtverket, Länsstyrelsen Norrbotten och Regionförbundet Västerbotten har Länsstyrelsen en överenskommelse om att nå en effektiv och säker granskning av projektrekvitioner som medfinansieras av regionala fonden.

Länsstyrelsen medverkar sedan hösten 2013 i Tillväxtverkets styrgrupp som hanterar förvaltningsfrågor hörande till ärendehanteringssystemet Nyps. Vi har även deltagare i referensgruppen för Tillväxtverkets utvecklingsprojekt *Nyps 2020*.

Länsstyrelsen bidrar också med personal i de arbetsgrupper som tillsatts av Jordbruksverket för det inledande arbetet med programmeringsprocessen för landsbygds- havs- och fiskeriprogrammet. SJV har även gett uppdraget åt Länsstyrelsen att särskilt informera om införandet av *ProCAP 2014*.

Liksom tidigare år har de förvaltande myndigheterna för Norra Periferin och Botnia-Atlantica deltagit i möten för erfarenhetsutbyte, så kallade ERFA-möten, och därigenom samverkat med andra statliga myndigheter som förvaltar eller deltar i territoriella program. Under 2013 har ett stort fokus legat på förberedelser av programperioden för 2014-2020 vilket har inneburit särskilda samordningsmöten med övriga Förvaltande myndigheter i Sverige (Länsstyrelserna i Norrbotten och Jämtland samt Tillväxtverket). Tillväxtverket har lett samordningsarbetet. Ytterligare information om detta redovisas under regleringsbrevets uppdrag 22.

Länsstyrelsen har under 2013 deltagit i 3 möten med SEFI-rådet (Rådet för Skydd av EU:s Finansiella Intressen) sammankallat av Ekobrottsmyndigheten. På dessa möten samverkar alla statliga myndigheter som förvaltar EU-medel för att bekämpa bedrägerier och annat missbruk av EU-medel. I detta arbete representerar Länsstyrelsen i Västerbotten även Länsstyrelserna i Norrbotten och Jämtland. Länsstyrelsen i Västerbotten ingår också i en arbetsgrupp som bland annat arbetar med att ta fram praktiska vägledningar på området.

Utveckling av samverkan med statliga myndigheter

Samarbetet med andra statliga myndigheter har under 2013 till stor del kretsat kring hanteringen av avslut av nuvarande programperiod och förberedelser av programperioden för 2014-2020 för EU:s sammanhållningspolitik samt landsbygds-, havs- och fiskerifonden. Länsstyrelsen har i det sammanhanget utvecklat och fördjupat samarbetet med bland annat Tillväxtverket, Jordbruksverket och Umeå universitet. Ett exempel är att Länsstyrelsen satsar kraft och deltar i Tillväxtverkets referensgrupp för utvecklingsprojekt *Nyps 2020* samt medverkar sedan december 2013 i Tillväxtverkets nationella styrgrupp som hanterar förvaltningen av nuvarande ärendehanteringssystem. Samarbetet med universitet handlar mycket om att hitta nya modeller för innovation och företagsutveckling i glesa och perifera områden. Exempelvis planeras för gemensamma insatser under 2014 inom området industriellt träbyggande, energioptimering, skoglig innovation och miljöpåverkan, miljöteknikutveckling och näringslivsnätverk i inlandet.

Inom ramen för förenklingsuppdraget (5§.7. förenkla för företag) sker samarbete med Umeå universitet inom det regionala förbättringsnätverket *0-fel*. Samarbetet har utvecklats och knutits tätare under 2013, vilket resulterat i fler samlarbetsinitiativ inom andra områden.

Inom ramen för regerings initiativ *Skogsriket* har nya samlarbetsytur etablerats. Länsstyrelserna Västerbotten och Norrbotten har genomfört en Skogriketkonferens och fortsätter med ett nära samlarbete gentemot Skogsstyrelsen. Framförallt har myndighetssamlarbetet kring kommunikationsfrågor utvecklats gällande skogsbrukets utveckling och utmaningar. Projektet *Trästad 2012* är avslutad och har under 2013 fått en fördjupad fortsättning med finansiering från Skogsriket och ett regeringsuppdrag att forma en nationell plattform för industriellt träbyggande. I uppdraget ingår ökat samlarbete med andra länsstyrelser och myndigheter.

Under 2013 har utbytet med Ryssland intensifierats i och med att Länsstyrelsen initierat projektet *Eco Effecient Communities* som förutom Länsstyrelsen finansieras av Svenska Energimyndigheten och NEFCO.

Näringsdepartementet gav i november uppdrag till Länsstyrelsen och Region Västerbotten att analysera konsekvenserna och föreslå insatser med anledning av lagda varsel vid Volvo Umeverken. Ett första möte med representanter från Länsstyrelsen, Region Västerbotten, Volvo, Umeå kommun, Umeå Universitet, Arbetsförmedlingen, Handelskammaren och Företagarna genomfördes den 19 december.

Volvo Umeverken ska genomföra en kompetenskartläggning av ca 700 medarbetare under våren 2014 och vid mötet i december tillsattes en operativ arbetsgrupp, där Länsstyrelsen ingår, med uppdrag att följa utvecklingen och kommunicera med berörda parter samt identifiera tänkbara insatser på kort och lång sikt.

RB 22. Länsstyrelserna ska bistå Regeringskansliet i förberedelserna av programperioden för 2014–2020 för EU:s sammanhållningspolitik samt landsbygds-, havs- och fiskerifonden inklusive arbetet med en partnerskapsöverenskommelse med EU-kommissionen.

Länsstyrelsen påbörjade våren 2013 arbetet med det nya landsbygds-, havs- och fiskeriprogrammet. Ett inledande möte hölls den 19 april 2013 med Region Västerbotten för att planera för samordning och informationsutbyte vad gäller de olika parallella programmeringsprocesserna för strukturfonderna. En särskild ”ESI-grupp” (Europeiska struktur- och investeringsfonder) formerades för fond- och programsamordningen i länet. Ytterligare 3 träffar hölls till och med september. Länsstyrelsen deltog också i en workshop om programsynergier under perioden som genomfördes av Region Västerbotten. Ett 20-tal aktörer från Norrbotten och Västerbotten som har ansvaret för olika strukturfondsfinansierade program och initiativ deltog i workshopen. Region Västerbotten genomförde också ett rådslag, gällande regionalt strukturfondsprogram, som hölls den 21 augusti och där det gavs tillfälle att komma med synpunkter på det operativa programutkast som föreligger för ERDF och övre Norrland.

Länsstyrelsen arbetade under perioden också parallellt med att ta fram en SWOT-analys för länet. I arbetet deltog externt Region Västerbotten med särskild kompetens vad gäller IT-infrastruktur och digital agenda samt Västerbottensturism. Internt på Länsstyrelsen bemannades en grupp med ett 15-tal personer med expertkunskap inom olika sakområden för att få en bred kunskapsbas att nyttja i arbetet. Ett utökat regionalt partnerskap för Landsbygdsprogrammet engagerades i en workshop den 4 juni som hölls hos Länsstyrelsen. Avsikten var att partnerskapet i ett tidigt skede skulle bli delaktigt i arbetet med den SWOT-analys som togs fram för länet och även så småningom med den regionala handlingsplan som avser Landsbygdsprogrammet.

Under 2013 har ett intensivt arbete pågått med att förbereda Northern Periphery & Arctic 2014-2020 samt Botnia-Atlantica 2014-2020. Förvaltande myndigheterna har ingått i en referensgrupp utsedd av Näringsdepartementet med syfte att ge återkoppling och feedback på förordningsförslag inför förhandlingarna i Rådets arbetsgrupper angående nästa programperiod.

Förvaltande myndighet för Norra Periferin har, tillsammans med programsekretariatet, tagit fram material och förslag inför de programplaneringsmöten som ägt rum under året. Förvaltande myndighet har även deltagit som föredragande på dessa programplaneringsmöten tillsammans med sekretariatet och utsedda representanter från de i programmet ingående länderna. I slutet av 2013 befann sig programmeringsprocessen i ett slutskede, men vissa delar kommer att slutföras under första kvartalet 2014 då EU:s regelverk har fastslagits.

Förvaltande myndighet för Botnia-Atlantica har deltagit i arbetsgruppen för programskrivningen av det nya Botnia-Atlantiprogrammet 2014-2020. I arbetsgruppen finns representanter från alla deltagande regioner i programområdet samt Förvaltande myndighet. Deltagare från arbetsgruppen har även deltagit i styrgruppens möten. Förvaltande myndighet har även ansvarat för vissa delar i programskrivningen som till exempel organisationsdelen samt skrivningar kring de horisontella kriterierna. Vi har också deltagit på mindre arbetsgruppsmöten kring indikatorer och andra delar i programskrivningen.

Förvaltande myndigheter har även deltagit i olika möten som anordnats för att förankra programinnehållet, både nationellt och programområdesövergripande. Under året har förvaltande myndigheter för Interreg-programmen arbetat med samordning och förenkling i enlighet med det regeringsuppdrag som erhöles i februari 2013. Utfört arbete och planerade åtgärder redovisades av Tillväxtverket i en gemensam rapport i september. Arbetet fortsatte även under sista kvartalet 2013 och ett antal möten är inplanerade under 2014.

RB 27. Berörda länsstyrelser ska redovisa exempel på och kommentera inom vilka områden samverkan sker mellan länsstyrelsen och det organ som ansvarar för det regionala tillväxtarbetet i länet samt hur denna samverkan utvecklats.

Länsstyrelsen samverkar med Region Västerbotten inom många områden. Vi deltog i framtagandet av ny Regional utvecklingsstrategi (RUS 2014-2020) och vid de samordningsmöten som Region Västerbotten leder inom ramen för de regionala strukturfonderna. Regionförbundet ingår i partnerskapet för det Regionala serviceprogrammet och i det regionala partnerskapet för genomförandet av Landsbygdsprogrammet. Samarbete sker inom turismutveckling, arrangemanget Västerbotten på Grand, framtagandet av en mineralstrategi och regional digital agenda. Länsstyrelsen samverkar med Region Västerbotten när det gäller utbyggnaden av bredband i länet och prioritering av projektansökningar inom området.

Länsstyrelsen har deltagit med representanter i flera av Region Västerbottens arbetsgrupper för framtagande av länets Regionala utvecklingsstrategi (RUS 2014-2020). Länsstyrelsen har yttrat sig över det slutliga förslaget till strategidokument.

Länsstyrelsens medarbetare inom sakområde jämställdhet har arrangerat en workshop om jämställdhetsintegrering för gruppledarna. Gruppledarna har i sin tur haft ansvar att diskutera jämställdhetsperspektivet inom respektive arbetsgrupp. Länsstyrelsens representanter har kontinuerligt bidragit med kommentarer på den regionala utvecklingsstrategin ur jämställdhetssynvinkel samt deltagit i särskilda möten med Region Västerbotten rörande ytterligare jämställdhetsintegrering av dokumentet.

Under året har såväl Länsstyrelsen som Region Västerbotten beviljats projektmedel från Tillväxtverket för projekt inom ramen för jämställdhetsintegrering inom det företagsfrämjande systemet. Projekten har skilda inriktningar men samverkan sker bland annat kring utvärdering och processtöd. Inbjudningar görs mellan organisationerna till aktiviteter inom respektive projekt. Ytterligare information om pilotprojektet redovisas under regleringsbrevets uppdrag 28.

Samverkan sker mellan Länsstyrelsen som förvaltande myndighet i de territoriella programmen och Region Västerbotten. Region Västerbotten är regional kontaktpunkt för Norra Periferiprogrammet (NPP), har ledamöter i styrkommittén samt är medfinansierare för ett flertal projekt inom Botnia-Atlantica. Länsstyrelsen deltar också i Regional Advisory Group

för NPP för prioritering av projekt och i det förberedelsearbete inför nästa programperiod som genomförs på regional nivå. Programadministrationen för Botnia-Atlantica har arbetat i nära samarbete med Region Västerbotten kring framtagandet av kommande Interreg A-program.

Länsstyrelsen initierade för några år sedan en tjänstemannasamverkan med Region Västerbotten kring företagsstöds- och projektstödsinsatser inom länets turismnäring. Syftet är informationsutbyte kring aktuella frågor, utvecklingstendenser och behov samt vilka förutsättningar vi har att med olika typer av stöd och insatser kunna bidra till en positiv tillväxt inom länets besöksnäring. Gruppen som träffas ungefär varannan månad, består av beslutsfattare, handläggare och analytiker från respektive organisation.

Länsstyrelsen deltar i arbete med den regionala kompetensplattformen och arbetet med regionala branschforum. Länets vision är att näringslivet, både det privata och offentliga, ska kunna rekrytera efterfrågad kompetens för fortsatt utveckling och tillväxt. Kompetensplattformen ska tillhandahålla underlag om den kompetens som efterfrågas.

Länsstyrelsen och företrädare för Region Västerbotten samverkar vid prioritering av projektansökningarna som rör bredband. Till sammans med Region Västerbotten kommer vi under 2014 att ta fram en Regional Bredbandsstrategi. Se redovisning av regleringsbrevets uppdrag 36.

Utveckling av samverkan med Region Västerbotten

Under 2013 har samarbetet mellan Länsstyrelsen och Region Västerbotten främst handlat om formering, strategier och framtagande av nya programdokument inför en ny programperiod av EU:s sammanhållningspolitik. Konkret handlar samarbetet om framtagande av Regionalt utvecklingsprogram, Regionala förberedelser för nytt Landsbygdsprogram med tillhörande SWOT och regionala handlingsplaner, Strukturfondsprogram för Övre Norrland, de territoriella programmen Botnia-Atlantica och Norra periferin samt uppstart av arbetet med nytt regionalt serviceprogram. Under året har en regional "ESI-grupp" etablerats för fond- och programsamordningen i länet.

Ett pågående samarbete som utvecklats gäller området Jämställdhetsintegrering inom det regionala tillväxtområdet. Tillväxtverket finansierar ett gemensamt pilotprojekt för Jämställdhetsintegrering av företagsstöd och projektstöd. Samarbetet kopplar ihop med Länsstyrelsen regleringsbrevets uppdrag 28, att bistå och stödja genomförandet av en handlingsplan för att integrera ett jämställdhetsperspektiv i det regionala tillväxtarbetet under perioden 2013–2014.

Från och med 2013 deltar Länsstyrelsen tillsammans med Region Västerbotten i ägarrådet för North Sweden. Ett annat samarbetsområde som håller på att byggas upp gäller en regional Digital agenda. Uppdraget undertecknades den 2 maj 2012 av Länsstyrelsen, Landstinget och Region Västerbotten. Samverkan startade under 2013 med en arbetsgrupp till den regionala utvecklingsstrategin och har under hösten gått vidare med samrådsmöten om inriktningsmål, delmål och insatser. Arbetet kommer att gå in i ett intensivare skede 2014 med målet att vara färdig juni 2014.

RB 28. Berörda länsstyrelser ska bistå det organ som ansvarar för det regionala tillväxtarbetet i länet i dess uppdrag att genomföra en handlingsplan för att integrera ett jämställdhetsperspektiv i det regionala tillväxtarbetet under perioden 2013–2014.

Länsstyrelsen har varit aktiv i framtagandet av handlingsplanen och har även egna aktiviteter som har genomförts under tidsperioden. Länsstyrelsen har även varit ett stöd till gruppledarna i den regionala utvecklingsstrategin när det gäller jämställdhetsperspektivet och har även genomfört en workshop med dessa så att handlingsplanen och strategin kunde kopplas ihop. I skrivningarna till handlingsplanen har Länsstyrelsen bistått med material och statistik samt varit aktiv part i diskussionerna kring inriktning. Region Västerbotten ingår numera i *jämställdhetsnätverket* och *länsdelegationen i jämställdhet* för att öka samarbetsytan gällande jämställdhetsfrågor i länet.

Inom ramen för arbetet med jämställdhetsintegrering inom det företagsfrämjande systemet har Länsstyrelsen sökt och beviljats medel från Tillväxtverket för pilotprojektet *Jämställdhetsintegrering av företagsstöden i Västerbotten 2013-2014*. Syftet med projektet är att utveckla metoder för att säkerställa att kvinnor och män på lika villkor kan ta del av information om företagsstöd, ansöka om och beviljas de regionala företagsstöd som Länsstyrelsen hanterar. Det långsiktiga målet är att påverka företagens interna jämställdhetsarbete och branschstrukturen i länet. Under hösten har en kartläggning av befintliga och presumtiva kanaler för informationsspridning genomförts. Arbetet har fokuserats på att intervjua aktörer som har kontakter med befintliga och blivande företag som kan söka företagsstöd. I kartläggningen identifieras aktörer som behöver få mer information om företagsstöden och aktörer som bedöms som nyckelaktörer för att nå ut till fler kvinnor som driver eller vill starta företag. En översyn av vår egen information om företagsstöden genomförs inom projektet som ett led i att säkerställa en jämställd resursfördelning.

Projektarbetet sker i samverkan med Region Västerbottens pilotprojekt, främst vad gäller processtöd och utvärdering. Projektansvariga från Region Västerbotten deltog i Länsstyrelsens workshop under hösten kring horisontella mål för företagsstödsverksamheten. Vid mötet, som till stor del kom att handla om jämställdhetsintegreringsarbetet, deltog också Tillväxtverket, handläggare från länsstyrelserna i Norrbotten och Jämtland.

RB 30. För sin uppgift att verka för en god tillgång till kommersiell service för medborgare och företag ska berörda länsstyrelser redovisa och kommentera vilka insatser som genomförts, resultaten av dessa och vilka aktörer som deltagit samt på vilket sätt insatserna förhåller sig till övriga insatser för hållbar regional tillväxt i länet. Redovisningarna ska relatera till mål och intentioner i länets regionala serviceprogram.

Stödet till kommersiell service har använts för att en tillfredsställande försörjning med dagligvaror och drivmedel i länets gles- och landsbygder ska kunna upprätthållas. Genomförda insatser har utgått ifrån gällande förordning, Regionalt serviceprogram för Västerbotten och kommunernas varuförsörjningsplaner.

Det övergripande målet med det regionala serviceprogrammet är att ”Västerbottens läns boende och företag ska ha god tillgänglighet till kommersiell och offentlig service utifrån realistiska förutsättningar och inom rimliga avstånd”. Insatser som Länsstyrelsen har finansierat bidrar till att uppfylla det övergripande målet.

Stöd till kommersiell service har lämnats till 12 företag med totalt 2 mnkr för investeringar och till 8 företag om totalt 1,2 mnkr som servicebidrag. 12 kommuner har beviljats hemsändningsbidrag med totalt 2 mnkr. Flertalet serviceställen återfinns inom glesbygdsområdet.

Det Regionala serviceprogrammet 2010-2013 reviderades i början på året och arbetet med ett nytt Regionalt serviceprogram 2014-2018 har påbörjats.

Serviceprojekt

Under året har projektet *Kartläggning av betaltjänster i Västerbottens län* startats för att inventera var i länet det finns brister i tillgången till grundläggande betaltjänster. Syftet är också att förbereda långsiktiga lösningar för trygghet av servicen. Kartläggningen, som ska vara klar i januari 2014, utgör ett komplement till Länsstyrelsens bevakningsuppdrag och kommer också att bidra med underlag till arbetet med det Regionala serviceprogrammet 2014-2018.

Under året har ett antal projekt inom serviceområdet slutredovisats, exempelvis *"Mentorverksamhet i Västerbotten"* som startades 2010 och har omfattat nio av länets 15 kommuner. Genom projektet har butiker i gles- och landsbygd erhållit hjälp i samband med bland annat butiksöverlåtelse, energieffektiviseringsåtgärder, åtgärdsplaner och förbättrad butiksmiljö.

Region Västerbottens projekt *"Nya lokala serviceaktörer i glesbygd"* har också slutrapporterats under året. Projektet har undersökt förutsättningarna för att så kallad dagcenterverksamhet – redan offentligt finansierad verksamhet – i större utsträckning skulle kunna vara en aktör inom kommunal samhällsservice. Projektet visar på potentialen för dels en fungerande serviceaktör och dels möjligheter till en meningsfull tillvaro för personer med psykiska funktionsnedsättningar.

Under år 2013 avslutades projektet *"Lokala servicelösningar Storumans kommun"*. Syftet var att erhålla kunskap om vilken service som behövs för att invånare och företag ska vilja bo och bedriva verksamhet i Storumans byar. Projektet finansierades med de extra medel regeringen tilldelat Länsstyrelsen för insatser inom kommersiell service i gles- och landsbygd.

Grundläggande betaltjänster

Inom ramen för uppdraget att bevaka grundläggande betaltjänster som motsvarar samhällets behov (Länsstyrelseinstruktionen §§ 64-65) har avrapportering skett till samordnande Länsstyrelsen Dalarna.

Under året har en kartläggning av betaltjänsterna i länet genomförts som ett komplement till Länsstyrelsens årliga bevakningsuppdrag gällande de grundläggande betaltjänsterna. Intervjuer har genomförts med föreningar, kommunala näringslivssekreterare och lanthandlare. Kartläggningen har visat att det i varje kommun finns åtminstone en bank, en uttagsautomat och en servicebox för uttag av kontanter, betalning av räkningar respektive inlämning av dagskassor.

Den snabba minskningen av antalet bankkontor med kontanthantering och förestående sedelbyte innebär att många butiker befarar ökande kostnader för tillhandahållande av service kring kontanthantering. Utvecklingen går mot fler betaltjänstalternativ som kan utföras via smartphones och som kräver en fungerande digital infrastruktur och ett inkluderande förhållningssätt mot alla grupper i samhället.

Kartläggningen visar att bevakningen av betaltjänstmarknaden måste fortsätta och att statliga insatser behövs i områden där marknaden själv inte förmår tillhandahålla servicen. Det regionala serviceprogrammet har som mål att boende och företag ska ha god tillgänglighet till kommersiell och offentlig service inom rimliga avstånd och utifrån realistiska förutsättningar. Betaltjänsterna hör samman med samhällets övriga service. Ett utglesnande butiksnät medför minskade möjligheter till kontantuttag. Då antalet uttagsautomater minskat under året har trycket på lanthandlarna ökat. Dessas möjligheter att erbjuda kontantuttag är beroende på dagskassans storlek.

Under hösten stod Länsstyrelsen som värd för ett regionalt seminarium med Post- och telestyrelsen där frågan om mobiltäckning och operatörernas utbyggnadsplaner stod på agendan.

Tillgången till grundläggande betaltjänster beskrivs i nuvarande Regionala serviceprogram 2010-2013 och kommer också att vara en viktig del i kommande Regionala serviceprogram 2014-2018.

RB 34. Länsstyrelserna i Norrbottens och Västerbottens län ska redovisa dels egna insatser för att stärka Barentssamarbetet, dels de insatser som länsstyrelserna gjort för att stödja andra aktörers deltagande i Barentssamarbetet. Länsstyrelsen i Norrbottens län ska särskilt redovisa sitt ordförandeskap i Barentsrådets Regionråd och Regionkommitté. Kostnader och finansiering för verksamheten ska särredovisas med en uppdelning på insatsernas huvudsakliga inriktning, större projekt och seminarier. Länsstyrelserna i Norrbottens och Västerbottens län får för uppdragets genomförande disponera medel från utgiftsområde 5, anslaget 1:11 *Samarbete inom Östersjöregionen*.

Länsstyrelsens insatser

Länsstyrelsen representerar Västerbotten i Barents Regionråd och Barents Regionkommitté. Barents regionråd har sammanträtt vid två tillfällen och regionkommittén vid fem tillfällen under året. Mycket av det dagliga arbetet inom Barentssamarbetet bedrivs i arbetsgrupper och projekt. Barentssamarbetet för Västerbottens del innebär även ett aktivt utbyte med vårt vänlän Karelen i Ryssland.

Länsstyrelsen Västerbotten samarbetar med Länsstyrelsen Norrbotten i deras arbete med det regionala ordförandeskapet. Detta innebär gemensamma planeringsmöten där bland annat ett nytt Barents-program, Kirkenesdeklarationen och ett Joint Statement från mötet i Tromsö behandlats.

Länsstyrelsens och andras aktörers deltagande i Barentssamarbetet

Regionrådet och Regionkommittén har arbetsgrupper till sitt förfogande. Länsstyrelsen ansvarar för att Västerbotten har medlemmar i de olika arbetsgrupperna. I dessa grupper sitter personer som är specialister inom respektive sakområde och härrör ofta från andra myndigheter, organisationer och kommuner i länet. På detta sätt breddas intresset och kunskaperna om Barentssamarbetet i länet. Länsstyrelsen har regelbundna kontakter med representanterna i arbetsgrupperna för att diskutera det arbete som sker och vid behov kunna prioritera frågor till behandling i Regionrådet och Regionkommittén. Länsstyrelsen finansierar deltagandet för dessa personer vid arbetsgruppernas regelbundna möten.

Stöd till bilaterala och multilaterala projekt har stor betydelse för kulturellt och mellanfolkligt samarbete. Stödet är i många fall helt avgörande för västerbottniska aktörers deltagande i Barentssamarbetet. Kultur-, näringslivs- och ungdomsfrågor är särskilt prioriterade områden.

Nedan följer några exempel på större projekt.

Stödmottagare	Arrangemang	Belopp
Världsbild HB i Luleå	Journalister och dokumentärfilmare deltog i filmfestivalen Northern Character i Murmansk.	73 tkr
Västerbottens friidrottsförbund	Arrangerat Barentskampen i friidrott i Skellefteå sommaren 2013.	70 tkr
Umeå kommun	Hyperboreaprojektet som avser konstnärligt utbyte med Ryssland inom isskulptering.	57 tkr
Ögonblicksteatern	Queering Sapmi projektet, ett demokratiprojekt om samiska individer som bryter mot sexualitets- och genusnormer inom den samiska minoritetsgruppen. Samfinansiering med en lång rad finansiärer	80 tkr
Ungdomar från länet	Deltog i Barents Youth Conference.	6 tkr
Föreningen Vänortsbarn	Fortbildning och kunskapsförmedling till personal och föräldrar vid dagcentret Rodnik, Petrozavodsk	100 tkr
Umeå kulturförening Humlan	Inbjöd ett band från Norge till musikarrangemanget Täfteåfestivalen.	27 tkr
Handelskammaren Västerbotten	Kvinnligt entreprenörskap i öst och väst, ett projekt för att stärka kvinnligt företagande i Karelen genom utbyte med svenska motsvarigheter.	87 tkr
Vänortsföreningen Malå-Medvezhegorsk	Ett antal resor och aktiviteter tillsammans med Medvezhegorsk	174 tkr
Barents Freeway projektet	Projektet är ett strategiskt infrastrukturprojekt som skapats på uppdrag av Barents Regionråd. Det handlar framförallt om att utveckla öst-västliga kommunikationer i Barentsområdet med betoning på flyg.	225 tkr

Länsstyrelsen ser att de aktiviteter vi bidrar till ofta leder till ett fortsatt utbyte och att det finns ett stort intresse både i Sverige och i våra grannländer av fördjupa samarbetet med närområde i Barentsregionen. Merparten av det arbete som sker utförs av eldsjälarna med begränsade resurser och det är viktigt att ta till vara dessa initiativ för att utveckla ett långsiktigt och levande samarbete. Länsstyrelsen prioriterar särskilt utbyte med Ryssland då man från rysk sida ofta har små ekonomiska resurser samt svårt att hitta andra finansieringsmöjligheter för internationellt utbyte. Efterfrågan av stöd är större än vad Länsstyrelsen kan tillgodose med nuvarande budgetramar.

Rysslandsutbytet

Västerbottens län och den Ryska republiken Karelen har sedan 1994 ett aktivt vänlänssamarbete. Samarbetet omfattar bland annat näringslivsutveckling, sociala frågor och kultur. Båda regionerna är även medlemmar i Barentssamarbetet. Sedan 1998 är SKBIC, Swedish Karelian Business and Information Centre, etablerat i Petrozavodsk. Kontorets uppgift är bland annat att samordna aktiviteter mellan Västerbottens län och Karelska republiken. SKBIC utgör en viktig kontaktpunkt i Ryssland för aktörer och företag från länet. Kontoret finansieras av Länsstyrelsen, Region Västerbotten och Umeå kommun.

Länsstyrelsen har tagit initiativ till ett samarbete med fokus på klimat-, miljö- och energiåtgärder inom kommunal infrastruktur dels mot bakgrund av de erfarenheter och den kunskap som finns bland kommuner och kommunala bolag i Sverige, dels med hänsyn till de utmaningar som de karelska kommunerna står inför. Målsättningen är att skapa hållbara samhällen, ”eco-efficient communities”, framför allt med avseende på avfall, avlopp och värme. Under året har utbytet med Ryssland intensifierats i och med att Länsstyrelsen initierat *Eco Efficient Communities*-projektet som förutom Länsstyrelsen finansieras av Svenska Energimyndigheten och NEFCO.

Projektet har bland annat bidragit till:

- Fördjupade kontakter mellan kommuner och kommunala aktörer i Västerbotten och i vänlandet Karelen inom sektorerna energi- och vattenförsörjning, avloppsrening, avfallshantering och energieffektivisering.
- Nya affärsrelationer mellan leverantörer av teknik, utrustning och tjänster i Västerbotten och i Karelen inom dessa sektorer.
- Ökad samverkan mellan kommunala och privata aktörer i syfte att visa upp länets kompetens inom miljö- och energiområdet.
- Fördjupad omvärldskunskap bland de kommunala aktörerna i Västerbotten.
- Ökad kunskap om Västerbotten och dess kompetens inom området kommunal infrastruktur, bland kommunala och regionala beslutsfattare i Karelen.

Kommunerna i Västerbotten har moderniserat och utvecklat sina fjärrvärme-/kraftvärmeanläggningar, distributions- och förvaltningssystem, introducerat biogasproduktion för omhändertagande av slam- och biologiskt avfall samt understött en serie åtgärder som syftar till energieffektivisering inom bygg- och bostadssektorn. Med projektet vill vi sprida kännedom om denna utveckling och skapa förutsättningar för ökad export av kompetens, teknik och utrustning som i förlängningen också kan bidra till positiva klimat-, miljö- och energieffektiviseringseffekter i de områden som blir föremål för denna export. Karelen står inför den stora uppgiften att modernisera sin kommunala infrastruktur och under året har en rysk delegation besökt ett flertal kommuner i länet för att diskutera bland annat fjärrvärme och avfallshantering. En svensk delegation har även besökt Ryssland för en rundresa bland ryska kommuner och diskuterat samma fråga.

Kostnader och finansiering för Barentssamarbetet

Länsstyrelsen har delat in Barentsarbetet i fem områden, se nedan.

Redovisning av anslag 1:11

Barents Regionråd/-kommitté och BRYC	41 652 kr
Barents arbetsgrupper	33 255 kr
Övrigt Barents samarbete	9 891 kr
Stöd till projekt i Barentsregionen	999 872 kr
SKBIC och övrigt Rysslandsutbyte	300 612 kr
Övrigt	3 220 kr
Totalt	1 388 502 kr

Tabell 3.1: Kostnader för strukturfondsadministrationen, programperiod 2007 - 2013

Strukturfondsadministration (tkr)	Anslag (5:1)	Övrig finansiering	Årsarbetskrafter
Totala kostnader och årsarbetskrafter för strukturadministration	2 981	8 698	7,07
varav Förvaltande myndighet	1 853	8 674	4,98
varav Attesterande myndighet	83	24	0,24
varav Kontroller i territoriella program	1 045	0	1,84

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Kommentarer Tabell 3.1

Uppgifterna gäller de territoriella programmen Botnia-Atlantica och Norra Periferin. Antalet årsarbetskrafter är något lägre jämfört med 2012, bland annat beroende på att programadministrationen för Botnia-Atlantica inte har varit fullt bemannad.

Tabell 3.2: Länsfakta inom EU-stöd

Utbetalade bidrag, summa (tkr)	2013	2012	2011
Bidrag, vilka Länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut ¹⁾	107 499	115 060	103 734
varav Artikel 33 (inom mål 1-området)	0	0	0
Bidrag, vilka Länsstyrelsen inte fattar beslut om, men betalar ut	0	0	0
Bidrag, vilka Länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Jordbruksverket har gjort utbetalningen	351 621	332 648	345 106
Fiskeriprogrammet	9 903	7 934	- ²⁾
Landsbygdsprogrammet	207 128	210 143	218 342
varav Leader	17 957	9 049	4 240
varav miljöersättningar	77 628	77 325	80 240
varav kompensationsbidrag (LFA)	64 948	64 953	67 602
varav företagsstöd	22 093	29 327	35 369
varav projektstöd	17 179	22 258	19 879
varav miljöinvesteringar	2 052	4 038	7 409
Gårdsstöd	141 815	119 621	123 614

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso, Jordbruksverket

¹⁾ Bidragsbeloppet avser programmen *Botnia Atlantica*, *Norra Periferin* och *miniprogrammet Creator* där bidragen betalats ut via balanräkning. Utfallet för 2012 och 2011 har kompletterats med utbetalade bidrag för miniprogrammet Creator.

²⁾ Fiskeriprogrammet administrerades av Fiskeriverket första halvåret 2011.

Kommentarer Tabell 3.2

Bidragen som Länsstyrelsen fattar beslut om och också betalar ut avser utbetalningar inom de territoriella programmen Botnia-Atlantica och Norra Periferin samt miniprogrammet Creator. Utbetalningarna 2013 ligger på samma nivå som under de senaste åren. En liten minskning av utbetalningarna i förhållande till 2012 kan förklaras med nyrekryteringar inom programadministrationen som inledningsvis medförde en något långsammare utbetalningstakt.

Redovisade belopp där jordbruksverket gjort utbetalning, utgör nettobelopp sedan utbetalade belopp reducerats med återkrävda belopp. Ökningen av utbetalat belopp i gårdsstödet beror på att 12 miljoner kronor av gårdsstödet för 2012 utbetalades under 2013.

Länsstyrelseinstruktion 5§

7. i sin verksamhet verka för att förenkla för företag

Nedan redovisas ett urval av Länsstyrelsens aktiviteter som genomförts under 2013 för att *förenkla för företag*.

En personalutbildningsdag i form av ett så kallat Forumspel har genomförts för personal inom enheterna Regional tillväxt och Landsbygd kring attityder och bemötande. Ett 30-tal medarbetare deltog i aktiviteten som syftade till att utveckla oss beträffande attityder och bemötande i våra kontakter med företagen.

Länsstyrelsens förenklagrupp beslutade att årets upplaga av träff med kommunernas näringslivsansvariga skulle utökas med information kring miljötillståndprocessen, tillsyn av livsmedelshantering, upphandlingsfrågor och andra sakfrågor som påverkar företagets vardag. Målsättningen var att bredda kompetensen för kommunernas näringslivssekreterare. Uppföljning av mötet visar att träffen var lyckad och att informationen uppskattades.

Även andra aktiviteter som på ett positivt sätt påverkat företags kontakter med myndigheten har under året genomförts. Länsstyrelsens arbete med att öka samordningen av stödtyper medför att fokus kunnat läggas på nyttiggörande för kunden och myndighetens möjliggörande funktion. Länsstyrelsen har lotsat företag och organisationer till rätt stöd och vi har också utvecklat vår samverkan med kommunernas näringslivsorgan och deras service mot det lokala näringslivet. Genomförda träffar med kommunernas näringslivssekreterare ger möjligheter att via kommunernas näringslivskontor nå ut med information till företag om företagsstöd och för hjälp med ansökningsprocessen.

För att koordinera resurser för rådgivning och finansiering kring innovationer etablerade Länsstyrelsen för ett antal år sedan ett regionalt innovationsråd. Rådet har som mål att främja utveckling av idéer som vi bedömer har potential att kommersialiseras och på sikt skapa tillväxt. Innovationsrådet består av representanter från Länsstyrelsen, Almi Företagspartner Nord AB, Uminova Innovation AB, Innovation Västerbotten AB och Innovationsbron AB. Under år 2013 har en mindre arbetsgrupp inom Innovationsrådet arbetat med uppdatering av information kring innovationsrådgivning och finansiering.

Arbetet med projektet *0-fel* har kommit igång ordentligt under 2013. En digital plattform har skapats (www.0-fel.se) för att underlätta det regionala nätverkandet. I samband med annonsering inför och genomförandet av planerad konferens i november 2013 har nätverket fått cirka 50 nya medlemmar, som nu består av cirka 150 medlemmar som representerar både privat och offentlig sektor. Nätverkets medlemmar får kontinuerligt uppdateringar från nätverket och inbjudningar till arrangemang där kunskap och erfarenhetutbyten kan ske.

Den 5 november arrangerades en 0-fel konferens som behandlade lean-arbete i både offentlig och privat sektor. Konferensen hade cirka 220 deltagare. En preliminär utvärdering av konferensen visar på god respons och 94 procent ansåg att innehållet i konferensen var relevant för dem och 85 procent av de svarande ansåg att konferensen vara kompetenshöjande. Eftermiddagens workshop fick något sämre kritik än förmiddagens föreläsningar.

Länsstyrelsen har fortsatt det arbete som inleddes 2012 av den nationella kommittén Innovationsrådet i syfte att utveckla och använda metoder, mätningar och samverkansformer för att främja en mer effektiv miljöprövning. Under året har mätningar tagits fram även för industriverksamheter vilket lett till vissa justeringar av ärendehantering. Flera medarbetare har också gått en kurs om effektiv styrning av statlig verksamhet. Arbetet kommer att fortsätta under 2014.

Inom kulturmiljöområdet har webbinformationen för arkeologiprocessen och ett strategidokument förbättrats.

Övergången 2012 till e-ansökan för jordbrukare via en portal på internet, SAM internet, ger stora fördelar för den sökande och för den administrerande myndigheten genom att det ger mycket färre fel i ansökningarna. E-ansökan ger bättre förutsättningar att ansökan blir korrekt från början och att tidigare års arbete med rättningar och kompletteringar av ansökningarna har minskat kraftigt. Arbetet under 2013 har inriktats på förbättringar och information.

Som uppföljning och vägledning i förenklingsuppdraget används länsstyrelsernas årliga brukarundersökning. I årets upplaga fanns företagsstöd inom regional tillväxt (302) med. Nöjd-Index (NI) på 66 var medelnivå i gruppen. Västerbotten fick högsta betyg på webbplatsens utformning, bemötande, engagemang och öppen dialog. Ansökningsblankett, underlag för utbetalning samt handläggningstiden fick också högsta betyg. Brukarundersökningen är ett kvitto på att de senaste årens förbättringsarbete, gällande ansökningsprocessen, har medfört resultat. Till framtida förbättringsområden finns motivering och förståelsen i skriftliga beslut och yttranden.

Länsstyrelsens kontaktperson har under året deltagit i aktiviteter som genomförts i projektet *Förenkla på riktigt*.

Länsstyrelseinstruktion 6§

3. Länsstyrelserna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län är förvaltande och attesterande myndighet för vissa program inom målet europeiskt territoriellt samarbete inom EU:s strukturfonder enligt rådets förordning (EG) nr 1083/2006 av den 11 juli 2006 om allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Sammanhållningsfonden samt om upphävande av förordning (EG) nr 1260/1999 och enligt förordningen (2007:14) om förvaltning av EU:s strukturfonder

Året har varit mycket intensivt, då arbetet med programperioden 2007-2013, med utlysningar, projektbeslut samt projektutbetalningar har pågått parallellt med programmeringsprocessen för perioden 2014-2020 (se rapportering av regleringsbrevets uppdrag 22). Personalomsättningen har varit hög under året, vilket innebär att mycket tid ägnats åt rekryteringsprocesser och introduktion av nyanställda.

Norra Periferin

Trots den höga arbetsbelastningen har ett antal åtgärder genomförts inom Norra Periferin för att förbättra rutiner och processer samt förebygga fel. Främst har dessa åtgärder varit inriktade på att undvika förseningar i samband med projektens slutrapportering. Förvaltande myndighet har även effektiviserat rutinerna kring framtagande av årsrapport till EU-kommissionen, vilket 2013 resulterade i en mycket smidig process.

Norra Periferin arrangerade en Årskonferens med cirka 100 deltagare i Skellefteå under september. I samband med konferensen arrangerades även en utbildning för projektägare, där fokus låg på avslutsfrågor. Förutom detta utbildningstillfälle har förvaltande myndighet deltagit i en partnerkonferens för svenska projektpartners i Luleå. Denna konferens anordnades av den regionala kontaktpunkten för Norra Periferin, Region Västerbotten, och är ett exempel på samverkan mellan organisationerna.

Botnia-Atlantica

Inom Botnia-Atlantica har arbetet med att förenkla processer under 2013 till största delen haft fokus på kommande programperiod (se rapportering av regleringsbrevets uppdrag 22). Den 10-11 september anordnades en årskonferens i Vasa med cirka 120 deltagare. Teman för konferensens första dag var lärdomar från innevarande programperiod. Programmets utvärderare Kontigo fanns på plats och pratade om projektens resultatuppfyllelse. Dag två ägnades åt det nya programmet. Inriktningen presenterades och deltagarna fick i grupper diskutera igenom programinnehållet och komma med inspel till arbetsgruppen för programskrivningen.

4. Länsstyrelserna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län är ansvariga för kontroller enligt artikel 16 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1080/2006 av den 5 juli 2006 om Europeiska regionala utvecklingsfonden och om upphävande av förordning (EG) nr 1783/1999 och enligt förordningen om förvaltning av EU:s strukturfonder

Verksamheten nationell kontroll avser kontroller av inkomna redovisningar från projekt inom Botnia-Atlantica och Norra Periferiprogrammet och kontroller i form av platsbesök enligt EG1828/2006, artikel 13. Tillgänglig resurs motsvarar cirka 1,9 årsarbetskrafter.

Förutom kontrollverksamheten har de nationella kontrollanterna medverkat i olika projektledarutbildningar och deltagit i utbyte och utbildningar (ERFA) tillsammans med andra nationella kontrollanter (FLC).

Granskningsarbetet under året och hittills under programperioden kan sammanfattas enligt följande:

NATIONELL KONTROLL

	2013			Akkumulerat 2007 - 2013		
	Utfärdade	Godkänd	På plats	Utfärdade	Godkänd	På plats
Interreg program	intyg	Kostnad	besök	intyg	kostnad	besök
	antal	euro x 1000	antal	antal	euro x 1000	antal
Botnia-Atlantica	116	6 188	2	451	22 986	10
Norra Periferin	43	2 329	1	252	12 531	10
Totalt	159	8 517	3	703	35 517	20

5. Länsstyrelserna i Västerbottens och Norrbottens län har uppgifter i fråga om Barentssamarbetet

Länsstyrelsen redovisar dessa uppgifter under regleringsbrevets uppdrag 34.

Infrastrukturplanering

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 34*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,39	0,41	0,83
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	0,93	0,25	0,37
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	0,62	0,32	0,58
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	1 356	1 272	2 087
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	0,66	0,64	1,00
Antal ärenden, inkomna och upprättade	39	52	51
Antal beslutade ärenden	44	41	53
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	3 211	34	0

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskravet. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Länsstyrelsen redovisar marginella förändringar inom sakområdets prestationer (volymer och kostnader) i tabellen ovan mellan åren 2011 – 2013. Noterbart är att årsarbetskraften var lägre under 2012 p.g.a. tjänstledighet. Länsstyrelsen inom sakområdet under året utbetalat 3 211 tkr i bidrag varav 922 tkr till projekt med så kallat kanalisationsstöd samt cirka 2 300 tkr till bredband med medel från Post- och telestyrelsen (PTS).

Länsstyrelsen erhåller årligen 1 640,5 tkr i Kanalisationsstöd och tidigare år har Länsstyrelsen annonserat om möjligheten att söka kanalisationsstöd men detta har inte varit nödvändigt under 2013 med tanke på det söktryck som vi haft.

Intresset för att bygga bredband är mycket stort i länet och den budget inom Landsbygdsprogrammet som var disponibel för 2013 på cirka 30 miljoner kronor intecknades i början av året. Totalt beviljades 10 projekt medel för utbyggnad av bredband under 2013. Se även rapportering under sakområde *Lantbruk och landsbygd* och rubriken *Andra väsentliga resultat och prestationer – Bredband*.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Västerbotten har en väl utbyggd IT-infrastruktur i stora delar av länet och ligger i topp i Sverige när det gäller IT tillgång, enligt PTS Statistikportal. Västerbotten har fortsatt på inslagen väg med att bygga bredband med fiberstruktur med hjälp av byaföreningar och den ideella kraft som där kan formas. Idén om byakraften har visat sig vara en framgångsfaktor och byarna har bidragit med att själva gräva och installera fiber. I många fall är internetuppkoppling en avgörande faktor för byarnas framtid och detta har ökat på intresset och efterfrågan av bredbandsstöd.

Länsstyrelsen arbetar i nära samarbete med Region Västerbotten för att följa utvecklingen i länet. Länsstyrelsen har även regelbundna kontakter med Post och Telestyrelsen och andra

myndigheter genom gruppen Länssamverkan Bredband, för att diskutera bredbandsfrågor. Till sammans med Region Västerbotten kommer Länsstyrelsen under 2014 att ta fram en Regional Bredbandsstrategi.

Intresset för att bygga bredband är stort i länet och Länsstyrelsen och företrädare för Region Västerbotten samverkar vid prioritering av projektansökningarna som rör bredband. De urvalskriterier som prioriteringen utgått ifrån är täckningsgraden och tillgång till bredband i Västerbotten och där är skillnaderna stora mellan kust och inland. En ytterligare grund för prioriteringen är regionala strategier där turismutveckling i fjällområdena är av särskilt intresse. Även kommunernas egen prioriteringsordning samt kostnaden för satsningen relaterat till hur många hushåll/företag som får del av utbyggnaden, har påverkat bedömningen.

Länsstyrelsen har under året haft möjlighet att svara på ett antal för länet strategiska remisser som avser infrastrukturplanering. Här har vi bland annat framhållit Norrbotten och Botniska korridoren som strategiska transportstråk som vi anser att Trafikverket bör prioritera under den närmaste planperioden. Vi har även lyft fram flygets betydelse för länets inland där flyget är enda alternativet för långväga resor.

I projekt arbetar Länsstyrelsen tillsammans med kommunerna Region Västerbotten, Länsstyrelsen Norrbotten, Handelskammaren med flera för att förverkliga Norrbotten och under året har arbetet främst varit att informera politiker och andra beslutsfattare om vad en satsning på en kustjärnväg norr om Umeå innebär. Bland annat har ett seminarium i Haparanda arrangerats samt en skrivelse skickats från landshövdingarna i Norrbotten och Västerbotten till Trafikverkets Generaldirektör.

Betaltjänster

Länsstyrelsens arbete med Grundläggande Betaltjänster återfinns under Kommersiell Service eftersom arbetet med dessa frågor ses som en del av det Regionala Serviceprogrammet. Ytterligare rapportering framgår under sakområdet – *Regional Tillväxt* – och regleringsbrevets uppdrag 30.

Hållbar samhällsplanering och boende

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 40* och 41*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	3,09	3,76	4,25
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	5,08	5,08	6,59
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	3,85	4,31	5,17
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	9 180	13 463	12 479
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	4,49	6,82	5,99
Antal ärenden, inkomna och upprättade	506	583	592
Antal beslutade ärenden	492	575	610
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	5	1	0
Bidragutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	12 150	8 420	1 836
Brukarundersökning			
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 4031, Överklagande detaljplaner ³⁾	-	-	
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 4032, Överklagande lovärenden ³⁾	-	45	
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 402, Detaljplaner ³⁾	-	80	

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

³⁾ Länsstyrelsen Västerbotten har inte genomfört brukarundersökning inom detta sakområde, år 2013.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Länsstyrelsen redovisar marginella förändringar inom sakområdets prestationer (volymer och kostnader) i tabellen ovan mellan åren 2011 – 2013. Minskningen av årsarbetskrafter beror främst på vakanta tjänster under första delen av året. Bidragutbetalningarna har ökat 2013 jämfört med tidigare år beroende på avslut av projektet *Trästad 2012*.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Allmänt och övergripande

Vårt uppdrag är att de nationella målen ska få genomslag i länet och att arbetet med samhällsplaneringen ska bidra till att skapa goda och trygga levnadsförhållanden och en långsiktigt hållbar livsmiljö för länets invånare och besökare. Länsstyrelsen ska även arbeta med att implementera målen med jämställdhetspolitiken samt barnperspektivet i kommunernas fysiska planering.

Tillståndet i länet

Förutsättningarna för en god samhällsplanering i länet har inte förändrats under året i någon större utsträckning. Västerbotten har många ytstora, befolkningsfattiga kommuner med mycket små ekonomiska resurser. Följderna av generationsskiftet och resursbristen märks hos kommunerna som har svårt att nyrekrytera arkitekter/ samhällsplanerare och

byggnadsinspektörer. Certifierade kvalitetsansvariga saknas på många håll. Endast två av länets 15 kommuner har heltidsanställda stadsarkitekter och flertalet kommuner har planeringsorganisationer med otillräcklig kapacitet.

De viktigaste prioriteringarna och insatserna under året har varit:

- Rådgivning till kommunerna bland annat genom regelbundna kontakter. Vårt mål är att besöka cirka hälften av länets kommuner en gång under verksamhetsåret, de större kommunerna Umeå och Skellefteå oftare, ungefär varannan månad.
- Ärendehandläggning– hålla remisstider.
- Bearbetning av planeringsunderlag och utveckling av webbplatsen, bland annat bättre underlag för strandskyddet.
- Aktiv medverkan i det nationella arbetet med att utveckla länsstyrelsernas tillsynsvägledning.
- Arbete med de utvidgade strandskydden.
- Information och beslut om statligt stöd till bostäder.

Översikts- och regionplaner

Kommuntäckande översiktsplaner

Arbetet med kommuntäckande översiktsplaner pågår i mindre skala i länet. Åsele kommun har processat färdigt sin kommuntäckande översiktsplan men kommer att anta den först under 2014, som då ersätter den från 1990. Vindelns kommun, med lika gammal översiktsplan, har under hösten 2013 haft samråd kring förslaget till ny översiktsplan.

Temaplaner, fördjupade översiktsplaner

Framtagande av tematiska översiktsplaner för landsbygdsutveckling i strandnära områden (LIS) pågår i länet. Umeåregionens (kommunerna Nordmaling, Umeå, Vännäs, Vindeln, Bjurholm och Robertsfors) plan har under 2013 antagits av varje kommun var för sig. Likaså har LIS-planen för Sorsele antagits. Framtagande av LIS-plan pågår i Malå och Storuman kommuner. Skellefteå kommun har påbörjat sin temaplan om vindkraft och har haft den utställd för granskning under 2013.

Som kustlänsstyrelse har arbete påbörjats med att bygga upp kompetens och rutiner för att på ett bra sätt kunna bistå Havs- och vattenmyndigheten i deras kommande arbete med att ta fram en havsplan för Bottniska viken. En rekrytering har genomförts för att stärka upp kompetensen. Möten har också genomförts med det regionala planeringsteamet.

Detaljplaner och områdesbestämmelser

Den övervägande delen av antagna detaljplaner kommer från länets största kommun Umeå. Övriga antagna planer är fördelade på 9 av länets 15 kommuner. Fem av länets kommuner har inga antagna detaljplaner i år. En kommun har 2013 antagit en områdesbestämmelse. Länsstyrelsens rådgivning i detaljplane- och översiktsplaneärenden efterfrågas kontinuerligt av kommunerna. Rådgivning har framför allt skett i samband med ordinarie ärendehandläggning men också via telefon, e-post och genom återkommande kommunbesök.

De större svårigheterna och konflikterna, som en del av länets detaljplaner behandlar, är intresseavvägningen mellan riksintresse för kulturmiljövården och det enskilda intresset och konflikt mellan trafikbuller och exploatering av bostäder. I fjällkommunerna återfinns främst svåra hydrologiska och geotekniska bedömningar. Under 2013 har en detaljplan överprövats

och gällde konflikten mellan trafikbuller och bostäder, vilket senare löstes av att en planbestämmelse ströks ur handlingen. För en detaljplan har Länsstyrelsen upphävt kommunens beslut som gällde felaktigt upphävande av strandskyddet.

Situationen med bristande kunskap eller erfarenhet inom detaljplanering ute i länet kvarstår, vilket bidrar till att kvaliteten på granskade detaljplaner inte alltid är tillfredsställande. Detta visas bland annat i brister i användningen av planbestämmelser och formaliahanteringen.

Buller

Länsstyrelsen har tillsammans med landets övriga länsstyrelser medverkat i ett gemensamt yttrande angående remiss av betänkandena "*Samordnade bullerregler för att underlätta bostadsbyggandet*" (SOU 2013:57) samt för "*Flygbuller och bostadsbyggande*" (SOU 2013:67). Emellertid har Länsstyrelsen Västerbotten lämnat ett särskilt tilläggsyttrande med en avvikande mening till ett specifikt avsnitt i det gemensamma yttrandet. Den avvikande åsikten omnämner bland annat att Länsstyrelsen Västerbotten ställer sig bakom utredningens förslag om att tillåta enkelsidiga lägenheter upp till 65 dBA (ekvivalent trafikbuller) utan andra åtgärder.

Strandskydd

På initiativ av Landshövdingen träffade delar av sakområdets medarbetare 2013 länets riksdagsledamöter för att bland annat redogöra för hur länets kommuner och Länsstyrelsen Västerbotten handlägger ärenden som omfattas av strandskyddsdispens eller upphävande av strandskydd och hur dessa förhåller sig till rådande lagstiftning i miljöbalken.

Överklagande av kommunens beslut enligt plan- och bygglagen

Överklaganden av ovanstående ärenden handläggs av Länsstyrelsens jurister. Sakområdets medarbetare är behjälpliga med sakkunskap i dessa ärenden. Dessa överklagandeärenden har av Länsstyrelsen prioriterats framför andra överklagandeärenden och handläggs snarast möjligt. De nationella handläggningssmålen uppfylls med mycket god marginal. Se Tabell H – Handläggningstider under avsnitt *Året i siffror*.

Tillsyn, vägledning och uppföljning enligt plan- och bygglagen

Länsstyrelsen har följt upp och utvärderat byggnadsnämndernas tillsynsarbete bland annat genom utskick av en länsstyrelsegemensam enkät till länets alla kommuner. Enkätsvaren indikerar ett lågt samhällsbyggande i merparten av länets kommuner, vilket kan utläsas av den ärendevolym som anges. I nästan alla kommuner har det skett en minskning av antalet lovärenden jämfört med år 2011, minskningen är i genomsnitt 29 procent per kommun. I merparten av kommunerna får kapaciteten för byggnadsnämndernas tillsynsarbete, trots det begränsade samhällsbyggandet, anses för liten. Generellt upplever kommunerna att det är brist på både resurser och kunskap vad gäller tillsyn.

Som en del av Länsstyrelsens uppdrag att ge tillsynsvägledning genom att ge byggnadsnämnderna råd och stöd anordnades under hösten ett seminarium i Lycksele. Tjänstemän och politiker från alla länets kommuner deltog. Föredragande på seminariet var jurist och planarkitekt från Länsstyrelsen samt en representant från Boverket.

Allmängranskning fastighetsbildning, överklagande av lantmäteribeslut

Länsstyrelsens granskning av förrättningsbeslut enligt Fastighetsbildningslagen har intensifierats beroende på att allt fler beslut har bedömts avvika från gällande regelverk. I några fall har överklaganden skett, och i det enda fall som hittills avgjorts har domstolen gjort samma bedömning som Länsstyrelsen. Ytterligare domar och vidare samråd med Lantmäteriet avses leda till större samsyn kring ramarna för vad som är möjligt och rimligt i fastighetsbildningshänseende.

Planeringsunderlag

Arbetet med Länsstyrelsens interna nätverk för planeringsunderlag har intensifierats. För närvarande ingår 33 handläggare från sju enheter i nätverket. Nätverket är ett mycket bra forum för att på ett effektivt sätt kanalisera relevant planeringsunderlag som finns på och produceras vid Länsstyrelsen och andra statliga myndigheter. Planeringsunderlaget har företrädesvis tillgängliggjorts via webben. Särskilt fokus har lagts på att sprida planeringsunderlag kring klimatanpassning, buller, vattenplanering (havs-, yt- och grundvatten) samt strandskydd men särskilda insatser har även gjorts med avseende på planeringsunderlag för vindbruk, mineralutvinning och rennäringen. Inom sakområdet har digitalt planeringsunderlag (GIS-skikt) tagits fram – Vindbruk och känsliga miljöer samt befintliga förordnanden strandskydd.

Länsstyrelsen deltar i den arbetsgrupp som jobbar för att ta fram en nationell standard för spridning av planeringsunderlag – webbaserad katalogtjänst för planeringsunderlag. Efterfrågan har varit stor vad gäller tidigare framtaget planeringsunderlag kring vindbruk i länet. En efterfrågan som har lett till nytryckning av rapporterna Strategi för vindbruk och kulturmiljövård, Strategi för vindbruk och känsliga naturmiljöer och förslag till strategi för vindbruk och örn. Under året har en tillsynsvägledningsrapport avseende strandskydd till länets kommuner, börjat ta form.

Bostadsförsörjning och bostadsstöd

Årets bostadsmarknadsenkät (BME) genomfördes och besvarades av samtliga kommuner i länet. Enkätmaterialen kvalitetssäkrades därefter genom kontakter med länets kommuner. Syftet med bostadsmarknadsenkäten är att få en uppfattning om hur bostadsmarknadssituationen ser ut i länet. För att förtydliga bilden har Länsstyrelsen, i enlighet med förordningen (2011:1160) om regionala bostadsmarknadsanalyser och kommunernas bostadsförsörjningsansvar, gjort en sammanställning och analys av bostadsmarknaden i länet. Analysen är en del i Länsstyrelsens arbete med att stödja länets kommuner med bostadsförsörjningsfrågor. Länsstyrelsen har sedan 2009 samverkat med Umeå universitet i framtagandet av bostadsmarknadsanalysen (BMA). I år innebar samarbetet att tre studenter vid universitetets Samhällsvetarprogram tog fram en underlagsrapport, ”Bostadsmarknadsanalys 2013 för Västernorrland och Västerbotten”, som i stora drag ligger till grund för årets bostadsmarknadsanalys.

De viktigaste iakttagelserna från BME och BMA är att det fortfarande råder brist på bostäder i många av centralorterna i länets kommuner, trots att kommunen som helhet har balans eller överskott på bostadsmarknaden. Framförallt har kommunerna svårt att tillgodose efterfrågan vad gäller den typ av lägenheter som ungdomar och studenter ofta efterfrågar, det vill säga små lägenheter med låg hyra. Många kommuner har även svårt att tillgodose efterfrågan på stora bostäder för familjer med många barn, samt bostäder som efterfrågas av medelålders och

äldre och bostäder för de hushåll som ställer höga krav på god tillgänglighet. Trots att bostadsutbudet totalt sett överstiger efterfrågan i många kommuner skapas inlåsnings effekter på bostadsmarknaden då de lediga bostäderna inte motsvarar efterfrågan (exempelvis vad gäller geografisk lokalisering, storlek och kostnad). Äldre människor bor kvar längre i sina småhus och kommunerna tvingas bekosta dyra bostadsanpassningsåtgärder. Detta i sin tur leder till att det även råder brist på småhus som efterfrågas av barnfamiljer. Eftersom det många gånger är svårt att få banklån för nyproduktion i länets mindre kommuner (främst inlandskommuner) måste byggandet till större delen finansieras av eget kapital. Produktionen av nya bostäder blir därför fortsatt låg.

Hemlöshet

Länsstyrelserna fick 2012 i uppdrag av regeringen att stödja kommunerna i arbetet med att motverka hemlöshet och utestängning från bostadsmarknaden. Under våren 2013 hölls en regional konferens i Umeå, anordnad av Socialdepartementet och länsstyrelserna. På konferensen deltog Michael Anefur, nationell hemlöshetssamordnare, Maria Boustedt-Hedvall, särskilt sakkunnig, representanter från Kronofogden och Lunds universitet med flera. De två största kommunerna i länet, Umeå och Skellefteå, berättade om hur de samverkar kring de bostadssociala frågorna och hur de arbetar vräkningsförebyggande.

Länsstyrelsen har under 2013 genomfört besök i 6 av länets kommuner för att diskutera hemlöshet och den problematik som de svaga grupperna på bostadsmarknaden ställs inför. Diskussionerna har också handlat om hur kommunerna arbetar för att motverka hemlöshet och utestängning från bostadsmarknaden och hur Länsstyrelsen tillsammans med kommunerna kan arbeta vidare med frågan under kommande år.

Under året har Länsstyrelsen deltagit i de uppföljningsbesök som hemlöshetssamordnaren har gjort i Skellefteå och Umeå. Ett första besök med respektive kommuner ägde rum i oktober 2012. Uppföljningsbesöken har tagit utgångspunkt i hemlöshetssamordnarens förslag avseende hur kommunerna kan vidareutveckla sitt arbete med att motverka hemlöshet och utestängning från bostadsmarknaden. Vid besöken har kommunalråd, delar av kommunledning och representanter från olika förvaltningar deltagit.

Processbeskrivning/processkartläggning radonstöd

Länsstyrelsen har under året genomfört en processkartläggning för radonstödet. Kartläggningen visar hur processen ser ut från det att ett ärende inkommer till det att utbetalning och uppföljning har skett. En processkartläggning har ansetts vara väsentlig för att kvalitetssäkra stödhanteringen och göra handläggningen av radonärenden mer transparent och mindre sårbar.

Övriga resultat

- Länsstyrelsen har deltagit i arbetet med bildandet av Biosfärområde Vindelälvsdalen.
- Länsstyrelsen har deltagit i arbetsgrupp för framtagandet av en regional mineralstrategi tillsammans med Länsstyrelsen Norrbotten.
- Sakområdet har ansvarat för att samordna Länsstyrelsens remissvar till Energimyndigheten avseende förslag till riskintresse vindbruk.
- Länsstyrelsen har deltagit i framtagandet av förslag på riksintresse för vattenförsörjning.
- Länsstyrelsen har deltagit i arbete med regional vattenförsörjningsplan.
- Länsstyrelsen har deltagit i riksrevisionens intervjustudie kring hantering av riksintressen vid bostadbyggnad.

Regleringsbrevsuppdrag

Sakområdet har under året bland annat arbetat med följande uppdrag i regleringsbrevet.

Regleringsbrevsuppdrag 26

Uppdrag 26 har behandlats i ett arbete där kommunernas hänsynstagande till regionala utvecklingsmål i sin översiktsplanering studerats. I rapporten redovisas överensstämmelsen mellan den regionalt framtagna utvecklingsstrategin (RUS) och länets 15 översiktplaner (ÖP). Rapporten utgörs av en granskning av samtliga ÖP samt RUS för Västerbottens Län. Resultatet visar att hänsynstagandet till RUS sex inriktningar varierar. Nyare ÖP tar i regel större hänsyn till regionala mål än äldre planer. Anledningarna till detta tillskrivs bristen på resurser och kompetens, framförallt i mindre expansiva kommuner. Problematiken med förhållandet mellan ÖP och RUS är att dokumenten historiskt sett drivs utifrån olika perspektiv. RUS har traditionellt sett innehållit utvecklingsfrågor som motiveras av ekonomiska perspektiv medan ÖP innehåller fysiska planeringsfrågor. En av de slutsatser som presenteras är att överförbarheten mellan dokumenten behöver öka. RUS bör behandla mer rumsliga frågor och översiktsplanerna utvecklingsfrågor i större utsträckning än idag. Den viktigaste aspekten till en god överensstämmelse är dock att kommunerna uppdaterar sina ÖP.

Regleringsbrevsuppdrag 42

Länsstyrelsen har med utgångspunkt i Boverkets rapport ”Sammanställning av nationella mål, planer och program” redovisat de nationella mål, planer och program som för länets del har brutits ned regionalt. Samråd har hållits med Region Västerbotten som är det organ inom länet som ansvarar för det regionala tillväxtarbetet.

Regleringsbrevsuppdrag 53

Länsstyrelsen har under året haft i uppdrag att bygga upp kompetens och rutiner för att kunna bistå Havs- och vattenmyndigheten (HaV). En nulägesbeskrivning för Bottniska viken har tagits fram som i sin tur ska ligga till grund för HaVs nationella nulägesrapport. Arbetet har bedrivits sektorsövergripande utifrån en ekosystemansats och har även omfattat inventering och analys av tillgängligt underlag för havsplanering. Länsstyrelsen har även träffat kommunerna längs kusten för att stödja och samordna dem i deras arbete med havsplanering.

Regleringsbrevsuppdrag 56

Arbetet med översynen av det utvidgade strandskyddet pågår planerligt. Arbetet följer så långt som möjligt Naturvårdsverket vägledning och är koncentrerat till länets kustkommuner. I Västerbottens län finns 77 befintliga strandskyddsbeslut och totalt berörs drygt 500 strandområden av dessa beslut. Allt fältarbete är klart och under året har flera samrådsmöten med berörda kommuner och LRF genomförts.

Indikatorer**Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik utgiftsområde 18¹⁾**

Detaljplaner	2013	2012	2011	2010
Antal överprövade detaljplaner		1	1	0
Antal upphävida detaljplaner		0	1	0
Strandskyddsdispenser	2013	2012	2011	2010
Antal strandskyddsdispenser som Länsstyrelsen har överprövat		13	17	13
Antal strandskyddsdispenser som Länsstyrelsen har upphävt		5	6	8

Källa: Boverket, Naturvårdsverket¹⁾ Se avsnitt Resultatredovisning, avsnitt indikatorer**Kommentar kring ovanstående indikatorer***Detaljplaner*

Länsstyrelsen har enligt PBL 11 kap 10 § tillsyn över kommunala beslut. Det innebär att Länsstyrelsen senast tre veckor efter det att kommunen beslutat att anta en detaljplan eller områdesbestämmelser, ska besluta om att överpröva kommunens beslut eller inte. Under 2012 beslutade Länsstyrelsen att överpröva en detaljplan av 77 antagna planer i länet. Överprövningen ledde fram till att kommunens beslut upphävdes 2013. Kommunen har överklagat Länsstyrelsens beslut till regeringen som ännu inte har avgjort överklagan.

Strandskyddsdispenser

Skillnaden i utfallet mellan 2012 och 2011 är för litet för att basera några slutsatser på. Förhoppningsvis kan det färre antalet överprövningar 2012 vara början på en positiv trend som möjligen kan visa att kommunerna har fått bättre kunskap och rutiner vid sin dispensgivning. Utfallet visar dock att beslutet att överpröva en dispens inte med automatik innebär beslut om ett upphävande. Överlag gäller att komplettering av handlingarna läker det överprövande beslutet.

Återrapportering regleringsbrev**Tabell 4.1**

Bidrag för vilka Länsstyrelsen har fattat beslut, men där annan myndighet har gjort utbetalningen (tkr)	2013	2012	2011
Boverket: Engångsbidrag	31 244	2 708	24 777
Boverket: Periodiska bidrag totalt	0	612	4 866
Totalt	31 244	3 320	29 643
varav Boverket: Nyutbet. periodiska bidrag respektive år	0	0	0

Källa: Boverkets statistikprogram Svanen**Kommentarer Tabell 4.1**

Räntebidragen har fasats ut och avslutats 2012, således finns inga periodiska bidrag kvar där Länsstyrelsen fattar beslut om utbetalning. Under 2013 har Länsstyrelsen beslutat om utbetalning av bidrag till särskilda boenden för äldre och funktionshindrade. Dessa utbetalningar har medfört att den totala summan för 2013 har ökat rejält i förhållande till år 2012.

Tabell 4.2

Beslut om stöd (antal första beslut)	2013	2012	2011
Reguljära stöd			
Radonbidrag egnahem	15	17	34
Tillfälliga stöd			
Investeringsstöd äldrebooster, m.m.	3	2	3
Investeringsstöd till solceller	12	3	1
Övriga beslut			
Beslut om omprövning	15	3	8
Beslut om avslag/avskrivning	7	5	12
Beslut om återkallande	6	3	263
Beslut om utbetalning	26	44	181
Beslut om omprövning efter utbetalning	0	0	1

Källa: Boverkets statistikprogram Svanen

Kommentarer Tabell 4.2

Antalet utbetalningsbeslut har minskat under de senaste åren, detta som en konsekvens av att bidrag till solvärme och bidrag till konvertering från direktverkande elvärme har upphört. Länsstyrelsen har noterat, när det gäller investeringsstöd till solceller, att antalet ansökningar och beslut har ökat från år till år sedan stödet infördes år 2009. Under året har Länsstyrelsen gått igenom samtliga solvärmestöd och radonstöd vilket har medfört att antalet beslut om omprövning har blivit fler under året jämfört med tidigare.

Energi och klimat

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 42*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,83	0,61	1,02
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	2,64	2,30	2,47
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	1,63	1,42	1,66
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	4 509	3 547	17 948
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	2,21	1,80	8,61
Antal ärenden, inkomna och upprättade	8	5	8
Antal beslutade ärenden	4	7	3
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	0	0
Bidragutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	862	131	0

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Länsstyrelsen redovisar marginella förändringar inom sakområdets prestationer (volymer och kostnader) i tabellen ovan mellan åren 2011 – 2013. Under året har en upphandling genomförts för att ta fram kommunala analyser som belyser sårbarhet för klimatförändringar och behov av anpassning. Arbetet har pågått under 2013 och avslutas i januari 2014. Länsstyrelsen har också utlyst kommunprojekt för att stärka arbetet inom klimat och energi. Projekten slutfördes och redovisades under 2013. Länsstyrelsens bidragutbetalningar har således ökat från föregående år.

Indikatorer

Allmän miljö- och naturvård utgiftsområde 20¹⁾

Förnybar energi	2013	2012	2011	2010
Installerad effekt i vindkraftverk (MW)		393,5	281 ²⁾	170,1
Producerad el som kommer från vindkraft (GWh)		687	549	268

Källa: Statens energimyndighet

¹⁾ Se avsnitt Resultatredovisning, avsnitt indikatorer

²⁾ Installerad effekt för 2011 visar i årets utskick på 281MW, mot redovisade 303,1MW i ÅRR-2012. Det beror på att Statens Energimyndighet har korrigerat värdena för 2011 i den senast utgivna rapporten för vindkraftsstatistik

Kommentar kring ovanstående indikatorer

Vindkraftsanläggningar i Västerbottens län är viktiga när det gäller en omställning till hållbar energiproduktion. Numera finns det cirka 200 vindkraftverk uppförda i länet samt tillstånd för att bygga ytterligare cirka 300. Framtaget material inom ramen för Länsstyrelsens tidigare projekt *Vindbruk* fungerar fortfarande som viktiga planeringsunderlag. I Västerbottens län finns det vindbruksplaner i fjorton av länets femton kommuner. Vindbruket utgör en viktig del i det energi- och klimatstrategiska arbete som Länsstyrelsen bedriver för att ställa om det

”Västerbottniska” energisystemet. Den kraftiga ökningen av producerad el beror på ökat antal verk och på att de enskilda verken som byggts på senare tid har högre effekt. I sammanhanget spelar Länsstyrelsen en roll bland annat genom omfattande handläggning av tillståndsärenden, där myndigheten har arbetat aktivt för att effektivisera det interna flödet och handläggningstiden.

Återrapportering regleringsbrev

RB 37. Länsstyrelserna ska redovisa:

- insatser som genomförts för att strategiskt samordna och leda det regionala arbetet med att förverkliga regeringens politik avseende energiomställning och minskad klimatpåverkan,
- insatser för att utveckla och genomföra regionala åtgärdsplaner för det klimat- och energistrategiska arbetet i samverkan med berörda lokala och regionala aktörer i syfte att identifiera, planera och genomföra regionala insatser och åtgärder med särskilt fokus på innovativa och resurseffektiva lösningar för att uppnå minskad klimatpåverkan, ökad andel förnybar energi och ökad energihushållning,
- insatser för att stärka samverkan såväl inom respektive länsstyrelse som mellan länsstyrelserna för att gemensamt utveckla länsstyrelsernas arbete med att förverkliga regeringens politik för minskad klimatpåverkan och energiomställning,
- insatser för att klimat- och energimålen får ökat genomslag inom olika sakområden såsom miljöprövning och -tillsyn, den lokala och regionala samhällsplaneringen, regionalt utvecklings- och tillväxtarbete och infrastrukturarbete,
- insatser för att stödja näringslivets och kommunernas klimat- och energiarbete,
- insatser för att verka för en ökad andel förnybar energi, särskilt avseende insatser för att uppnå planmässiga förutsättningar inom planeringsramen för vindkraft, samt
- insatser för att bidra till regeringens arbete med Färdplan 2050.

Insatser för att stärka den nationella samverkan mellan länsstyrelserna inom klimat- och energiområdet ska redovisas samlat av Länsstyrelsen i Hallands län.

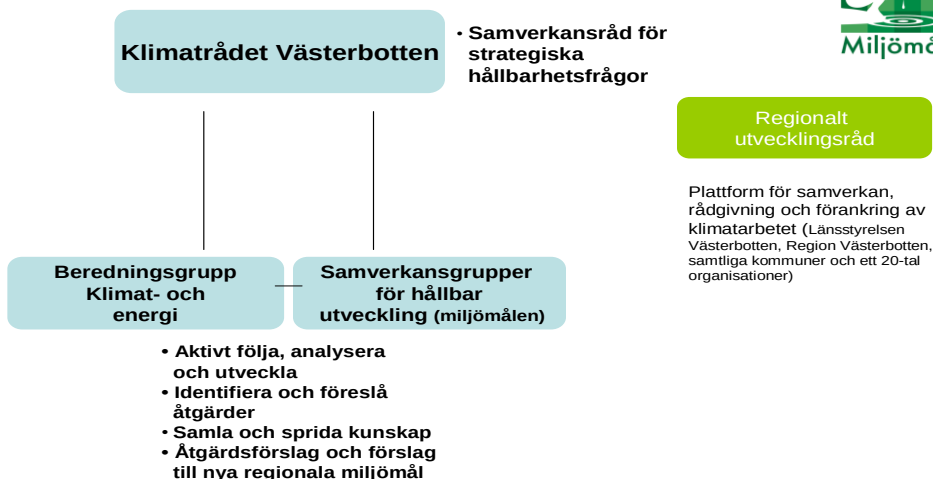
Insatser för att strategiskt samordna och leda det regionala arbetet

Länsstyrelsens externa arena för arbetet med klimat-, energi- och miljöfrågor visas nedan:

Extern organisation

klimat-, energi- och miljöarbetet

Klimatsmart
Västerbotten

Länsstyrelsen Västerbotten har sedan 2011 inrättat ett samverkansråd för strategiska hållbarhetsfrågor, Klimatrådet Västerbotten med syfte att vara en samordnande och pådrivande kraft för klimat-, energi-, och miljöfrågorna i länet. Klimatrådet bidrar med idéer, möjliggör utbyte av erfarenheter, samt identifierar synergieffekter, samarbetsmöjligheter och målkonflikter. Rådet består av en rad företrädare från kommuner, landsting, regionen, näringsliv, statliga myndigheter, universitet och organisationer. Under 2013 har följande frågor behandlats:

- Åtgärdsplan klimat och energi.
- Handlingsplan klimatanpassning.
- Regionala klimatambassadörer.

Förutom Klimatrådet Västerbotten finns också ett externt beredningssekretariat på tjänstemannanivå. I beredningssekretariatet för klimat och energi ingår; Region Västerbotten, Lantbrukarnas riksförbund, Trafikverket, Umeå universitet, Västerbottens läns landsting, samt Norrbottens Energikontor. Det regionala utvecklingsrådet är en annan grupp för samverkan och förankring av klimatarbetet i Västerbotten som Länsstyrelsen medverkar i. Den externa organisationen ger möjlighet till ett mer omfattande och gemensamt grepp om klimat- energi- och miljöfrågorna i länet. Det ger förutsättningar för att frågorna ska få spridning och förankring brett i länet.

De viktigaste insatserna under året har varit:

- SEE-Västerbottens hållbarhetsvecka.
- Trästad 2012.
- JämLYS- Tema klimat och kön.
- Nätverket för hållbart byggande i kallt klimat.

SEE-Västerbottens hållbarhetsvecka

SEE Västerbottens hållbarhetsvecka har arrangerats i september och i år var det särskilt fokus på barn och ungdomar. Tillsammans med SMHI och Visualiseringscenter C genomförde Länsstyrelsen en utbildningsinsats som nådde totalt cirka 600-700 barn och ungdomar. Under tre dagar fick skolelever i Lycksele, Skellefteå och Umeå med omnejd möjlighet att besöka en uppblåsbar geodom där de fick lära sig mer om klimat och klimatförändringar. Arrangemanget väckte stort medialt intresse och var uppskattat av både skolelever och lärare.

Trästad 2012

Projektet *Trästad 2012* har slutrapporterats och avslutats under året. Projektet har involverat 4 regioner och 17 kommuner där flertalet kommuner som ett resultat av projektet format strategier kring planläggning för byggande med fokus på trä.

Projektet har haft tre syften:

- Skapa attraktiva stadsdelar baserat på industriella byggsystem med förnybart stommaterial.
- Utveckla koncept för stadsförnyelse utifrån sociala och ekologiska aspekter.
- Stimulera framväxten av industriella kluster och nya företag som bidrar till sysselsättning i sysselsättningssvaga områden.

Projektet har på ett tydligt sätt bidragit till att öka kunskapen om trä som byggnadsmaterial, en förnyelsebar resurs som länet och Sverige i övrigt har gott om. Kommunen är en central aktör i byggprocessen och därför ses det som en stor framgång för projektet att ha kunnat påverka kommuner att forma strategier för ett hållbart byggande med trä som material. Flertalet större träbyggnadsprojekt har under projektiden genomförts runt om i vårt land och

även om det inte går att peka ut något enskilt byggprojekt som enbart är ett resultat av Trästad 2012 så har flertalet byggprojekt blivit inspirerade och hämtat näring ur trästadsprojektet. Genom de nätverk som bildats mellan akademi, kommuner och näringsliv har projektet skapat en nationell arena för spridning av kunskapen om det industriella och klimatanpassade träbyggandet.

JämLYS- Tema klimat och kön

Under hösten har Länsstyrelsen startat arbetet med att ta fram en JämLYS på temat klimat och kön. JämLYSen har starka kopplingar till det strategiska området ”Hållbar konsumtion, livsstil och hälsa” som finns utpekad i Klimat- och energistrategin för Västerbottens län. Utgångspunkten för den kommande rapporten är beteenden, konsumtion och livsstil och den ska kartlägga och belysa förbisedda könsspecifika skillnader mellan kvinnor och män i fråga om tillgångar, handlanden och val som har konsekvenser för klimatet. Rapporten ska också belysa frågan om makt och inflytande i relation till den ojämställda könsfördelningen i energiföretagens styrelser. JämLYSens syfte är att bidra till Västerbottens arbete med att se kön som en faktor i klimatsammanhang. Rapporten ska kunna användas som ett underlag för att uppmärksamma och diskutera makt- och könsmönster när Västerbotten arbetar med förändring av konsumtionsmönster och livsstilar.

Nätverket för hållbart byggande i kallt klimat

Länsstyrelsen deltar i nätverket för hållbart byggande och förvaltande i kallt klimat. Arbetet går stadigt framåt och det byggs och renoveras utifrån ett energieffektivt och klimatsmart tänkande. De senaste projekten är Ålidhem hållbara stadsdelen och en ny stadsdel på Sandåkern, båda i Umeå. Hållbart byggande är en viktig del i klimat- och energistrategin och nätverket ger många aktörer en möjlighet att träffas för att sprida information och hitta samverkansmöjligheter.

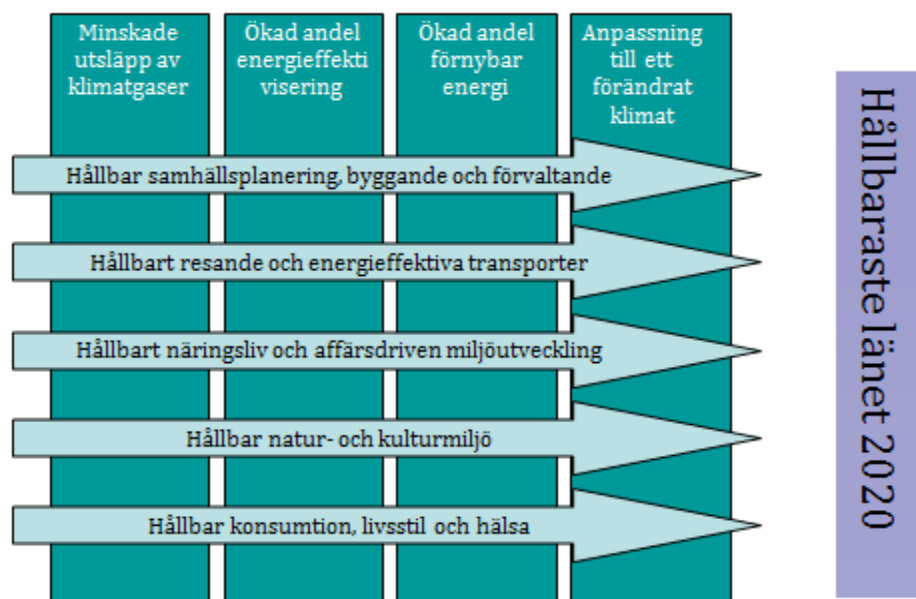
Under året har nätverksträffarna prorriterat följande områden:

- Miljöbedömning av byggvaror.
Hållbarhetscertifiering av stadsdelar.
- Upphandling.
- Totalprojekt för en lönsam halvering av energianvändningen.

Insatser för att utveckla och genomföra regionala åtgärdsplaner

Framtagande av åtgärdsplan klimat och energi

Under 2012 och 2013 har den regionala åtgärdsplanen för klimat- och energi framtagits i samverkan med länets aktörer. Åtgärdsplanen gick ut på remiss i december 2013 och kommer att fastställas under våren 2014. Arbetet med strategin ”Klimatsmart Västerbotten”, Färdplan 2050, RUS – regional utvecklingsstrategi, seminarier och workshops ligger som grund för åtgärdsplanen där åtgärderna är indelade i de fem strategiska områdena, se nedan. För varje åtgärd är en huvudansvarig organisation utpekad.

Bilden illustrerar hur de fem strategiska områdena kopplar till minskade utsläpp av klimatgaser, energieffektivisering, förnybar energi och anpassning till ett förändrat klimat. Åtgärder inom samtliga områden ska bidra till att vi når de nationella målen och visionen om ett klimatsmart Västerbotten.

Insatser för att stärka samverkan

Inom Länsstyrelsen

Länsstyrelsen arbetar tvärssektoriellt med klimat- och energifrågorna och genom interna arbetsgrupper och workshops integreras frågorna i Länsstyrelsens alla sakområden. Länsstyrelsen Västerbotten har sedan 2011 ett internt klimatråd. Där medverkar samtliga enhetschefer samt tjänstemän som arbetar med klimat- och energifrågor. Rådet leds av länsrådet och träffas varannan månad. Syfte med rådet är att samla, informera och förankra hela Länsstyrelsens arbete inom klimat- och energiområdet.

Under 2013 har de viktigaste frågorna som behandlats varit:

- Färdplan 2050.
- Miljö- och energitillsyn.
- Implementering av energifrågor i Länsstyrelsens företagsstöd.
- Intern samordning.

Det finns även en intern arbetsgrupp beslutad av klimatrådet. Gruppen består av handläggare från berörda enheter och leds av energi- och klimatanpassningssamordnaren och sammankallas efter behov.

Mellan länsstyrelserna

Mellan länsstyrelserna har vi medverkat/drivit:

- Energisamverkan Norr - projektansökan för samverkan kring temaområde 4 "koldioxidsnål ekonomi" inom strukturfondsprogrammen.
- Två utbildningar inom energieffektiviseringsstödet för kommuner och landsting tillsammans med Länsstyrelsen Norrbotten.
- Deltagit i utbildningen om processledning via Energimyndigheten.

- Deltagit i pilotlänsdagarna – pilotlänen redovisade sitt arbete.
- Deltagit i ”Länsstyrelsernas energi och klimatsamordning”(LEKS) workshopar för energisamordnarna.

Insatser för att klimat- och energimålen får ökat genomslag

Miljöprövning och – tillsyn

Länsstyrelsen har inom tillsynen för miljöfarlig verksamhet valt att fokusera på energitillsyn under en gemensam tillsynsvecka som genomfördes hösten 2013. Det övergripande syftet har varit att få ökat genomslag av energimålen bland verksamhetsutövare och öka kompetensen om energifrågor hos tillsynshandläggarna. Länsstyrelsens energisamordnare har informerat och utbildat tillsynshandläggarna om energifrågor och energisamordnaren har deltagit vid flertalet tillsynsbesök. En checklista med fokus på energi har tagits fram för besöken och Länsstyrelsen har inför besöken bifogat en informationsskrift om energi i samband med att handläggarna besvarat årets miljörapporter. Under nästa år planerar Länsstyrelsen för att fokusera på energifrågor vid uppföljningen av 2013 års rapportering.

Samhällsplanering

Klimat- och energiaspekten är en viktig del i vår ordinarie verksamhet. Länsstyrelsen medverkar och stöttar kommunerna vid framtagande/ revidering av översiktsplaner. Detta genom att förse kommunerna med planeringsunderlag, deltagande på samrådsmöten och yttranden vid utställning. Energisamordnaren medverkar vid samrådsmöten och vid samrådsyttranden.

Regionalt utvecklings- och tillväxtarbete och infrastrukturarbete

Region Västerbotten har ansvaret för den regionala utvecklingsstrategin och länstransportplanen. Arbetet med att ta fram en ny utvecklingsstrategi har pågått under hela året via åtta olika arbetsgrupper. I gruppen som hanterar klimat, energi och miljöfrågor finns Länsstyrelsen representerad. Detta har varit viktigt för att förankra klimat och energiarbetet samt bidra till att det finns en samstämmighet över hur vi arbetar med frågorna i länet. Samarbetet mellan Länsstyrelsen och Region Västerbotten fungerar bra vilket ger synergieffekter i respektive organisations arbete och ger en tyngd för klimat och energiarbetet i länet. Vid programskrivningarna till strukturfondsprogrammen, Mål 4 ”koldioxidsnål ekonomi” har vi lämnat synpunkter via Energisamverkan Norr. Länsstyrelsen har också medverkat vid två dialogmöten om länstransportplanen.

Lantbruk

Länsstyrelsen har gjort insatser för jordbrukets energiomställning och klimatanpassning genom utvecklingsprojekt och kompetensutveckling för företagare. Styrande för arbetet är prioriteringar i Landsbygdsprogrammet och den klimat- och energistrategi som Länsstyrelsen tagit fram 2012 i bred samverkan i länet. Satsningar har gjorts inom projekt och kompetensutveckling där Länsstyrelsen har genomfört kurser och beviljat stöd till energi och klimatrådgivning på gårdsnivå för att påskynda utvecklingen mot mer energieffektiva lösningar. En kurs i sparsam körning för traktor har möjliggjorts genom projektstöd från Landsbygdsprogrammet. I tidningen Norrbruk har 2 artiklar publicerats som rör energiomställning.

Länsstyrelsen har även genomfört en maskindemodag med inriktning på energibesparande åtgärder och med ett deltagarantal på över omkring 300 deltagare från hela norra Sverige. Vid tillfället förevisades en biogastraktor för första gången i regionen.

I anslutning till demodagen testades sparsam körning med ett antal ekipage där resultatet redovisades under själva demodagen.

Insatser för att stödja näringslivets och kommunernas klimat- och energiarbete

Nedan redovisas de prioriterade insatserna för området.

Goda exempel på affärsdriven miljöutveckling i Västerbottens län

För att kunna anpassa samhället till ett förändrat klimat behövs företag och organisationer som utvecklar nya lösningar, idéer och forskning där miljön står i centrum. Affärsdriven miljöutveckling är därför en viktig del i klimat- och energiarbetet. I syfte att belysa och sprida goda exempel har Länsstyrelsen tagit fram en rapport där goda exempel på affärsdriven miljöutveckling i länet presenteras. Totalt lokaliserades 188 goda exempel. Utifrån uppfyllelse av klimat- och energistrategins fem strategiska områden valdes 22 olika exempel ut, som alla på ett innovativt sätt bidrar till ett hållbart län.

Kommunprojekt inom klimatanpassning och energiomställning

Kommunerna erbjöds möjligheten att ansöka om medel till mindre projekt/förstudier inom områdena klimatanpassning och energiomställning. Syftet är att stimulera nya aktiviteter inom klimatanpassning och energiomställning bland kommunerna. Ett krav som ställdes var att projekten skulle sammanfalla med Västerbottens läns klimat- och energistrategi. De åtta projekt som genomförts och slutredovisats under 2013 är:

- I Lycksele reser vi kollektivt (Lycksele kommun).
- Driftutbildning (Vilhelmina kommun).
- Laddstruktur elbilar (Umeå kommun).
- Energikartläggning flygplatser (Lycksele kommun och Vilhelmina kommun).
- Miljöanpassa Skellefteå Airport (Skellefteå kommun).
- Klimatanpassning i Lycksele kommun (Lycksele kommun).
- Klimatsmart i Vännäs (Vännäs kommun).
- Förstudie samåkningsystem kommun och landsting (Storuman kommun).

I oktober har projekten följts upp av Länsstyrelsen där slutredovisningar granskats och kontaktpersoner intervjuats för respektive projekt. Uppföljningen visar att projekten haft en positiv effekt på klimat- och energiarbetet i länet. Projekten har resulterat i ett antal åtgärder inom klimat- och energiarbetet på kommunal nivå. Medlen möjliggjorde projekt som tidigare planerats av kommunerna men som inte kunnat fullföljas på grund av resursbrist. Sex av åtta kontaktpersoner anger att deras projekt inte skulle genomförts utan stöd från Länsstyrelsen. Samtliga projektledare var positiva till denna typ av projekt där det förenklade ansökningsförfarandet och slutrapportering tilltalade kommunerna.

Energieffektiviseringsstödet

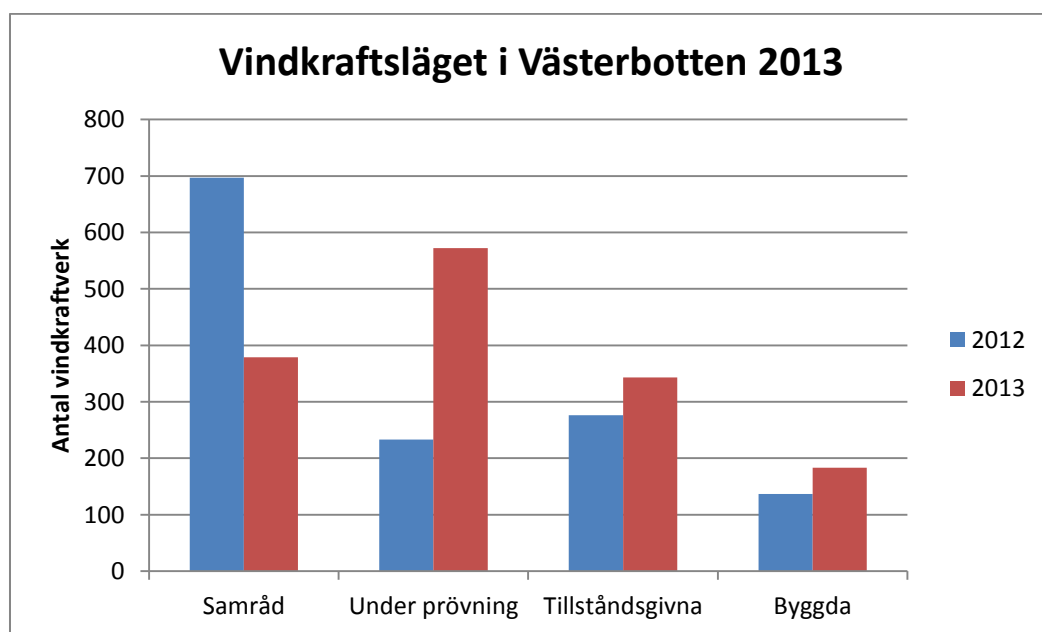
I Länsstyrelsens samordningsuppdrag mot kommuner och landsting inom energieffektiviseringsstödet har ett samarbete med Nenet (Norrbottens Energikontor) utvecklats. Tillsammans är vi ett regionalt stöd för landstinget och länets kommuner i deras strategiarbete och handlingsplaner för energieffektivisering. Länsstyrelsen ger information, enskild rådgivning och arrangerar nätverksträffar och utbildningar där programmet utgår från deltagarnas önskemål. Länsstyrelsen har varit rådgivande vid projektansökningar och fungerat som resurs vid frågor. Under 2013 har vi även erbjudit två utbildningstillfällen om energioptimering och energiledningsarbete. Målgruppen för utbildningarna var tjänstemän/chefer inom kommuner och kommunala bolag som arbetar/ska påbörja arbetet med energiledning. Utbildningarna genomfördes i samverkan med Länsstyrelsen Norrbotten.

Regional klimatutbildning

Tillsammans med Nenet anordnades under två dagar en regional klimatutbildning om hur energi- och klimatarbete kan stärka den regionala utvecklingen samtidigt som det bidrar till omställningen till ett fossilfritt samhälle. På klimatutbildningen deltog ett 40-tal aktörer från länets kommuner, landsting, näringsliv, myndigheter och andra organisationer. Under kursen fick deltagarna grundläggande kunskap om klimatförändringarna, anpassning till ett förändrat klimat, klimatpolitiken, energieffektivisering och regionens möjligheter inom förnybar energi. Utbildningen fick positiv respons och nådde många olika aktörer som förutom informationen fick möjlighet att skapa nya kontaktytor.

Insatser för en ökad andel förnybar energi*Vindkraft*

Vindkraftanläggningar i Västerbottens län är viktiga när det gäller en omställning till hållbar energiproduktion. Numera finns det cirka 200 vindkraftverk uppförda i länet samt tillstånd för att bygga ytterligare cirka 300. Framtaget material inom ramen för Länsstyrelsens tidigare projekt *Vindbruk* fungerar fortfarande som viktiga planeringsunderlag. I Västerbottens län finns det vindbruksplaner i fjorton av länets femton kommuner. Vindbruksplanen i den femtonde kommunen kommer att antas under våren 2014. Vindbruket utgör en viktig del i den energi- och klimatstrategiska arbete som Länsstyrelsen bedriver för att ställa om det ”Västerbottniska” energisystemet.

Tabellen redovisar antal vindkraftsverk som var i samrådsfas 31/12 respektive år samt det ackumulerade antalet tillståndsgivna respektive byggda vindkraftverk.

Allt fler projekt planeras i områden med starka motstående intressen som exempelvis rennärning, naturmiljö och boende vilket tyder på att de bästa och mest lämpade områdena redan är tagna i anspråk. Normalt genomförs fler samråd än vad som leder till ansökan, då en del projekt läggs ned efter samråd då projektören inser att möjligheterna till ett tillstånd är små. Att antalet samråd har ökat medan ansökningsärenden har ökat tyder på att bolagen i större utsträckning har gått vidare med projekten och lämnat in tillståndsansökningar för de platser där man ser en möjlighet att förena vindbruket med övriga intressen. Nytt för 2013 är att två samråd avseende havsbaserad vindkraft genomförts, vilket tidigare bara skett en gång för snart tio år sedan. Under 2013 har byggnadstakten varit låg på grund av låga elpriser och

låga priser på elcertifikat vilket gör att många tillståndsgivna projekt har svårt att bli lönsamma. Exploatörernas väntan på bättre priser leder även till att ett par projekt lämnat in ansökningar om ändringstillstånd då teknikutvecklingen gjort att det är mer lönsamt att uppföra högre verk än vad de tidigare ansökt om.

Projektet - Skog, klimat och miljö

Projektet är ett samverkansprojekt där Norra skogägarna, Sveaskog, Umeå kommun, Umeå Energi, UMEVA och Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) är aktiva parter och pågår mellan 2012-2014. Under 2013 har parterna samverkat och format ett visningsområde strax utanför centrala Umeå på kommunens skogsmark. Visningsområdet fungerar som mötesplats och arena där olika kompetenser inom kretsloppsanpassning mellan samhälle och skog kan mötas och diskutera utveckling. Genom samverkan mellan samhälle och skog kan synergier som genererar sysselsättning skapas. Högre produktion i ett uthålligt skogsbruk skapar förutsättningar för ett uthålligt och kretsloppsbaseerat samhälle. Hushållning med resurserna vid ökad skogsproduktion kan ersätta fossilt bränsle och icke förnybart byggmaterial.

Insatser för att bidra till och stödja Naturvårdsverkets arbete med Färdplan 2050

Uppdraget med Färdplan 2050 redovisades av Naturvårdsverket till regeringen den 11 december 2012. Under året har Länsstyrelsen fått tillfälle att lämna ett yttrande med regionalt perspektiv via remissvaret i april 2013. De viktigaste synpunkterna var:

- Länsstyrelsen konstaterar att det regionala och lokala perspektivet inte fått något större genomslag i syntesrapporten. Samtliga länsstyrelser har under 2011-2012 genomfört regionala dialoger. Vid dialogmötena i Västerbotten deltog ett hundratal aktörer.
- Bristen på koppling mellan förbättrad konkurrenskraft genom energieffektivisering och tillväxt kan innebära att alla aktörer inte förstår vikten av att åtgärder genomförs.
- Det kommer att krävas omfattande förändringar i konsumtionsmönster och livsstil samt en förändrad samhällsplanering för att färdplanens mål ska kunna nås. Även vikten av grön utveckling och gröna näringar inklusive turismens roll samt glesbygdens speciella situation är av betydelse för måluppfyllelsen. Dessa frågor har fått ett begränsat utrymme i rapporten.
- Rapporten ger en god sammanfattning över de stora utmaningar vi står inför. Ett större fokus på konkreta åtgärder istället för förslag till ytterligare utredningar hade varit önskvärt.

RB 38. Länsstyrelserna ska redovisa insatser och användningen av medel från anslag 1:10 *Klimatanpassning* inom utgiftsområde 20 med anledning av uppgiften att samordna det regionala klimatanpassningsarbetet.

Länsstyrelsen har inom regleringsbrevsuppdragen 38 och 39 tagit fram kunskapsunderlag, genomfört workshops och seminarier inom olika temaområden och verkat för att integrera klimatanpassning i intern och extern verksamhet. Inom uppdraget har Länsstyrelsen gett löpande stöd till länets kommuner och andra aktörer. Hur vi arbetat med uppdragen under 2013 sammanfattas i kronologisk ordning i nedanstående punkter och utvecklas därefter mer djupgående.

Prioriteringar och insatser under 2013:

- Uppföljning av kommunernas klimatanpassningsarbete.
- Kommunala klimat- och sårbarhetsanalyser och kommunbesök.
- Dialog med regionala aktörer.

- Länsstyrelsens övriga insatser till stöd för genomförande av uppdraget.

Uppföljning av kommunernas klimatanpassningsarbete

Enligt regeringens uppdrag 39 ska Länsstyrelsen sammanställa, redovisa och göra jämförelser av det klimatanpassningsarbete som sker på kommunal nivå. Utgångspunkt för arbetet bör vara bedömningar om sårbarhet för klimatförändringar och behov av klimatanpassning. Länsstyrelserna ska sedan efter samråd med berörda aktörer utarbeta regionala handlingsplaner för klimatanpassning till vägledning för det fortsatta lokala och regionala klimatanpassningsarbetet.

De flesta av länets kommuner har idag begränsade resurser att arbeta med frågan och därför finns en efterfrågan av stöd från Länsstyrelsen i form av planeringsunderlag och utbildning. Arbetet har kontinuerligt blivit bättre och befintligt planeringsunderlag har använts. Det har varit angeläget att följa upp hur långt kommunerna kommit i det lokala klimatanpassningsarbetet och identifiera ytterligare sårbarhet och behov av anpassning. Genom en kartläggning av kommunernas arbete via ett frågeformulär, workshop, kommunbesök och kommunanalyser har Länsstyrelsen och länets kommuner fått en god bild över vilka sårbarheter och behov som finns i länets kommuner, en viktig grund till kommande regional handlingsplan.

Länsstyrelsegemensamt frågeformulär

Med anledning av regleringsbrevets uppdrag 39 beslutade länsstyrelsernas nätverk för klimatanpassning att det vore fördelaktigt att utgå från ett gemensamt frågeformulär för alla kommuner i hela Sverige. På så sätt ger det oss möjlighet att inte bara göra jämförelser inom länen utan även mellan andra kommuner och län. Länsstyrelserna tog i början av 2013 fram ett gemensamt frågeformulär för att följa upp kommunernas klimatanpassningsarbete. Nedan redovisas de områden som frågeformuläret omfattade:

- Övergripande planer, strategier och organisation.
- Samverkan.
- Fysisk planering.
- Beredskap.
- Andra kommunala verksamhetsområden.

Länsstyrelsen Västerbotten skickade under våren 2013 ut information om uppdraget och en genomförandeplan till länets kommunchefer, kommunstyrelser och Länsstyrelsens kontaktpersoner för klimatanpassningsarbetet i varje kommun. I maj hölls en uppstartsworkshop med syfte att tillsammans med kommunerna utarbeta en kvalitativ och väl förankrad kartläggning av kommunernas arbete. Samtidigt gav det möjlighet att utbyta erfarenheter, jämföra och inspirera varandra inför det fortsatta arbetet med både kartläggningen och den regionala handlingsplanen. Förutom att diskutera kommunernas nuvarande klimatanpassningsarbete belystes även sårbarhet, brister och behov för fortsatt arbete samt inträffade händelser och goda exempel som redan görs i länet idag.

Diskussionsunderlaget som behandlades utgick från länsstyrelsernas gemensamma frågeformulär. På workshopen deltog kommunrepresentanter, både politiker och tjänstemän från olika sakområden. Det blev en bra start för fortsatt arbete med kartläggningen och inför arbetet med den regionala handlingsplanen. Efter workshopen skickades frågeformulär ut till kommunernas kontaktpersoner som de ombads svara på senast 1/9. En redovisning av kommunernas svar skickades till miljödepartementet i början av oktober med anledning av delrapporteringen.

Kommunala klimat- och sårbarhetsanalyser och kommunbesök

Redan 2011 tog Länsstyrelsen tillsammans med SMHI och SGI fram en regional klimat- och sårbarhetsanalys som belyser klimatförändringarna och dess konsekvenser i länet. Analysen har varit användbar både för länets kommuner och för Länsstyrelsens arbete med exempelvis den regionala vattenförsörjningsplanen. Även om analysen är relativt detaljerad, indelad i kust, inland och fjäll har önskemål funnits från kommunerna att kommunala klimat- och sårbarhetsanalyser ska tas fram. I länet är det få av kommunerna som själva har resurser att genomföra detta. I linje med uppdraget och för att stötta kommunernas arbete och behov upphandlades under början av sommaren en konsult som tillsammans med Länsstyrelsen tagit fram kommunala klimat- och sårbarhetsanalyser. Resultatet belyser sårbarhet för klimatförändringar och behov av anpassning och kommer att vara ett viktigt underlag i arbetet med den regionala handlingsplanen för klimatanpassning. Arbetet med analyserna pågår till och med januari 2014.

Kortfattat innehåller analyserna följande:

- Analys och redogörelse för förväntade klimatförändringar och klimatkonsekvenser i respektive kommun. *Exempelvis temperatur, nederbörd, avrinning, snötäcke, tjäle, vegetationsperiod, ras, skred, översvämning.*
- Analys och beskrivning av negativa och positiva konsekvenser av den förväntade klimatförändringen i respektive kommun. *Exempelvis kommunikationer, tekniska försörjningssystem, bebyggelse, kulturmiljö, människors hälsa, näringsliv.*
- Analys och beskrivning av åtgärder som minskar kommunens sårbarhet för både successiva klimatförändringar och enstaka extrema väderhändelser. *Exempelvis lämpliga åtgärder, tid för åtgärder.*

Under hösten besöktes samtliga kommuner i länet för att diskutera resultatet av den analys som är utförd för varje kommun. Kommunerna fick en mer detaljerad bild av vilka klimatförändringar som kan förväntas i respektive kommun och därefter diskuterades vilka konsekvenser det kan medföra. Vidare diskuterade vi ifall sårbarheterna blir större eller mindre i ett förändrat klimat och om det kan förväntas dyka upp nya risker eller möjligheter. Med enkätsvaren som bakgrund hade vi möjlighet att jämföra kommunernas arbete idag mot den sårbarhet och behov som finns i respektive kommun. Resultatet visar på var det finns brister och förbättringsmöjligheter samt vilka åtgärder som bör och kan vidtas, något som sedan ligger till grund för handlingsplanen.

Under mötena med länets samtliga kommuner behandlades följande områden:

- Vägar och järnvägar.
- Bebyggelse.
- VA-system (dagvatten, avlopp, dricksvatten).
- Flora och fauna.
- Kulturmiljö.
- Miljöfarlig verksamhet.
- Elsystem.
- Hälsa.
- Näringsliv.

Resultatet av de kommunala klimat- och sårbarhetsanalyserna och kommunbesöken skickades ut på remiss till kommunerna i november och de flesta blev färdiga under december.

Resultatet kommer att slutredovisas och diskuteras på ett kommungemensamt slutseminarium i februari 2014.

Dialog med regionala aktörer

Under hösten påbörjade Länsstyrelsen också dialoger med berörda regionala aktörer inom olika samhällsområden. Dessa kommer att fortsätta i början av 2014. Dialogerna behandlar hur respektive aktör förväntas bli påverkad av klimatförändringar, hur de arbetar med frågan idag, vilka strategier, planer eller konkreta insatser som utförs eller planeras samt behov av stöd och faktiska åtgärder. Eftersom många av dessa aktörer är verksamma i både Västerbotten och Norrbotten har länsstyrelserna i Västerbottens- och Norrbottens län beslutat att träffa en del av dessa regionala aktörer tillsammans, se nedan:

• Kommunikationer	<i>Ex Trafikverket</i>
• Tekniska försörjningssystem	<i>Ex Vattenfall, Skellefteå Kraft</i>
• Areella näringar och turism	<i>Ex Skogsstyrelsen, LRF</i>
• Naturmiljö	<i>Ex Rennäringen</i>
• Näringsliv	<i>Ex Specifika företag i kommunerna</i>
• Människors hälsa	<i>Ex Landstinget</i>
• Universitet	<i>Ex Umeå universitet, LTU</i>

Hela arbetsprocessen har lett till att länets kommuners och andra regionala aktörers deltagande varit högt och att arbetet förankrats väl i länet. Det har stärkt kunskapen om klimatförändringar och vi har identifierat sårbarhet och behov av anpassning. Det har också medfört en ökad möjlighet till erfarenhetsutbyte och dialog. Sammantaget väntas processen ha medfört en god bakgrund, information och förutsättning för att den regionala handlingsplanen ska bli så bra, förankrad och handlingskraftig som möjligt. Handlingsplanen kommer att skickas ut på remiss brett i länet våren 2014.

Länsstyrelsens övriga insatser till stöd för genomförande av RB-uppdragen 38 och 39

Förutom beskriven arbetsprocess och insatser har nedanstående insatser också varit viktiga för genomförandet av uppdrag 38 och 39.

Samverkan med externa och interna klimatrådet

I möten med det externa Klimatrådet Västerbotten har Länsstyrelsen haft möjlighet att sprida information och förankra arbetet med uppdrag 38 och 39. Det har också varit ett viktigt forum för att få information om deltagarnas eget arbete inom området samt få synpunkter på arbetsprocessen. I möten med det interna klimatrådet har vi haft möjlighet att förankra arbetet väl inom Länsstyrelsen. För mer information om organisationen, se återsrapportering regleringsbrevsuppdrag 37.

Regional klimatutbildning för kommuner (tjänstemän och politiker), näringsliv, landsting och andra organisationer

Tillsammans med Nenet (Norrbottens och Västerbottens energikontor) anordnades under hösten en regional klimatutbildning. På klimatutbildningen deltog ett 40-tal aktörer från länets kommuner, landsting, näringsliv, myndigheter och andra organisationer. Under kursens två dagar fick deltagarna grundläggande kunskap om klimatförändringarna, anpassning till ett förändrat klimat, klimatpolitiken, energieffektivisering och regionens möjligheter inom förnybar energi. Utbildningen fick positiv respons och nådde många olika aktörer som utöver kunskapsutbytet hade möjlighet att skapa nya kontaktytor.

Utbildningsinsats tillsammans med SMHI och Visualiseringscenter C för barn och ungdomar under Västerbottens hållbarhetsvecka

Tillsammans med SMHI och Visualiseringscenter C genomförde Länsstyrelsen en utbildningsinsats som nådde totalt 600-700 barn och ungdomar. Under tre dagar fick skolelever i Lycksele, Skellefteå och Umeå med omnejd möjlighet att besöka en uppblåsbar geodod där de fick lära sig mer om klimat och klimatförändringar. Arrangemanget väckte stort medialt intresse och var uppskattat av både skolelever och lärare.

Klimatanpassning och RSA (Risk- och sårbarhetsanalyser)

Klimatanpassningsarbetet har en nära koppling till risk- och sårbarhetsarbetet och Länsstyrelsen har jobbat med att utveckla arbetsformer för hur vi på regional nivå ska jobba med klimatanpassning och RSA. Krisberedskap har bland annat varit delaktig i arbetet med kommunanalyserna och kommunträffarna. Vid kommunträffar har vi också belyst hur kommunerna kan arbeta med klimatanpassning inom ramen för RSA arbetet. Arbetet fortsätter under 2014 bland annat inom ramen för den särskilda förmågebedömningen (pluviala översvämningar) där klimatanpassning särskilt kommer att beaktas.

Klimatdag för allmänhet, kommun och skolelever

Länsstyrelsen medfinansierade och deltog aktivt i en klimatdag i våras tillsammans med Vilhelmina kommun och Vilhelmina Model Forest. Klimatdagen riktade sig till allmänhet, kommun, högstadie- och gymnasieskolor och deltagarna fick ta del av klimatpolitiken och klimatförändringar utifrån ett internationellt, nationellt och regionalt perspektiv.

Utbildning för skogsägare och yrkesverksamma inom skogsnäringen

Länsstyrelsens projekt "Friskare skogsvatten" syftar till att hjälpa Västerbottens skogsägare att förbättra vattenmiljöerna i skog och mark. I november bjöds skogsägare och yrkesverksamma inom skogsnäringen till en föreläsning med meteorologen Pär Holmgren. Där informerade han under två kvällar om klimatförändringarna och hur det kommer att påverka nyttjandet av skogarna och det framtida skogsbruket i Norrland.

Information vid presidieträff för länets miljönämnder och miljöförvaltningar

I januari anordnade Miljösamverkan Västerbotten presidieträff för länets miljönämnder och miljöförvaltningar. Det var ett 40-tal deltagare som informerades om hur man kan integrera klimat- och energifrågor i den fysiska planeringen. Därefter diskuterades vilken miljönämndens och miljöförvaltningens roll i klimat, energi och klimatanpassningsarbetet är.

Regional vattenförsörjningsplan färdigställd under året.

Under 2012 påbörjades arbete med den regionala vattenförsörjningsplanen och möten med samtliga kommuner genomfördes. Klimat var en viktig aspekt och den regionala klimat- och sårbarhetsanalysen var mycket användbar då vi genom GIS-informationen kunde visa hur översvämningriskerna skulle kunna öka i ett förändrat klimat. På så sätt kunde vi också på ett kommunikativt sätt visa på sårbarheten i kommunernas dricksvattentäkter. Vattenförsörjningsplanen har under våren varit ute på remiss och har färdigställts under hösten.

Klimatanpassning i fysisk planering

I Länsstyrelsens dagliga arbete gör vi fortlöpande bedömningar för klimatanpassad samhällsplanering avseende samråds- och granskningsyttranden för kommunernas översikts- och detaljplaner. Vi bidrar med kontinuerlig informationsförmedling till länets kommuner avseende utbildningar, utredningar och andra stödmöjligheter från Länsstyrelsen och andra centrala myndigheter.

Samverkan med berörda myndigheter

Länsstyrelsen har sedan 2009 upparbetat god kontakt och samverkan med Länsstyrelsernas klimatanpassningsnätverk, berörda myndigheter och miljödepartementet. Länsstyrelsen var 2012 ordförande för klimatanpassningsnätverket och stöttade i år Östergötlands Länsstyrelse i arbetet.

Process för att integrera jämställdhet i sakområdet

Vi har under året tagit fram processer för att integrera jämställdhetsperspektivet sakområdena. Under 2013 har en JämLYS av klimat- och energiområdet tagits fram. Den färdigställs i början av 2014.

Redovisning av medel

Nedan redovisas kostnadsutfall för perioden 2009-2013 som finansierats av medel från anslag 1:10 *Klimatanpassning* inom utgiftsområde 20.

Tabell: kostnader för perioden 2009-2013

Medelsanvändning Klimatanpassning	2009	2010	2011	2012	2013	Totalt 2009-2013
Summa Intäkter av bidrag	1 191	1 156	1 168	1 171	1 156	5 842
Löner inkl OH	-320	-526	-983	-731	-760	-3 320
Konsulttjänster och utbildning	-260	-52	-593	-145	-689	-1 739
Övrigt	-20	-12	-83	-73	-130	-318
Summa kostnader	-600	-590	-1 659	-949	-1 579	-5 377
Kvarstående bidrag	591	566	-491	222	-423	465

Kommentar

Länsstyrelsen har sedan 2009 aktivt arbetat med att samordna det regionala klimatanpassningsarbetet och vi har en klimatanpassningssamordnare som arbetar heltid med uppdraget. Under 2013 har analyser för länets samtliga kommuner tagits fram tillsammans med en konsult. Vi har också ordnat informationsseminarium i länet och kostnaderna för konsulttjänster och utbildning har därför ökat jämfört med föregående år.

2012-2013 erbjöds kommunerna möjlighet att ansöka om medel till mindre projekt/förstudier inom områdena klimatanpassning och energiomställning. Syftet är att stimulera nya aktiviteter inom klimatanpassning och energiomställning bland kommunerna. Ett av projekten "Klimatanpassning i Lycksele" hade fokus på klimatanpassning och slutredovisades under 2013. I oktober har projekten följts upp av Länsstyrelsen där slutredovisningar granskats och kontaktpersoner intervjuats för respektive projekt. Uppföljningen visar att projekten varit lyckade och haft en positiv effekt på klimat- och energiarbetet i länet. För mer information se uppdrag 41. Kostnaden på 100 tkr redovisas under uppgiften övriga kostnader.

Totalt mellan 2009-2013 har Länsstyrelsen kvar 465 tkr av medelsanvändningen.

Kulturmiljö

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 43*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	2,05	1,94	1,88
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	3,10	3,45	3,39
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	2,42	2,63	2,51
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	6 007	6 759	6 258
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	2,94	3,43	3,00
Antal ärenden, inkomna och upprättade	319	273	328
Antal beslutade ärenden	336	274	308
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	1
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	116	9	0
Brukarundersökning			
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 4331, Kyrkliga kulturminnen ³⁾	80		

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

³⁾ Nöjdindex för verksamhet 4331 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2013. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för 6 deltagande länsstyrelser är 71

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Länsstyrelsen redovisar marginella förändringar inom sakområdets prestationer (volymer och kostnader) i tabellen ovan mellan åren 2011 – 2013. Under året har en resursförstärkning genomförts inom sakområdet motsvarande en heltidstjänst som byggnadsantikvarie samt visstidsanställning, två månader, av en marinarkeolog för digitalisering och vidareutveckling av länets marina vrakregister.

Bidragsutbetalning på 116 tkr beror på sent inkommen rekvisition, där möjligheten att betala ut via Riksantikvarieämbetets system Källa inte kunde genomföras.

Resultatet av 2013-års brukarundersökning gällande kyrkliga kulturminnen, ärendegrupp 4331, visade för Länsstyrelsen ett Nöjd-index på 80 vilket var näst högst i landet.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Riksintressen

Översynen av länets riksintressen som påbörjades 2010 har fortsatt och 8 nya områden, främst i fjällmiljö, har analyserats under året i samverkan med Skellefteå museum. Totalt har därmed 26 av länets 51 områden granskats. Dialog med berörda kommuner är ett återstående steg i arbetet. Revideringen av riksintressena är exempel på ett mycket angeläget förnyelsearbete. Med relevanta planeringsunderlag ökar förutsättningarna betydligt för att kulturmiljövärden

ska kunna bevaras, användas och utvecklas samt att miljömålen ska kunna uppnås. Resultatet från årets analyser visar delvis på stora revideringsbehov. I otillgängliga fjällområden och vidsträckta riksintresseområden har helikopter använts för att rationalisera besöken och den övergripande granskningen. I april genomfördes ett tvådagars seminarium i Umeå på temat riksintresseöversyn i samverkan med Riksantikvarieämbetet och med deltagande från flera andra län.

Fornlämningar och arkeologi

Under året har fortsatta undersökningar genomförts vid den största arkeologiska utgrävningen i länet under de senaste 20 åren. Den är föranledd av den nya sträckningen av E12/E4 väster om Umeå. Årets undersökningar har resulterat i ny kunskap om bosättning och resursutnyttjande under bronsåldern i länet. Med tanke på undersökningens omfattning och förväntade resultat, betonades även information och kunskapsförmedling till allmänheten och skolungdomar som en viktig ambition i Länsstyrelsens beslut. Utgrävningen blev medialt uppmärksammat och 748 personer besökte platsen under fältsäsongen 2013 samt vid den särskilda arkeologidag som arrangerades. Information om undersökningen har även funnits tillgänglig via Trafikverkets och Länsmuseumets webbsidor samt genom sociala medier.

Inom det 5-åriga projektet *Kvalitetssäkring Skog och Historia* har arbetet fortsatt med att kvalitetssäkra tidigare registrerade lämningar och överföra information till Riksantikvarieämbetets databas Fornsök. Arbetet sker i samarbete mellan Skogsstyrelsen, Länsstyrelsen och Västerbottens museum och finansieras till lika delar av Skogsstyrelsen och genom 7:2-anslaget under åren 2012-2016.

Under året har ett nationellt tillsynsprojekt genomförts på länsstyrelsernas kulturmiljöenheter. Det har bland annat inneburit att varje län enligt samma mall gjort tillsyn på 10 avverkningsärenden från åren 2007-2009. Uppföljning av tillsynens resultat kommer att göras under 2014.

Byggnadsminnen

Med utgångspunkt i den analys och strategi för byggnadsminnesförklaringar som utarbetades 2012 har en ny byggnadsminnesförklaring genomförts under året. Den avser Ricklundgården, en konstnärateljé och bostad från 1940-talet i fjällmiljö. Den konstnärliga verksamheten på gården tillsammans med byggnadernas och trädgårdens höga kulturhistoriska värden utgör ett särdeles bra exempel på en miljö där kulturmiljövärden, allmänskultur och turism/besöksnäring och publika verksamheter förenas.

Efter en lång process beslutade Länsstyrelsen i april 2013 att förelägga fastighetsägaren Umeå kommun att renovera byggnadsminnet Scharinska villan i Umeå. Till följd av detta har en genomgripande renovering, budgeterad till 21,4 mkr, påbörjats under hösten.

I Skellefteå kyrkstad som brandhärjades 2012 har dels ett projekt för återuppbyggnad av 16 kammare bedrivits och dels har en större renoveringsetapp genomförts. Första etappen av en större fasadrenovering av byggnadsminnet Åströmska gården i Vindelns kommun genomfördes med bidrag från 7:2-anslaget under sommaren. Under året har Länsstyrelsen fattat beslut om att Vännäs järnvägsstation har övergått från att vara statligt byggnadsminne till att bli byggnadsminne enligt KML samt upprättat skyddsbestämmelser för stationen.

Kyrkliga miljöer

Länsstyrelsen har deltagit i det länsstyrelsegemensamma projektet *tillsyn av kyrkliga inventarier*. Utöver detta har vi, inom ramen för kyrkans regionala samrådsgrupp, initierat och drivit frågan om att förbättra församlingarnas inventarieförteckningar och tillsyn över kyrkliga inventarier, vilket alltid har varit ett eftersatt område i församlingarna. Ett stiftsprojekt med detta syfte förbereds nu inför 2015.

Länsstyrelsen har deltagit i Luleå stifts pilotprojekt kring luft/luftvärmepumpar, som går ut på att testa funktionalitet, effektivitet, eventuella visuella och audiella störningar samt hur dessa kan begränsas i en kyrkomiljö. Syftet med projektet är att underlätta omställningen till mer resurs- och kostnadseffektiva uppvärmningssystem i kyrkor med begränsad användning.

Länsstyrelsen har tagit initiativ till en dialog med Räddningstjänsten i Umeå kring hur brandskyddsarbetet kan ske med större hänsyn till kyrkornas kulturhistoriska värden och hur vi på ett mer effektivt sätt kan samverka för att inte församlingarna ska hamna i kläm mellan olika samhällskrav. Insatsen gjordes efter att flera av länets församlingar, efter tillsynsbesök från Räddningstjänsten, hade fått krav på byggnadstekniska åtgärder som inte var förenliga med kulturminneslagens krav.

Kulturresevat

Arbetet med en kulturresevatbildning av kyrkstaden Fatmomakke har fortsatt med samrådsmöte med markägare, utkast till syfte och skyddsföreskrifter samt påbörjat förslag till skötselplan. Resevatbildningen föranleds till största delen av regeringens skrivelse 2009/10:74 om att Kungl. Maj:ts skrivelser från 1800-talet gällande förvärv och nyttjande av kyrkstugor bör upphävas.

Kulturresevatet Atoklimpen är det mest besökta turistmålet i Storumans kommun. Länsstyrelsens säsongsanställda guide har under 2013 organiserat vandringar och utfört skötsel av byggnader inom resevatet. Vandringarna organiseras i samverkan med turistbyrå i Tärnaby. Ett samarbete med naturum Vindelfjällen i Hemavan har påbörjats och kommer att utvecklas kommande år. Arbetet med att revidera skötselplanen för Atoklimpen har inletts genom ett möte med förvaltningsrådet för kulturresevatet. Syftet är att utveckla och förnya arbetet med kulturresevatet.

I Kulturresevatet Rörträsk har årlig skötsel av mark och anläggningar genomförts. Rörträsk silangar var en av programpunkterna i Landskapsvårdskonferensen för personal verksam i kulturresevat som hölls i Rörträsk och Gallejaur den 13-14 september.

Bidragsfördelning

Genom Länsstyrelsens bidragsfördelning har stöd kunnat lämnas till de mest angelägna vårdprojekten i länet som omfattar byggnadsvård, fornvård, landskapsvård, kunskapsunderlag, information och antikvarisk medverkan.

Byggnadsvård

Under 2013 beslutades om bidrag till 25 miljöer, av dessa var 15 byggnadsminnen och 13 riksintressemiljöer. Bidragsbesluten till byggnadsvård uppgick totalt till 5 060 tkr. Utöver dessa beslutades även genom särskilda medel bidrag till Hantverkslaboratoriets verksamhet med informationsutbyte om byggnadsvård, samt på tilläggsramen bidrag till brukskanalen i

Robertsfors. Länsstyrelsen har dessutom beslutat om 613 tkr till antikvarisk medverkan och särskilda uppdrag i samband med byggnadsvård.

Av bidragsärendena kan särskilt nämnas byggnadsminnet Åströmska gården i Vindelns kommun, där Länsstyrelsen under 2013 lämnat bidrag till omfattande fasadrenovering av den herrgårdsliknande huvudbyggnaden från mitten av 1800-talet. Årets renovering är en del av en större satsning på miljön, där Länsstyrelsen tidigare beviljat bidrag till renovering av andra byggnader. "Brukskanalen i Robertsfors" är ett flerårigt projekt som bedrivs av Robertsfors kommun i syfte att nyttja Robertsfors fina bruksmiljö som en resurs i lokal utveckling. Planen är att restaurera den gamla bevattningskanalen som löper genom Robertsfors bruksområde i syfte att förstärka kulturmiljöupplevelsen och utveckla rekreationsmöjligheterna. 7:2-anslaget (368 tkr), vattenregleringsmedel och Landsbygdsprogrammet medfinansierar projektet. I Skellefteå kyrkstad "Bonnstan" har tio byggnader renoverats under året. Allt sedan Länsstyrelsen upprättade riktlinjer och bestämmelser för underhåll för kyrkstaden, har renoveringar av kyrkstugorna genomförts sedan 2011 och under 2013 har 12 byggnader renoverats. Under 2013 brann tyvärr två kyrkstugor och projektering har genomförts inför uppbyggnad av dessa.

Forn- och landskapsvård

Fornvården bedrivs med medel från 7:2-anslaget. Fornlämningsmiljöer som är representativa för länets förhistoria eller specifika för länets kommuner och som ligger nära befolkningscentra och skolor redovisas i ett fornvårdsprogram. Under 2012 påbörjades en revidering av fornvårdsprogrammet som bland annat syftar till att renodla urvalet och tillgängliggöra miljöerna fysiskt. Detta arbete har fortsatt under 2013 och därutöver har praktisk vård på ett flertal miljöer utförts. Vård av länets två kulturresevat har prioriterats vid bidragsfördelningen.

Samverkan med Landsbygdsprogrammet/Utvald miljö

Inom Landsbygdsprogrammets medel för kompetensutveckling drev Länsstyrelsen rådgivningsprojektet *EgenKUL*. Där arrangerades fem större aktiviteter under året, bland annat en fortbildningskurs i teoretisk byggnadsvård för hantverkare i samarbete med Vindelns Folkhögskola. Två av aktiviteterna arrangerades också i samverkan med länets informationsportal Hålla Hus.

Länsstyrelsen arrangerade en samverkansträff i mars med rådgivare från alla fyra norrlänen, i syfte att öka samverkan och förbättra kontakterna mellan länen. Inom projektet genomfördes 30 rådgivningar riktade till dem som ansökt om stöd till kulturmiljöprojekt inom åtgärden Utvald Miljö i Landsbygdsprogrammet. Där slutbesiktigades ett större ladrenoveringsprojekt i Klabböle by inom Umeå kommun. Rådgivning gavs till pågående projekt, "Blomsterlottas trädgård" i Ammarnäs och två större ladrenoveringsprojekt, det ena söder om Umeå och det andra i Renfors, Skellefteå kommun.

Kunskapsunderlag

Under 2013 har bidrag om totalt 760 tkr lämnats till framtagning av följande kunskapsunderlag:

- Riksstintresseöversyn etapp 4 i samarbete med Skellefteå museum.
- Revidering av kulturmiljöprogram för Lycksele kommun: Under året har de sista fältarbetena för revideringen genomförts. Länsstyrelsen deltar i arbetet genom att medverka i en referensgrupp för arbetet samt bevilja ekonomiskt stöd via 7:2-anslaget. Målet är dels ett GIS-baserat underlag för den kommunala handläggningen samt ett utvecklingsprogram för ett urval av kommunens mest värdefulla kulturmiljöer.

- Skog & Historia, kvalitetssäkring: Se ovan under Fornlämningar och arkeologi.
- Utredning av skyddsformer för flottningsmiljöer: I utredningen ingår framtagning av faktaunderlag inför beslut om skyddsform för Laisälvens flottningsmiljöer samt konsekvensanalys av olika skyddsalternativ.
- Kulturmiljöer i vatten, åtgärd 20: Miljömålsarbetet och vattenförvaltningen är exempel på två verksamhetsområden som ställer krav på goda planeringsunderlag för att kulturmiljövärdena framgångsrikt ska kunna hävdas. Syftet är att skapa ett regionalt kunskapsunderlag för att bevara, använda och utveckla vattendrag med höga kulturhistoriska värden. Resultaten är redovisade som GIS-baserat material för handläggning på Länsstyrelsen och under 2013 har en rapport tryckts som kommer att spridas för att uppmärksamma länets vattenanknutna kulturarv.

Miljömålsarbete

Länsstyrelsen Västerbotten är den enda länsstyrelse i landet som har en särskild inrättad tjänst som miljömålsantikvarie. Arbetet med att synliggöra och uppmärksamma kulturmiljöarbetet i miljömålssammanhang är därför särskilt prioriterat. Det innebär bland annat att tillsammans med Länsstyrelsens övriga sakområden arbeta med uppföljning, åtgärder och information om miljö kvalitetsmålen med utgångspunkt i kulturmiljön. Det löpande arbetet under året har avsett indikatoruppdatering och miljö tillståndsbedömning som redovisas på miljömålsportalen. Miljömålsantikvarien och Länsstyrelsen arrangerade tillsammans med Naturvårdsverket och RUS, konferensen Miljömålsdagarna som i år firade 10 år och ägde rum i Västerbotten. Miljömålsantikvarien ingår även i styrgruppen för RUS – Regional Utveckling och Samverkan i miljömålssystemet, som syftar till att samordna länsstyrelsernas miljömålsarbete med övriga nationella myndigheter.

Tillsyn

Årets tillsyn har utförts enligt upprättad tillsynsplan för verksamhetsåret 2013. Länsstyrelsen har utöver den schemalagda tillsynen deltagit i den länsstyrelsegemensamma tillsynsveckan rörande kyrkomiljöer samt arkeologi och fornminnen.

Återrapportering regleringsbrev

RB 70. Länsstyrelserna ska redovisa exempel på och kommentera hur man verkar för att förnya och utveckla kulturmiljöarbetet. Länsstyrelsen ska också redovisa exempel på och kommentera hur samverkan, t.ex. med statliga myndigheter och kommuner, sker inom kulturmiljöarbetet samt hur samverkan har utvecklats.

Länsstyrelsens kulturmiljöstrategi för 2012-2014 innebär i sammanfattning:

- Utökad information om våra kulturmiljöer.
- Utvidgad samverkan med andra parter.
- Arkeologiskt handlingsprogram och förnyat fornvårdsprogram.
- Nya byggnadsminnesförklaringar genomförs med inriktning mot 1900-talets bebyggelse, inland- och fjällområdena.
- Förbättrat faktaunderlag för byggnadsminnen, kyrkliga inventarier och begravningsplatser.
- Fortsatt riksintresseöversyn.
- Inrätta ytterligare kulturresevat.
- Förenklad bidragshantering.

- Utökad tillsyn.

Strategin utgår från de nationella målen och har tagits fram i samverkan med Region Västerbotten och länets museer. Region Västerbottens kulturplan och kulturmiljöstrategin sammanlänkas i två angelägna utvecklingsområden: vidareutveckling av länets kulturhistoriska besöksmål samt ökad tillgänglighet till länets kulturarv och kulturmiljöer. 2013 års kulturmiljöverksamhet har i hög grad följt kulturmiljöstrategin.

Utveckling och förnyelse

Länsstyrelsen strävar efter att utveckla kulturmiljöarbetet utifrån de nationella kulturmiljömålen och exempel på detta är:

Fortbildning inom bebyggelseregistret genom RAÄ för att skapa behörighet och utveckla vår kunskap om registret genomfördes i Umeå under två dagar i november. Avsikten är bland annat att använda registret för inventeringar, kulturmiljöprogram och andra kunskapsunderlag.

Länsstyrelsen har tagit initiativ till ett speciellt utvecklingsprojekt för att bevara och utveckla Jörns järnvägshotell i Skellefteå kommun på temat kulturmiljödriven tillväxt. Jörn är länets bäst bevarade järnvägsmiljö och Länsstyrelsen har beslutat om anmälningsplikt (KML 3 kap 6§) för byggnaden som utgör ett av de få kvarvarande järnvägshotellen i landet.

Utvecklingsprojektet syftar till skydd och bevarande med långsiktig entreprenörsdriven verksamhet som förutsättning. På Länsstyrelsens uppdrag är ett regionalt kulturinformationsföretag projektsamordnare. Samverkan sker med Skellefteå kommun, Region Västerbotten-projektet Berättarnas län, Jörnsbygdens hembygdsförening och McLead AB, som arbetar för en europeisk testbana för tågtrafik.

Under året har en marinarkeolog varit anställd två månader för vidareutveckling av länets marina vrakregister i samverkan med bland andra dykarklubbar.

För att tillgodose jämställdhetsaspekten inom kulturmiljöområdet har samverkan skett med Länsstyrelsens jämställdhetshandläggare och en handlingsplan för detta har därefter upprättats för tre olika ärendegrupper. Medarbetare inom sakområdet har genomgått en halvdagsutbildning om barnperspektiv och FN:s konvention om barns rättigheter.

Samverkan

Länsstyrelsens samverkansambitioner utgår i hög grad från rapporten *Samverkan ger styrka!* (2009:9) och den nya samverkansmodellen mellan länsstyrelserna och Riksantikvarieämbetet. I norrlandslänen sker samverkan främst inom ramen för Länsgrupp norr (där Länsstyrelserna i Norrbotten, Västerbotten, Jämtland och Västernorrland ingår). Länsgruppen har även via samordnaren varit företräd i det för Riksantikvarieämbetet och länsstyrelserna gemensamma programrådet. Deltagandet i det gemensamma tillsynsprojektet inom Kulturmiljöforum har inneburit en ökad tillsynsinsats för genomförandet av årets tillsyn inom kulturmiljöområdet jämfört med tidigare år.

Utöver detta har Länsstyrelsen under året:

- Medverkat vid samtliga nio kommunbesök som Länsstyrelsen har genomfört under året i Länsstyrelsens ambition att utöka samverkan kring kulturmiljöverksamheten med kommunerna.

- Medverkat tillsammans med tre andra länsstyrelser i Svenska kyrkans omvärldsworkshop om det kyrkliga kulturarvet i Uppsala.
- Medverkat vid samverkansseminarium om projektet Urban Forum/Vasaplan utifrån regeringsuppdraget ”Samverkan om gestaltning av offentliga miljöer”. I seminariet medverkade RAÄ, Umeå kommun, Länsstyrelsen, Statens Konstråd och Boverket.
- Medverkat i ett seminarium om samhällets uppdrag att dokumentera, vårda och bevara kulturmiljöer. Deltagare var allmänheten, politiker, Västerbottens museum och Cerum/Umeå universitet.
- Arrangerat ett seminarium om antikvarisk medverkan och Länsstyrelsens förbättringsarbete för konsulter och museer.
- Deltagit i seminarium om det samiska kulturarvet samt under hösten inför skrivning av nytt program för bevarande av det samiska kulturarvet (Gaaltje – sydsamiskt kulturcentrum)
- Medverkat i RAÄ:s samverkansgrupp inför nya Landsbygdsprogrammet och deltagit vid seminarium samt genom leverans av SWOT-analys.
- Tillsammans med RAÄ arrangerat ett tvådagars temaseminarium i Umeå om riksintressen med deltagare från fem länsstyrelser och från Umeå kommun.
- Deltagit i seminarium om biosfärområde Vindelälven tillsammans med nationella och regionala aktörer.
- Deltagit i samverkan under våren kring natur- och kulturmiljön Svansele dammängar och kulturreseptaret Rörträsk silängar. Deltagande parter var Länsstyrelsen Västerbotten (sakområdena kulturmiljö, naturvård, lantbruk) samt Länsstyrelsen Norrbotten och Gallejaur-Järlia kulturbyggnadsförening. En studieresa till Gallejaur företogs i syfte att uppnå samverkan mellan de två kulturreseptatmiljöerna.
- Deltagit i Västerbottens läns hembygdsförbunds styrelsemöten samt hållit föredrag vid årsmötet i maj i syfte att öka samverkan i kulturmiljö- och byggnadsvårdsfrågor mellan Länsstyrelsen och länets hembygdsföreningar.
- Initierat samarbetsprojektet ”Länsunika byggnader” i hembygdsföreningarnas ägo. Metoden är att genom inventering och urval identifiera unika byggnader som ägs av länets hembygdsföreningar i syfte att skydda och skapa långsiktiga vårdavtal för dessa. Samverkande institutioner är Västerbottens läns hembygdsförbund, Sveriges hembygdsförbund, Västerbottens museum och Länsstyrelsen.
- Arrangerat Miljömålsdagarna 2013 tillsammans med Rus och Naturvårdsverket. Miljömålsdagarna är årets viktigaste mötesplats för alla som arbetar med miljömålen. Miljömålsdagarna 2013 ägde rum i Umeå, under temat ”Mer fart i miljöarbetet – i näringslivet, kommunerna och hos myndigheterna”. Bland årets föreläsare fanns företrädare från näringslivet, svenska och norska miljödepartementen, myndigheter, kommuner, miljöorganisationer, högskolor och universitet.
- Arrangerat ett byggnadsvårdsseminarium i Robertsfors kommun med deltagare från museer och konsulter.
- Arrangerat en kompetensutvecklings- och samverkansresa till Riga, för Länsstyrelsens Samhällsutvecklingsenhet, som tillsammans med Umeå är kulturhuvudstad 2014. I programmet ingick möten med *Ministry of Environmental Protection and Regional Development of the Republic of Latvia*, *State Inspection for Heritage protection (SIHP)* och *City Development Department of the Riga City Council*.
- Medverkat i ett tvådagars slutseminarium i Lycksele 16-17/10 arrangerat av de två Botnica Atlantica-projekten KING och SKAIK (se vidare under Information Tillgänglighet Delaktighet) där resultaten från de två projekten redovisades.
- Medverkat med föredrag vid Nätverket Svenska kulturreseptats årliga seminarium, arrangerat av RAÄ och Hantverkslaboratoriet.

- Medverkat med föredrag vid byggnadsvårdsdag arrangerad av Västerbottens museum.
- Medverkat vid möte med paraplyorganisationen Lövånger utveckling och Lövångers hembygdsförening under november inför byggnadsvårdssatsning i Lövångers kyrkstad.

Information Tillgänglighet Delaktighet

Omvärldsinformation är högt prioriterad i Länsstyrelsens verksamhet och utöver de primära myndighetsuppgifterna ligger tyngdpunkten i vår strategi på vidareutveckling och förvaltning av tre informationsportaler och webbplatser som byggts upp tillsammans med länets museer.

Syftet med informationsportalerna är:

- att förbättra tillgängligheten till kulturmiljöerna i vid bemärkelse,
- att effektivisera informationsspridningen mot omvärlden,
- att långsiktigt bygga upp allmänhetens kunskap och intresse,
- att främja hållbar utveckling och samverkan.

Detta arbete finansieras huvudsakligen genom anslaget 7:2 *Bidrag till förvaltning av värdefulla kulturmiljöer* (481 tkr) och medfinansieras för närvarande genom museernas egna arbetsinsatser.

Årets utvecklingsarbete inom portalerna har inneburit följande aktiviteter.

Sevärt – en modell för regional kulturarvsturism

En konsult har anlitats för att analysera de ingående besöksmålen. Mot bakgrund av den 20-åriga verksamheten och de cirka 30 miljoner kronor som hittills och med olika medel har investerats i Sevärt, pekar analysen mot att ändra kriterierna för besöksmålen, bredda målgruppen, ta in fler aspekter än kulturhistoriskt värdefulla miljöer och länka in natur, mat, boende, hantverk och upplevelser. Likaså finns ett behov av att skapa ny och mer IT-baserad information. Västerbottens museums samfinansiering uppgår till cirka 130 arbetstimmar, avseende marknadsföring, webb-underhåll med mera.

Hålla Hus – regional informationscentral för byggnadsvård

I samverkan med kompetensutvecklingsprojektet *EgenKul* genomfördes aktiviteter knutna till informationsportalen Hålla Hus:

- ”Jakten på kilowatten” i mars. Om energieffektivisering i äldre småhus.
- ”Bevare mig väl” - seminarium om byggnadsvård i april.
- Fortbildning för hantverkare i samarbete med Vindelns folkhögskola.
- Hålla Hus verksamhet presenterades på byggnadsvårdskonventet, Mariestad i oktober.
- Hålla Hus medverkade vid Region Västerbottens länskulturdagar, Lycksele i oktober.

Spår från 10 000 år – kunskapsuppbyggnad för det historiska landskapet

För verksamheten gäller en treårsplan för åren 2012 – 2014 med fokus på tillgänglighetsfrågor, nya kartsikt, kulturslingor och korta filmer på webbplatsen. Revideringen av Länsstyrelsens fornvårdsprogram sker också inom ramen för *Spår*.

Länsstyrelsen medfinansierar och ingår i styrgrupperna för två projekt inom ramen för 7:2-anslaget. Projekten syftar till att utveckla inventeringsmetodiker samt att genom dokumentation och information sprida kunskap om och tillgänglighet till skogarnas kulturarv. Projekten är gränsöverskridande Interreg-projekt och utförs i bred samverkan med bland

andra Museiverket (Finland), Södra Österbottens Skogscentral (Finland), Högskolen i Nesna (Norge), Helgelandsmuseum (Norge), Sametinget (Norge), Skogsstyrelsen Region Nord, Västerbottens museum och Skogsmuseet i Lycksele. Projekten är *Skogens Kulturarv i Kvarkenregionen och Kulturarvet i Nordskandinaviska Gammelskogar*.

Den 110-sidiga skriften ”Kyrkstaden Fatmomakke i historisk belysning” har tryckts och publicerats i Länsstyrelsens meddelandeserie under december. Utgivningen är en följd av kulturdepartementets och RAÄ:s särskilda satsning på information och kunskapsuppbyggnad om de norrländska kyrkstäderna samt den förestående kulturresevatsbildningen i Fatmomakke.

Boken ”Västerbotten genom tiderna” utgör den historiska stommen för Länsstyrelsens kulturmiljöstrategi. Inför kulturhuvudstadsåret 2014 ger Länsstyrelsen i samverkan med Västerbottens läns hembygdsförbund ut en reviderad andra upplaga av den 364-sidiga boken. Produktionen, som finansieras av Länsstyrelsen, påbörjades i slutet av året.

Tabell 5.1

Länsfakta kulturmiljö	2013-12-31	2012-12-31	2011-12-31
Antal registrerade fornlämningar (exkl. marina)	24 015	23 678	23 293
Antal byggnadsminnen enligt 3 kap. kulturminneslagen	78	77	76
Antal kyrkobyggnader enligt 4 kap. kulturminneslagen	69	69	69
Riksintresseområden för kulturmiljövården, antal	51	51	51
Riksintresseområden för kulturmiljövården, yta (ha)	153 687	153 687	153 687
Kulturresevat, antal	2	2	2
Kulturresevat, yta (ha)	972,5	972,5	972,5
Andel av länets kommuner som har kulturmiljöprogram (%)	53	53	53

Källa: Länsstyrelsens centrala databas, egna register samt RAÄ:s system Fornsök

Kommentarer Tabell 5.1

Ett nytt byggnadsminne tillkom under 2013.

Tabell 5.2

Utbetalade bidrag för kulturmiljö, summa (tkr)	2013	2012	2011
Bidrag, vilka Länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	0	0	0
Bidrag, vilka Länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Riksantikvarieämbetet har gjort utbetalningen	8 430	8 473	8 024

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso, Riksantikvarieämbetets handläggarssystem KÄLLA

Kommentarer Tabell 5.2

Bidragsutbetalningarna är helt avhängig den länsvisa medelsfördelning som beslutas av Riksantikvarieämbetet.

Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 45*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	5,65	5,08	4,12
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	3,25	2,45	2,49
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	4,19	3,68	3,15
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	10 774	8 144	7 923
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	5,27	4,13	3,80
Antal ärenden, inkomna och upprättade	197	187	181
Antal beslutade ärenden	136	136	177
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	3	0	0
Bidragutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Länsstyrelsen redovisar en ökning inom sakområdets prestationer (volymer och kostnader) i tabellen ovan mellan åren 2011 – 2013. Ökningen av antalet årsarbetskrafter hänförs till rekrytering av beredskapsdirektör på heltid och regionala samverkansövningen Vildälv som engagerade en stor del av Länsstyrelsens krisorganisation i planering, genomförande och utvärdering.

Förändringen av verksamhetskostnader förklaras i huvudsak av att Länsstyrelsen beviljats fler projekt från MSB än tidigare år, en ny heltidstjänst som beredskapsdirektör, ökade kostnader för skogsbrandflyg och kärnenergiberedskap.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Övning Vildälv

Som ett led i att öka den samlade krishanteringsförmågan i Västerbotten genomförde Länsstyrelsen Västerbotten en regional samverkansövning, Övning Vildälv, med dammbrott i Skellefteälven som huvudscenario. I övningen deltog cirka 450 personer från 22 aktörer på lokal, regional och nationell nivå. Övningsformatet var simuleringsövning med motspel.

Syftet med övningen var att:

- Pröva beredskapsplaneringen för Skellefteälven och att skapa underlag för vidareutveckling.
- Öka krisberedskapsförmågan.
- Pröva förmågan att kommunicera med varandra via Rakel och det nationella webbaserade informationssystemet (WIS).
- Belysa komplexiteten vid ändring av ansvarsförhållanden för räddningstjänsten.

Nedan redovisas de övergripande målen som togs fram för övningen.

1. Aktörerna har mycket god förmåga att ta emot larm samt initiera arbete enligt respektive aktörs plan.
2. Aktörerna har god förmåga att skapa och förmedla en gemensam lägesbild för händelsen.
3. Aktörerna har god förmåga att i samverkan samordna verksamhet och inrikta insatser.
4. Aktörerna har god förmåga att samverka vid behov av förstärkningsresurser.
5. Aktörerna har grundläggande förmåga att i samverkan samordna kommunikationen gentemot allmänhet och media.
6. Aktörerna har grundläggande förmåga att kommunicera via Rakel samt god förmåga att kommunicera via WIS.

Övningen har utvärderats och dokumenterats med stöd från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). Som underlag för utvärderingen är underlag från utvärderingsenkäter, utvärderingsprotokoll, dagböcker, loggar samt diskussioner från ett utvärderingsseminarium i Arvidsjaur.

Nedan redovisas måluppfyllnaden för respektive övergripande mål enligt ovan.

1. Målet uppfyllt. Förbättringar måste till i larmfasen då fyra av övningens aktörer inte blev larmade
2. Målet är inte uppfyllt, främst på grund av att det aldrig skapades någon gemensam, tydlig och uppdaterad lägesbild. Västerbotten har enbart en grundläggande förmåga och bör uppdatera rutiner för skapande och förmedling av lägesbild.
3. Målet uppfyllt. Trots avsaknaden av tydlig lägesbild genomfördes sex samverkansmöten via telefon och Rakel. Tydligare agenda och rutiner kring samverkanskonferenser måste utvecklas och göras kända av samtliga aktörer.
4. Målet är inte uppfyllt. Aktörerna hade svårt att beskriva sitt långsiktiga resursbehov och den samlade bilden av behov och tillgång saknades.
5. Målet är uppfyllt. Trots avsaknad av gemensam lägesbild så har aktörerna fått fram en tydlig, korrekt och icke motstridig information till allmänhet och media.
6. Målet bedöms i två delar. Gällande Rakel är målet uppfyllt. För målet gällande WIS är förmågan enbart grundläggande, varvid målet inte är uppfyllt.

Baserat på slutsatser från utvärderingsrapporten kommer en åtgärdsplan att tas fram och arbetet kommer att ledas av Länsstyrelsen Västerbotten i samverkan med övriga deltagande aktörer.

NordSam

Länsstyrelserna i Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland, Jämtland, Dalarna och Gävleborg (NordSam) har under 2013 fortsatt utveckla samverkan inom området krisberedskap och skydd mot olyckor. Under våren genomfördes en strategisk analys som låg till grund för framtagandet av NordSams strategiska plan 2014-2020. Syftet med en utvecklad strategisk planering är att stärka NordSams inriktning och samordning. MSB:s utvärdering av samarbetet till och med 2012 visade att samarbetet stärker länsstyrelsernas krishanteringsförmåga och kapaciteten i de förebyggande aktiviteterna, höjer medarbetarnas kompetens och bidrar till att bredda de enskilda länsstyrelsernas resursbas i termer av personal. Inom ramen för NordSam har samarbetsgruppen för kriskommunikation definierat behov och utvecklingsområden och står i startgroparna för att påbörja ett NordSam-projekt med fokus på stärkt kriskommunikation i länen.

Förstärkning av Länsstyrelsens krisledningsorganisation

För att stärka Länsstyrelsens krisledningsorganisation har följande aktiviteter genomförts:

- Utbildning av krisledningsorganisationen i grundläggande krisberedskap, Länsstyrelsens roll vid en kris, stabsmetodik samt i den nya WIS versionen.
- Framtagandet av nya instruktioner för WIS-användning.
- En stabsövning med krisledningsorganisationen.
- Reviderat planen för kärnteknisk olycka.
- Tecknat avtal med presumtiva räddningsledare.
- Deltagit vid planering av och genomförandet av Barents Rescue-övningen i Tromsö.
- Deltagit i kärnenergiberedskapsövningarna Omfall, Havsörn samt den internationella övningen Loviisa.

Krishantering under stormen Hilde

Krishanteringen pågick i sex dagar och innebar att delar av krisledningsorganisationen var aktiverad. Sammanlagt genomfördes 12 samverkanskonferenser (inklusive vädervarningskonferenser), varav 10 regionala och 2 länsgemensamma (Jämtland, Västernorrland och Norrbotten) samt 2 myndighetsmeddelanden skickades ut.

Länsstyrelsen var samordnande, stödjande och arbetade med länsövergripande frågor såsom genomförande av samverkanskonferenser, deltog vid framtagandet av och förmedlandet av en gemensam lägesbild, inventerade behov och tillgång av förstärkningsresurser såsom information och reservkraft. När det gäller krisinformation var strategin att Länsstyrelsen kontinuerligt uppdaterade länsövergripande information och kommunerna hade kontinuerligt uppdaterad lokal- och kommunspecifik information, såsom läget gällande el, fast telefoni, mobiltäckning, Rakel, radio och dricksvattenförsörjning samt var det fanns trygghetspunkter, värmestugor, vattentankar med mera. WIS och Rakel användes.

Länsstyrelsen deltog i MSB:s regelbundna samverkanskonferenser där länet informerade om läget under Hilde samt lyfte bristerna under krishanteringsarbetet. Bristerna formulerades gemensamt av aktörerna vid den regionala konferensen innan och bedömdes vara främst att:

- få en gemensam lägesbild, främst av mobiltelefonitäckningen fastän vi hade med PTS vid de regionala samverkanskonferenserna,
- få med SOS alarm vid samverkanskonferenserna.

Länsstyrelsen lyfte även behovet av en utvärdering av Hilde från nationell nivå där de drabbade länsstyrelserna bör medverka.

Länets utvärdering av erfarenheterna från Hilde är påbörjad. Erfarenheter har samlats upp från länets Regionala råd, nätverket för kriskommunikatörer samt vid ett utvärderingsmöte där representanter från Länsstyrelsen, länets räddningschefer och Västerbottens läns landsting medverkade. Målet med utvärderingsmötet var att få en samlad bild och en samlad bedömning av krishanteringen vid stormen Hilde. Medverkande aktörer ansåg att målet var uppfyllt och att problemområdena var avsaknad av elförsörjning, telefoni, mobiltäckning, Rakelkommunikation och FM-radion. Detta sammantaget gjorde att det var svårt att skapa en gemensam lägesbild och att det blev svårt med krisinformation/kommunikation. Samverkan fungerade bra mellan aktörerna vid mötet. De regionala samverkanskonferenserna, som syftade till att skapa en gemensam lägesbild samt lyfta behov av förstärkningsresurser, upplevdes av alla inblandade aktörer som värdefulla eftersom det var där den faktiska

gemensamma lägesbilden skapades och förmedlades. Utifrån de olika utvärderingstillfällena, kommer åtgärdsplaner att tas fram.

Övrigt

Inom verksamhetsområdet har processen Risk- och sårbarhetsanalys valts ut för jämställdhetsintegrering. Målet är att skapa förutsättningar för genomförande av risk- och sårbarhetsanalys med jämställdhetsperspektiv.

Återrapportering regleringsbrev

RB 67. Länsstyrelsernas tillsyn av kommunerna inom området skydd mot olyckor syftar till att främja och bedöma kommunernas förmåga att leva upp till nationella mål, verksamhetsmål och särskilda skyldigheter enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. Länsstyrelserna ska redovisa en sammanfattande bedömning av kommunernas arbete enligt lagen om skydd mot olyckor.

De nationella målen i lagen om skydd mot olyckor är att i hela landet bereda människors liv och hälsa samt egendom och miljö ett med hänsyn till de lokala förhållandena tillfredställande och likvärdigt skydd mot olyckor, och att organisera räddningstjänsten så att räddningsinsatser kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt.

Länsstyrelsen bedömer att länets kommuner lever upp till de nationella målen avseende räddningstjänstens förmåga men ser att det finns brister i det förebyggande arbetet, egenkontroll, tillsyn av farliga verksamheter och i arbetet med handlingsprogrammen.

LSO-enkäten för 2012 visar bland annat att av de 13 kommuner som svarat, har fem inte genomfört egenkontroll 2012 och två har inte haft en tillsynsplan för 2012. Det har inte skett någon förändring av kommunernas förmåga till räddningsinsats. En majoritet av kommunerna lägger mindre resurser på förebyggande arbete – under 2012 avsatte åtta kommuner mindre än en halv årsarbetskraft på tillsyn och nio kommuner en fjärdedels årsarbetskraft eller mindre på rådgivning och stöd.

Det finns inga räddningstjänstförbund i länet men det sker mycket av både formell och informell samverkan och erfarenhetsutbyte mellan räddningstjänsterna. Flera kommuner har inte genomfört brandskyddskontroller i den utsträckning som lagen anger (SRVFS 2009:5). Vid uppföljning av genomförda och planerade brandskyddskontroller av 2-årsobjekt framkom att 5 kommuner endast kommer att genomföra kontroller på mellan 23 – 72 procent av 2-årsobjekten.

Kommunerna ansvarar även för tillsyn enligt LSO av farliga verksamheter. Mer än hälften av länets farliga verksamheter utgörs av dammar och kraftstationer. Flera kommuner har framfört att de upplever att de saknar tillräcklig kompetens för att genomföra effektiv tillsyn på dessa verksamheter. Samtidigt har sex kommuner i LSO-enkäten 2012 uppgett att de har två eller fler personer med kompetens för att genomföra tillsyn av farlig verksamhet.

Det finns aktuella fastställda handlingsprogram för skydd mot olyckor respektive räddningstjänst i tolv av länets femton kommuner. Ett av dessa fastställdes i maj 2013 och Länsstyrelsen lämnade både råd och synpunkter under arbetsprocessen samt ett formellt samrådsyttrande på remissversionen.

Återkommande brister i handlingsprogrammen är att verksamhetsmålen är svåra att mäta och följa upp och att kopplingen till den lokala riskbilden är svag.

Som ett mått på räddningstjänstens förmåga visas i tabellen nedan medianresponstiden för de olika kommunerna, i jämförelse med medianmedelvärde för respektive kommungrupp (enligt SKL:s kategorisering för öppna jämförelser). Uppgifterna är hämtade från Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB) statistik- och analysverktyg IDA och behandlade för att göra en jämförelse under en period av fyra år istället för på årsbasis

Räddningstjänsternas responstider i Västerbotten för perioden 2009-2012

Kommun	Responstid 2009-2012	Kommungrupps-tillhörighet	Responstid 2009-2012, medel för gruppen	Kommentar
Bjurholm	20,13 min	Pendlingskommun	12,94 min	Väsentligt bättre responstid 2011-2012 än 2009-2010
Vännäs	12,2 min	Pendlingskommun	12,94 min	
Nordmaling	16,2 min	Glesbygdskommun	18,32 min	
Robertsfors	15,93 min	Glesbygdskommun	18,32 min	
Sorsele	19,1 min	Glesbygdskommun	18,32 min	
Vilhelmina	16,48 min	Glesbygdskommun	18,32 min	
Vindeln	16,38 min	Glesbygdskommun	18,32 min	
Åsele	19,85 min	Glesbygdskommun	18,32 min	
Lycksele	13,2 min	Kommun i gles-befolkad region	13,98 min	
Skellefteå	12,4 min	Större städer	10,99 min	Stor yta i kommunen
Umeå	10,78 min	Större städer	10,99 min	
Storuman	19,2 min	Turism- och besöksnäring	16,40 min	
Dorotea	Uppgift saknas	Turism- och besöksnäring	16,40 min	
Malå	20,55 min	Varuproducerande kommun	12,89 min	Kommunstrukturen mer som en glesbygdskommun
Norsjö	21,88 min	Varuproducerande kommun	12,89 min	Kommunstrukturen mer som en glesbygdskommun

Tabellen visar medianvärde i minuter av responstid som är tid från att larmcentralen får larmet till dess att första resurs anländer till skadeplatsen. Ur tabellen går att utläsa att responstiden i de flesta kommunerna ligger i närheten av medel i sin grupp, antingen över eller under. Tre kommuner ligger långt över medel för sin kommungrupp men kommungrupperna är ett analysverktyg som SKL använder sig av för alla sina jämförelser. Ur ett räddningstjänstperspektiv är det mer rättvisande att jämföra de tre kommunerna med glesbygdskommuner och då är hamnar de något över medel i responstid.

En minskande, och alltmer åldrande, befolkning i framförallt inlandet gör att det är fortsatt svårt att rekrytera deltidsbrandmän och sårbart för plötsliga förändringar som nedläggning eller flytt av stora arbetsplatser.

Länsstyrelsens tillsynsarbete under 2013

Under 2013 har ett tillsynsbesök genomförts och ytterligare två besök har varit inplanerade under decembermånad men har framflyttats till 2014 men hänsyn till de två kommunernas planering. Tre av länets kommuner saknar enligt Länsstyrelsens uppgifter aktuella handlingsprogram för räddningstjänst och förebyggande verksamhet. Länsstyrelsen begärde i september 2013 svar från de berörda kommunerna om detta, en kommun har svarat att

handlingsprogram beräknas antas i februari 2014, de två andra kommunerna har inte besvarat begäran och svarstiden har löpt ut.

I april genomfördes tillsammans med Länsstyrelsens Sevesohandläggare ett besök till Skellefteå kommun för att gå igenom kommunens skyldigheter rörande de Sevesoanläggningar som finns i kommunen. Mötet resulterade i en tidsplan för revidering av de kommunala insatsplanerna och information till allmänheten. Tidsplanen har följts med undantag för insatsplanen för en anläggning, där fördröjningen beror på att räddningstjänsten ingår i ett MSB-projekt om vägledning för insatsplaner och den anläggningen är pilot i projektet.

Tillsynsunderlag har också samlats in i samarbete med MSB genom den årliga LSO-enkäten, där Länsstyrelsen har kvalitetgranskat kommunernas svar innan de gått till MSB för sammanställning. 13 av 15 kommuner i länet har besvarat enkäten för 2012.

Länsstyrelsens arbete med rådgivning och stöd under 2013

Länsstyrelsen har deltagit i räddningschefskonferenser och anordnat gemensam räddningschefsträff med Norrbottens län. Länsstyrelsen har också fört dialog med räddningscheferna om vilken inriktning och form Länsstyrelsens rådgivning och stöd ska ha. Ur denna dialog har framkommit att Länsstyrelsen även inför nästa mandatperiod ska vara tillgänglig för kommunerna i arbetet med revidering av handlingsprogram (inte bara ge samrådsyttranden) och i samarbete med kommunerna anordna länsgemensamma konferenser för utveckling av kommunal tillsyn och förebyggande arbete. Under hösten har planering och förberedelser inletts för en konferens som ska hållas 19-20 februari 2014.

RB 68. Länsstyrelserna ska inom ramen för det geografiska områdesansvaret göra en värdering av de risk- och sårbarhetsanalyser och handlingsplaner som kommuner och landsting sammanställer enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Länsstyrelserna ska bedöma kvalitén på analyserna och hur dessa kan användas i de regionala risk och sårbarhetsanalyserna. Länsstyrelserna ska följa upp i vilken utsträckning åtgärdsbehov som tidigare har identifierats i kommunernas och landstingens risk- och sårbarhetsanalyser har tillgodosetts samt i vilken utsträckning eventuellt inträffade extraordinära händelser har utvärderats. Uppföljningen ska inriktas så att den kan samordnas med uppföljningen av kommunernas användning av utbetalade medel enligt avtal mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting om kommunernas uppgifter i samhällets krisberedskap.

Bedömning av risk- och sårbarhetsanalyser

Länets samtliga femton kommuner och Västerbottens läns landsting har redovisat en risk- och sårbarhetsanalys till Länsstyrelsen under innevarande mandatperiod. I år har två kommuner redovisat en reviderad analys och åtta kommuner har rapporterat en uppföljning av tidigare inlämnad risk- och sårbarhetsanalys.

Länsstyrelsens bedömning är att åtta av de kommunala risk- och sårbarhetsanalyserna är av tillräckligt god kvalitet och att övriga sju har brister. Detta att jämföra med 2011 då fyra analyser bedömdes hålla tillräckligt god kvalitet medan sju analyser bedömdes bristfälliga. Dessutom var det fyra kommuner som inte hade rapporterat någon risk- och sårbarhetsanalys 2011. Västerbottens läns landstings risk- och sårbarhetsanalys bedöms hålla tillräckligt god kvalitet.

Efter Länsstyrelsens uppföljningar under 2012 och 2013 har tre kommuner med beaktande av påtalade brister reviderat sina risk- och sårbarhetsanalyser och en kommun har meddelat att de kommer att fastställa en reviderad risk- och sårbarhetsanalys i början av 2014. Tre kommuner har påbörjat insatser för att åtgärda påtalade brister i risk- och sårbarhetsanalyserna.

Områden där kommunerna generellt sett kan utveckla sitt arbete är främst beskrivningen av konsekvenser för den egna verksamheten samt förmågebedömningen. Även beskrivningen av arbetsprocessen bör utvecklas. Då kvalitén på de kommunala risk- och sårbarhetsanalyserna höjs ökar även deras användbarhet som underlag till den regionala analysen.

Samtliga risk- och sårbarhetsanalyser omfattar en inventering av händelser som kan föranleda en extraordinär händelse. Tretton av analyserna innehåller en värdering av händelserna genom en bedömning av sannolikhet och konsekvens. Tre av analyserna saknar värdering av identifierade händelser. Fjorton av analyserna omfattar någon form av beskrivning av de konsekvenser som identifierade händelser kan föranleda. Två av analyserna saknar helt konsekvensbeskrivning.

Fem kommuner och landstinget har gjort en generell bedömning av den egna förmågan att hantera identifierade händelser. Sex kommuner har bedömt förmågan utifrån specifika händelser. Tre kommuner har gjort både en generell och en händelsespecifik bedömning av förmågan. Tre kommuner har inte gjort någon förmågebedömning. I nio av risk- och sårbarhetsanalyserna bedöms förmågan utifrån de av MSB föreskrivna delförmågorna krishanteringsförmåga samt förmåga i samhällsviktig verksamhet att motstå allvarliga störningar.

Tre av länets kommuner och Västerbottens läns landsting redovisar risk- och sårbarhetsanalysen enligt den disposition som anges i Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om kommuners och landstings risk- och sårbarhetsanalyser (MSBFS 2010:6). Tolv av kommunerna omfattar merparten av punkterna i föreskrifterna även om ordningen inte alltid är enligt dispositionen.

Bedömningsgrund

Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om kommuners och landstings risk och sårbarhetsanalyser (MSBFS 2010:6) utgör den huvudsakliga utgångspunkten för bedömningen av risk- och sårbarhetsanalyserna. Nordsamlänens kommentarer till MSBFS 2010:6 samt Länsstyrelsen Västerbottens kompletterande punkter gällande föreskrifterna för risk- och sårbarhetsanalys utgör också underlag i bedömningen. Föreskrifterna trädde i kraft den 1 januari 2011 och det är naturligt att det tar tid att anpassa arbetet till en ny redovisningsform. Länsstyrelsen finner det förståeligt att kommunerna och landstinget inte till fullo har kunnat leva upp till samtliga krav i föreskrifterna. Vid kvalitetsbedömningen har vi därför valt att fokusera på vissa av kraven.

Länsstyrelsens bedömning har utgått ifrån att en risk- och sårbarhetsanalys som håller tillräckligt god kvalitet omfattar följande aspekter:

- Merparten av de punkter som anges i 6§ när det gäller kommunerna respektive 7§ när det gäller landstinget.
- En inventering av vilka händelser som kan leda till en extraordinär händelse i kommunen eller landstinget.
- En värdering av dessa händelser genom att sannolikhet och konsekvens behandlas.
- En beskrivning av vilka konsekvenser dessa händelser kan förorsaka (generellt beskrivet och/eller kommunspecifikt).

- En bedömning av kommunens eller landstingets förmåga att verka vid dessa händelser.

Länsstyrelsen har enbart utgått från det underlag i form av risk- och sårbarhetsanalyser som lämnats in till oss. Eventuellt arbete som har genomförts i kommuner och landsting som inte finns dokumenterat i detta underlag ingår inte i bedömningen.

Uppföljning av i vilken utsträckning identifierade åtgärdsbehov har tillgodosetts samt om eventuella extraordinära händelser har utvärderats

Länsstyrelsen upplever att det generellt sett är svårt att följa upp i vilken utsträckning åtgärdsbehov identifierade i kommunernas och landstingets risk- och sårbarhetsanalyser har tillgodosetts. Det är inte möjligt att göra någon generell bedömning av i vilken utsträckning planerade åtgärder har genomförts utifrån underlaget i form av rapporterade uppföljningar.

En tredjedel av kommunerna, det vill säga fem stycken, redovisar planerade åtgärder i sina risk- och sårbarhetsanalyser. En av dessa kommuner anger tidpunkt för när den planerade åtgärden ska vara genomförd. Fyra av dessa kommuner har redovisat en uppföljning av sina risk- och sårbarhetsanalyser där de redogör för status i genomförandet för de planerade åtgärderna. För dessa kommuner är det möjligt att följa upp i vilken utsträckning planerade åtgärder har genomförts. I tre av dessa kommuner fattades beslut om risk- och sårbarhetsanalysen under 2012, en sannolik förklaring till varför det är ett mindre antal av de planerade åtgärderna som de rapporterar har genomförts. Den fjärde kommunen fattade beslut om sin risk- och sårbarhetsanalys 2011 och har genomfört ett större antal åtgärder. Den femte kommunen har inte redovisat status för de planerade åtgärderna utan de har i sin uppföljning redovisat vilka två åtgärder som genomförts under året. Denna redovisningsform gör det svårare att följa upp i vilken utsträckning planerade åtgärder genomförts. Dessa fem kommuner redovisar även förslag på åtgärder eller behov av ytterligare åtgärder i sina risk- och sårbarhetsanalyser.

Nio kommuner redogör i olika omfattning för förslag på åtgärder och/eller behov av ytterligare åtgärder i sina risk- och sårbarhetsanalyser. Av dessa har fyra rapporterat uppföljning av sin risk- och sårbarhetsanalys 2013. Två av dessa rapporterar att de inte har genomfört någon åtgärd och två vilka åtgärder de har vidtagit. För dessa nio kommuner är det inte möjligt att följa upp i vilken utsträckning planerade åtgärder har genomförts. Endast en kommuns analys saknar både planerade och förslag på och/eller behov av ytterligare åtgärder.

Landstinget redovisar inte planerade åtgärder i sin risk- och sårbarhetsanalys. Däremot redovisar de planerade och genomförda åtgärder i inrapporterad uppföljning av risk- och sårbarhetsanalysen.

Länsstyrelsen har kännedom om två extraordinära händelser under 2013 som har utvärderats. Dessa händelser är rykte om skolskjutning samt storm med omfattande konsekvenser.

Bedömningsgrund

Enligt MSBFS 2010:6 ska kommuner och landsting regelbundet följa upp sin risk- och sårbarhetsanalys och rapportera uppföljningen till Länsstyrelsen respektive till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Socialstyrelsen. Uppföljning ska rapporteras under de år i mandatperioden som risk- och sårbarhetsanalys inte behöver lämnas in. Rapporteringen ska bland annat innehålla genomförda och planerade åtgärder som påverkar riskbilden eller de förmågebedömningar som gjorts i risk- och sårbarhetsanalysen. Länsstyrelsen har informerat

kommunerna om att vi under 2013 har i uppgift att följa upp om tidigare identifierade åtgärdsbehov har tillgodosetts samt i vilken utsträckning eventuellt inträffade extraordinära händelser har utvärderats.

Länsstyrelsen har i sin bedömning utgått från:

- Redogörelsen för planerade och föreslagna åtgärder.
- Identifierade åtgärdsbehov i redovisade risk- och sårbarhetsanalyser.
- Genomförda åtgärder enligt årets rapporterade uppföljningar.

Nio kommuner och landstinget har rapporterat uppföljning av sina risk- och sårbarhetsanalyser 2013.

Länsstyrelsen har enbart utgått från det underlag i form av risk- och sårbarhetsanalyser samt för 2013 rapporterade uppföljningar som lämnats in till oss. Eventuellt arbete som har genomförts i kommuner och landsting som inte finns dokumenterat i detta underlag ingår inte i bedömningen.

Bedömning av planer för hantering av extraordinära händelser

Västerbottens läns landsting och samtliga kommuner i länet har redovisat en antagen plan för hantering av extraordinära händelser med utgångspunkt i lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH) till Länsstyrelsen. Tolv av de kommunala planerna är antagna för innevarande mandatperiod. Övriga tre kommuner har meddelat att revidering pågår och blir klart under 2014.

Samtliga planer har sin utgångspunkt i LEH, däremot är det i majoritetet av planerna svårt att se en tydlig koppling till risk- och sårbarhetsanalyserna. Generellt behandlar planerna förberedande och operativa aspekter och sällan förebyggande uppgifter.

Undantaget att tre av kommunerna ännu inte har reviderat sina planer för mandatperioden har Länsstyrelsen inte bedömt att det finns några allvarliga brister avseende planernas innehåll. De synpunkter som lämnats till kommunerna i samband med uppföljning gäller framförallt att rutiner och former för samverkan med andra aktörer inte klargörs tillräckligt i planerna. En annan synpunkt är att planerna ofta saknar ett fastställande av de samhällsviktiga verksamheter som kommunen alltid måste upprätthålla. Samtidigt finns oftast ett underlag för detta i risk- och sårbarhetsanalyserna.

Bedömningsgrund

2 kap. 1 § i LEH anger att en plan för hantering av extraordinära händelser ska fastställas för varje ny mandatperiod, med beaktande av risk- och sårbarhetsanalysen. Lagen ställer egentligen inga krav på innehållet i planen. Länsstyrelsen Västerbotten har under 2012 och 2013 genomfört skriftlig uppföljning av samtliga kommuner i länet samt genomfört tio uppföljningsbesök.

Länsstyrelsen har bedömt att det är rimligt att följande delar behandlas i planen med tillhörande dokumentation och har utgått från dessa vid uppföljningen:

- Beskrivning av kommunens uppgifter för hantering av extraordinära händelser.
- Fastställande av vilka av kommunens verksamheter som är samhällsviktiga och alltid måste upprätthållas.
- Mål för kommunens krisberedskapsarbete.
- Beskrivning av krisorganisationen.
- Utbildning och övning.

Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 5*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	51,89	51,77	54,49
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	33,92	36,46	31,15
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	40,40	43,06	40,84
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	96 736	92 108	89 427
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	47,31	46,69	42,91
Antal ärenden, inkomna och upprättade	2 878	3 045	2 999
Antal beslutade ärenden	2 684	2 927	3 060
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	110	96	85
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	50 204	90 052	30 264
Varav Tillsyn av miljöfarlig verksamhet, VÄS 555*			
Beslutade tillsynsärenden, (st) ⁵⁾	461	385	492
Totala verksamhetskostnader inkl OH vht 555*, (tkr)	2 187	2 453	2 804
Kostnad per tillsynsärende, (kr/st)	4 745	6 371	5 699
Brakarundersökning			
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 535, Tillsyn av vattenverksamhet (Anmälningssärenden) ³⁾	64		
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 551, Prövning av miljöfarlig verksamhet (MPD-prövning) ⁴⁾	66		

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

³⁾ Nöjdindex för verksamhet 535 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2013. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för samtliga 21 länsstyrelseer är 66

⁴⁾ Nöjdindex för verksamhet 551 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2013. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för samtliga 12 länsstyrelseer är 55

⁵⁾ Avser ärendetypen *Tillsyn* inom 555

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Länsstyrelsen redovisar marginella förändringar inom sakområdets prestationer (volymer och kostnader) i tabellen ovan mellan åren 2011 – 2013 förutom på bidragsutbetalningar. Storleken på Länsstyrelsen bidragsutbetalningar har minskat mellan 2012 och 2013. Detta är naturligt eftersom aktiviteten inom de efterbehandlingsprojekt som drivs i länet varierar mellan olika år. Under 2012 och 2013 har saneringen av ett av länets högst prioriterade områden pågått. Saneringsåtgärderna i området har avslutats under 2013 och därför har också stoleken på totalt utbetalade medel minskat.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Verksamhetsområde Naturvård och miljö- samt hälsoskydd, utgör en omfattande verksamhet på Länsstyrelsen. Inte långt från halva personalstyrkan arbetar med uppgifter kopplat till detta område. En betydande del av arbetet genomförs med särskilda medel och uppdrag från centrala myndigheter och redovisas därigenom i särskild ordning mot dem. I stort samordnas dock denna verksamhet med allt övrigt myndighetsarbete som utförs med ramanslagsmedel.

I nedanstående texter beskrivs viktigare insatser inom några arbetsområden där särskilda redovisningskrav inte finns på annat håll i årsredovisningsdokumentet. Redovisningen följer ett upplägg med områdena prövning, tillsyn, miljöövervakning, restaurering av vattenmiljöer och vattenförvaltning.

Prövning

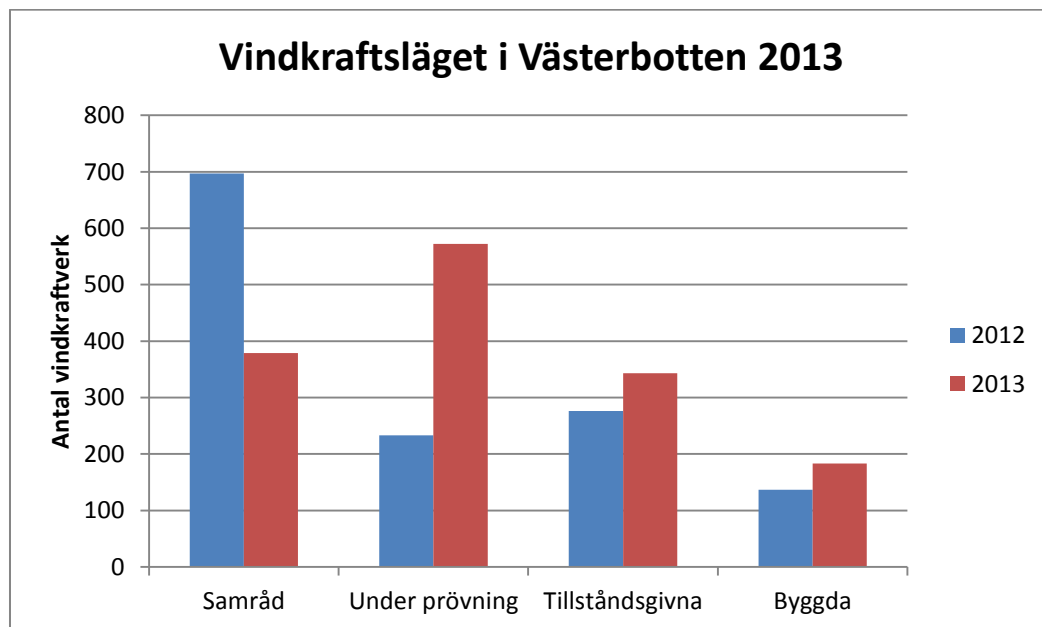
Miljöprövningsdelegationen beslutade under 2013 i 39 tillståndsärenden och 37 andra prövningsärenden. Detta är något färre ärenden än under ett normalår. I december 2013 fanns 260 öppna tillståndsgivna täkter och bergtippar vilket utgör 12 procent av landets täkter. Endast fyra täkter i drift finns inom vattenskyddsområden och fyra ligger inom högsta naturvärdesklass, vilket är i linje med miljömålen ”grundvatten av god kvalitet” och ”god bebyggd miljö”. Omprövning enligt miljöbalken av verksamheter med tillstånd enligt miljöskyddslagen pågår för närvarande vid elva verksamheter i länet, varav cirka 8 förväntas kunna avslutas under 2014. Arbetet behöver fortgå för att återstående verksamheter i länet med tillstånd enligt miljöskyddslagen ska komma igång med omprövning successivt.

Länsstyrelsen kan inte förvänta sig att alla de återstående verksamheterna frivilligt startar en omprövningsprocess, så att tillstånden kan anpassas till miljöbalkens krav. Den nya industriutsläppsförordningen (IUF) kommer att påverka prioriteringen av i vilken ordning de miljöfarliga verksamheterna bör omprövas. IUF kan också komma att innebära nya arbetsuppgifter för miljöprövningsdelegationen i framtiden. Länsstyrelsen har under hösten, i samarbete med länets kommuner, arbetat med att ta fram vilka anläggningar som berörs av IUF. Bedömningen i dagsläget är att cirka 40 anläggningar berörs varav cirka 10 är nytillkomna jämfört med IPPC-direktivet. Den största skillnaden är att ett antal mellanlager av farligt avfall tillkommer.

Prövning av ärenden vid miljöprövningsdelegationen i siffror

	2013	2012	2011	2010
Totalt antal beslut	76	63	86	85
varav				
Tillstånd	39	38	57	60
täktverksamhet	32	34	42	52
vindkraft	3	2	5	2
övrig miljöfarlig verksamhet	4	2	10	6
Återkallelse	6	3	5	6
Villkorsändring	5	4	6	10
Prövotidsbeslut	9	11	13	5
Beslut om ekonomisk säkerhet	6	5	3	2
Övrigt	11	2	2	2

Intresset för att bygga vindkraft i Västerbotten är fortfarande mycket stort vilket tydligt framgår av grafen över vindkraftverk i drift, vindkraftverk under uppförande samt ansökningar om vindkraftverk som inkommit till Länsstyrelsen för prövning respektive är i samrådsfas. En betydande del av samråden från 2012 har gått vidare till prövning, vilket framgår av att stapeln över samråd har minskat medan prövningsärendena har ökat.

Tabellen redovisar antal vindkraftsverk som var i samrådsfas 31/12 respektive år samt det ackumulerade antalet tillståndsgivna respektive byggda vindkraftverk.

När det gäller de tillståndspliktiga Sevesoanläggningarna så har omprövningen av Rönnskärverken med tillhörande djupförvar avslutats under året. Tillståndet har dock överklagats av både bolaget och Naturvårdsverket. Omprövningen av Bolidens anrikningsverk pågår fortfarande. Wibax AB i Skellefteå har lämnat in en ansökan om utökad verksamhet under hösten. Övrigt som hänt under året är att Almer Oil har begärt och erhållit förlängd tid för utredning av uppskjutna frågor. Sevesoanläggningen Wipro Infrastructure Engineering AB har aviserat att verksamheten ska läggas ner under 2013. En avvecklingsplan har lämnats in och godkänts och en slutrapport kommer att redovisas under 2014.

Under året har också ett antal andra prövningar pågått i Mark- och miljödomstolen, bland annat omprövas Rönnskärverken, Kristinebergsgruvan, Renströmsgruvan och Bolidens anrikningsverk, vilket innebär att fyra av länets åtta A-verksamheter med miljöskyddslagstillstånd får nya miljöbalkstillstånd. Av de övriga fyra A-verksamheterna är två nedlagda/i konkurs. Utöver detta pågår ett flertal prövotidsfrågor i domstolen. Länsstyrelsen prioriterar prövningarna i domstolen och avsätter relativt mycket tid på detta eftersom det oftast handlar om stora komplexa anläggningar med stor miljöpåverkan, exempelvis gruvor.

Mark och vatten

Verksamhet	Inkommande ärenden 2012	Avslutade ärenden 2012	%	Inkommande ärenden 2013	Avslutade ärenden 2013	%
Tillsynsvägledning						
-vindkraft	7	7	100	0	0	-
-vattenverksamhet	25	26	104	24	17	71
-täkter	16	16	100	10	10	100
Vattenverksamhet ¹⁾	224	244	109	188	191	102
-varav tillståndsärenden	54	62	115	32	29	91
-varav egeninitierad tillsyn	16	7	44	3	2	67
Energitorv-prövning	12	7	50	9	9	100
Energitorv-tillsyn	8	7	88	8	7	88

¹⁾ exklusive markavvattning och åtalsanmälningar

Mark

Tillsynen inom gruppen är till stor del händelsestyrd och prioriteringarna påverkas därmed i hög grad av inkomna ärenden.

När det gäller trender inom ärendegrupper återspeglas tydligt det stora intresset för vindkraftsetableringar med en fortsatt ökning av inkomna prövningsärenden. Även ärenden om ledningskoncessioner för anslutning av vindkraftsparker till elnätet fortsätter att öka.

Tillsynen av vindkraftsanläggningar har dock minskat, mycket beroende på att det för tillfället inte pågår så mycket anläggningsarbete som kräver tillsyn.

Intresset för ansökningar om undersöknings- och bearbetningskoncession för torv är fortsatt stort. Det beror dels på ett ökat intresse att bryta torv i länet men också att vissa bolag med befintliga verksamheter försöker se över de villkor som de har i beslutet och lämnat in begäran om ändringar av villkor och omfattningar av koncessionerna.

Tillsynsärenden inom markavvattning har ökat de senaste åren. Ärendena handlar ofta om anmälningar som leder till åtalsanmälningar. En stor del av ärendena har initierats av Skogsstyrelsen som uppmärksammat Länsstyrelsen på ej tillståndsgivna markavvattningar.

Under det senaste halvåret har en betydande ökning av samråd för telekommunikationsmaster skett och Länsstyrelsen förväntar sig att denna trend fortsatt kommer att vara stadig i några år. Samråden genomförs för att förbättra mobiltelefonnätet i länet. Antalet anmälningar för ledningsdragningar har också ökat då många av elbolagen ser över och förbättrar sitt ledningsnät. Många gånger leder det till att befintliga ledningar i skogsmarks raderas för att istället förläggas intill befintliga vägar som jordkabel eller luftledning.

Vatten

1 oktober 2013 övergick tillsynsansvaret för vissa vattenverksamheter till Umeå kommun. I tabellen ovan framgår det att antalet ärenden har minskat 2013. Detta beror både på att tillsynen har överlåtits och på att antalet prövningsärenden har minskat. Länsstyrelsen har tilldelats projektmedel för att under tre månader påbörja arbetet med att återkalla tillstånd för vattenkraftsanläggningar där verksamheten upphört eller där anläggningen är mycket förfallen.

En av Länsstyrelsens handläggare inom arbetsområdet Vatten medverkar som expert i den pågående Vattenverksamhetsutredningen och Länsstyrelsen var i mars 2013 värd för årets nationella vattenhandläggarträff.

I förordningen om förvaltningen av kvaliteten på vattenmiljön har grunden lagts för ett EU-gemensamt regelverk för skydd av inlandsvatten, kustvatten och grundvatten. I de åtgärdsprogram som tagits fram anges bland annat att Länsstyrelsen ska säkerställa en god dricksvattenkvalitet och ett bra skydd för alla vattenförekomster med uttag större än 10 m³/d eller som försörjer fler än 50 personer med dricksvatten. Av länets drygt 150 kommunala vattentäkter har cirka 12 procent skydd enligt MB 7 kap, övriga har gammalt skydd eller inget alls. Det pågår ett arbete med vattentäkter hos många kommuner, men det är en långdragen process. Under året har vi genomfört ett församråd samt utökade samråd och fått slutremiss för sex vattenskyddsområden. Vidare har vi på uppdrag av Havs- och Vattenmyndigheten tagit fram ett förslag på riksintresse för anläggning för vattenförsörjning. Informationsmöten och vägledning om beslutsprocessen har genomförts i 2 kommuner.

Täkt

Totalt finns 260 tillståndsgivna täkter och bergtippar i länet varav Länsstyrelsen har tillsynen över 121 täkter. 53 täkter (varav 6 husbehov) besöktes under året minst en gång i samband med slutbesiktning, operativ tillsyn eller vid fältexkursioner med kommun och ballastföretag. Tillsynen ledde precis som 2012 till 3 åtalansmälningar för misstänkta miljöbrott. Utöver ovanstående tillståndsgivna täkter finns cirka 478 husbehovstäkter i värdefull natur och vattenskyddsområden, där Länsstyrelsen har tillsyn i 13 av 15 kommuner.

Under året har samverkansträffar genomförts, dels med handläggare på övriga länsstyrelser i Norrland och SGU där Länsstyrelsen Västerbotten var arrangör under 2013, dels med de tre största ballastföretagen samt även med kommuner och två medelstora ballastföretag. Samverkansträffar innebär att viktiga samarbetsformer underhålls och leder till bättre samordning, vilket underlättar för verksamhetsutövarna särskilt större bolag som är verksamma i flera län. En träff genomfördes också under året tillsammans med miljöåklagare och polis.

Tillsyn miljöfarlig verksamhet

För att bedöma tillsynsbehovet för de miljöfarliga verksamheter där Länsstyrelsen har tillsynsansvaret används en prioriteringsmodell som utgår från verksamheternas miljö- och hälsorisker. Prioriteringen innebär att mer resurser läggs på verksamheter med stora risker, vilket ger störst miljönytta och mest bidrag till miljömålsuppfyllelse.

Under året har 66 tillsynsbesök genomförts vid länets industrianläggningar, vilket är fler än föregående år då antalet var 53. Faktiska tillsynsbesök är emellertid bara en del av det totala arbetet. Under året har 557 ärenden beslutats inom tillsyn miljöfarlig verksamhet (inklusive täkt och vindkraft).

Länsstyrelsens Sevesotillsyn har genomförts i enlighet med fastställd tillsynsplan för åren 2011-2015. Samtliga verksamheter på högre nivå har besökts under 2013 och för verksamheter på lägre nivå har handlingsprogrammen begärts in för granskning. Länsstyrelsen har påbörjat ett arbete med en liknande prioriteringsmodell för Sevesotillsyn, som den för tillsyn av miljöfarlig verksamhet, för att ytterligare säkerställa att genomförda tillsynsinsatser ger största möjliga nytta för miljö, säkerhet och samhälle.

Länsstyrelsen har genom sitt tillsynsarbete under 2013 säkerställt fortlöpande rening och egenkontroll samt att en efterbehandlingsplan utarbetas för gruvområdet i Blaiken.

Under året har EU:s industriutsläppsdirektiv införlivats i svensk lagstiftning. De objekt som Länsstyrelsen har tillsyn över och som omfattas av de nya kraven är Rönnskärsverken, Dåva kraftvärmeverk, Danod AB samt SCA Obbola. Av dessa har Dåva Kraftvärmeverk, Rönnskär och SCA Obbola haft tillsyn efter den 18 juni. Införandet av den nya lagstiftningen har under året resulterat i interna informationstillfällen för att höja kompetensen inom de förordningar som har tillkommit och de som har ändrats till följd av direktivets implementering.

Vidare har Länsstyrelsen arrangerat en vägledande miljöskyddskonferens för länets kommuner där bland annat den svenska lagstiftningen med anledning av IED-direktivets implementering samt åtgärdsplanen för god vattenstatus togs upp.

Länsstyrelsen har tidigare överlåtit tillsyn av miljöfarlig verksamhet till 11 av länets 15 kommuner. Överlåtelserna har följts upp under året genom att kommunerna får fylla i ett frågebatteri om bland annat resurser och tillsynsinsatser som Länsstyrelsen sedan granskar. Länsstyrelsen har även utfört revisioner av kommunerna på plats, dessa revisioner har utvecklats och genomförts tillsammans med den revision som utförs av livsmedelstillsynen.

Länsstyrelsen har tillsammans med ett antal närliggande länsstyrelser, landstinget och kommuner bidragit med extra resurser för att öka antalet enkäter i den nationella miljöhälsoenkäten. Det har i sin tur resulterat i att vi har fått ett bättre underlag än tidigare. Vi kan nu presentera resultat på både regionnivå och kust/ inland. Resultatet kan ge en fingervisning om vilka områden som bör prioriteras för att förbättra barns miljö och hälsa.

Under den gemensamma tillsynsveckan, som genomfördes av Länsstyrelsen för första gången under 2013, utfördes tillsyn bland annat inom verksamheternas energianvändning. I samband med tillsynen följde även Länsstyrelsens energirådgivare med för att diskutera energi med bolagen. Det underlag som nyttjades var detsamma som använts vid en tidigare energitillsyn som genomfördes under 2009, detta för att jämföra om energianvändningen förändrats. Fortsatt energitillsyn kommer att genomföras genom att bolagen har informerats om att granskning av 2013 års miljörapport kommer att ske med extra granskning på energifrågorna. I övrigt gjordes tillsyn i fält inom verksamheter knutna till vatten, täkt, torv, gruvor och vindkraft.

Länsstyrelsen har tillsammans med Polismyndigheten i Västerbotten, Tullverket Norra Sverige och Miljö- och hälsoskyddskontoret Umeå kommun kontrollerat illegala transporter för export från EU. Utfallet av samarbetet är att ett fall av illegal avfallstransport för export från EU för närvarande utreds av polisen. Utöver detta har Länsstyrelsen utfärdat två exportförbud enligt EG-förordning nr 1013/2006 av den 14 juni 2006 om transport av avfall. Samarbetet bedöms ha ökat kompetensen hos respektive myndigheter.

Under slutet av 2013 arrangerade Länsstyrelsen Västerbotten en gruvkonferens för länsstyrelser och kommuner med gruvtillsyn. Föreläsare på konferensen var bland annat ett antal statliga myndigheter. Konferensen syftade till erfarenhetsutbyte inom gruvfrågor och tillsyn.

Tillsyn och bevakning av skyddad natur och hotade arter.

Den övergripande målsättningen för tillsynen är att lagar, förordningar, föreskrifter samt de regler och riktlinjer som Länsstyrelsen har fastställt i egenskap av upplåtare på statens mark och i skyddade områden, följs. En ytterligare målsättning för Länsstyrelsen har varit att öka den operativa samverkan och samordningen med polisen, kustbevakningen och tullen med syfte att förbättra tillsynsarbetet av skyddad natur och hotade arter.

Samarbetet fungerar bra och förutom årliga utvärderings- och planeringmöten sker regelbunden operativ samverkan med framförallt polisen. Tillsammans med polisen genomförs även gemensamma tillsyns- och bevakningsinsatser omfattande terrängkörning, artskydd, jakt och fiske.

Viktiga insatser under 2013

Terrängkörning snö

Under vårsäsongen genomfördes terrängkörningsbevakning i samband med ledskötsel och järvinventering. Resultatet blev kontroll av 12 skoteråkare inom förbudsområdet, varav 7 polisanmälades. Parallellt med detta har polisen genomfört egna kontroller i förbudsområdena och gjort 12 anmälningar om brott mot områdesskydd.

Terrängkörning barmark

Länsstyrelsen genomförde en riktad insats under vecka 37 mot barmarkskörning på några utpekade problemområden. Problemen med felaktig barmarkskörning är tydligast under höstens bär- och jaktperiod. Kunskapen hos allmänheten om vilka regler som gäller för fyrhjulingar är dålig och informationen hos försäljarna av terrängfordon är i det närmaste obefintlig. Insatsen gjordes tillsammans med polis och resultatet blev en polisanmälan.

Artskydd

En större insats har genomförts under året gällande fortsatt tillsyn av Stekenjokksområdet och misstänkt faunakriminalitet mot fåglar. 2013 hävde Länsstyrelsen det tillfälliga skyddsområde som infördes 2012. Istället valde Länsstyrelsen att under 2013 genomföra en bevakningsinsats med fältpersonal och samarbete med Polisen inom kampanjen *Öppet Öga*. Kampanjen innebär att genom omfattande information (foldrar, affischer, möten med mera) skapa kunskap och engagemang om problemen regionalt/lokalt och på det sättet engagera personer som kan bevaka problematiken när man är ute och rör sig i naturen. Bevakningsinsatserna i området omfattade 118 timmar. I samband med bevakning upptäcktes ett antal fordon vars registreringsnummer vidarebefordrades till polisen. Ett antal personer som var innanför avspärningarna på Jämtlandssidan tillrättavisades. Inga polisanmälningar gjordes.

Miljöövervakning

En revision av det regionala miljöövervakningsprogrammet har inletts under året. Det pågående programmet utvärderas och vi tar fram ett nytt och reviderat program för perioden 2015-2020. I revisionsarbetet klarlägger vi brister i nuvarande program samt behov av förändringar med avseende på uppföljning av miljömål, EU-direktiv och aktuella miljöhot. En projektplan är framtagen för revisionen som löper fram till maj 2014 då det nya programmet ska vara klart. I samband med revisionsarbetet har Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten arrangerat samordningsträffar. Länsstyrelsen medverkade på dessa träffar gällande frågor om sötvatten, luftmiljö, kust och hav, miljögifter och kustfågel. Innevarande RMÖ-program har genomförts enligt plan under året utan större avvikelser.

Gemensamma delprogram och utvecklingsprojekt

Länsstyrelsen är samordnare för tre gemensamma delprogram inom den regionala miljöövervakningen. Nedan redovisas utvecklingsprojekt inom de tre gemensamma delprogrammen:

- Inom det gemensamma delprogrammet "*Grundvattenkemi i Norrland*" har fem stationer i länet provtagits under 2013. Samordningsarbetet inom projektet *grundvatten* har följt plan. Vi har uppdragit åt SGU att utvärdera det gemensamma delprogrammet inför revisionen av RMÖ-programmen.
- Inom det gemensamma delprogrammet "*Kustfågelövervakning i Bottniska viken*" genomförs en utvärdering som ska vara klar i mars 2014. Tre träffar har genomförts där frågor kring upphandling, databas och webbsidor diskuterats. En artikel om kustfågel publicerades i Umeå tidning i slutet på juni 2013.
- Inom det gemensamma delprogrammet "*Utbrott av Fjällbjörkmätare*" har ett samrådsmöte genomförts samt flera telefonmöten med Länsstyrelsen Norrbotten.

Ett antal rapporter innehållande data från den regionala miljöövervakningen har tagits fram under året. Bland annat har en rapport om utvärdering av nätprovfisken i referenssjöar tagits fram med syfte att statusbedöma sjöar enligt referensmodeller, kopplat till vattendirektivet. Ett inslag om Flodpärlmusslor sändes i SVTs lokalknyheter 9 augusti.

Restaurering av vattenmiljöer samt projektverksamhet

Under året har Länsstyrelsen arbetat med att både skapa förutsättningar för och genomfört restaureringsarbeten i våra vattenmiljöer. Arbetet med åtgärder i vattendrag samordnas internt i en arbetsgrupp med representation från flera verksamheter. Åtgärderna kräver omfattande förberedelser som innefattar bland annat fältinventeringar, samverkan med berörda aktörer samt miljöprövning. Länsstyrelsen bedriver också flera EU-finansierade projekt som är viktiga komplement till den ordinarie verksamheten.

Under året har Havs- och Vattenmyndigheten genomfört en granskning av länens kalkningsverksamhet. Som enda län erhöll Västerbotten högsta betyg på samtliga bedömningskriterier.

Insatser under året:

- Till följd av en konkurs fördröjdes och fördröjades kalkningen av sjöar och vattendrag. Kalkförbrukningen förväntas uppgå till ungefär 8700 ton, vilket är en rekordlåg notering. Ett målinriktat kvalitetsarbete och minskad förurning har inneburit att behovet av kalk minskat kontinuerligt sedan mitten av 1990-talet. Till årets låga förbrukning har också en osedvanligt torr höst bidragit. Den vattenkemiska måluppfyllelsen är mycket hög, över 90 procent, vilket visar att kalkningen skapar gynnsamma förutsättningar för fisk och andra förurningskänsliga djur och växter.
- Under 2013 har 584 tkr betalats ut som bidrag till biologisk återställning i kalkade vatten. Huvudinriktningen har varit restaurering av flottningspåverkade vattendrag. Återställning med grävmaskin har genomförts i Sävarån, Gravån, och Hörnån.
- Utöver de restaureringar som skett inom kalkningsverksamheten har återställning skett i Kvarnbäcken, ett Natura 2000-vattendrag i Sorsele kommun.
- Det femåriga Lifeprojektet *ReMiBar* som påbörjades 2011 har övergått i en operativ fas under 2013. Inte mindre än 42 vandringshinder vägtrummor i Sävaråns och Lögdeälvens avrinningsområde ersattes med så kallade valvbågar som möjliggör vandring för de vattenlevande organismerna. En uppföljning av åtgärderna är

genomförd. De hindrande trummor som Länsstyrelsen ansvarar för är upphandlade och ett avtal är upprättat med utföraren Berggrens Schakt AB.

- ”*Friskare skogsvatten*”, ett EU-finansierat projekt inom Landsbygdsprogrammet, påbörjades i april med syfte att informera skogsägare och yrkesverksamma i skogsbruket om en förbättrad hänsyn till vattenmiljöer. Under hösten har det bland annat genomförts träffar med föreläsare som meteorologen Pär Holmgren och fiskeprofilen Martin Falklind. Det har även arrangerats en konferens i Lycksele med temat skogsdikning. Totalt har 589 (25 procent kvinnor) personer besökt olika aktiviteter och tagit del av information under året.
- En ansökan om ett nytt 5-årigt Lifeprojekt, *ReBorn* har lämnats in under året. Projektet togs fram tillsammans med bland annat Länsstyrelsen Norrbotten och syftar till att restaurera Lögdeälvens huvudfåra samt delar av Råneälvens huvudfåra samt ett flertal biflöden. Besked väntas under våren 2014.
- Botnia-Atlanticaprojektet *FLISIK* (För livskraftiga småvatten i Kvarken) har under 2013 färdigställt ett demonstrationsområde kring Harrbäcken i Skellefteå kommun. Syftet är att använda demonstrationsområdet för framtida exkursioner. Under året arrangerade Länsstyrelsen, inom ramen för projektet, och tillsammans med SGU (Sveriges Geologiska Undersökning) och GTK (Geologiska forskningscentralen i Finland), en workshop ”Kunskapsläget kring sura och potentiellt sura sulfatjordar i Västerbotten”. Projektet har genomfört ett arbetsutbyte med Finland med temat vattenförvaltning. Deltagarna träffades under två dagar för att diskutera och utbyta erfarenheter kring frågor om övervakning av vattenkvalitet, åtgärdsarbetet för att nå god status och om hur vattenförvaltningen fungerar och är organiserad i respektive land.

Vattenförvaltning

Påverkansanalys, statusklassning och åtgärdsplanering

I december 2015 kommer vattendelegationerna för de fem vattendistrikten att fatta beslut om förvaltningsplaner, miljökvalitetsnormer och åtgärdsprogram för perioden 2016-2021.

Vattenförvaltningens arbete har under våren 2013 haft fokus på att göra en översyn och uppdatera underlagen som ligger som grund för påverkansanalys, statusklassning och åtgärdsprogram för kommande förvaltningsperiod. Sommarens och höstens arbete har handlat om att sammanväga all information för att göra en ny, preliminär, statusklassning av alla länets vattenförekomster. Sammanvägningen av klassningar till ekologisk och kemiskt status sker i en databas (SAMBA) som under året har utvecklats och anpassats till de nya bedömningsgrunderna. Databasen är ett viktigt verktyg för länsstyrelserna i Västerbotten och Norrbotten för att kunna samordna och kvalitetssäkra statusklassning och förslag på åtgärder. Denna nya statusklassning har lagts in i VISS – Vatten Informationssystem Sverige - och är därmed öppen för allmänheten. För vatten med bristfällig status har även åtgärder som är nödvändiga för att uppnå god status lagts in i VISS. Arbetet med att sammanställa de underlag som ligger till grund för åtgärdsprogrammen har också inletts under året och kommer under 2014 att publiceras på webbplatsen.

Vissa mindre insatser för att verifiera status i misstänkt påverkade vatten har utförts under 2013. Vattenkemi och växtplankton har undersökts i fem misstänkt övergödda kustvatten. Vattenkemi har även provtagits i sju sjöar med misstänkt påverkan från sura sulfatjordar, metaller och/eller näringsämnen.

Integrerat och samordnat vattenarbete

Länsstyrelsen har fortsatt arbetet med att förankra och samordna Vattenmyndighetens åtgärdsprogram och tillämpningen av miljökvalitetsnormer för vatten. Detta har inneburit en bred intern samverkan i enhetsövergripande arbetsgrupper med representation från flera verksamheter som vattenförvaltning, kalkning, restaurering, naturskydd, fiske, kulturmiljö, samhällsplanering, prövning och tillsyn av vattenverksamhet och miljöfarlig verksamhet, efterbehandling av förorenade områden, klimat och energi, krisberedskap och lantbruk. En intern vattenplan har tagits fram med utgångspunkt från beslutade miljökvalitetsnormer för vatten och Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram. Syftet med planen är att:

- samordna och prioritera vårt arbete med åtgärdsprogrammet för Miljökvalitetsnormer för vatten, det vill säga nå god eller hög vattenstatus i länet,
- tydliggöra vilka avrinningsområden eller vatten som är prioriterade i åtgärdsarbetet
- tydliggöra hur vi ska arbeta med de uppdrag i Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram som är riktade till Länsstyrelsen.

Planen ska utgöra ett underlag och stöd för olika verksamheters årliga planering och prioritering och vara ett levande dokument som revideras årligen.

En regional vattenförsörjningsplan har fastställts i samverkan med kommunerna. Planen hanterar dricksvattenresurser för både grundvatten och ytvatten. Flera av beredningssekretariatets medlemmar har medverkat aktivt i nationella arbetsgrupper och projekt, exempelvis i Vattenmyndigheternas nationella projekt om Klassificering av fysisk påverkan.

Arbetet med att förankra och samordna Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram och arbetet med att analysera påverkan och status har även inneburit en aktiv dialog och en omfattande extern samverkan med vattenråd och lokala samverkansgrupper. I Bottenvikens vattendistrikt är tretton vattenråd verksamma, av dessa arbetar Länsstyrelsen särskilt med sex vattenråd.

Exempel på samverkan under året:

- Under 2013 har de sex vattenrådets styrgrupper och nätverk genomfört totalt 16 styrgrupps- och årsmöten som involverat mer än 380 personer.
- Vattenråden har, med medverkan från Länsstyrelsen, anordnat två exkursioner där 30 personer deltagit.
- Övriga samverkansgrupper har under året genomfört 8 möten som samlat cirka 130 personer.
- Vattenrådsdagarna som i år genomfördes i Skellefteå samlade ett femtiotal deltagare från både Västerbotten och Norrbotten.

Indikatorer**Allmän miljö- och naturvård utgiftsområde 20¹⁾**

Biologisk mångfald	2013	2012	2011	2010
Andel av Länsstyrelsen skyddad produktiv skogsmark av den totala arealen produktiv skogsmark (%)	3,59 %	3,58 %	3,57 %	3,56 %
Förekomst av rovdjur i länet	2013	2012	2011	2010
Antal vargrevir med föryngringar		0	0	0
Vattenmiljö	2013	2012	2011	2010
Andel ytvattenförekomster som uppnår hög eller god ekologisk status (%)	56 %	65 %	65 %	65 %
Andel grundvattenförekomster som uppnår god kvantitativ status (%)	100 %	100 %	100 %	100 %
Andel grundvattenförekomster som uppnår god kemisk status (%)	100 %	100 %	100 %	100 %
Mark	2013	2012	2011	2010
Antal objekt i riskklass 1		28	28	16
Antal sanerade objekt i riskklass 1 (ack)		3	3	4
varav sanerade med statliga medel (ack)		2	2	2

Källa: Metria, Viltskadecenter, Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket

¹⁾ Se avsnitt Resultatredovisning, avsnitt indikatorer

Kommentar kring ovanstående indikatorer*Biologisk mångfald*

Länsstyrelsen har under 2013 beslutat om 14 naturreservat med en samlad areal av 762 hektar produktiv skogsmark. Dessutom har vi slutit 9 naturvårdsavtal med en produktiv areal på 47 hektar.

Ett annat sätt att mäta och värdera skyddsarbetet är markåtkomst, d v s säkerställande av planerat naturskydd genom köp och intrångsersättning till markägare. Under 2013 har Länsstyrelsen, utöver reservatsbesluten, säkerställt 928 hektar produktiv skogsmark för skydd till en kostnad av 58 miljoner kronor, varav 47 hektar som naturvårdsavtal.

En kommentar till tabellen är att den procentsats som redovisas är en totalsiffra för hela länet inklusive den fjällnära skogen. Utanför den fjällnära gränsen, dvs merparten av länet, ser skyddsläget annorlunda ut med mindre än 2 procent skyddat.

Sedan 1999, med utgångspunkt i miljömålet ”Levande skogar” och i vår skogsskyddsstrategi, har Länsstyrelsen enbart arbetat nedanför den fjällnära gränsen.

Slutligen vill vi att man bör notera att Västerbotten är ett stort län med cirka 3,2 miljoner hektar produktiv skogsmark, vilket innebär att en procent eller en promille skyddad skog blir något helt annat arealmässigt jämfört med andra mindre län.

Förekomst av rovdjur i länet

Länsstyrelsen i Västerbotten har inget eget vargrevir med föryngring.

Vattenmiljö

Andel ytvattenförekomster som uppnår hög eller god ekologisk status har minskat från 65 procent till 56 procent. Det är svårt att härleda denna förändring till faktiska försämringar eller förbättringar i miljön av flera skäl. Dels påverkas bedömningen av att det under året gjorts förändringar i vattenförekomsternas avgränsning och i bedömningsgrundernas utformning och

klassgränser. Dels har bedömningsunderlaget förbättrats och mer kunskap har tillkommit. Det bedrivs ett brett och omfattande åtgärdsarbete i länet som leder till faktiska förbättringar i vattenmiljön, men dessa kommer alltså inte till uttryck i indikatorn.

Status för grundvattenförekomster har inte förändrats.

Mark

Inga saneringar av förorenade områden i riskklass 1 slutfördes under 2013.

Åtterrapportering regleringsbrev

RB 45. Länsstyrelserna ska utveckla och genomföra regionala åtgärdsprogram i bred förankring i länet för att nå generationsmålet och miljökvalitetsmålen. Arbetet med åtgärdsprogrammen ska översiktligt redovisas.

Regionala miljömål och åtgärdsprogram i Västerbottens län

Samverkan för hållbar utveckling i Västerbottens län heter den externa process som Länsstyrelsen bedriver tillsammans med länets aktörer (kommuner, företag, organisationer och allmänhet) för att få genomslag för generationsmålet och miljökvalitetsmålen. Intresset för samverkan är stort i länet och drygt 100 personer och cirka 70 aktörer har medverkat från start 2010. I arbetet ingår bland annat att ta fram ett åtgärdsprogram och regionala miljömål för länet utifrån förändringar i miljömålssystemet.

I juni 2012 tog Länsstyrelsen beslut om åtgärdsprogrammet *Med miljömålen i sikte – åtgärdsprogram för hållbar utveckling*. Åtgärderna togs fram i 6 olika fokusgrupper

- Hållbar samhällsplanering, byggande och förvaltande.
- Hållbart resande och energieffektiva transporter.
- Hållbart näringsliv och affärsdriven miljöutveckling.
- Hållbara natur och kulturmiljöer.
- Hållbar konsumtion, livsstil och hälsa.
- Hållbara vatten.

Fokusområdena är detsamma som för länets Klimat- och energistrategi, för att kunna samverka mellan sakområdena och i de åtgärder som tas fram. Under 2013 har Länsstyrelsen arbetat med förankring och genomförande av åtgärdsprogrammet. Idag är det 10 aktörer som anslutit sig till webbplatsen – www.hallabaravasterbotten.se, där totalt 64 löften har lämnats. Under 2014 kommer förankring och arbete med uppföljning att fortsätta.

Under 2013 har de nationella miljökvalitetsmålen förankrats i länet, med syfte att ta fram nya regionala miljömål, utifrån förändringarna i miljömålssystemet. Remissen skickades ut i september och svaren har kommit in under hösten. Beslut om nya regionala miljömål kommer att tas 2014. I detta ingår också att ta fram ett förstärkt och förnyat arbetssätt för miljömålsarbetet.

Aktiviteter under 2013 för att generationsmålet och miljökvalitetsmålen ska få genomslag i länet

Det fortsatta arbetet för att få genomslag för miljömålen och hållbar utveckling i länet sker i en arbetsgrupp som heter, *Hållbara Västerbotten*. Där ingår Länsstyrelsen, Västerbottens läns landsting och Region Västerbotten. Arbetet med att följa upp de redan angivna löftena är prioriterat och tillsammans tar vi också fram aktiviteter och konferenser.

Under året har en film producerats, som beskriver vårt arbete för hållbar utveckling i länet.

I arbetet med RUS (Regionala utvecklingsstrategin) för Västerbotten tillsammans med Region Västerbotten har Länsstyrelsen under 2013 deltagit i arbetsgruppen miljö, klimat och energi och bidragit till strategiområdet, *Miljödriven tillväxt*.

Företrädare för Länsstyrelsens miljömålsarbete deltar också i det externa Klimatrådet, för att kunna förankra regionala miljömål och få genomslag för miljömålsarbetet i länet. Klimatrådet beskrivs utförligare under sakområdet *Energi och Klimat*.

Varje år genomför, *Hållbara Västerbotten*, en årlig konferens för att stödja aktörer och kommuner i miljöarbetet. I år var det Miljökvalitetsmål, miljökvalitetsnormer och folkhälsomål den 20 september (under SEE-Västerbottens hållbarhetsvecka). Under konferensen diskuterades förslag till nya regionala miljömål, miljökvalitetsnormer för luft och buller samt folkhälsomålen. Det deltog 49 personer från flera olika organisationer och 8 av länets 15 kommuner var representerade.

Den 15-16 maj var Länsstyrelsen Västerbotten värd för de årliga miljömålsdagarna, som under 2013 firade 10-års jubileum, med cirka 150 deltagare från hela Sverige. Miljömålsdagarna är den viktigaste mötesplatsen för alla som arbetar med miljömålen i Sverige. Årets tema var "*Mer fart i miljöarbetet – i näringslivet, kommunerna och hos myndigheterna*". Bland årets föreläsare fanns företrädare från näringslivet, svenska och norska miljödepartementen, myndigheter, kommuner, miljöorganisationer, högskolor och universitet. Vi hade flera debatter och hela konferensen filmades. Miljömålsdagarna arrangerades tillsammans med Naturvårdsverket och den nationella arbetsgruppen *regional utveckling och samverkan i miljömålssystemet (RUS)*.

För fjärde året i rad har SEE - Västerbottens hållbarhetsvecka genomförts, med visionen att *2020 ska Västerbotten vara det hållbaraste länet*. I år var temat och målgruppen – barn och ungdomar. Västerbottens hållbarhetsvecka har som mål att finnas över hela länet och i år var det aktiviteter i 9 av länets 15 kommuner.

SEE är en mötesplats för alla som arbetar med hållbar utveckling ur ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt perspektiv och har en direkt koppling till generationsmålet. Förutom styrgruppens aktörer Länsstyrelsen, Umeå och Skellefteå kommun, Västerbottens landsting, Region Västerbotten, Umeå C, Nolia AB, Umeå universitet och Be Green Umeå har 50 aktörer i år bidragit med över 80 aktiviteter.

Intern organisation på Länsstyrelsen

Länsstyrelsen har 16 miljökvalitetsmålsansvariga som ansvarar för bedömningen av sitt miljömål samt deltar i uppdateringen av indikatorerna på miljömålsportalen. Länsstyrelsen har cirka 6 miljö-, klimat och energimöten per år med miljömålsansvariga och andra deltagare från berörda sakområden inom Länsstyrelsen. Miljömålsarbetet har ett nära samarbete med

området klimat- och energianpassning samt Skogsstyrelsen, som har det regionala ansvaret för miljö kvalitetsmålet Levande Skogar.

Länsstyrelsen har en särskild inrättad tjänst som miljömålsantikvarie, vilket leder till att kulturmiljöarbetet kan uppmärksammas mer i miljömålsarbetet. Det innebär bland annat att tillsammans med Länsstyrelsens övriga sakområden arbeta med uppföljning, åtgärder och information om miljö kvalitetsmålen med utgångspunkt i kulturmiljön.

Länsstyrelsen deltar i den nationella arbetsgruppen *regional utveckling och samverkan i miljömålssystemet (RUS)*. I arbetsgruppen ansvarar Länsstyrelsen Västerbotten främst för utvecklingsområdena ekosystemtjänster, biologisk mångfald samt hälsa.

Intern förankring och utbildning

Ett av Länsstyrelsens strategiska fokusområden är *Miljömålen i fokus* och under 2013 har Länsstyrelsen prioriterat två interna kompetensutvecklande aktiviteter för samtliga anställda:

- En miljömålsutbildning för all personal den 14 juni 2013 där en genomgång av generationsmålet, miljömålen och hållbar livsstil presenterades. Utbildningen var jämställdhetsintegrerad genom samverkan med sakområdet jämställdhet, med kontroll av texter och aktiviteter. 150 medarbetare från hela myndigheten deltog.
- En föreläsning för Länsstyrelsens ledning om ekosystemtjänster och vad betyder det för Länsstyrelsen med särskilt fokus på samhällsutveckling och näringsliv.

Övrig samverkan

Länsstyrelsen har även deltagit i följande projekt och arbetsgrupper i miljömålsarbetet:

- Projektet *MountEE* - Hållbart byggande i alpina regioner. Där Länsstyrelsen sitter i styrgruppen och bland annat har arrangerat en Kick-off för projektet med cirka 40 deltagare från länet.
- *Regional Center of Expertis* - en nordlig nod för hållbart lärande. RCE håller på att byggas upp och är ett samarbete mellan Region Västerbotten, Länsstyrelsen och Umeå kommun. Vi har bland annat medverkat till en Kick-off och deltagit i möten. Länsstyrelsen har också inför ansökan till FN skrivit på ett letter of intent.

Miljö kvalitetsmålen i Västerbotten

Den årliga bedömningen av Miljö kvalitetsmålen har genomförts och rapporterats in till miljömålsportalen, www.miljomal.se. I rapporten *Hur mår miljön?* beskriver Länsstyrelsen hur statusen är på miljön i Västerbotten år 2013, utifrån uppfyllelse av miljö kvalitetsmålen och vilka åtgärder som Länsstyrelsen arbetar med för att nå miljömålen.

Det är bara två mål som kommer att uppnås till 2020:

- Skyddande ozonskikt.
- Storslagen fjällmiljö.

Tre mål är nära att nås:

- Grundvatten av god kvalitet.
- Säker strålmiljö.
- Ingen övergödning.

Övriga elva miljömål kommer inte att uppnås till 2020.

RB 46. Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att öka antalet privatfinansierade efterbehandlingar av förorenade områden samt arbetet med att åtgärda förorenade områden med statliga bidrag. Länsstyrelserna ska även samordnat och i samverkan med Naturvårdsverket ta fram och redovisa åtgärder för att minimera omfattningen av oförbrukade bidrag för efterbehandling av förorenade områden.

Åtgärder för att öka antalet privatfinansierade åtgärder

Länsstyrelsens arbete med förorenade områden syftar till att bidra till att miljömålet ”Giftfri miljö” ska uppfyllas samt att minska behovet av statlig finansiering. Länsstyrelsen har under året i princip färdigställt kartläggning och inventering av förorenade områden, vilket är en viktig grund för att öka andelen privatfinansierade åtgärder. Inventeringsarbetet utgör ett underlag för fortsatt prioritering av arbetet och används även som ett underlag vid fysisk planering. Riskklassningen innebär att i storleksordningen 230 objekt har riskklass 1 (mycket stor risk) eller riskklass 2 (stor risk) för människors hälsa eller miljön.

Länsstyrelsens strategi för att bedriva ett effektivt tillsynsarbete utgår från länets prioriteringslista över förorenade områden. Under året har Länsstyrelsen arbetat aktivt med tillsyn av prioriterade objekt för att öka antalet privatfinansierade åtgärder. Arbetet har fokuserat på nedlagda gruvor som innebär betydande risker för miljön. Avfallet från sulfidmalmsgruvor utgör en av länets allvarligaste miljörisker och efterbehandlingar är ofta kostnadsmässigt omfattande. Genom att arbeta aktivt med att öka privatfinansierade åtgärder vid gruvområden minskar risken för statlig finansiering av efterbehandlingsåtgärder.

Länsstyrelsen har under året genomfört möten med representanter från ett av de större gruvbolagen för att diskutera kommande prioriteringar och insatser vid nedlagda gruvor. Som ett resultat av Länsstyrelsens tillsynsarbete har flertalet utredningar påbörjats som ligger till grund för kommande efterbehandlingsåtgärder av gruvor.

Länsstyrelsen har drivit krav på utredningar vid en före detta oljehamn med flertalet ansvariga verksamhetsutövare samt efterbehandlingsåtgärder vid en nedlagd såg. Under året har utredningar genomförts av privata verksamhetsutövare vid sju områden där Länsstyrelsen har tillsynsansvar. Avhjälpan åtgärder har utförts vid tre områden. Under året har arbete också utförts med två ansvarsutredningar vid nedlagda verksamheter.

Länsstyrelsen bedömer att förebyggande arbete är viktigt för att minska risken att nya förorenade områden uppstår. Det förebyggande arbetet sker dels genom tillsyn vid pågående verksamheter där vi ställer krav på utredningar och åtgärder. Länsstyrelsen arbetar aktivt med att hantera efterbehandlingsfrågor i samband med prövning av miljöfarlig verksamhet. Under året har stora resurser ägnats till att driva fram efterbehandlingsåtgärder där en verksamhet har gått i konkurs och gruvavfallet hotar betydande naturvärden i området. Arbetet har varit mycket prioriterat med hänsyn till den stora efterbehandlingskostnaden, men också mycket resurskrävande för myndigheten. Överklagandet av Länsstyrelsens föreläggande om upprätthållande av vattenrening och egenkontroll har under året prövats i både mark- och miljödomstolen samt mark- och miljööverdomstolen. Länsstyrelsen har fått rätt i båda instanserna och detta har förtydligat rättsläget inom området.

Länets kommuner har tillsynsansvaret för många prioriterade objekt och Länsstyrelsen har som målsättning att genomföra en effektiv tillsynsvägledning med syfte att på sikt öka privatfinansierade åtgärder. Tillsynsvägledning bedrivs kontinuerligt och aktivt i syfte att stärka den regionala samverkan när det gäller förorenade områden. Under året har det

genomförts ett projekt inom Miljösamverkan med syfte att vägleda kommunerna i tillsynsarbete gällande nedlagda deponier. Länsstyrelsen har deltagit aktivt i projektgruppen och det har resulterat i att cirka 200 deponier i länet har inventerats av verksamhetsutövarna.

Länsstyrelsen har arrangerat en miljöskyddskonferens dels med fokus på övergripande efterbehandlingsfrågor i länet och dels med ett särskilt fokus på tillsyn av föroreningar vid skjutbanor. Under året har vi även genomfört träffar kring tillsynsvägledning för de i länet som arbetar med tillsyn av gruvor. I början på december arrangerade Länsstyrelsen en nationell gruvkonferens som riktar sig till handläggare vid länsstyrelser och kommuner som arbetar med tillsyn och provning av gruvor. Utöver detta har Länsstyrelsen arbetat med tillsynsvägledning kontinuerligt genom stöd till kommunerna vid aktuella ärenden samt genomfört kommunträffar.

Åtgärder finansierade med statligt bidrag

Under 2013 har arbetet med statligt finansierade bidragsobjekt fortsatt vara mycket aktivt. Västerbotten har haft 6 aktiva utredningsobjekt och 4 åtgärdsobjekt. Projekten omfattar en total bidragssumma på cirka 200 miljoner kronor i Lycksele, Skellefteå och Umeå kommuner. Länsstyrelsen har tillsammans med Umeå kommun arbetet för att få in ytterligare 2 objekt i åtgärder och arbetet med ansvarsutredningarna för dessa objekt.

Länsstyrelsens samarbete med Sveriges geologiska undersökning (SGU) som huvudman har etablerats och möjliggjort att fler bidragsobjekt kan genomföras. Alla större kommuner i länet är på något sätt aktiva i huvudmannaskapet.

Länsstyrelsen har under året också arbetat aktivt i den grupp som bildats för att samordna bidragsfrågor.

Åtgärder för att minimera oförbrukade bidrag

Länsstyrelserna har tillsatt en arbetsgrupp för arbetet med att minimera omfattningen av oförbrukade bidrag. Arbetet har under året skett i samarbete med Naturvårdsverket. Arbetet har fokuserat på att identifiera kritiska faktorer i den process som omfattar utredningar och åtgärder av förorenade områden samt förslag på åtgärder för att minimera de oförbrukade bidragen. Föreslagna åtgärder har sammanfattats i ett PM. Några av åtgärderna har också realiserats under året, exempelvis att utredningar från och med detta år kan sökas på bemyndiganderamen och därmed fördela kostnaden på flera år. Vidare föreslås att åtgärdsfasen delas upp och medel rekvireras för det år som de kommer att förbrukas. Naturvårdsverket har redan börjat med att besluta om årsvis fördelning av medel till enskilda åtgärdsobjekt. Åtgärder föreslås också för att öka rörligheten för de medel som anslagits för enskilda objekt och som inte kommer att förbrukas i rätt tid på dessa objekt. I PM:et framgår det också att det är svårt att förena komplexa entreprenadprojekt med bidrags- och administrativa system som omfattar årsvisa budgetar.

Det länsstyrelsegemensamma arbetet har fokuserat på att förbättra hanteringen av bidragsmedel till nya objekt. Utöver detta har det också funnits kvar medel från redan beslutade objekt. För att minimera dessa medel har Naturvårdsverket haft separata diskussioner med enskilda län. Storleken på mängden oförbrukade medel har minskat betydligt och länsstyrelserna gör bedömningen att mängden medel som finns ute på länen kommer att nå en acceptabel nivå under 2014. Krav på ytterligare minskning av dessa medel kommer påtagligt försvåra arbetet med efterbehandling av förorenade områden.

RB 47. Länsstyrelsernas tillsyn enligt miljöbalken ska bidra till att generationsmålet och miljö kvalitetsmålen nås och att uppkomst av olägenheter för människors hälsa och miljö motverkas. Länsstyrelserna ska särskilt redovisa:

- Hur arbetet för att effektivisera och utveckla tillsynen avses fortsätta samt beskriva de förändrade rutiner och arbetsmetoder som genomförts för att utveckla en miljömålsstyrd tillsyn,
- tillsynsområden inom vilka den operativa tillsynen och tillsynsvägledningen kan utvecklas och förbättras,
- vilken betydelse tillsynen har för att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen samt vilka konsekvenser få egeninitierade tillsynsinsatser får för möjligheterna att uppnå målen, samt
- hur och inom vilka områden samverkan skett med Miljösamverkan Sverige och regional miljösamverkan i de län där sådana projekt bedrivs.

Formerna för länsstyrelsernas återrapportering ska utformas i dialog med Naturvårdsverket

Effektivisera och utveckla tillsynen

Arbetet med att *effektivisera och utveckla tillsynen* på regional nivå pågår kontinuerligt och avser att fortsätta i olika samarbetsformer under 2014.

Länsstyrelsens prioriteringsmodell för tillsyn av miljöfarlig verksamhet styr den tillsynsplanering som vi årligen genomför inför tillsyn av miljöfarliga verksamheter. Prioriteringsmodellen är en levande modell som uppdateras med avseende på anläggningar och bedömningsgrunder när behov finns. Ett större arbete med att ta fram hjälpmedel (mallar med mera) inom bland annat tillsyn pågår för närvarande på Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen har under 2013 satsat resurser på kompetensutveckling inom system- och processbaserad styrning för att utveckla planering-, genomförande- och uppföljning av tillsynsarbetet.

Länsstyrelsen avser att fortsätta utveckla tillsynsvägledningen inom ramen för Miljösamverkan Västerbotten. Projektet har hittills varit mycket givande och bidragit till utvecklingen av kommunernas tillsynsarbete. Under året har flera *förändrade rutiner och arbetsmetoder* genomförts för att öka samverkan och effektivisera tillsynsarbetet.

Länsstyrelsen har under året tillsatt en förbättringsgrupp som arbetar strategiskt med förbättringar. Det har bland annat resulterat i att ett utvecklingsarbete med mallar och rutiner startat. Som exempel på förändrade interna rutiner och arbetsmetoder kan gruv- och energiområdet nämnas. Inom gruvområdet genomförs särskilda gruvmöten med handläggare inom förorenade områden, tillsyn, prövning och Vattenförvaltningen. Inom energiområdet har Länsstyrelsens tillsynshandläggare samverkat med energihandläggare och genomfört tillsynsbesök tillsammans. Efterbehandlings- och tillsynsgruppen har slagits samman, vilket har inneburit positiva effekter på olika områden. Länsstyrelsen medverkar i förbättrings och utvecklingsarbetet gällande e-tjänster och mallar för samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken.

Tillsynsområden som kan utvecklas och förbättras

Nedan redovisas tillsynsområden inom vilka den operativa tillsynen och tillsynsvägledningen kan utvecklas och förbättras:

- Regeringen har lagt fram en proposition (2013/14:38) om dammsäkerhet. Om där föreslagna ändringar genomförs kommer tillsynen av dammsäkerhet att öka betydligt från och med 2014-07-01.
- I och med implementeringen av industriutsläppsdirektivet i svensk lagstiftning har det tillkommit ett antal områden där det är nödvändigt med tillsynsvägledning från Naturvårdsverket för att få likvärdig tillämpning av lagstiftningen, samt likvärdig tillsynsvägledning från Länsstyrelsen gentemot kommunerna. Ett par sådana områden är tillsynintervall av IED-verksamheter (det vill säga hur ska tillsynsmyndigheten tolka lydelsen betydande risker för miljön) och hur tillsynsmyndigheten ska göra bedömningen av vad som är en IED-verksamhet (ska den utgå från tillståndsgiven produktion eller faktisk produktion).
- Energitillsynen är ett område som kan utvecklas för att bättre kommunicera hur verksamheterna kan minska miljöpåverkan genom att genomföra investeringar som minskar energiförbrukningen. Ett arbetssätt kan vara gemensam tillsyn med energirådgivarna
- Inom ramen för Havs- och vattenmyndighetens pågående arbete med att utveckla vägledning och tillsynsvägledning med avseende på vattenbruk har Länsstyrelsen Västerbotten blivit tillfrågad att delta. Länsstyrelsen accepterade och allt eftersom arbetet har utvecklas har vi informerats och kontaktats individuellt utifrån vår kompetens.
- Enligt förslag på ny gemensam fiskeripolitik inom EU ska varje medlemsstat ta fram en vattenbruksstrategi. Den svenska strategin för vattenbruket (Svenskt vattenbruk - en grön näring på blå åkrar) som tagits fram i samarbete mellan branschen, forskning, intresseorganisationer och myndigheter blev klar våren 2012 och innehåller en vision samt mål för hur svenskt vattenbruk ska utvecklas fram till och med 2020. Handlingsplanen som arbetas fram ska ge förslag på konkreta åtgärder som behöver vidtas för att målen i vattenbruksstrategin ska uppnås. Länsstyrelsen Västerbotten deltar i referensgruppen och i tre av arbetsgrupperna (Miljömässigt hållbar utveckling, Forskning och utbildning).
- Länsstyrelsen ska enligt åtgärds punkt 29 i Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram säkerställa att verksamhetsutövare genomför nödvändig egenkontroll och har de kontrollprogram som behövs för att möjliggöra en bedömning av verksamhetens inverkan på statusen i vattenförekomster. Det är fortfarande oklart vilka kontrollkrav vi som tillsynsmyndighet kan ställa på en enskild verksamhetsutövare, vilket gör det svårt att uppfylla åtgärds punkten. För vattenverksamheter som bedrivs med stöd av tillstånd från äldre lagstiftning än miljöbalken finns det en uppfattning bland flera verksamhetsutövare att reglerna om egenkontroll och kontrollprogram inte gäller deras verksamhet. Detta både försvårar tillsynen och gör att den är mycket resurskrävande. Den pågående Vattenverksamhetsutredningen föreslår att huvuddelen av dessa verksamheter ska prövas på nytt utifrån bestämmelserna i miljöbalken vilket kan komma till rätta med problemet.
- Havs- och vattenmyndigheten har utrett hur mycket tid vattenhandläggarna i Sverige ägnar sig åt tillsyn. Utredningen visar att det i hela Sverige nyttjas cirka 8-9 årsarbetskrafter på tillsyn (händelsestyrd och egeninitierad). Mindre än hälften av denna tid ägnas åt egeninitierad tillsyn. Möjligheten att genom tillsyn säkerställa miljöbalkens mål och uppfylla uppdragen i åtgärdsprogrammen är i och med detta

mycket begränsad. En möjlighet till att förbättra situationen är att införa årliga tillsynsavgifter för vissa större vattenverksamheter och att dessa avgifter, inklusive timavgift för tillsyn, ska gå direkt till tillsynsmyndigheten.

Betydelse och konsekvenser av tillsynen

Länsstyrelsens tillsynsarbete har stor betydelse för att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen. I princip berörs tillsynen vid varje anläggning av ett eller flera miljömål och allt tillsynsarbete är miljömålsfokuserat.

Egeninitierade tillsynsinsatser inom förorenade områden har stor betydelse för miljömålet Giftfri miljö. Insatserna leder till att fler privatfinansierade utredningar och åtgärder genomförs och måluppfyllelsen ökar. I Västerbottens län är det i första hand åtgärder för gruvområden som prioriteras. Se vidare uppdrag 46.

Samverkansområden

Länsstyrelsen har medverkat aktivt i Miljösamverkan Västerbotten som är ett forum för samverkan mellan kommuner, Länsstyrelse, regionförbund och näringsliv i frågor som rör tillsyn och prövning enligt miljöbalken.

Följande insatser har genomförts under 2013.

Egenkontroll med fokus på riskbedömning

Ett projekt om egenkontroll med fokus på riskbedömning har genomförts inom Miljösamverkan Västerbotten. Länsstyrelsen och fem av länets kommuner deltog. Projektet genomfördes för att öka verksamhetsutövarnas kunskaper om hur en riskbedömning ska utformas i det systematiska egenkontrollarbetet enligt miljöbalken. I projektet fick 121 verksamheter sin egenkontroll och riskbedömning granskad av tillsynsmyndigheten 37 av dessa var Länsstyrelsens tillsynsobjekt.

Nedlagda deponier

Under 2013 har miljösamverkansprojektet ”*Inventering av nedlagda deponier*” genomförts i Västerbotten. Av länets 15 kommuner har 14 deltagit och 4 träffar genomförts. De tekniska förvaltningarna i respektive kommun har gått samman för att anställa personal som utfört inventeringarna och totalt har cirka 200 nedlagda deponier inventerats och riskklassats enligt MIFO-metodiken. Länsstyrelsen har stått för utbildning i MIFO-metodiken samt medverkat i projektgruppen.

Avfall för anläggningsändamål

Under 2013 genomfördes Miljösamverkan Västerbottens kunskapsprojekt ”*Att använda avfall för anläggningsändamål*”. Projektet syftar till att skapa samsyn och utveckla kommungemensamma metoder för handläggning, prövning och tillsyn av ärenden som rör avfall som ska användas för anläggningsändamål. Projektet syftar även till att utveckla ett relevant informationsmaterial samt sådant stöd som kan underlätta anmälan, tillståndsansökan med mera där avfall, exempelvis schaktmassor, planeras användas för anläggningsändamål eller i konstruktioner. Projektgruppen (Umeå-, Skellefteå-, Vännäs- och Lycksele kommuner samt Länsstyrelsen och Region Västerbotten) har genomfört ett dialogmöte med verksamhetsutövare, entreprenörer, myndigheter och kommuner. Projektet slutrapporteras i början av 2014.

Temadagar och seminarium

- Seminarium om inomhusmiljö och hälsa genomfördes den 28 februari tillsammans med KOMIN vid Umeå universitet och Umeå kommun.
- Dialogmöte mellan Miljösamverkan och VA-samverkansgruppen genomfördes den 14 mars. Cirka 25 personer deltog från tekniska kontor och miljöförvaltningar i Västerbottens kommuner.
- Dialogmöte om regionala miljömål, luftkvalitet och fysisk aktivitet genomfördes den 20 september med myndigheter och olika intressenter från samhället.
- Seminarium och workshop om riskbaserad taxa genomfördes 17 oktober i samverkan med länets kommuner.
- Miljöskyddsdag och presidieträff genomfördes den 22-23 oktober i samverkan med länets kommuner.
- Ventilationsseminarium den 3 december i samverkan med länets kommuner.

Miljösamverkan Sverige

Länsstyrelsen har även deltagit med en representant i Miljösamverkan Sveriges arbete med att ta fram ett handläggarstöd och en informationsskrift för sökanden för samråd enligt 6 kap miljöbalken.

RB 48. Länsstyrelserna ska i sitt arbete med biologisk mångfald och naturvård särskilt:

- skydda och förvalta värdefulla naturområden i syfte att nå Sveriges miljökvalitetsmål samt åtaganden inom EU:s naturvårdsdirektiv och internationella naturvårdskonventioner. Bevarande av värdefulla skogar är högt prioriterat och ska ske med utgångspunkt i strategierna för formellt skydd av skog,
- fortsätta arbetet med artbevarande, genomförandet av rovdjurspolitiken och främjandet av friluftslivet, samt
- se till att naturvårdsarbetet sker i god dialog med medborgare, brukare och andra berörda aktörer.

I december 2005 fastställdes den regionala strategin *Strategi för formellt skydd av skog i Västerbottens län*. Strategin utgör styrdokument för det fortlöpande regionala skyddsarbetet för formellt skydd av skog. Idag har cirka 80 procent av det regionala målet (34 000 hektar) för värdefull skogsmark säkerställts genom köp av mark och avtal om intrångsersättning. Länsstyrelsen deltar även i en markbytesprocess mellan Sveaskog och de stora skogsbolagen och kyrkan, det så kallade ESAB-projektet. Länsstyrelsen har en förväntan på att det kommer att innebära att betydande arealer säkerställs för nya naturreservat. Ett par överenskommelser om markaffärer med SCA har genomförts, vilket resulterat i att totalt 11 nya områden i Västerbotten har överförts i statens ägo för kommande reservatsbildning.

Länsstyrelsen har med utgångspunkt i den regionala strategin under året:

- Genomfört ett antal träffar med samtliga större skogsbolag. Här har ansvarsfördelning och skydd av värdefulla skogar samt samordning mellan formellt och frivilligt skydd diskuterats och planerats.
- Fortlöpande haft kontakt med Skogsstyrelsen angående planering och genomförande av det formella skyddet i länet. Detta arbete har under året intensifierats inom ramen för Kometprogrammet där delar av länet utgör ett av fem försöksområden i landet. Även i detta arbete utgör den regionala strategin ett grunddokument.

- Förhandlat och säkrat markåtkomst inom ett stort antal planerade reservat. Totalt har 1600 hektar varav 778 hektar produktiv skogsmark (inklusive Naturvårdsavtalen) säkrats till ett värde av 52 miljoner kronor.

Särskilt om arbetet med Naturvårdsavtal:

- under 2013 har Länsstyrelsen träffat 9 överenskommelser om naturvårdsavtal med enskilda markägare. Avtalen omfattar totalt 47 hektar produktiv skogsmark.

Gällande arbetet med artbevarande har Länsstyrelsen i Västerbotten under 2013 särskilt:

- Fortsatt arbetet med bevarandeåtgärder för den akut hotade fjällräven. Våren 2013 upptäcktes ett utbrott av rävskebbar hos fjällrävarna i Stekenjokk-området på gränsen mellan Västerbottens och Jämtlands län. De berörda länsstyrelserna, i samråd med bland annat veterinärer, SVA och NV, kom snabbt igång med insatser för att begränsa spridningen av rävskebbar. Detta skedde genom att vid fyra tillfällen under åtta veckor placera ut medicinpreparerat kött i anslutning till fjällrävslyor. Via kameraövervakning på utfodringsplatser har vi kunnat konstatera att insatsen verkar ha gett positiv effekt då några skabbsmittade fjällrävar inte har observerats under hösten.
- Genomfört restaurering av ett flodpärlmusslevatten.
- Genom inventering av annex-arten violett guldvinge identifierat Holmöarna som ett viktigt kärnområde. Denna kunskap kommer att ligga till grund för ett rådgivningsprojekt till markägare och brukare där under 2014.
- Tillsammans med SLU och Jägareförbundet undersökt hur den akut hotade fjällgäsen använder Ammarnäsdeltat som sista rastplats innan flytten upp till häckningslokaler på kalfjället. Kunskapen kommer att användas för att anpassa skötsel av rastplatser för fjällgås.
- Utvärderat tidigare års arbeten med rådgivning till skogsbolag med flera om hänsyn till lövskogsmiljöer som är viktiga för hotade arter som aspbarkgnagare och större svartbagge. Slutsatserna från utvärderingen kommer att ligga till grund för det fortsatta arbetet med åtgärder för hotade insekter i lövskogsmiljöer.
- På uppdrag av Naturvårdsverket arbetat med framtagande av manus för åtgärdsprogram för hotade låsbräknar på hävdade marker, vityxne, ortolansparv, skalbaggar på äldre död tallved, skapanier på tidvis översvämmad ved, samt med utvärdering av åtgärdsprogrammet för fjällräv.

Länsstyrelsen har under ett tiotal år arbetat intensivt med att bygga upp en rovdjursförvaltning som ska klara såväl ökande rovdjursstammar som allt större krav och förväntningar i samhället kring dessa frågor. Rovdjursarbetet omfattar idag cirka åtta årsarbetskrafter och involverar cirka 25 personer vid flera enheter. Det externa kommunikations- och samverkansarbetet är mycket omfattande mot bland andra samebyar, intresseorganisationer (jakt, naturvård, friluftsliv med mera), kommuner, polis, utbildnings- och forskningsinstitutioner, centrala myndigheter och allmänheten.

Under 2013 har Länsstyrelsen genomfört följande större insatser inom rovdjursarbetet:

- Fortsatt arbete med översynen av de regionala förvaltningsplanerna för stora rovdjur i norra förvaltningsområdet. Västerbotten leder arbetet inom 4-länsområdet.
- Genomfört inventeringar av lo, järv och varg, vilket ger god kunskap om rovdjursstammarna i länet. Inventeringarna är de viktigaste underlagen för beslut om förvaltningen av rovdjursstammarna samt rovdjursersättningar till samebyarna.
- Utbildning i rovdjurkunskap och inventeringsmetodik för två medarbetare i fält.

- Utbildning av en rovdjurshandläggare och fyra naturbevakare i dialogkompetens och konflikthantering.
- Länsstyrelsen är ordförande i norra rovdjursförvaltningsområdet.
- Arrangerat två traditionella möten om rovdjur, de nordsvenska rovdjursförvaltarnas ”Majmöte” i Umeå och ”Stormötet” för rovdjursfrågor i renkötselområdet, också i Umeå.
- Beslutat om licensjakt på 25 björnar inom två förvaltningsområden. I länet finns cirka 300 björnar och förvaltningen syftar till att hålla stammen på en konstant nivå under en rad år.
- Fortsatt försöket med åteljakt efter björn för fjärde året i rad. Försöket har utvärderats för perioden 2010-2012 och det har gett viktiga resultat för den praktiska förvaltningen av björn både på regional och nationell nivå.
- Beslut om licensjakt på 30 lodjur inom tre förvaltningsområden i länet. Förvaltningen syftar till att minska lodjursstammen ner till förvaltningsintervallet för arten i Västerbotten.
- Beslutat om skydds jakt efter en björn, drygt tio lodjur och åtta järvar, efter delegering av beslutsrätten från Naturvårdsverket.
- Utvärderat skyddsjakten på tio lodjur som Länsstyrelsen fattade på eget initiativ under år 2012.
- Genomfört resa till internationellt björnmöte i USA och där deltagit i möte med IUCN:s bear specialist group.
- Författat och varit delaktig i 2 rapporter och 2 uppsatser om rovdjursfrågor.
- Intensifierat arbetet med att ta fram rovdjursplaner för länets samebyar. Malå samebys rovdjursplan är klar. Rovdjursplaner för Vilhelmina norra, Vilhelmina södra, och Vapsten är påbörjade.
- Deltagit i flera inventeringsmöten i samband med att ny inventeringsmetodik som införs för järv och lodjur samt för varg och björn.
- Hållit flera föredrag om rovdjursförvaltning, bland annat för Länsstyrelsens personal i form av ett frukostmöte, och för allmänhet i form av besök i skolklasser, på naturum och bibliotek.
- Deltagit i olika undervisningsinsatser på Umeå universitet och Sveriges lantbruksuniversitet i Umeå.
- Arrangerat och deltagit i ett seminarium om förvaltningens behov av kunskap kring kungsörn.

I Västerbottens län finns 273 naturreservat, en nationalpark och 251 Natura 2000-områden. Länsstyrelsen har under 2013 genomfört följande viktigare insatser i arbetet med skyddade områden:

- Fattat beslut om 15 nya naturreservat.
- Inlett arbetet med att utöka länets enda nationalpark Björnlandet från dryga 1000 hektar till cirka 2000 hektar. Arbetet innefattar analyser av området avseende kulturhistoria, brandhistorik med mera. I projektet ingår även att rusta upp entréer, tillgänglighet och stigar.
- Under året har arbetet med att följa upp, konkretisera och utvärdera den ekologiska funktionaliteten inom länets skogsskydd, den gröna infrastrukturen fortsatt. Västerbotten stod som värd för länssamverkan i norra Sverige med grön infrastruktur som tema.
- Genomfört uppföljning i 15 naturtyper och av 5 artgrupper för att kvalitetssäkra skötseln i skyddad natur. Uppföljning av friluftsliv har gjorts genom besöksräkning i fyra naturreservat samt kontroll av 714 anläggningar i skyddad natur. Sistnämnda

siffror baseras på antal statusuppdateringar på anläggningar under 2013 uttaget ur Skötsel-Dos 2013-12-7.

- Genomfört egen naturvårdsbränning om 30 hektar skog i Bredselets naturreservat.
- Genomfört planering för egen och upphandlad naturvårdsbränning. Den upphandlade naturvårdsbränningen kunde inte genomföras 2013 på grund av dåligt väder men förberedelsen för 2014 är mycket god då bland annat upphandling redan startat.
- Deltagit i ansökningsarbetet inför Life-projekt om naturvårdsbränning.
- Avvecklat det främmande trädslaget contortatall i fem naturreservat och ett Natura 2000-område.
- Återskapat lövskogar genom att röja, avverka och ringbarka barrträd inom naturreservatet Umeälvens delta.
- Tillgängliggjort länets naturreservat för det rörliga friluftslivet och ökat säkerheten genom att ersätta ett 10-tal balkbroar och bytt ledmarkeringar där behovet varit störst.
- Tillgängliggjort länets naturreservat för det rörliga friluftslivet och ökat säkerheten genom produktion och montering av 13 olika skyltar med säkerhetsinformation, informerat på Länsstyrelsens webbplats om broars status samt producerat och monterat hänvisningsskyltar i 19 olika naturreservat.
- Två olika naturreservat har fått ökad tillgänglighet med Trafikverkets vägvisningsskyltar.
- Renoverat två säkerhetsstugor samt en stuga och påbörjat renovering av tre stugor.
- Länsstyrelsen har påbörjat ett systematiskt besiktnings- och inspektionsarbete av våra broar.

Dialog med medborgare, brukare och andra berörda aktörer

Länsstyrelsen arbetar med lokal förankring och deltagande i naturvårdsfrågor. En viktig utgångspunkt för Länsstyrelsens arbete är exempelvis att naturreservaten ska kunna ses som en resurs för bygden. I detta syfte har Länsstyrelsen under 2013 särskilt genomfört följande viktiga insatser för en god dialog:

- Drivit Kometprogrammet för fjärde året med ett fortsatt stort intresse från markägarna. Det regionala arbetet har skett i nära samverkan med markägarorganisationer, LRF och Skogsägarföreningen samt med skogsbolagens virkesköpare. Länsstyrelsen har träffat skogsägare ute på deras fastigheter. Sammantaget har Länsstyrelsen genom aktiviteterna inom projektet ökat kontaktytan mot länets skogsägare. Dessutom har Länsstyrelsen i samarbete med Skogsstyrelsen deltagit i nationella arbets- och referensgrupper för Komet.
- Länsstyrelsen har i arbetet med områdesskydd fortsatt dialogen med de stora skogsbolagen angående frivilligt och formellt skogsskydd.
- Länsstyrelsen har haft en rad löpande kontakter med enskilda markägare i pågående reservatsärenden.
- Länsstyrelsen har fortsatt arbetet med lövvärdestrakter och branddatabas i dialog med markägare och olika organisationer. Länsstyrelsen har en samordnande uppgift när det gäller detta. Under året har Länsstyrelsen bland annat arbetat med att ta fram en strategi för skötsel av lövnaturvärden i skyddade områden.
- Deltagit i flera processer kring nyttjandet av reservat för friluftsliv och turism. Projektmöten, fältexcursioner, markägarförhandlingar samt många telefonmöten och annan kommunikation har genomförts för bland annat Vindelfjällen, Holmöarna och Bjuröklubb.
- En omfattande förankringsprocess för att utöka Björnlandets nationalpark har genomförts under året. Arbetet har bedrivits i nära samverkan med Naturvårdsverket

och i samråd med Åsele kommun, markägare, entreprenörer, föreningar, jaktlag och privatpersoner. Flera informationsträffar har genomförts som senare följts upp med mindre dialoggrupper eller enskilda samtal. Arbetet sträcker sig över flera år och den nya utökade nationalparken skall invigas i juni 2015.

- Arbetet med att restaurera Gärdefjärden i nära samverkan med markägare och Skellefteå kommun har fortsatt under 2013.
- Naturum Vindelfjällen i Hemavan och Ammarnäs har bland annat arrangerat barnaktiviteter inomhus och utomhus och guidningar på fjället och i fjällbotaniska trädgården.
- Flera kommuner, byaföreningar, hembygdsföreningar, ideella organisationer med flera har visat ett stort intresse att aktivt delta i olika naturvårdsåtgärder i länets skyddade områden. Bra exempel på detta är Fyrvaktarbostäderna på Stora Fjäderägg (Holmöarna) och Bjuröklubb vandrarhem som drivs av lokala föreningar. Länsstyrelsen nyttjar i många fall lokala föreningar eller lokalt boende för tillsyn och underhåll av anläggningar i naturreservat. Detta sker med så kallade skötselavtal, för närvarande 37 avtal.
- Under 2013 hade Länsstyrelsen Västerbotten 1,4 mnkr att fördela till lokala naturvårdsprojekt (LONA). Samtliga medel kunde fördelas genom beslut till 9 projekt för 5 av länets kommuner. Eftersom bidragsdelen kan vara högst 50 procent av totalkostnaden av beviljade åtgärder kan naturvårdsprojekt för minst 2,8 mnkr genomföras i länet. (Totalt ansökte 6 av länets 15 kommuner om bidrag för 2,3 mnkr till 13 projekt under 2013).

RB 51. Länsstyrelserna i Stockholms, Västra Götalands, Skåne, Jönköpings, Östergötlands, Uppsala, Västerbottens och Västernorrlands län ska, för de kommuner eller områden där det fastställts eller under året kommer att fastställas åtgärdsprogram med syfte att nå miljökvalitetsnormerna

för luftkvalitet, redovisa i vilken grad åtgärder har genomförts, vilken effekt åtgärder bedöms ha haft på halterna samt om miljökvalitetsnormerna följs. I de fall EU:s luftkvalitetsdirektiv överträds, vilket innebär en risk för sanktioner, ska länsstyrelsen bedöma hur länge överträdelserna antas bestå.

Åtgärdsprogram Skellefteå kommun

Skellefteå kommuns åtgärdsprogram är indelat i sju tematiska områden och innehåller totalt 25 åtgärder. Vissa åtgärder överlappar varandra och därför är antalet genomförda åtgärder inte ett helt relevant mått på genomförandegraden. 21 av de redovisade åtgärder i programmet är genomförda, följer plan eller har påbörjats. 4 av åtgärder är inte påbörjade. Kommunen har i huvudsak arbetat och genomfört de åtgärder som berör beteendepåverkan, gång och cykelfrämjande åtgärder, kollektivtrafik samt användning av alternativa bränslen (biogas).

Länsstyrelsens bedömning är att de hittills genomförda åtgärder har haft en dämpande effekt på utvecklingen när det gäller halten av kvävedioxid. Mätningar som gjorts på särskilt utsatta platser påvisar inte någon nämnvärd ökning av kvävedioxidhalterna de senaste åren, vilket kunde förväntats om inga åtgärder genomförts (på grund av generell ökning av dieslbilar i trafik). Fortsatta överskridanden av miljökvalitetsnormen (MKN) för dygn sker emellertid. Däremot klaras MKN när det gäller timme- och årsmedel.

Halterna av kvävedioxid ligger för närvarande under de nivåer som anges i EU:s luftkvalitetsdirektiv. Utvecklingen i kommunen talar för närvarande inte heller för att dessa ska överskridas i framtiden.

Åtgärdsprogram Umeå kommun

Umeå kommuns åtgärdsprogram är indelat i fyra tematiska områden och innehåller totalt 17 åtgärder. 11 av de redovisade åtgärderna i programmet är genomförda, 4 följer plan eller har påbörjats. 2 av åtgärderna är inte påbörjade och kommer inte genomföras enligt kommunen. Tyngdpunkten i de genomförda åtgärderna ligger på förbättringar av kollektivtrafiken och omledning av trafik utanför centrumkärnan. Åtgärderna har troligen haft viss effekt men kan ha motverkats av omfattande byggande i centrumkärnan där arbetsmaskiner bidragit till en del utsläpp.

Mätningar som kommunen utfört visar att trafiken av personbilar har minskat på den plats där MKN överskrids, däremot har en viss ökning av tung trafik skett. Den Västra länken i ringleden runt staden (Umeåprojektet 2) saknas ännu och förväntas inte stå klar förrän 2018. Under hösten 2013 infördes ett förbud mot genomfartstrafik för tung trafik längs Västra esplanaden och under våren 2014 kommer miljözon inrättas för motsvarande område. Dessa åtgärder kan komma att ge märkbar effekt på kvävedioxidhalterna.

Halten av kvävedioxid i centrala Umeå (2012) överskrider MKN både på timmes- och dygnsnivå med stor marginal, medan årsmedel klaras för första gången sedan 2004. I centrala Umeå har EU:s luftkvalitetsdirektiv överträtts vid några tillfällen (2007 och 2011) dock inte under 2012. Vädret under 2012 var gynnsamt ur luftkvalitetssynpunkt, och därför kan det vara en tillfällig förbättring. Risken för överträdelse är därför fortsatt stor. Sannolikt kvarstår en hög risk för överträdelse fram till dess Umeå kommun får rådighet (år 2018) över den sträcka där överträdelsen sker (Västra esplanaden). Därefter kan behövliga begränsningar och ombyggnationer genomföras så att sträckan blir mindre attraktiv som genomfartsled.

Umeå kommun har tagit initiativ till en förnyelse av det befintliga åtgärdsprogrammet. Förhoppningsvis kan det fastställas av Länsstyrelsen under senare delen av 2014.

RB 58. Länsstyrelserna ska särskilt redovisa hanteringen av tillståndsärenden vid länsstyrelsernas miljöprövningsdelegationer, vilka åtgärder som har vidtagits för att korta handläggningstiderna i dessa samt hur de under 2013 tillförda resurserna har bidragit till en effektivare hantering.

Under året har en av Länsstyrelsens mest erfarna handläggare tillika sakkunnig slutat vilket naturligtvis varit en nackdel. De tillförda resurserna har använts till att anställa två nya handläggare som arbetar med vindkraft respektive industriverksamheter. Länsstyrelsen har valt att anställa personer med lång erfarenhet från arbete på miljömyndigheter eftersom vi tror att arbetet blir mer effektivt. Det bör dock nämnas att rekryteringen drog ut på tiden och ingen kunde tillträda förrän efter sommarsemestern.

Då väldigt många vindkraftsansökningar inkommit under året har flexibilitet skapats genom att en av våra erfarna tákthandläggare också handlägger vindkraft samtidigt som den person som nyanställts för de tillförda resurserna för att handlägga vindkraftsärenden även kan handlägga täkter.

Under året har Länsstyrelsens handläggare av industriverksamheter bland annat arbetat med att skapa efterfrågan av resultat i de ärenden där verksamhetsutövaren inte själv har ett stort intresse av ett nytt tillstånd genom veckovisa genomgångar av ärendelistan. Handläggarna har också fått sätta av hel- och halvdagar för ärendehandläggning. Då nya personer tillkommit och andra slutat har mötena även använts för att gemensamt i grupp med viss styrning av verksamhetsledaren fördela ärenden utifrån arbetsbelastning, vilket bör leda till en effektiv ärendehantering.

I 28 § förordningen (2011:1237) om miljöprövningsdelegationer anges att miljöprövningsdelegationerna ska samråda och samverka med varandra i gemensamma handläggningsfrågor. Samtliga tolv miljöprövningsdelegationer har under 2013 träffat en samverkansöverenskommelse. Syftet med samverkansöverenskommelsen är att verka för att regeringens syfte med koncentrationsreformen får avsett genomslag.

Konkret har detta arbete inledningsvis resulterat i att etablera formerna för hur samverkan mellan de tolv delegationerna ska bedrivas. Vidare har även formerna för samverkan med miljövårdsdirektörsnätverket etablerats. Ett beslutsstöd i form av en generell mall för tillståndsbeslut har tagits fram under 2013. Vidare har ett beslutsstöd för bergtäktsverksamhet och vindkraft tagits fram under året. I Västerbotten har vi justerat dessa utifrån de lokala förutsättningarna och börjat använda dem. Arbete pågår också med att uppdatera ett gemensamt informationsmaterial beträffande miljöprövning. Det har även påbörjats arbete med att arbeta fram övergripande gemensamma rutiner för hantering av ärenden som kan komma att följa av IED-direktivet samt beslutsstöd för jordbruk och biogasanläggningar.

Länsstyrelsen Västerbotten har haft ett särskilt utbyte gällande prövning med Länsstyrelsen i Västra Götaland, Skåne och Västernorrland. Utbytet har bland annat inneburit att medarbetare från Västerbotten Länsstyrelsen besökt de andra länsstyrelserna för att utbyta tankar och erfarenhet kring hur man kan förbättra arbetet med prövning.

Tabell - Prövning av ärenden vid miljöprövningsdelegationen

	2013	2012	2011	2010
Totalt antal beslut	76	63	86	85
varav				
Tillstånd	39	38	57	60
täktverksamhet	32	34	42	52
vindkraft	3	2	5	2
övrig miljöfarlig verksamhet	4	2	10	6
Återkallelse	6	3	5	6
Villkorsändring	5	4	6	10
Prövotidsbeslut	9	11	13	5
Beslut om ekonomisk säkerhet	6	5	3	2
Övrigt	11	2	2	2

Se vidare rapportering under rubriken *Andra väsentliga prestationer och resultat – Prövning*.

Länsstyrelseinstruktion 5§

8. verka för att de av riksdagen fastställda miljökvalitetsmålen uppnås, och svara för regionalt mål- och uppföljningsarbete, stödja kommunerna med underlag för deras miljömålsarbete, verka för att målen får genomslag i den lokala och regionala samhällsplaneringen samt samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat

Länsstyrelserna ska i fråga om sitt miljömålsarbete enligt första stycket 8 rapportera till det miljömålsråd som finns inom Naturvårdsverket och samråda med rådet om vilken rapportering som behövs. Förordning (2008:1346) som gällde t.o.m. 2013-12-14. Se mer under avsnittet Resultatredovisning.

Samverkan för hållbar utveckling är den process som Länsstyrelsen bedriver för att verka och få genomslag för generationsmålet och miljökvalitetsmålen. Det sker i bred samverkan med länet aktörer (kommuner, företag, organisationer och intresserad allmänhet). Detta redovisas i sin helhet under regleringsbrevets uppdrag 45.

Lantbruk och landsbygd

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 60*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	5,87	6,19	7,00
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	11,22	10,68	9,71
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	8,05	8,23	7,97
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	16 852	15 571	15 475
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	8,24	7,89	7,43
Antal ärenden, inkomna och upprättade	8 599	8 180	9 797
Antal beslutade ärenden	8 843	8 366	9 876
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	14	11	2
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	47	0	8
Varav Jordbrukarstöd, VÄS 601*			
Antal behandlade SAM-ansökningar (st)	2 230	2 275	2 351
Antalet utbetalningar (st)	5 365	5 530	5 854
Direkta verksamhetskostnader vht 601* (tkr)	4 490	4 635	5 112
Direkta kostnader per SAM-ansökning (kr/st)	2 013	2 037	2 174
Direkta kostnader per utbetalningsärende (kr/st)	837	838	873
Varav Landsbygdsstöd, VÄS 602*			
Summa antal beslutade ansökningar om företagsstöd och ansökningar om utbetalning av företagsstöd (st)	175	155	211
Direkta verksamhetskostnader vht 6024 (tkr) ³⁾	438	623	695
Direkta kostnader per beslutad ansökan om företagsstöd och ansökan om utbetalning av företagsstöd (kr/st)	2 503	4 019	3 294
Summa antal beslutade ansökningar om projektstöd och ansökningar om utbetalning av projektstöd (st)	120	141	147
Direkta verksamhetskostnader vht 6021 (tkr)	861	929	958
Direkta kostnader per beslutad ansökan om projektstöd och ansökan om utbetalning av projektstöd (kr/st)	7 175	6 589	6 517
Summa antal beslutade ansökningar om miljöinvesteringar och ansökan om utbetalning av stöd till miljöinvesteringar (st)	101	60	56
Direkta verksamhetskostnader vht 6022 (tkr)	197	163	165
Direkta kostnader per beviljad ansökan om miljöinvesteringar och ansökan om utbetalning av stöd till miljöinvesteringar (kr/st)	1 950	2 717	2 946
Brucarundersökning			
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 6024, Landsbygdsutveckling – Företagsstöd ⁴⁾	87	71	
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 601, Stöd till jordbruket ⁵⁾	63		

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

³⁾ Verksamhetskoden har ändrats till 6024 från 6020 den 1 januari 2013.

⁴⁾ Nöjdindex för verksamhet 6024 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2013. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för samtliga 21 länsstyrelser är 70

⁵⁾ Nöjdindex för verksamhet 601 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2013. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för samtliga 21 länsstyrelser är 61

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Volymer och kostnader för att hantera SAM-ansökningar har varit stabilt sedan föregående år. Kostnaden per beslutad ansökan inom företagsstöd och miljöinvesteringar har minskat som en följd av att arbetet med ansökan om stöd upphört under året, och arbetet i ökad utsträckning kommit att handla om hantering av utbetalningar. Utbetalningarna är mindre arbetskrävande per ansökan i dessa stöd.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Länsstyrelsens vision *Tillsammans gör vi det hållbara möjligt* är ett stöd i det regionala utvecklingsarbetet i Västerbotten och kan sammanfattas i följande strategiska fokusområden:

- Starkt näringsliv och företagande.
- Tillgänglighet, trygghet och service för alla.
- Miljömålen i fokus.
- Kunden i centrum.
- Effektiv resursanvändning.

Med dessa som utgångspunkt tillsammans med Landsbygdsprogrammets prioriteringar och verktyg skapas förutsättningar för att nå nationella mål, regionala miljökvalitetsmål, främja företagande och sysselsättning och bidra till en levande landsbygd.

Landsbygdsprogrammet i Västerbotten genomförs i enlighet med Länsstyrelsens vision och strategiska fokusområden, de regionala styrdokumenterna (Regionalt tillväxtprogram RTP, Regionalt utvecklingsprogram, RUS) och de mål som formulerades som riktmärken för utvecklingen av Västerbottens landsbygd vid ingången av programperioden. Anpassningar till förändringar i omvärlden har skett över programperioden och de senaste åren har fokus varit de ”nya utmaningarna” med bland annat satsning på Matlandet, energi, klimat, omstrukturering av mjölksektorn och utbyggnad av bredband.

Energi och Klimat

Länsstyrelsen har gjort insatser för jordbrukets energiomställning och klimatanpassning genom utvecklingsprojekt och kompetensutveckling för företagare. Styrande för arbetet är prioriteringar i Landsbygdsprogrammet och den klimat- och energistrategi som Länsstyrelsen tagit fram 2012 i bred samverkan i länet. Satsningar har gjorts inom projekt och kompetensutveckling där Länsstyrelsen har genomfört kurser och beviljat stöd till energi och klimatrådgivning på gårdsnivå för att påskynda utvecklingen mot mer energieffektiva lösningar. En kurs i sparsam körning för traktor har möjliggjorts genom projektstöd från Landsbygdsprogrammet. I tidningen Norrbruk har 2 artiklar publicerats som rör energiomställning.

Länsstyrelsen har även genomfört en maskindemodag med inriktning på energibesparande åtgärder och med ett deltagarantal på cirka 300 deltagare från hela norra Sverige. Vid tillfället förevisades en biogastraktor för första gången i regionen. I anslutning till demodagen testades sparsam körning med ett antal ekipage där resultatet redovisades under själva demodagen.

Utveckling av turism

Utveckling av turismen i länet är ett prioriterat område i RTP, det Regionala tillväxtprogrammet i Västerbotten, och Landsbygdsprogrammets olika stödformer bidrar här till måluppfyllelse.

En tjänstemannasamverkan har etablerats sedan några år tillbaka mellan Länsstyrelsen och Region Västerbotten (Västerbottensturism) när det gäller utvecklingsinsatser inom besöksnäringen i länet. Tjänstemannagruppen som består av samordnare/beslutsfattare och utredare/handläggare, har träffats 7 gånger under 2013 för att diskutera aktuella frågor, utvecklingstendenser och behov. En fråga har varit vilka förutsättningar som gäller för de olika stödtyperna och hur dessa tillsammans kan bidra till en positiv utveckling av besöksnäringen i länet. Syftet med träffarna är att genom informations-, kunskaps- och erfarenhetsutbyte skapa en gemensam uppfattning av turistnäringens potential, problem och behov av insatser. Detta skapar förutsättningar för ett bättre underlag inför respektive organisations beslut om prioriteringar och också välmotiverade beslut i enskilda företags- eller projektstödsärenden.

För att konkretisera och strukturera arbetet har ”turismgruppen” valt att titta närmare på en destination i länet som pilotfall. En studieresa till vald destination Södra Lappland och Borgafjäll företogs den 25-26 april för att träffa turistföretagare och diskutera projektidéer för utveckling. En sammanställning i rapportform håller på att tas fram över vilka företags- och projektstöd som utgått inom aktuellt geografiskt område och hur utvecklingstendenserna och behoven ser ut. Avsikten är också att genomlysa övriga destinationer i länet.

Regionalt partnerskap för Landsbygdsprogrammet

Det regionala partnerskapet är en viktig samarbetspart i genomförandet av Landsbygdsprogrammet. Med partnerskapet som forum skapas kontaktytor och samarbete mellan de aktörer som på olika sätt arbetar med landsbygdsutveckling.

Under 2013 påbörjades arbetet med det nya Landsbygdsprogrammet. Ett uppstartsmöte, en regional partnerskapsträff, där ett utökat partnerskap inbjöds att delta genomfördes den 4 juni. Fokus för de workshops som genomfördes var den regionala SWOT-analys som Länsstyrelsen fått i uppdrag att ta fram för länet. Se även under rubriken *Regionala förberedelser för nytt Landsbygdsprogram* under regleringsbrevets uppdrag 11.

Ett 60-tal olika aktörer ingår för närvarande i det regionala partnerskapet för det inledande arbetet med det nya Landsbygdsprogrammet. Vid framtagning av SWOT-analysen har partnerskapet både varit delaktig i analysarbetet, skrivarbetet och som remissinstans.

Matlandet i Västerbotten

Länsstyrelsen har under året arbetat med att förverkliga visionen ”Matlandet Sverige”. En nätverksgrupp för ”Matlandet” har träffats 3 gånger under 2013 med representanter från bland annat LRF, Coompanion, Gröna Navet, Hushållningssällskapet, Restauranghögskolan vid Umeå universitet, Region Västerbotten (Västerbottensturism) samt projektledarna för länets Matlandet-projekt samt Västerbottens matambassadör.

”Matlandsgruppen” planerar och tar initiativ till olika aktiviteter och evenemang som:

- ”Goda Västerbotten”, folder med en karta över Västerbotten, har reviderats och distribuerats i upplaga om cirka 10 000 exemplar till bland annat kommunernas

turistinformation, besöksmål och campingplatser. I foldern, som finns på svenska och engelska, visas ett axplock av länets gårdsbutiker, caféer och restauranger. Den erbjuder också förslag på matturistiska rutter i länet.

- En gastronomisk tävling i mathantverk hölls 13-14 november i Umeå. I tävlingen deltog 4 olika företag med 5 regionala maträtter som betygssattes av en jury som bestod av representanter från bland annat handeln, LRF och bankväsende. Den vinnande maträtten representerar länet i en nationell tävling som genomförs i Nyköping i januari 2014.
- Ett livsmedelsseminarium ”*En hållbar matkonsumtion*” hölls den 20 september kring frågor som rörde antibiotika, klimatsmart köttproduktion och lokalproducerad mat med mera. Lokala matproducenter och entreprenörer deltog i panelen där också föredragshållare från Institutet för livsmedel och bioteknik AB (SIK) och Svenska djurhälsovården (SVDH) deltog. Deltagarantalet uppgick till cirka 50 personer.
- Mjölproduktionen är basen för jordbruket i norra Sverige och viktig för miljö, näringsliv och boende på landsbygden. Mjolkprojektet *Mera mjölk i tankarna* ska stimulera utvecklingen och säkra tillgången på mjölkråvara. Målsättningen är en oförändrad invägning av mjölk till 2014 och en ökning med 10 % till år 2020.
- Länsstyrelsen har genom tidningen Norrbruk nått ut med information om Matlandet och visat på goda exempel på företagssatsningar.

Länsstyrelsen har tagit en aktiv roll i länet för att förverkliga visionen om Västerbotten som ett framstående matlän. Länsstyrelsen bedömer att intresset och viljan från berörda aktörer att medverka är stort, samtidigt som arbetet sker inom befintliga ramar som är begränsade.

Bredband

Intresset för att bygga bredband är mycket stort i länet. Länsstyrelsen och företrädare för Region Västerbotten samverkar vid prioritering av projektansökningarna som rör bredband och en träff hölls i början av året. De urvalskriterier som prioriteringen utgått från är täckningsgraden och tillgång till bredband i Västerbotten och där skillnaderna är stora mellan kust och inland. En ytterligare grund för prioriteringen är regionala strategier där turismutveckling i fjällområdena är av särskilt intresse. Även kommunernas egen prioriteringsordning samt kostnaden för satsningen relaterat till hur många hushåll/företag som får del av utbyggnaden, har påverkat bedömningen.

Under 2013 har 10 projekt, totalt 30,4 mnkr beviljats i stöd till bredbandsutbyggnad i länet. Ytterligare 12 ansökningar om stöd för bredband på totalt cirka 41 mnkr avslås under 2013 på grund av medelsbrist.

Indikatorer**Areella näringar, landsbygd och livsmedel utgiftsområde 23¹⁾**

Sysselsättning	2013	2012	2011	2010
Andel kvinnor sysselsatta utanför tätort (på landsbygden) (dagbefolkning) (%)		3 %	3 %	3 %
Andel män sysselsatta utanför tätort (på landsbygden) (dagbefolkning) (%)		7 %	8 %	7 %
Andel sysselsatta utanför tätort (på landsbygden) (dagbefolkning) (%)		10 %	10 %	10 %
Nyföretagande	2013	2012	2011	2010
Andel nystartade företag av kvinnor utanför tätort (på landsbygden) (%)		13,3 %	15,2 %	13,5 %
Andel nystartade företag av män utanför tätort (på landsbygden) (%)		25,4 %	31,3 %	27,1 %
Andel nystartade företag utanför tätort (på landsbygden) (%)		38,7 %	46,6 %	40,7 %

Källa: Statistiska centralbyrån¹⁾ Se avsnitt Resultatredovisning, avsnitt indikatorer**Kommentar kring ovanstående indikatorer***Sysselsättning*

Sysselsättningen på landsbygden utgör 10 procent av hela sysselsättningen i länet och har visat samma utveckling som länet som helhet. Männens sysselsättning i länet är i mer än dubbelt så stor utsträckning förlagd till landsbygden jämfört med kvinnornas.

Indikatorerna för sysselsättning och även nyföretagande ger inte underlag för en bedömning om företagande och sysselsättning på landsbygden ökat eller minskat. En viss osäkerhet vad gäller redovisade indikatorer måste dock beaktas vid bedömningen av resultatet som rör nyföretagande då det är tveksamt om detta beskriver nyföretagandet på bästa sätt.

Länsstyrelsens verksamhet har varit en del av de insatser som skapat förutsättningarna för sysselsättning och nyföretagande.

Landsbygdsprogrammets möjligheter med olika typer av stöd är betydelsefulla verktyg och också en del i det gemensamma arbetet för att uppfylla målen i den regionala utvecklingsstrategin (RUS) i Västerbotten. I samverkan med övriga program och aktiviteter på den regionala nivån kan Landsbygdsprogrammet bidra med insatser som har direkt koppling till landsbygdens särskilda förutsättningar och behov.

Nyföretagande

Nyföretagandet har ökat på landsbygden jämfört med hela länet, och den procentuella ökningen i nyföretagande bland kvinnor har varit nästan lika stort som bland män. För att stimulera utvecklingen av konkurrenskraftiga företag och möta förändringar i omvärlden har 71 företag beviljats startstöd och stöd till investeringar och kompetensutveckling inom Landsbygdsprogrammet. Genom samverkan mellan åtgärder blir startstöd och kompetensutveckling viktiga insatser för att underlätta generationsväxlingar, öka kompetensen och påskynda strukturförändringar.

Projekten som genomförs under programperioden för Landsbygdsprogrammet och som mer är av förutsättningsskapande karaktär, utgör även de ett stöd i företagets satsningar. Genom nätverksträffar, olika former för samverkan, möjligheter till rådgivning och företagsfrämjande aktiviteter blir projektens verksamhet betydelsefulla i sammanhanget. Projektet *Grön*

Framtidsgård som drivs gemensamt av LRF i Norrbotten och Västerbotten är ett bra exempel på projekt som vänder sig till företagen inom de gröna näringarna. Basen är en uppsökande verksamhet och särskilt fokus läggs på turism, grön omsorg, entreprenad, förnybar energi samt livsmedel där man ser en stor utvecklingspotential inom produktion och förädling. Under 2012 gjordes 42 företagsbesök och 2013, 74 företagsbesök. Tre företagscoacher har varit engagerade i besöken. Projektets totala omslutning uppgår till 11,5 miljoner kronor för etapp II, 2011-2013.

Genom projektet *Gröna Navet* erbjuds företagen i regionen ett omfattande kursutbud. I *Gröna Navet* ingår ett 15-tal intressenter och syftet är utbildningssamordning och att skapa ett kompetenscentrum för de gröna näringarna. Under 2013 genomfördes 99 kurser med totalt 1174 deltagare. Utöver den verksamhet som bedrivs av Gröna navet har Länsstyrelsens utbildningsprojekt *Egenkul* genomfört bland annat kurser, seminarier och fältvandringar riktade till lantbrukare och boende på landsbygden.

Återrapportering regleringsbrev

RB 10. Länsstyrelserna ska på ett kostnadseffektivt och för företagen enkelt sätt samt med minimerad risk för sanktioner genomföra uppgifterna som åligger dem ifråga om direktstöd till lantbruket och stöd till landsbygdsåtgärder enligt förordningarna (2004:760) om EG:s direktstöd för jordbrukare m.m. och (2007:481) om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder. Länsstyrelserna ska, tillsammans med Jordbruksverket, säkerställa att direktstöd till lantbruket och stöd till landsbygdsutveckling i så hög utsträckning som möjligt betalas ut så tidigt som regelverket tillåter samt säkerställa att handläggningstider för beslut och utbetalning av stöd minskar samtidigt som risken för finansiell korrigerings förebyggs och minimeras. Länsstyrelserna ska dessutom särskilt arbeta med återkrav.

Länsstyrelserna ska följa Jordbruksverkets styrning över stödprocessen avseende administrationen av jordbruks- och landsbygdsstöd. Länsstyrelserna ska löpande rapportera handläggnings- och kontrolläge till Jordbruksverket enligt av verket fastställd rapportplan, samt bistå Jordbruksverket i att under stödåret uppnå en bättre uppföljning av handläggnings- och kontrolläge av ovan nämnda stöd. Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att följa uppdraget samt hur stor andel av stöd och ersättningar som betalats ut vid de tillfällen som anges i den gemensamma utbetalningsplanen.

Länsstyrelserna ska under 2013, tillsammans med Jordbruksverket, fortsätta arbetet med en processgenomgång av stödprocessen för landsbygdsutvecklingsstöd. Arbetet ska även beakta kommande programperiod. I denna ska erfarenheter från andra medlemsländer tas tillvara. Länsstyrelserna ska redovisa hur de har deltagit i processgenomgången.

Länsstyrelserna ska tillsammans med Jordbruksverket bistå i arbetet med att uppfylla ackrediteringsvillkoren för hanteringen av stöd.

Handläggning och utbetalning av stöd och ersättningar

Effektivisering och förenkling

För att effektivisera administrationen och förenkla för företagarna har Länsstyrelsen gjort en fortsatt satsning på användning av elektronisk ansökan och att jordbrukarna gör ändringar i ansökan på elektronisk väg. Under 2012 lämnade 99 procent av jordbrukarna in ansökan via internet. År 2013 nådde Länsstyrelsen fullt ut målen för internetanvändning genom att inte någon ansökan lämnades in på papper utan alla kom in via internet.

Övergången till ansökan via en portal på internet ger stora fördelar för den sökande och för Länsstyrelsen genom att det medför färre fel i ansökningarna. Programmet har spärrar mot felaktiga registreringar.

Övergången till internetansökan har uppnåtts genom omfattande utbildning och support. Samtliga jordbrukare som 2011 ansökte på papper fick ett personligt brev med information om SAM internet och inbjudan till utbildning eller support för ansökan. Information har även lämnats genom vår tidning Norrbruk som når alla dem som söker jordbruksstöd. 28 kurser har hållits på 14 orter i länet för i många fall ytterst ovana dator- och internetanvändare. Kurserna har kompletterats med öppet hus på Länsstyrelsen avseende support för webbansökan under ansökningsperioden, och mycket omfattande telefonrådgivning. Tillsammans med övriga länsstyrelser har vi tillhandahållit telefonsupport kvällar och helger.

Det har också tagits fram ett länsspecifikt material inför SAM-ansökan i tidningen Norrbruk som ges ut gemensamt med Länsstyrelsen Norrbotten. Publikationen har distribuerats per post till alla som söker jordbruks- och landsbygdsstöd, och finns även på Länsstyrelsens webbplats.

Länsstyrelsen har medverkat i det nationella arbetet med att utveckla handläggarstödet för SAM-ansökan. Handläggarstödet ligger integrerat i Jordbruksverkets handläggningssystem, och ger gemensamma riktlinjer för alla länsstyrelser hur hanteringen ska ske. Länsstyrelsen medverkar även i Jordbruksverkets arbetsgrupp för utveckling av blockkartan.

För ökad effektivitet och likabehandling sker ett samarbete inom samordningsregionen med Norrbotten, men även med övriga två nordligaste länen. Länsstyrelsen har ordnat en tvådagars utbildning för arealkontrollanter från de fyra nordligaste länen. Vidare hålls månatliga telefonmöten med stödsamordnare för erfarenhetsutbyte, problemlösning och lika hantering.

Länsstyrelsen har valt att under 2013 utveckla arbetet med fältkontroller av jordbruksstöden med hjälp av fjärranalys som levereras av Metria, vilket medför stora samordningsvinster i kontrollarbetet.

Utbetalningar

Länsstyrelsen har under året haft fokus på att direktstöd till jordbruket samt miljöersättningar och kompensationsbidrag inom Landsbygdsprogrammet i så hög utsträckning som möjligt ska betalas ut under året. Våra prioriteringar har medfört att utbetalning av förskott i oktober på miljöersättningar och kompensationsbidrag kunnat ske till 95,1 procent av ansökningarna. 98,8 procent av ansökningarna om gårdsstöd har kunnat betalas ut redan vid den första utbetalningen av gårdsstöd 2 december. När det gäller miljöersättningar och kompensationsbidrag har 96,3 procent av ansökningarna kunnat få slututbetalning före årsskiftet.

De mål som anges i den gemensamma utbetalningsplanen är för respektive utbetalningstillfälle: förskott av miljöersättningar och kompensationsbidrag i oktober 90 procent, huvudutbetalning av gårdsstöd 2 december 95 procent samt slututbetalning av miljöersättningar och kompensationsbidrag 90 procent av ansökningarna.

Handläggningstider för landsbygdsutvecklingsstöd

Länsstyrelsen har arbetat för att minska handläggningstiderna för landsbygdsutvecklingsstöd. Dessa insatser redovisas nedan under regleringsbrevets uppdrag 12.

Återkrav

Revideringarna av blockkartan har genererat återkrav på grund av felaktigt utbetalda stödbelopp, och Länsstyrelsen har slutfört arbetet med dessa återkrav av gårdsstöd för perioden 2005-2008. Även arbetet med återkrav beträffande perioden 2009-2012 är i princip klart, det återstår fem gårdsstödsärenden. Ändringar i blockkartan har även konsekvenser för miljöersättningar och kompensationsbidrag och arbetet med återkrav i dessa ärenden för perioden 2005- 2012 pågår och avslutas under början av 2014. Arbetet med återkrav till följd av felaktigheter vid kontroller på plats hos jordbrukarna under 2013 har påbörjats under 2013 och avslutas även detta under början av 2014.

Jordbruksverkets styrning över jordbrukarstödsprocessen

Arbetsrutiner, processer och tidplaner har anpassats efter vad som kommit fram i Jordbruksverkets och länsstyrelsernas gemensamma tidplanering SUSS, Styr- och Uppföljningssystem för SAM. Rapportering av handläggnings- och kontrolläge har skett löpande genom uppdatering och statushöjningar i det gemensamma IT-systemet, och synpunkter har lämnats vid de regelbundna uppföljningstillfällena i syfte att ytterligare förbättra tidplanen. Tidplanen följs upp vid veckomöten med arbetsgruppen, och har varit till god hjälp för planering och uppföljning av arbetet.

Stödprocessen för landsbygdsutvecklingsstöd

Länsstyrelsen har under 2013 arbetat tillsammans med Jordbruksverket i projektet SUSS-LB, med processgenomgång av stödprocessen för landsbygdsutvecklingsstöd. Länsstyrelsen Västerbotten har löpande lämnat synpunkter till representanterna i detta arbete genom e-post och vid möten med landsbygdsdirektörerna och Jordbruksverket. Länsstyrelsen deltar även i beslutsgruppen för SUSS-LB som har till uppgift följa upp och medverka till åtgärder för att effektivisera processen och nå målen för handläggningstider. Länsstyrelsen har även medverkat i att ta fram verktyg för uppföljningen.

Bistå i arbetet att uppfylla ackrediteringsvillkoren

Jordbruksverket tog under 2012 fram förslag till förändring av organisationen för hantering av stöd till jordbruket och till landsbygdsutveckling. Länsstyrelsen har inte under 2013 blivit inbjuden till fortsatt dialog i denna fråga.

Inom ramen för hanteringen av ärenden har Länsstyrelsen gjort insatser för att säkerställa ackrediteringen. Jordbruksverkets utökade kontroll av stöden för landsbygdsutveckling, ”Acke”, identifierade vid 2012 års granskning brister i hanteringen av landsbygdsutvecklingsstöden vid Länsstyrelsen. Som följd av detta har förbättringsarbete genomförts enligt en åtgärdsplan för att undanröja risken för substans- och systemfel i ärendeberedningen.

Länsstyrelsen har ökat bemanningen vad gäller granskningen av rekvisitioner inom Leader. Länsstyrelsen har också haft tre utbildningstillfällen för handläggare av LB-stöd och tre utbildningstillfällen för projektägare vad gäller Leader. En av utbildningarna för handläggare avsåg LOU, och Länsstyrelsen har också rekryterat en person för ett myndighetsövergripande ansvar för LOU. Personen fungerar även som resurs vid granskning av rekvisitioner inom Landsbygdsprogrammet när det förekommer upphandling av varor och tjänster. Vid en uppföljande kontroll av ”Acke” från Jordbruksverket hösten 2013 konstaterades förbättringar, och helhetsbedömningen var att handläggningen nu fungerar bra.

RB 11. Länsstyrelserna ska verka för ett effektivt regionalt genomförande av Landsbygdsprogrammet för Sverige åren 2007–2013 i syfte att uppnå de i programmet angivna målen i enlighet med förordningen (2007:481) om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder. Programmets genomförande, resultat och effekter rapporteras i särskild ordning enligt Jordbruksverkets riktlinjer. Länsstyrelserna ska även vara regeringen och centrala myndigheter behjälpliga i förberedelserna för ett nytt landsbygdsprogram för perioden 2014–2020 samt påbörja de regionala förberedelserna för det kommande landsbygdsprogrammet. Länsstyrelserna ska kortfattat redovisa på vilket sätt de deltagit i respektive påbörjat arbetet med det kommande landsbygdsprogrammet.

Effektivt genomförande av Landsbygdsprogrammet

I allt arbete med genomförandet av Landsbygdsprogrammet är länets regionala genomförande-strategi, med mål och intentioner, styrande som underlag vid beslut om stöd och ersättningar.

Organisation

Länsstyrelsen har en väl utvecklad arbetsorganisation och god kompetens för att genomföra Landsbygdsprogrammet. Gemensamma ansträngningar för att förbättra rutiner, ha en flexibel bemanning, nyttja tillgänglig kompetens och ett aktivt samarbete både internt och externt har varit avgörande för ett effektivt genomförande och gott resultat.

Personal från enheterna Landsbygd och Regional tillväxt samverkar om genomförandet av Landsbygdsprogrammet. En bredd i kompetens och ansvarsområden skapar goda förutsättningar för arbetet med att uppnå Landsbygdsprogrammets mål. Den personal som handlägger regionala företagsstöd, projektstöd och andra regionala program handlägger även Landsbygdsprogrammets motsvarande stöd, vilket borgar för en god samordning mellan Länsstyrelsens olika verktyg och program för regional tillväxt.

Vi samarbetar också med personal från enheterna för miljö, samhällsplanering och naturvård i samband med beredning av enskilda ansökningar och i principiella frågor. I frågor om stöd till bredband har vi engagerat vår kommunikationsdirektör och handläggare med kompetens inom IT-området och externt sker samverkan med Region Västerbotten i denna fråga. När det gäller frågor som rör integration och jämställdhet försöker Länsstyrelsen så långt det är möjligt att ha ett aktivt förhållningssätt vare sig det handlar om projektsatsningar eller att ta del av det arbete som sker internt och externt vad gäller integration av utrikesfödda.

Länsstyrelsen har också ett bra samarbete med externa aktörer som arbetar med landsbygdsfrågor, bland annat LRF, Länsbygderådet, Skogsstyrelsen, Hushållningssällskapet samt Region Västerbotten. Dessa aktörer deltar också i det regionala partnerskapet för Landsbygdsprogrammets genomförande och är ett viktigt stöd i diskussioner om prioriteringar och förändringar i strategin. Vi har också ett nära och aktivt samarbete med Länsstyrelsen Norrbotten i gemensamma frågor, projektdiskussioner och ärendehandläggning. Flera projekt bedrivs också gemensamt i de bägge länen och där har det handläggande länet det administrativa ansvaret.

Genomförandeläge

Programperiodens sista år har framförallt fokuserats på att fatta beslut på inlämnade ansökningar och återstående medel innan programmet stängdes för beslut den sista augusti. Arbetet har koncentrerats på granskning av rekvisitioner och utbetalningar inom företrädesvis

projektstöd och Leader där huvudparten av beslut till nya projekt till stor del fattades under 2011 och 2012. Det huvudsakliga arbetet resterande programperiod blir därför att granska och betala ut beviljade stöd. Som konsekvens av detta har Länsstyrelsen även förstärkt denna funktion.

Genomförandet av Landsbygdsprogrammet i Västerbotten ligger väl i fas med målen för genomförandestrategin och programmets åtgärder och intentioner. Intresset för programmet har varit stort även under programmets sista år 2013 och särskilt genomslag har visionen för att förverkliga Matlandet fått och möjligheten att få stöd till bredband.

Axel 1

Målsättningen i axel 1 har varit att ha en linjär förbrukning av budgeten då det är önskvärt att kunna fatta beslut om stöd, framförallt till investeringar, under hela programperioden. Budgetutrymmet har trots denna ambition varit begränsat under 2013. Utbetalade medel totalt av beviljat stöd uppgår till cirka 80 procent.

Axel 3

Intresset för Landsbygdsprogrammets stödmöjligheter har under 2013 varit fortsatt stort även om en viss avmattning skett som sannolikt beror på att intressenterna har kunskap om att programperioden är slut och så även pengarna. Programbudgeten för axel 3 intecknas i stort sett helt och när det gäller utbetalningarna uppgick de till 58 procent av beviljade medel. Dock redovisas inte utbetalade förskott här eftersom detta inte framgår av det sifferunderlag som tas fram från Dawa, Jordbruksverkets statistikprogram.

En av de åtgärder som det varit stort intresse för är turismåtgärden (åtg 313) och satsningar kopplade till besöksnäring och turismutveckling. Ytterligare ett projekt i fjällområdet har beviljats medel under 2013 och framförallt sker satsningarna under programperioden i Hemavan-Tärnaby och södra Lappland. Även möjligheterna i åtgärden mikroföretag att driva projekt (åtg 312) har intresserat många aktörer och under 2013 beviljades två projekt i denna åtgärd och här finns också det största antalet projekt beviljade.

När det gäller kompetensutvecklingsåtgärden (åtg 331) har efterfrågan varit stor på insatser som exempelvis kurser i offentlig upphandling, hästskötsel och utbildning av aktörer inom livsmedels-området.

Intresset för att bygga bredband är mycket stort i länet och den budget som var disponibel för 2013 på cirka 30 miljoner kronor intecknades i början av året. Totalt beviljades 10 projekt medel för utbyggnad av bredband under 2013. Se även rapportering under rubriken *Andra väsentliga resultat och prestationer – Bredband*.

Axel 4 - Leader

I Västerbotten finns tre Leaderområden. Intresset i länet för Leader-verksamheten är stort och under året intecknades länets budget till 100 procent. Därtill avropades medel från nationell pott för Leader. När det gäller utbetalda stöd i Leader uppgår detta till cirka 40 procent av beviljade medel, med reservation för utbetalda förskott som inte redovisats.

Samtliga Leaderområden har arbetat aktivt med att genomföra respektive program. Fokus i arbetet ligger under året på att fatta de sista besluten och administrera ansökan om utbetalning som skickas till Länsstyrelsen och i övrigt förekommande avslutsarbete. Länsstyrelsen har löpande, ofta dagliga, kontakter med verksamhetsledarna för Leader-programmen för att ge

råd och stöd i olika frågor som rör rutiner och allmän ärendehantering. Rådgivning erbjuds också i frågor om handläggning i IT-systemet.

Länsstyrelsen har deltagit i två konferenser, den 23-24 april och 5-6 november, som genomförts av Norrbottens och Västerbottens Leaderområden.

I slutet av året genomfördes ett dialogmöte på Länsstyrelsen med samtliga Leaderområden i Västerbotten. Syftet var att komma överens om hur man på bästa sätt avslutar programperioden. Frågor som berörts är likviditetsproblem, arkivering, slutredovisning av projekt och driftsbudget.

Resultat och effekter

Länsstyrelsen rapporterar årligen till Jordbruksverket om vilka resultat och effekter som uppnås vid genomförandet av Landsbygdsprogrammet.

Behjälpliga i förberedelserna för nytt Landsbygdsprogram

År 2013 har präglats av en intensiv kommunikation mellan länsstyrelserna, Jordbruksverket och Landsbygdsdepartementet beträffande hur arbetet med nytt Landsbygdsprogram fortskrider. Länsstyrelsen har deltagit i dessa fysiska och digitala möten och e-postkorrespondenser. Vi har lämnat synpunkter och kommit med inspel i syfte att stödja förberedelserna för ett nytt program.

Länsstyrelsen arbetar även inom *Procap*, Jordbruksverkets projekt för nytt IT- och administrationssystem, med att utveckla systemen för kontroller på plats hos jordbrukarna.

Regionala förberedelser för nytt Landsbygdsprogram

Länsstyrelsen påbörjade våren 2013 arbetet med det nya Landsbygdsprogrammet. Ett inledande möte hölls den 19 april med Region Västerbotten för att planera för samordning och informationsutbyte vad gäller de olika parallella programmeringsprocesserna för strukturfonderna. En särskild gruppering, en ESI-grupp (Europeiska struktur- och investeringsfonder) formerades för fond- och programsamordningen i länet. Ytterligare tre träffar hölls till och med september och Länsstyrelsen deltog också i en workshop om programsynergier under perioden som genomfördes av Region Västerbotten. Ett 20-tal aktörer från Norrbotten och Västerbotten som har ansvaret för olika strukturfondsfinansierade program och initiativ deltog i workshopen. Region Västerbotten genomförde också ett rådslag gällande regionalt strukturfondsprogram den 21 augusti där det gavs tillfälle att komma med synpunkter på det operativa programutkastet för ERDF och Övre Norrland.

Länsstyrelsen har under perioden också arbetat med framtagning av en SWOT-analys för länet som lämnades till regeringen i början av oktober. I arbetet deltog externt Region Västerbotten med särskild kompetens vad gäller IT-infrastruktur och digital agenda samt Västerbottensturism. Internt på Länsstyrelsen bemannades en grupp på 20 personer med expertkunskap inom olika sakområden för att få en bred kunskapsbas att nyttja i arbetet. Ett utökat regionalt partnerskap för Landsbygdsprogrammet engagerades i en workshop den 4 juni som genomfördes hos Länsstyrelsen. Avsikten var att partnerskapet i ett tidigt skede blir delaktiga i arbetet med SWOT-analysen och så småningom i utarbetandet av en regional handlingsplan för länet. Partnerskapet har också lämnat synpunkter på den remiss som avser SWOT-analysen.

Se även rapportering under rubriken *Andra väsentliga resultat och prestationer – Regionalt partnerskap*.

RB 12. Länsstyrelserna får för uppdragets genomförande disponera anvisademedel från utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygds och livsmedel, anslagen 1:18 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* och 1:19 *Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur*, vilka regleras i Jordbruksverkets regleringsbrev för budgetåret 2013. Under 2013 ska länsstyrelserna särskilt arbeta för att minska handläggningstiderna inom axel 1, 3 och 4 samt delar av axel 2 (avseende Utvald miljö). Länsstyrelserna ska redovisa följande:

- Handläggningstiderna för ansökningar om beslut om stöd och ansökningar om utbetalningar samt hur Länsstyrelsen arbetar för att minska handläggningstiderna,
- vilka åtgärder som har låg anslutning i länet, översiktligt analysera orsakerna till detta samt redovisa vilka insatser Länsstyrelsen vidtagit under 2013 för att öka anslutningen till dessa åtgärder för att besluten och utbetalningarna kopplade till programmet ska vara i fas och att de relevanta resultatmål och omfattningsmål som finns fastställda i programmet är uppnådda vid utgången av 2012.

Länsstyrelsen har arbetat för att minska handläggningstiderna. Länsstyrelsens målsättning är att prioritera utbetalningar högre och särskilt utbetalningar till mottagare med svag likviditet. Under 2013 har särskilt ansökan om utbetalningar från Leaderprojekt ökat. Dessa har generellt har större brister än ansökningar inom andra stödformer. Länsstyrelsen har gjort särskilda insatser för att stödja projektägarna till att uppnå högre kvalitet på ansökningarna.

Ökade krav vad gäller detaljerade handlingsrutiner för efterlevnad av förordningar och regelverk, tillsammans med olika revisionsbesök och stickprovskontroller, har senaste åren medfört ökat arbetsbeting och osäkerhet bland handläggarna. Detta har skapat stora utmaningar vad gäller att minska handläggningstiderna. För att klara det merarbete som revisioner och ökade krav medfört i stödhanteringen under året har ytterligare personella resurser för granskning i syfte att minska handläggningstiderna och uppnå de länsstyrelsegemensamma målen för handläggningstider. Länsstyrelsen har under hela 2013 arbetat aktivt med att implementera de nu förtydligade rutiner och regelverk som avser handläggningen av olika stödtyper i Landsbygdsprogrammet.

Ärendegrupp		Mål (dgr)	Median dagar		
VÄS-KOD	Beskrivning	2013	2013	2012	2011
602	Ansökan om stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder	120 ¹⁾	31	46	50
	varav företagsstöd	120 ¹⁾	46	62	55
	varav projektstöd/PROKUL/EGENKUL	120 ¹⁾	51	62	54
	varav PROLAG	120 ¹⁾	15	37	53
	varav miljöinvesteringar	120 ¹⁾	30	20	26
602	Utbetalning av stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder	90 ¹⁾	50	63	78
	varav företagsstöd	90 ¹⁾	62	77	86
	varav projektstöd/PROKUL/EGENKUL	90 ¹⁾	40	59	68
	varav PROLAG	90 ¹⁾	41	44	69
	varav miljöinvesteringar	90 ¹⁾	71	73	93

¹⁾ Målet är gemensamt för samtliga 21 länsstyrelser

Särskilda insatser för att minska handläggningstiderna

Länsstyrelsen arbetar aktivt med att minska handläggningstiderna i alla stödformer, men framförallt avseende ansökan om utbetalningarna av projektstöden i axel 3 och ansökan om stöd och utbetalning av Leader.

Ökade resurser

För att möta ökningen av inkommande ärenden och de skärpta kraven från Jordbruksverket vad gäller beredning och handläggning har Länsstyrelsen förstärkt bemanningen för granskning av ansökan om utbetalning och rekvisitioner inom Leader.

Projektskola för projektledare i samarbete med Leaderkontoren

För att öka antalet kompletta rekvisitioner från Leader till Länsstyrelsen har fyra utbildningstillfällen hållits i länet för projektägare/ledare. Utbildningsinsatserna har avsett ansökan om utbetalning. Länsstyrelsen har också infört en rutin där inkomna rekvisitioner bedöms utifrån om de är kompletta eller ej, grön- eller rödmarkerade. De kompletta ansökningarna granskas med förtur. I arbetet har också Leaderområdenas verksamhetskontor en uppgift att utföra en första kontroll, för att se att erforderliga uppgifter och underlag bifogats ansökan om utbetalning.

Ständiga förbättringar

Länsstyrelsen arbetar myndighetsövergripande med verksamhetsutveckling utifrån lean-filosofin. Denna metod tillämpas även för att effektivisera hanteringen av Landsbygdsprogrammets stöd genom ständiga förbättringar i ett gemensamt lärande i arbetsgruppen. Arbetsgrupperna som handlägger företagsstöd respektive projektstöd har möten varannan vecka där förbättringar i arbetssättet diskuteras. Handläggare och beslutsfattare har också regelbundna möten för avstämning hur programmet genomförs och för information och gemensam planering där även arbetsrutiner behandlas.

Åtgärder med låg anslutning och insatser

I Västerbotten är kunskapen god om vilka möjligheter till stöd som Landsbygdsprogrammet erbjuder och under 2013 in-tecknades hela budgeten för programmet med något undantag. Möjligheten att omfördela medel till åtgärder med högre söktryck har bidragit till ett maximalt utnyttjande av budgeten. Länsstyrelsen gör under året inte några särskilt riktade insatser för att få in ytterligare ansökningar

Tidningen Norrbruk

Information om Landsbygdsprogrammet sker via Länsstyrelsens tidning för programmet, Norrbruk, som skickas till alla jordbrukare och ett stort antal organisationer med anknytning till landsbygd i Västerbotten och Norrbotten. Tidningen ges ut med ett specialnummer om stöden och fyra nummer med information om näringslivs- och landsbygdsutveckling, miljömål och utbildningsverksamheten. Eftersom tidningen är ett viktigt instrument för att visa på kvinnors och mäns möjligheter till företagande och utveckling på landsbygden görs en årlig jämställdhetsanalys. Med analysen som grund kan tidningens innehåll utvecklas ur ett jämställdhetsperspektiv.

Webb

Omfattande information om Landsbygdsprogrammet finns publicerad på Länsstyrelsens webbplats där det presenteras i ett sammanhang med övriga stöd och regionala program. Det ger besökaren en helhetsbild av möjligheterna att få stöd till investeringar och

utvecklingsprojekt på landsbygden. På webbplatsen finns också länkar till Jordbruksverket för mer information om stöden och ansökningsblanketter för nedladdning.

Särskild webbingång för företagare

Länsstyrelsen har skapat en särskild ingång på webbplatsens första sida, ”För företag och företagsamma”, för att underlätta för företagare att enkelt nå Länsstyrelsens information till företagare.

Övrigt

Länsstyrelsen uppmuntrar också projektägare att söka stöd till länsöverskridande projekt i de fall detta leder till bättre genomslag med högre effektivitet och kvalitet. Projekten administreras i de fallen endast av en av de inblandade länsstyrelserna, vilket gör det enklare för både projektägare och berörda myndigheter.

Länsstyrelseinstruktion 4§

3. tillsyn över att fastighetsinnehav avvecklas enligt 18 kap. 7 § ärvdabalken. Förordning (2008:1346)

Länsstyrelsens arbete inom detta område utförs enligt egna utarbetade och väl fungerande rutiner. Nya ärenden registreras i eget utvecklat ärendehanteringssystem och hanteras med påminnelser, förelägganden, vitesförelägganden och slutligen ansökan om utdömande av vite om åtgärd för att avveckla dödsboet inte har vidtagits inom föreskriven tid. Hela ovan beskrivna arbetscykel tar cirka 3 år. Den längsta tiden består av perioden från påminnelse fram till sista avvecklingsdatum. Dödsbodelägare påminns 2 år före avveckling ska ha skett.

Under processens gång lämnas ofta allmän rådgivning för att underlätta avveckling, mera konkreta åtgärder hänvisas till aktörer som professionellt arbetar inom området. Så snart avveckling genomförts sker notering i systemet och ärendet faller ur. I registret finns för närvarande 283 bouppteckningar med ej avvecklade fastighetsinnehav. Under 2013 har 248 stycken avvecklats, 46 stycken har fått påminnelser, förelägganden har skickats ut i 14 ärenden och 10 ärenden har vitesförelagts. I 5 ärenden har begäran till domstol om utdömande av vite skett. I 3 av dessa ärenden har vi återtagit ansökan eftersom avveckling har skett efter vår ansökan. De återstående 2 ärendena är ännu inte avgjorda.

Rennäring m.m.

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 61*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,82	0,86	1,00
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	1,64	1,66	1,57
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	1,16	1,23	1,23
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	3 413	3 096	2 818
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	1,67	1,57	1,35
Antal ärenden, inkomna och upprättade	599	591	586
Antal beslutade ärenden	590	580	600
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	10	13	11
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	8 546	6 847	9 366

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Länsstyrelsen redovisar marginella förändringar inom sakområdets prestationer (volymer och kostnader) i tabellen ovan mellan åren 2011 – 2013. Att bidragsutbetalningarna skiljer mellan åren kommer sig av att inkomsterna från upplåtelser varierar något och att utbetalningstakten i pågående projekt för t ex byggedmedel och samefondsmedel, ser olika ut mellan åren.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Tillsyn inom rennäring utgörs till största del av uppföljning av anmäld strövrensförekomst. Under 2013 har antalet anmälningar från allmänheten i huvudsak varit koncentrerade till ett visst område i länet och förknippade med särskild problematik kring renskötselns organisation, samebygränser och fysiska åtgärder för avspärrning.

De störningar som legat till grund för anmälningar har främst gällt försvårande av älgjakt respektive betning på åkermark. Uppföljning har regelmässigt skett genom omfattande muntliga och skriftliga kontakter med berörda samebyar. Utvecklingen i det aktuella geografiska området, som rör skogsrenskötsel, är för närvarande mindre gynnsam varför ytterligare åtgärder kommer att aktualiseras under nästa år. Utöver strövrensproblematik ingår i tillsynsområdet renräkningsfrågor och även förfrågningar som har samband med uppdraget.

Återrapportering regleringsbrev

Tabell 2.1: Länsfakta om rennäring

Länsfakta om rennäring	2013-12-31	2012-12-31	2011-12-31
Faktiskt antal renar i förhållande till tillåtet antal (%)	104	109	100
Antal slaktade renar/år	8 009	16 672	14 046
Produktion av renkött/år (ton)	233	426	369
Antal renskötsel företag ¹⁾	101	106	95
Antal samebyar	7	7	7

Källa: Sametinget

¹⁾ Avser antalet företag registrerade som kategori F d v s företagare ansvarig för renskötselgrupp.

Kommentarer Tabell 2.1

Länsstyrelsen beslutade 2003 om högsta renantal d v s "det totala antalet renar inom samebyn under april månad, efter slakt och före kalvning". Kammarrätten återförvisade ärendet till Länsstyrelsen i december 2006. Faktiskt antal renar i tabellen avser renantal enligt byordningarna från 1946 definierat som 1 § ”...I lappbyn må icke föras på bete mera än X renar, årskalvar däri ej inräknade...”. Enligt byordningen får länets samebyar ha 49 800 renar. Jämförs renantalet med Länsstyrelsens beslut från 2003 som tillåter 57 500 renar blir siffrorna följande: år 2013 90 procent, 2012 94 procent och 2011 87 procent. Länsstyrelsen har nu beslutat om riktlinjer för ett fortsatt arbete med högsta renantal.

Enligt uppgifter från Sametinget kan en av flera tänkbara anledningar till att slaktuttaget kraftigt gått ner säsongen 2012/13 vara dåliga vintrar flera år i följd.

Länsstyrelseinstruktion 6§

1. Länsstyrelserna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län har uppgifter i fråga om rennäring m.m.

Länsstyrelsen har ett flertal uppgifter inom rennäring som fastställande av högsta renantal, tillsyn strövrener, upplåtelser på statens mark, renräkning, upprätta renlängd, yttrande och administration av rennäringens bygdemedel men Sametinget beslutar bygdemedlen. Länsstyrelsen ska även bevaka rennäringens riksintressen vid handläggning av ärenden enligt exempelvis plan- och bygglagen och miljöbalken. Länsstyrelsens arbete i rennärringsfrågor ska utgå från de mål regering och riksdag satt upp och de föreskrifter och riktlinjer som Sametinget i egenskap av central myndighet för rennäringen meddelar.

Rennäringsdelegationen

I länsstyrelseinstruktionen framgår att det ska finnas en rennärringsdelegation i Jämtland, Västerbotten och Norrbottens län (31 §). Rennäringsdelegationen avgör frågor inom av Länsstyrelsen fastställda ansvarsområden (31 §). Syftet med rennärringsdelegationen är att stimulera ömsesidigt informations- och kunskapsutbyte för att nå en långsiktigt hållbar rennäring i länet. Rennäringsdelegation deltar i behandlingen av viktigare frågor som rör rennäringen.

Under 2013 har rennärringsdelegationen haft 3 möten under året där följande frågor diskuterats:

- Riktlinjer för upplåtelse av mark, jakt och fiske.
- Fördelning av rennäringens bygdemedel mellan samebyarna.

- Plan och förutsättningar för nytt beslut om högsta renantal för länets samebyar.
- Plan och metod för genomförande av tillsyn av högsta renantal.
- Diverse andra frågor som vindkraft, gruvor och rovdjur.

Samebyarnas terrängkörningsplaner

Länsstyrelsen i Västerbotten har ansvarat för ett projekt för att ta fram terrängkörningsplaner (TKP) för landets samebyar och genomförande av markförstärkningsinsatser på de ställen, på främst våtmarker i fjällen, där terrängkörningsskador förekommer. Arbetet bidrar till att uppfylla miljömålet Storslagen fjällmiljö.

I arbetet har följande större insatser genomförts 2013:

- Beslut om markförstärkningsåtgärder till 7 samebyar om sammanlagt nära 1,8 miljoner kronor.
- Träff med Miljödepartementet i Ammarnäsfjällen om markförstärkningsarbetet i augusti. Tillsammans med berörd sameby besöktes sträckor som åtgärdats samt diskussion om hur arbetet med markförstärkningsinsatser skulle se ut kommande år i de svenska fjällen.
- Deltagande och information om markförstärkningsåtgärder vid samebyordförandemöte i Jämtland i september.

Samebyarnas bygdemedel

Länsstyrelsen administrerar löpande samebyarnas bygdemedel. Administrationen innebär att yttra sig över samebyarnas ansökningar till Sametinget som är beslutande. Länsstyrelsen sköter utbetalningar till byarna efter rekvisitioner och redovisningar från dessa.

I arbetet har följande större insatser genomförts 2013:

- Under året har Länsstyrelsen avgett yttrande till Sametinget över ett 20-tal nya ansökningar som inneburit att drygt 4 miljoner kronor har varit möjliga att fördela på projekt för ansökningsåret 2013.
- Administrerat pågående bygdemedelsprojekt (ett 40-tal).
- I samband med samebyordförandemötet 30 maj informerades om läget för bygdemedlen samt riktlinjer för ansökningar.

Samefonden

Länsstyrelsen administrerar Samefondsmedel för de anläggningar som finns listade i beslut från 1974. Anläggningar som kan få medel är byskiljande stängsel, stugor, slakterier och vägar. Behovet för underhåll av anläggningar är stort och Samefondsmedlen begränsade, varför bidrag endast kunnat ges till byskiljande stängsel och då långt ifrån samebyarnas redovisade behov.

I arbetet har följande större insatser genomförts 2013:

- Äskat medel från Samefonden för de västerbottniska samebyarna.
- Fördelat beviljade medel cirka 0,6 miljoner kronor till de olika byarna inom länet samt administrerat utbetalningar efter rekvisition.

Övrig rennäring

Länsstyrelsen hanterar årligen flera olika verksamhetsfrågor som i olika grad relaterar till rennäring. Nedan listas de större insatser som genomförts under 2013 kring rennäring, utöver ovan nämnda större verksamhetsområden:

- Genomfört renräkning i Grans sameby.
- Insamling av renlängder från länets samebyar.
- Beaktat rennäringens riksintressen (miljöbalken 3:5) i ärenden och ansökningar som Länsstyrelsen hanterat under året t.ex. vid vindkraft, täkter, gruvor.
- Genomfört samebyordförandeträff den 30 maj med samtliga samebyar som deltagare.
- Fastställt hur det fortsatta arbetet med högsta renantal ska genomföras.
- Deltagit vid möten med byaföreningar, samebyar och andra intresseföreningar etc, i syfte att finna samverkansformer, samförstånd och hållbara lösningar i situationer där intressekonflikter uppstått.

2. Länsstyrelserna i Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län har uppgifter i fråga om fjällförvaltningen i länen

Fjälldelegationsarbetet

Länsstyrelserna i fjällänen har till uppgift att genom Fjälldelegationen samverka i frågor som särskilt berör fjällområdet. Fjälldelegationens ledamöter är landshövdingarna i respektive län. Landshövdingen i Norrbottens län är ordförande under åren 2013-2014.

Delegationen har haft två sammanträden under året, 4 februari i Åre och 9 oktober i Stockholm, där det har informerats och diskuterats om angelägna gemensamma frågor för fjällområdet.

Nedan följer några exempel på frågor som behandlats:

- Miljömålet "Storslagna fjäll".
- Turism och hållbar utveckling i fjällen.
- Förvaltning av statens mark och av naturskyddade områden.
- Småviltjakten på statens mark.
- Terrängkörningsfrågor.
- Faunafrågor.

Särskilda insatser under 2013 har varit:

- 4-5 februari genomfördes fjälldelegationen en konferens i Åre – ”Hållbar utveckling i fjällen” - med cirka tio anförande, 90 deltagare och en avslutande workshop om framtidens utmaningar.
- Delegationens arbete har därefter fokuserats på uppföljning av konferensen, terrängkörningsfrågor och arbetet med strategin för miljömålet storslagen fjällmiljö.

Markupplåtelser och förvaltning av statens mark ovan odlingsgränsen

Länsstyrelsen prövar upplåtelser på statens mark enligt Rennäringslagen. Upplåtelseerna rör jakt och fiske samt andra markupplåtelser som vindkraft, stugor, friköp av mark med mera.

För markupplåtelseerna har följande större insatser genomförts 2013:

- Införande av databasen (MAS) för administration av markupplåtelseerna.

- Genomfört träffar med fjällkommunerna för fortsatt samverkan i fjällfrågor.
- Samverkat med de andra fjällänen samt Jordbruksverket i grupperingen ”Nordliga fastighetsfrågor”.

För jaktupplåtelseerna har följande större insatser genomförts 2013:

- Älg-, björn-, lo-, och småviltsjakt har upplåtits enligt delvis nya regelverk.
- Rådslag har hållits inför jaktbeslut på björn och småvilt den 20 februari i Lycksele. På rådslaget bjöds olika aktörer in som exempelvis, samebyar, jägarförbundet, polis och jaktentreprenörer för att diskutera fjälljaksfrågor.
- En upphandling av småviltjakswebben har genomförts och den nya applikationen har utvecklats i samverkan med BD och Z-län.
- Ett ripförvaltningsmöte har genomförts i februari tillsammans med de andra fjällänen samt förvaltare från Norge och Finland.
- Under hösten upplät vi i Västerbotten cirka 9800 jaktdagar för småviltsjakt på statens mark ovan odlingsgränsen. Utländska jägare stod för cirka 51 procent av jaktdagarna.

För fiskeupplåtelseerna har följande större insatser genomförts 2013:

- Färdigställande av en fiskewebb. Försäljning av fiskekort via fiskewebben har testats under 2013 och startar januari 2014.
- Producerat en fiskekatalog över samtliga tillgängliga sportfiskevatten i fjällen.
- Upplåtit cirka 40 000 fiskedagar för sportfiskare.
- Upplåtit nät och krokfisketillstånd för cirka 550 fjällbor.
- Förmedlat fisketillstånd till fisketuristentreprenörer för cirka 1500 fiskedygn i ett trettiotal sjöar.

Tillsyn av jakt- och fiskeupplåtelseerna har haft följande insatser under 2013.

Fiske

Fiskebevakning under vintern sker till stor del i samband med ledskötsel samt järvinventering. Fältpersonalen har genomfört fiskebevakning vid 17 tillfällen och utöver detta har timanställda fisketillsyningsmän utfört bevakning vid 38 tillfällen. Totalt har 247 personer kontrollerats vid dessa tillfällen.

Endast en anmälan om brott mot fiskelagstiftningen (fel sorts redskap) gjordes.

Däremot uppmärksammades saker som bör åtgärdas för att fiskarna lättare ska kunna följa de regelsystem som finns, exempelvis otydliga och dåligt utmärkta fiskegränser (i terrängen), olika fiskegränser för sommar och vinter, svårt att tolka gränser i kartan för den som saknar god lokalkännedom, oklarheter om båtfiske i vissa sjöar.

Jakt

Årets småviltsjakt bedöms som mindre omfattande än tidigare år. Bedömningen görs utifrån att färre samtal än normalt inkommit till Länsstyrelsen från jägare, markägare, renskötare med flera. Under året genomfördes totalt 23 enskilda bevakningsinsatser och en gemensam större bevakningsinsats i de södra fjällområdena (Saxnäs/Klimpfjäll) under 21-22 augusti. 30 personer har totalt kontrollerats vid dessa tillfällen (jaktkort, licens, införseltillstånd med mera). Länsstyrelsens timanställda jakttillsyningsmän har inte rapporterat några bevakningstillfällen.

Länsstyrelsen fick in 16 anmälningar om jaktcamper och kontrollerna har inte resulterat i någon anmälan om brott mot jaktlagstiftningen.

Övrig fjällförvaltning

Nedan listas några större verksamheter som relateras till fjällförvaltning.

Statliga ledsystemet

Länsstyrelsen förvaltar på uppdrag av Naturvårdsverket cirka 120 mil sommar-, vinter- och skoterleder i fjällen. Länsstyrelsen har egen personal för tillsyn och underhåll av det statliga ledsystemet. Länsstyrelsen köper också vid behov in tjänster (exempelvis större byggnationer). Vilka leder Länsstyrelsen förvaltar framgår av Naturvårdsverkets rapport "Det statliga ledsystemet i fjällen" från 1986. Längs lederna finns broar, spänger, parkeringar, vindskydd, övernattingsstugor, mm. Länsstyrelsen har nyligen avslutat en utredning om vilka anläggningar som Länsstyrelsen förvaltar i fjällområdet och har därigenom en mycket bra koll på anläggningarna i fjällområdet.

Viktigare insatser under 2013 har varit:

- Säkring av vinterledernas farbarhet genomfördes v 9, inför kommande vintersäsong.
- Säkring av sommarledernas farbarhet genomfördes under maj/juni inför sommarvandringssäsongen.

Fjällägenheter

Länsstyrelsen förvaltar fjorton fjällägenheter, huvudsakligen belägna inne i fjällområdet och några i väglöst land, och därutöver längs ett par enskilda vägar. Regeringen har angett att så många som möjligt av fjällägenheterna ska avvecklas, dock med beaktande av de särskilda förutsättningar som ges av arrendevillkoren och av de höga natur- och kulturmiljövärden som finns på åtskilliga av dessa gårdar. I länet ska enligt Länsstyrelsens prioritering åtta lägenheter avvecklas medan sex stycken tillsvidare ska kvarstå under Länsstyrelsens förvaltning med de motiv som angetts ovan. Flera av objekten är belägna inom Vindelfjällens naturreservat och därför avses deras fortbestånd samordnas med reservatsförvaltningsintressena.

Förvaltningen under 2013 har inriktats på planerade nyinvesteringar och uppkommande mera akuta behov samt avvecklingsfrågorna där de viktigaste insatserna har varit:

- Ett avvecklingsobjekt har slutförts och lämnats för fullföljdsåtgärder till Fastighetsverket och Jordbruksverket.
- Löpande underhåll av fastigheter och vägar.
- Implementering av policy för avveckling.
- Förhandlingar om avveckling/ friköp av några lägenheter.
- Förnyelse av energianläggning på en arrendegård.
- Vägbyggnadsprojekt i Vilhelmina (sportfiskerelaterat).

Översyn av bestämmelser för snöskoterkörning inom regleringsområden i fjällen

Länsstyrelsen har under 2013 slutfört en översyn som ska tydliggöra under vilka förutsättningar snöskoter får framföras inom Västerbottensfjällens regleringsområden. Arbetet har syftat till att modernisera, slå samman och utföra vissa ändringar av olika beslut som Länsstyrelsen fattat under mer än 35 års tid. Arbetet har bedrivits under perioden 2012-2013 med omfattande förankringsarbete i lokala arbetsgrupper för områdena Ammarnäs, Hemavan/Tärnaby och Vilhelminafjällen. Ett nytt beslut som klargör hur skoterkörningen får ske i Västerbottensfjällens regleringsområden finns framtaget och ska skickas på remiss till Naturvårdsverket och fjällkommunerna under januari 2014.

De viktigaste resultaten från översynen är:

- Det kommer att finnas ett beslut som beskriver bestämmelserna om snöskoterkörning i regleringsområdena i de västerbottniska fjällen.
- 8,5 mil nya statliga skoterleder föreslås.
- Nära 18 mil lokala skoterstråk tas bort.
- Undantagsområden för ortsbor preciseras geografiskt.
- Språk och definitioner moderniseras och blir lättförståeliga.

Fiske

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 62*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	2,56	2,12	2,86
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	0,27	0,37	0,40
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	1,33	1,22	1,55
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	3 117	2 659	3 314
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	1,52	1,35	1,59
Antal ärenden, inkomna och upprättade	520	490	513
Antal beslutade ärenden	528	510	524
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	2	1
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	2 432	3 115	3 856

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Länsstyrelsen redovisar marginella förändringar inom sakområdets prestationer (volymer och kostnader) i tabellen ovan mellan åren 2011 – 2013. Tyngdpunkten av sakområdets ärendehantering handlar om återkommande ärenden som kan hanteras relativt snabbt som exempelvis fiskutplanteringar, olika former av tillstånd och förordnanden.

Den del av sakområdets arbete som berör fiskeförvaltningen på statens mark ovan odlingsgränsen ingår inte i ovanstående tabell. Att denna del av verksamheten inte är inkluderad beror på att det i verksamhets- och ärendestrukturen (VÄS) rapporteras på separat kod under sakområde Rennäring. Minskningen av bidragsutbetalningar beror till övervägande del på en minskning av anslaget till ersättning för sälskador på fisket.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Fiskefonden och Landsbygdsprogrammet 2012-2020

Under våren genomfördes ett arbete avseende framtagande av SWOT- analyser inför den nya programperioden. Arbetet utfördes i samarbete med företrädare för vattenbruksnäringen, fiskerinäringen, beredningsföretag samt FOG-området för Vindelälven. Arbetet överlämnades till Landsbygdsdepartementet under mitten av juni månad och redovisade en bred genomgång av flertalet av de verksamheter som rymms inom sakområdet.

Lax

Västerbotten är det län i Sverige som har flest vattendrag med naturreproducerande laxbestånd. Under mycket lång tid har Länsstyrelsen med prioritet arbetat med åtgärder för att stärka bestånden genom bland annat direkta fiskevårdsåtgärder, förvaltning av fisket i vattendragen och genom att skapa en nationellt och internationellt förändrad syn på

förvaltning av östersjöaxen. Årligen följer Länsstyrelsen utvecklingen i naturlaxvattendragen genom att bland annat utföra elfiskeundersökningar och räkning av uppvandrande fisk där detta är möjligt.

Under våren och försommaren har Länsstyrelsen arbetat intensivt med förslag till regelförändringar tillsammans med i första hand Havs- och vattenmyndigheten och Länsstyrelsen Norrbotten. Efter fiskesäsongen tog Länsstyrelsen initiativ till en träff i Umeå med SLU, Havs och vattenmyndigheten och Länsstyrelsen Norrbotten för att starta upp utvärderingen av årets laxfiske och för att diskutera om vilka förändringar som bör göras inför fiskesäsongen 2014. Under året har Länsstyrelsen analyserat hur den fortsatta laxförvaltningen kan förbättras på internationell, nationell, regional och lokal nivå. Detta har utmynnat i att vi ser behov av en vidareutveckling och att Länsstyrelsen direkt kan arbeta för en utvecklad förvaltning på regional och lokal nivå. Länsstyrelsen har bland annat redovisat sina tankar på en utvecklad älvsbaserad laxförvaltning vid ett möte anordnat av Landsbygdsdepartementet som gick under rubriken ”nationella samtal om laxen”. Länsstyrelsens anförande av vikten av en älvsbaserad laxförvaltning togs väl emot och när konferensen sammanfattades så var vikten av en utvecklad älvsbaserad laxförvaltning något alla förde fram som en väsentlig åtgärd i den svenska laxförvaltningen.

Årets säsong avseende det yrkesmässiga kustfisket efter lax får betecknas som mycket god avseende fångsterna. Tyvärr fanns det avsättningsproblem som framförallt berodde på oro för laxens dioxinhalt samt i viss utsträckning att Världsnaturfonden satt rött ljus för lax i sin fiskkonsumentguide. Årets sportfiske efter lax bedöms som mycket god i de flesta av vattendragen. Dock ska detta ses mot bakgrund av tidigare års fiske och inte mot eventuell potential. I de älvar där det finns möjligheter till räkning av antalet uppvandrande fisk så förefaller uppvandringen varit mycket god. I fisktrappan i Stornorrfors Umeälven/Vindelälven, har uppvandringen tidigare aldrig varit så god. I Byskeälven var det också rekord i antal uppvandrande laxar genom de automatiska fiskräknare som finns installerade i anslutning till Fällforsfallet cirka 40 km. uppströms mynningen. Med något undantag så uppvisar elfiskeundersökningarna goda tätheter i perspektiv av de tidigare år undersökningarna ägt rum. Utvecklingen bedöms som fortsatt positiv.

Yrkesmässigt kustfiske

Arbete med att sammanställa information gällande kustfisket efter sik för förhandsgranskning enligt MSC (Marine Stewardship Council) har slutförts och skickats till extern granskare. Granskaren har därefter levererat en förhandsgranskningsrapport till Länsstyrelsen där det framgår att det finns goda möjligheter till framtida MSC-märkning av sikfisket. Granskningsrapporten har förmedlats till Västerbottens kustfiskareförbund och det är nu upp till förbundet att ta ställning till om man önskar gå vidare med en full granskning. Om en full granskning ska göras så måste en finansiering för detta ordnas och Länsstyrelsen kommer att hjälpa kustfiskareförbundet med att ta fram en ansökan om medel. Länsstyrelsen Västerbotten har under året inlett ett arbete med att hjälpa Länsstyrelsen Gävleborg samt Söderhamns kommun med att utföra motsvarande förhandsgranskning av sikfisket och fisket efter odlad lax i FOG-området ”Södra Bottenhavet”.

Länsstyrelsen kan konstatera att Världsnaturfonden (WWF) i den senaste fiskkonsumentguiden inte längre har satt ”rött ljus” för sik som fiskats i Bottenviken. Detta är en följd av den långvariga dialog som Länsstyrelsen fört med WWF under de senaste 18 månaderna. WWF har även klarlagt att inte heller odlad lax som är utplanterad för

kompensationsändamål har ”rött ljus”. Detta är annars något som de flesta trott då guiden varit otydlig i denna del.

Vattenbruk

Under året har Länsstyrelsen aktivt deltagit i det arbete som Jordbruksverket initierat avseende utarbetandet av en strategi och handlingsprogram för svenskt vattenbruk. Länsstyrelsen har också deltagit i arbetet inför den nya programperioden för havs- och fiskeriprogrammet. Produktionen i vattenbruket har fortsatt utvecklats positivt och i de två största bolagen har antalet anställda mer än fördubblats från 2009, vilket innebär en ökning från 24 anställda till cirka 60 stycken. Dessa arbetstillfällen är mycket viktiga då de framförallt är lokaliserade till glesbygd. Enligt tillgänglig statistik avseende odlingsåret 2012 är Västerbotten det län som producerar mest matfisk i landet och i särklass det län som producerar mest röding.

Fiskeförvaltning på statens mark ovan odlingsgränsen

Förvaltning och fiskeupplåtelser på statens vatten ovan odlingsgränsen är en komplicerad uppgift som bedrivs med begränsade resurser. Utgångspunkten är de ekologiska förutsättningarna i vattensystemen och en strävan är att upplåtelseerna ska ge förutsättningar för en gynnsam utveckling av fiskturismen, samtidigt som ortsbors och samers behov tillgodoses.

För att skapa ett bättre förvaltningsunderlag har fångststatistik samlats in från alla som har fisketillstånd att fiska med nät och krok på statens vatten ovan odlingsgränsen. Statistiken för 2012 har under året registrerats in i en databas och rutiner finns för insamling av kommande års fiskeinsatser.

Sportfiskeentreprenörer som får särskilda fisketillstånd har krav på återrapportering av fångststatistik. Under 2014 kommer även de sportfiskare som fiskar med det allmänna kortet i våra fjällvatten kunna fångstrapportera i den sportfiskeapplikation som vi tagit fram under 2013, se nedan.

Fiskeinformation i form av en fiskekatalog tas årligen fram både i en tryckt och i en digital version. Under 2013 trycktes fjällfiskekatalogen i 9000 exemplar. Fjällfiskekatalogen är efterfrågad och viktig för marknadsföringen av fisket och för informationsspridningen om regler och upplåtna fiskevatten.

Under året har fjällänen Jämtland, Västerbotten och Norrbotten upphandlat ett webbaserat försäljnings- och förvaltningssystem för sportfisket och under hösten har systemet anpassats för respektive län och är nu klar att startas vid årsskiftet 2014.

Fisketillsyn

Länsstyrelsen har under året fortsatt att arbeta med att utveckla den fisketillsyn som bedrivs i kustområdet. Det är viktigt att förmedla tydlig, uppdaterad och lättillgänglig information till allmänheten. Länsstyrelsen har arbetat vidare med informationsmaterial både på Länsstyrelsens webbplats och genom en informationsbroschyr med fiskeregler för kusten som Länsstyrelsen producerat. Informationsmaterialet om de fiskebestämmelser som finns för kusten har inneburit att allmänheten lättare kunnat få del av gällande regler. Telefonsamtalstid med allmänheten med frågor om regler har också kunnat kortas ner, då vi kunnat hänvisa till

Länsstyrelsens webbplats eller den framtagna regelbroschyren. Under året har Länsstyrelserna gemensamt med Havs- och Vattenmyndigheten arbetat vidare med en gemensam webbinformation där fiskare enkelt kan få tillgång till de nationella fiskereglerna som gäller på de platser där de avser att fiska. Arbetet med detta beräknas vara slutfört under första halvåret 2014. Samarbetet med kustbevakningen utvecklas fortlöpande, framför allt vad gäller informationsutbyte. Kustbevakningen har löpande rapporterat till Länsstyrelsen om resultaten av den tillsyn som gjorts.

Länsstyrelsen har även förordnat tillsyningsmän för kusttillsyn och genom det statliga fiskevårdsbidraget avsatt medel för bevakning både för kust och en samordnad bevakning i Vindelälven.

Fiskevårdsåtgärder

Arbetet med att förbättra möjligheterna för fiskvandring förbi Stornorrfors kraftverk i Umeälven har fortsatt under året, liksom de omfattande restaureringarna av flottleder som genomförs i Vindelälvens-, Sävaråns och Hörnåns vattensystem. Under året har Länsstyrelsen stöttat 8 stycken fiskevårdsprojekt med ekonomiska bidrag med en sammanlagd summa på 870 tkr. En tyngdpunkt har legat på biologisk återställning i mellanstora och större vattendrag, samt fisketillsyn.

Den samlade uppvandrings- och utvandringsproblematiken för framförallt lax och havsöring förbi Stornorrfors kraftstation, Umeälven, har utmynnat i ett projekt med deltagande från bland annat Länsstyrelsen, Vattenfall, Fiskeriverket, SLU, Umeå kommun och kommunerna efter Vindelälven samt fiskförvaltare efter Vindelälven. På grund av den omfattningen har verksamheterna delats upp i flera mindre delprojekt. Länsstyrelsen har deltagit både i en övergripande styrgrupp och i flera arbetsgrupper. Åtgärderna med att underlätta uppvandringen i Umeälvens ”torrfåra” startades upp under november 2011 och gjordes klara under våren 2012. Effekterna av åtgärderna har utvärderats under 2013 genom bland annat en telemetriundersökning som visar att de åtgärder som genomförts har en positiv påverkan på både andelen fiskar som finner vägen upp till Vindelälven samt att uppvandringstiden förkortats.

Under 2013 skickades en fullständig ansökan in till EU-programmet LIFE. Ansökan gäller biologisk återställning av Lögde- och Råneälven och har tagits fram i ett samarbete mellan Länsstyrelserna i Västerbotten och Norrbotten. Den totala summan som sökts uppgår till 42,7 miljoner kronor där 50 procent utgörs av nationella medel.

Kräftpest

För första gången någonsin konstaterades under 2011 kräftpest i länet. Det drabbade vattendraget var Umeälven och området från regleringsdammen vid Norrfors till havet förklarades av Länsstyrelsen som kräftpestsmittat. Att försöka hitta en spridningskälla och hindra en vidare spridning av kräftpesten i länet är högt prioriterat. Länsstyrelsen har under året förklarat områden i nedre delen av Umeälven och Vindelälven som kräftpestsmittat. Detta är en utökning av tidigare beslutat område och föregicks av att en smittat flodkräfta hittades i Spöland.

Som uppföljning har provfiske efter flod- och signalkräfter utförts, under vilka inga flod- eller signalkräfter fångades. Vidare sumpades friska flodkräfter i kräftburar mellan 23 juni och 28 augusti. Inga av dessa kräfter påvisades efter analys vara infekterade.

Trots ovanstående resultat menar Länsstyrelsen att det inte går att utesluta att kräftpesten fortfarande kan finnas i undersökningsområdet. Variation i faktorer som vattentemperatur och sporkoncentration kan göra att tiden innan flodkräftor smittas kan vara längre än de fem veckor som kräftor sumpades i undersökningsområdet. Länsstyrelsen kommer därför att förlänga rådande beslut om kräftpestområde till att gälla även under 2014.

Återrapportering regleringsbrev

RB 15. Länsstyrelserna ska redovisa hur de främjat och bidragit till den nationella offentliga finansieringen av det operativa programmet för fiskerinäringen i Sverige perioden 2007-2013.

Inom Europeiska Fiskerifonden EFF har 6 ansökningar beviljats totalt 1 212 tkr i stöd för investeringar och projekt i länet. Nationell offentlig medfinansiering från Jordbruksverket ingår med 50 tkr. Medfinansiering från Ume-Vindelälvens Fiskeområde tillkommer med 1 111 tkr. Beviljade ansökningar avsåg investeringar i beredningsindustri och projektinsatser inom Ume-Vindelälvens Fiskeområde. Avslutningsfasen för Europeiska Fiskerifonden EFF 2007-2013, har inletts under 2013.

RB 16. Länsstyrelserna ska redovisa hur de bidragit till arbetet med omprövning av vattendomar.

Länsstyrelsen har inte under året arbetat med några omprövningar av vattendomar, utan koncentrerat resurserna för denna typ av arbetsuppgifter till tillståndsärenden och tillsyn i enlighet med Kammarkollegiets strategi för genomförande av vattenförvaltningens uppgifter. Dessutom har arbetet med att vidareutveckla samordningen av myndighetsutövning inom vattenområdet fortsatt både inom Länsstyrelsen och med utomstående aktörer. Detta arbete är viktigt och en förutsättning för att kunna arbeta strategiskt och effektivt, bland annat med omprövning av vattenverksamhet och tillsyns- och tillståndsprövning av vattendomar. Under året har en av Länsstyrelsens medarbetare medverkat som expert i Vattenverksamhetsutredningen (dir 2012:29). Utredningen har under året lämnat två delbetänkanden (SOU 2012:89, SOU 2013:69).

Tillståndsärenden under året är främst Byssjan och EONs tillståndsansökan om tre kraftverk i Umeälven. Under året har en tillfällig förstärkning möjliggjort en satsning på återkallelse av tillstånd, vilket också är en del i Kammarkollegiets strategi. Bland årets tillsynsärenden kan nämnas Hednäs kraftverk i Åbyälven och kraftverken i Rickleån.

Tabell 1.2: Fiske

Länsfakta inom fiskeområdet	2013	2012	2011
Antal fiskevårdsområden	171	172	172
Antal yrkesfiskelicenser	24	26	25
Antal fartygstillstånd	49	48	50
Antal inkomna ansökningar om stöd ur strukturfondsprogram	6	7	11

Källa: Länsstyrelsens egna databaser och Register från Havs- och Vattenmyndigheten.

Kommentarer Tabell 1.2

8 stycken av fartygstillstånden innehas inte av licensierade yrkesfiskare utan fiskare som fiskar med stöd av enskild rätt och har särskilt fartygstillstånd.

Folkhälsa

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 70*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	2,32	2,39	2,38
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	0,30	0,07	0,04
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	1,23	1,20	1,15
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	3 482	3 418	2 879
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	1,70	1,73	1,38
Antal ärenden, inkomna och upprättade	36	35	32
Antal beslutade ärenden	38	14	34
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr) ³⁾	40	3 704	3 311

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

³⁾ Bidragsutbetalningar för personligt ombud ingår inte år 2013.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Länsstyrelsen redovisar marginella förändringar inom sakområdets prestationer (volymer och kostnader) i tabellen ovan mellan åren 2011 – 2013. Förklaringen till ökningen av antalet årsarbetskrafter kvinnor är att en ny tjänst som handläggare inom området folkhälsa har inrättats 2013 med tillträde under hösten. Det förklarar till viss del även ökning av antalet beslutade ärenden.

Förändringen i form av minskade bidragsutbetalningar beror på att bidraget till personligt ombud fr.o.m. 2013 redovisas inom området mänskliga rättigheter (VÄS-kod 8215) och ingår därmed inte längre i ovanstående tabell men Länsstyrelsen har under året lämnat bidrag till personligt ombud på 3 679 tkr.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Inom Länsstyrelsens verksamhet sker en rad insatser som har betydelse för folkhälsan, även om insatserna inte rubriceras som folkhälsa utan som exempelvis kontroll av livsmedel och dricksvatten, luftkvalitet eller buller, tillskapande av tillgängliga naturreservat som ger möjlighet till rekreation eller arbete inom området krisberedskap och skydd mot olyckor för att skapa ett tryggt och säkert samhälle.

Alkohol- och tobakstillsyn

Länsstyrelsen har i enlighet med 9 kap.1§ alkohollagen och 19 a § tobakslagen ansvar att utöva tillsyn inom länet och ska även ge råd och stöd till kommunerna. I det arbete som har bedrivits inom området under året har vi genomfört insatser för att stärka länets kommuner i enlighet med rådande lagstiftning.

Under året har kommunerna skickat sina beslut till Länsstyrelsen för löpande granskning. Vi bedömer att kommunerna i allt större omfattning efterlever den skyldighet de har enligt alkohollagen och skickar in sina beslut mer frekvent.

Länsstyrelsen har under de tre senaste åren skickat ut en tillsynsenkät till kommunerna under september månad och sammanställt den i början av november. Länsstyrelsen har under 2013 ändrat rutinen och valt att inte skicka ut tillsynsenkäten innan årets slut. Vi vill få en kartläggning som redovisar hela året. Planen är att utveckla tillsynsenkäten med framåtblickande frågor som kommer att inriktas på vissa utvalda tillsynsområden.

Länsstyrelsen har genomfört tillsynsbesök i kommuner där vi har granskat om och hur kommunerna bedriver sitt arbete i enlighet med rådande lagstiftning. Vi har under året beslutat i 5 tillsynsärenden. Vid de genomförda tillsynsbesöken och i de beslut vi har fattat har vi konstaterat att kommunerna följer lagstiftningen i varierande utsträckning. De granskade kommunerna uppfyller inte vissa viktiga delar i lagstiftningen. Ett sådant exempel är rökfria miljöer. Länsstyrelsen har även i ett antal fall deltagit i kommuners tillsyn av serverings- och försäljningsställena i enlighet med alkohol- och tobakslagstiftningarna.

Länsstyrelsen har under 2013 genomfört en gemensam tillsynsvecka för sina olika sakområden. Inom ANDT-området besöktes Lycksele kommun där vi följde Lycksele kommuns handläggare i arbetet med tillsyn av Lyckseles tobaksförsäljare. Syftet var att observera hur kommunen arbetar med sin tobakstillsyn. Vid besöken granskades skyltning, marknadsföring, märkning, ålderskontroll och hur försäljningsställena följde sitt egenkontrollprogram.

Under verksamhetsåret har Länsstyrelsen förstärkt sin personalresurs för tillsyn enligt alkohol- och tobakslagstiftningen och under 2014 kommer förstärkningen att få full effekt och ambition och frekvens för tillsynen att höjas.

Förstärkt tillsyn och ansvarsfull alkoholservering

Länsstyrelsen har under 2013 beviljats medel för att bedriva förstärkt tillsyn. För att stärka kompetensen i länet i arbetet med alkohol- och tobakslagen har vi inriktat oss på följande arbetsområden:

- Arbete med att utveckla branschen i enlighet med rådande lagstiftning.
- Genomföra utbildningssatsningar för att stärka förutsättningarna för att gällande lagstiftning följs.
- Erbjudit utbildning till branschen i sju kommuner och i några av dem har vi genomfört utbildningar två gånger.

Den utbildning vi erbjuder branschen är metoden Ansvarsfull alkoholservering som lär ”krögarna” att följa alkohollagen och förebygga våld, inte servera alkohol till minderåriga och sänka berusningsnivån på serveringsställena. I utbildningen arbetar vi även med att skapa medvetenhet om personalens egen alkoholkonsumtion. Vi vet genom enkätundersökningar, som har genomförts, att större delen av personalen dricker alkohol på ett skadligt sätt genom en hög konsumtion.

I arbetet med metoden Ansvarsfull alkoholservering har vi en etablerad samverkan med Polismyndigheten i länet där vi har byggt upp samverkan i länets närpolisområden och med Västerbottens läns landsting som deltar vid utbildningsträffarna.

Länets kommuner är en samverkanspart i metoden Ansvarsfull alkoholservering. Vi arrangerar regelbundna träffar för att utveckla länet i arbetet och målet är att minska våldet i krogmiljö, att inte överservering sker inne på serveringsställena och att ålderskontrollen följs. Vi ser effekter med det kontinuerliga arbete som pågår i länet där våldsbrotten i krogmiljö har minskat. Metoden Ansvarsfull alkoholservering har i utvärdering visat på gott resultat om man satsar 1 krona i insats så bedöms det ge 39 kronor tillbaka enligt rapport 2007:9 Ansvarsfull alkoholservering i krogmiljö – Statens folkhälsoinstitut.

Länsstyrelsen har under året arbetat med kampanjen *Varannan Vatten* i länet för att skapa en möjlighet till punktnykterhet och att lära folk att dricka på ett klokare sätt. Länsstyrelsen har deltagit med kampanjen vid fem tillfällen i samband med större evenemang i länet och skapat en möjlighet för krögarna att använda kampanjen på sitt serveringsställe. Kampanjen börjar bli ett begrepp i länet och Länsstyrelsen kommer att arbeta vidare med kampanjen.

Förstärkta insatser under året inom alkohol- och tobakstillsyn

Länsstyrelsen har genomfört följande förstärkningsinsatser under året inom alkohol- och tobakstillsyn:

- Två konferenser med deltagande av tillsynshandläggare och samordnare från kommuner och länsstyrelser i de fyra nordligaste länen.
- Utbildning i Lycksele för alkoholhandläggarna i de fyra nordligaste länen med en föreläsare med lång erfarenhet som skapade en god dialog med länens handläggare. En av vinsterna med en länsövergripande konferens är att handläggarna får ett större nätverk över länsgränserna och att de kan jämföra kommuner i sin egen storlek och med liknande problem.
- En tvådagars 4-läns konferens i Umeå för tobakshandläggare. Vi erbjöd ett program för att tillgodose behoven hos tobakshandläggarna med syftet att stärka tobaksarbetet i länen. Föreläsare från flera berörda myndigheter, jurister och advokater medverkade för att ge ett brett perspektiv på arbetet.
- Handläggartreffar för länets tobaks- och alkoholhandläggare där vi har utgått från kommunernas önskemål och det som har framkommit i tillsynsenkäten. Vi har en god dialog med länets kommuner där vi tillsammans arbetar med att utveckla arbetet för att förstärka Tobaks- och alkoholtillsynen.
- Medarrangör i en konferens för *Tobaksfri uppväxt* i Umeå med cirka 180 deltagare. Fokus var att ungdomar skulle delta i konferensen.

Regional samverkan i länet

Länsstyrelsen ingår i många samverkansgrupper för att stärka och utveckla arbetet med tobaks- och alkohollagen. Länsstyrelsens roll i arbetet är bland annat att bidra med kompetensstärkande insatser för länets kommuner.

Nedan redovisas några samverkansaktiviteter i länet.

Länssamrådsgruppen

Länsstyrelsen är sammankallande och ansvarig för det egna organet Länssamrådsgruppen (LSG) inom ANDT för utveckling av regional samverkan. Här är en landstingspolitiker ordförande, vilket hon även är i Folkhälsorådet för Umeåregionen. Landshövding och Länsråd informeras kontinuerligt om LSG:s arbete. En regional strategi utifrån den nationella strategin har utarbetats och årliga genomförandeplaner kopplas till uppföljning. Länsstyrelsen driver utifrån Länssamrådsgruppen kommunikationsplattformen.

Samverkan mot alkohol och tobak i trafiken (SMADIT)

Länsstyrelsen ingår i ett nätverk där Västerbottens Läns Landstings (VLL) beroendeenheter, Polismyndigheten och socialtjänsten samordnar och säkrar samarbetet i dialog med Trafikverket. Västerbottens arbete har varit starkt inom denna sektor sedan Skellefteåmodellen byggdes upp och det är viktigt för oss aktörer i länet att säkra och fortsatt prioritera arbetet. SMADIT:s utveckling bör vara kopplat till att få en nationell samordning för att säkra en viktig metod utifrån nationella ANDT-strategin.

Personalutveckling inom missbruksområdet (PUM-AC)

För att säkra preventionsarbetets olika nivåer och stimulera kunskaps- och kompetensutveckling samverkar Länsstyrelsen med Region Västerbotten (SKL), Socialtjänsterna i Umeå och Skellefteå och olika enheter inom Landstinget (VLL), Kriminalvården och företrädare för Statens Institutionsstyrelse (SIS). Syftet är att samverka kring utbildning inom missbruk men även spetsutbildning inom ANDT och fokusområden som barn i utsatta miljöer, missbruk och kognitiva funktionshinder, missbruk och våld, vårdkedjan kopplat till dopning med mera. Detta nätverk har också varit motor i BAS-utbildningen inom den nationella satsningen ”Kunskap till praktik”, där vi under senaste åren haft fem utbildningar med cirka 130-150 deltagare/tillfälle från länet.

Samordnarnätverket

Här inbjuds alla länets samordnare och kontaktpersoner till kunskaps- och kompetensutveckling med koppling till implementering av den nationella ANDT-strategin i länets kommuner.

Projekt

Länsstyrelsen genomförde några större projekt med följande insatser 2013.

Cannabisprojektet: Utbildningsprojekt kopplat till uppbyggnad av nätverk i länet.

- *Södra nätverket via Umeå:*
Fortsatt fokus på spetskompetens, utbildning av pedagoger Gr/Gy fortsätter samt riktade insatser utifrån FHI:s informationsmaterial för Studenter UME.
- *Norra nätverket via Skellefteå*
Fortsatt fokus på kompetensutveckling men mer generella utbildningsinsatser med fokus på nätverksbyggande och samverkan med kommunens samordnare, socialtjänstens öppenvård och landstingets beroendeenheter koppling tobak.
- *Inlandsnätverket via Lycksele*
Här genomfördes en stor utbildningsinsats utifrån riktad kompetens för professionen men även generell information till personal inom skola samt föräldrar. Specifik satsning på uppbyggandet av ett inlandsnätverk med fokus narkotika.

Preventionsarbete i småkommuner AC/BD-län

- Nationell konferens med tema på ”Små kommuner” genomfördes i Stockholm i september mellan länsstyrelserna inom projekten Kalmar, Kronoberg, Väster- och Norrbotten
- Styrning och mål + mandat i projektet
- Fortsatta utbildningar för politiker och chefstjänstemän att utveckla politiska program inom ANDT, BRÅ, Folkhälsa och koppling till genomförandeplaner i fem ”småkommuner” i Norr- och Västerbottens län.

- Ett första förslag till gemensam samverkansöverenskommelse är framtagen under hösten 2013 för alla fem kommunerna och polismyndigheten i Norr- och Västerbotten i synnerhet riktad till små kommuner i glesbygd.

Handslag för en tobaksfri uppväxt

Länsstyrelsen har under 2013 via tillsynsarbetet med koppling till ANDT-samordningen bedrivit projektet *"Handslag för tobaksfri uppväxt"*, ett samverkansprojekt för att få berörda aktörer att fullfölja sitt ansvar beträffande tobaksfrågan. Länsstyrelsen driver projektet för att skapa en tobaksfri uppväxt där vi samverkar med Västerbottens läns landsting och länets kommuner. I arbetet med en tobaksfri uppväxt ingår tillsyn i enlighet med tobakslagen. Vi ser projektet som ett viktigt verktyg i att förstärka syftet med tillsyn av tobaksförsäljarna och att rökfria miljöer följs.

Informationssatsningen Tänk Om

Inom ramen för den nationella informationssatsningen Tänk Om har Länsstyrelsen i Västerbotten under året stöttat kommunerna att genomföra lokala kampanjinsatser mot langning tillsammans med polis och berörd kontaktperson för Systembolaget. Detta har skett inför så kallade debuthelger som nyår, valborg, lucia, skolavslutning- och skolstart samt vid lokala festivaler. Här har information skett vid systembolagen. Där har ANDT-samordnare, polis och socialtjänst samtalat med föräldrar och andra vuxna som vill ha råd om hur man ska agera kring alkohol- och tonåringar.

Övrigt

Folkhälsa inom integrationsarbetet

Fungerande etablering är nära kopplat till god hälsa. För länet finns under Länsstyrelsens ledning framtagna aktuella regionala program för nyanländas etablering respektive mottagande av ensamkommande barn, som båda poängterar tillgång till god och snabb hälso- och sjukvård samt tandvård. Båda programmen är fastställda i länets Migrationsråd. Rådet leds av Landshövdingen.

Bland aktiviteter under 2013 kan omnämnas att arbete påbörjats med att utse och utbilda nyckelpersoner inom varje kommun med inriktning på ensamkommande barns hälsa samt att utvärdera pågående utbildning för hälsoinspiratörer samt upprätta handlingsplan för fortsatt verksamhet.

Kopplingen folkhälsa och våld i nära relationer/mäns våld mot kvinnor

På en global nivå är mäns våld mot kvinnor/våld i nära relationer det största hotet mot kvinnors hälsa men även på en svensk nivå är det viktigt att tala om och arbeta med området som en del i folkhälsoarbetet.

Länsstyrelsen har under året lyft fram områdets betydelse för folkhälsan i de regeringsuppdrag vi har, inom delmål fyra, i den svenska jämställdhetspolitiken:

- Metod och kompetensstöd.
- Samordningsuppdraget.
- Hedersrelaterat våld.
- Prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

I utbildningar och olika typer av informationsinsatser inom regeringsuppdragen har vi som regel att framhålla kopplingen mellan det särskilda våld som kvinnor utsätts för och dess betydelse för folkhälsan.

Länsstyrelsen riktar uppmärksamheten på vilka effekter våldet ger såväl för kvinnor och barn som för samhällsekonomin. Den samhällsekonomiska effekten handlar både om direkta kostnader vad gäller socialtjänst, sjukhusvård, kriminalvård, polisens insatser i ingripanden och utredningar och indirekta kostnader som exempelvis att en person står utanför arbetsmarknaden till följd av våldsutsatthet och svårigheter för barn i skolan. Länsstyrelsen arbetar tvärsektoriellt med bland annat folkhälsofrågor, tillsyn och jämställdhet och ett resultat av detta tvärsektoriella arbete är att Länsstyrelsen under 2013 bildat ett barnnätverk för yrkespersoner som i sin yrkesutövning möter barn som utsätts för eller bevittnar våld.

Personligt ombud – en insats för bättre hälsa

Verksamheten med personligt ombud ger samhället möjlighet att komma i kontakt med personer med allvarliga och långvariga psykiska funktionsnedsättningar vilket bidrar till en bättre hälsa för målgruppen. I Västerbotten fanns tolv personliga ombud sista december 2013.

Länsstyrelsen har under året arbetat med följande insatser:

- Länsstyrelsen har fördelat medel för personligt ombud till de kommuner som bedriver verksamhet med personligt ombud. En av länets kommuner har under 2013 slutat bedriva verksamhet med personligt ombud.
- Länsstyrelsen har tillsammans med socialstyrelsen verkat för att stödja, utveckla och följa upp verksamheten bland annat genom information, löpande kontakter med personliga ombud och medverkan vid nätverksträff för de personliga ombuden i länet.
- Vi har även medverkat vid de nationella träffar Socialstyrelsen bjudit in till.
- Länsstyrelsen har med början under 2013 förstärkt resurserna inom området folkhälsa genom att inrätta en ny heltidstjänst. Det medför att Länsstyrelsen får bättre förutsättningar att stödja och följa upp verksamheten med personligt ombud.

Återrapportering regleringsbrev

Tabell 6.1: Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter

Kostnader och årsarbetskrafter för folkhälsa	Kostnader (tkr)	Årsarbetskrafter
Totala kostnader (exkl. OH)¹⁾	2 560,0	2,62
varav Allmänt och övergripande inom folkhälsa (700)	435,0	0,53
varav Fördelning av statsbidrag (704)	5,1	0,00
varav Alkohol- och tobaksärenden (705)	892,4	1,20
varav alkoholärenden (7051 - 7053)	706,9	0,94
varav tobaksärenden (7054 - 7056)	185,5	0,25
Totala kostnader (inkl. OH)¹⁾	3 481,7	

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

¹⁾ Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11). Tabellen skall innehålla verksamhetskostnader enligt resultaträkningen. Uppgifter i tabellen skall endast redovisas för senaste räkenskapsår (dvs. 2013)

Kommentarer Tabell 6.1

Länsstyrelsen har under året ökat insatserna i såväl alkoholärenden (2012 – 0,42 åa) som tobaksärenden (2012 – 0,02 åa) utifrån det behov som framkommit i den årliga tillsynsenkät som vi genomför och i den löpande granskningen av kommunernas beslut om serveringstillstånd. Insatsökningen har blivit möjlig genom inrättande av ny tjänst som handläggare inom folkhälsa.

Länsstyrelseinstruktion 5§

6. verka för att det av riksdagen fastställda nationella folkhälsomålet uppnås genom att folkhälsan beaktas inom länsstyrelsernas arbete med bl.a. regional tillväxt, samhällsplanering, krishantering samt alkohol och tobak

Det övergripande målet för folkhälsa är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen. Folkhälsan är ett mycket viktigt område för länets utveckling och tillväxt genom att en god folkhälsa bidrar till att skapa en livsmiljö där det är attraktivt att bo och verka.

Regional tillväxt

Det regionala tillväxtarbetet på Länsstyrelsen bidrar till det nationella folkhälsomålet genom att bevilja projektmedel till verksamheter inom främst områdena turism, kultur och idrott. Dessa projekt påverkar folkhälsan främst genom att skapa goda livsmiljöer i de områden där projekten verkar. Som exempel kan nämnas:

- Brukskanalen, Robertsfors kommun.
- Gröna Oasen, Forslunda gymnasium, Umeå kommun.
- Kulturbotanisk trädgård i Lycksele, Lycksele kommun.
- Utveckling av kvarnområdet, Vindelns kommun.

Samhällsplanering

Inom området samhällsplanering har Länsstyrelsen arbetat med översynen av riksintressen för friluftslivet. Översiktsplaner och detaljplaner granskas även med hänsyn till hälsa, säkerhet och miljö kvalitetsnormer.

Krishantering

Länsstyrelsens insatser inom krishantering fokuserar främst på insatser inom målområdena Trygga och goda uppväxtvillkor och Sunda och säkra miljöer och produkter. Folkhälsoperspektivet beaktas i Länsstyrelsens arbete med krishantering genom att vi arbetar förebyggande med kriser och olyckor och säkerställer en god krishanteringsförmåga om en kris inträffar. Länsstyrelsens granskning och sammanställning av kommunernas risk- och sårbarhetsanalyser och upprättandet av en regional risk- och sårbarhetsanalys bidrar till att identifiera risker och sårbarheter så att dessa kan förebyggas och åtgärdas. Det bidrar långsiktigt till att skapa trygghet och god folkhälsa i länet.

Länsstyrelsens uppföljning av kommunernas arbete enligt *lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap* bidrar till att det övergripande nationella folkhälsomålet uppnås. Vi identifierar brister i kommunernas planering och beredskap vilket stärker deras beredskap och förmåga att bedriva den egna verksamheten vid extraordinära händelser, exempelvis vård och omsorg, utbildningsverksamhet och kommunalteknisk försörjning. Under 2013 har Länsstyrelsen genomfört uppföljningsbesök i fyra av länets kommuner.

Länsstyrelsen verkar i övrigt för att uppnå det övergripande nationella folkhälsomålet genom att exempelvis besvara remisser i planärenden ur ett skydds- och säkerhetsperspektiv, fatta beslut om vilka anläggningar som ska omfattas av ägarens eller verksamhetsutövarens

skyldigheter vid farlig verksamhet enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor, 2 kap 4 §. Genom medverkan i olika regionala nätverk stödjer vi aktörer i länet att förbättra sin krisberedskap och krishanteringsförmåga. Sammantaget bidrar detta till att öka tryggheten och långsiktigt förbättra folkhälsan i länet.

Alkohol och tobak

Länsstyrelsens insatser inom ANDT- området fokuserar på målområdet ”*Minskat bruk av tobak och alkohol, ett samhälle fritt från narkotika och dopning samt minskade skadeverkningar av överdrivet spelande*”, inom den nationella folkhälsopolitiken.

Länsstyrelsens ANDT-samordning har under 2013 prioriterat arbete utifrån den nationella ANDT-strategin och att stödja den kommunala ANDT-samordningen, BRÅ och folkhälsosamordningen för att skapa ett framgångsrikt preventionsarbete. Fokus har varit på att ge extra stöd till de små kommunerna att strukturera preventionsarbetet kopplat till ANDT-strategin. De kommunala samordnarna och kontaktpersonerna har vid fyra tillfällen inbjudits till nätverksträffar med fokus på nationella strategin och kompetenshöjande insatser för att utveckla och förstärka samverkan inom och mellan kommunerna i länet. Länsstyrelsens ANDT-samordning har tillsammans med övriga fyra nordligaste länen ansvarat för en konferens med kommunala samordnare/kontaktpersoner inom ANDT-BRÅ-Folkhälsa där även länets kommunala tillsynshandläggare deltog.

Samordning inom ANDT-BRÅ-Folkhälsa

Den kommunala samordningen/ kontaktnätverken erbjuder kunskaps- och kompetensutveckling av Länsstyrelsen. Här är fokus att bygga ett framgångsrikt lokalt förebyggande arbete kopplat till den Nationella ANDT-strategin med samverkan inom BRÅ, Folkhälsa och tillsyn. I år har arbetet med metodutveckling och att säkra uppföljning av strategins mål kopplat till de nationella indikatorerna tydliggjorts. Här har utmaningen och fokus på utvecklingen särskilt varit på små kommuners samordning både inom och mellan kommunerna. Möten har i år än mer berikats med deltagande av förebyggande tillsyn där tillsynshandläggare medverkar.

Länsstyrelsens ANDT-samordnare har i år stärkt arbetet i ett nätverk, kopplat till de fyra norrlänen Jämtland, Västernorrland, Norr- och Västerbotten, där vi arbetat med Länsövergripande strategiskt samarbete med fokusområde narkotika, i synnerhet Cannabis. I dessa processer fortsätter arbetet kring ledarskapsutveckling i synnerhet för att leda processer inom ANDT-BRÅ-Folkhälsa.

Länsstyrelsens ANDT-samordnare har kontinuerliga möten med kommunala ledningsgrupper och aktörer med ansvar för preventionsfrågor i syfte att säkra arbetet med implementering av ANDT-strategin, och detta år även indikatorerna kopplat till strategins mål. Här samverkar vi med nationella aktörer som CAN kopplat till metodutveckling inom ANDT, BRÅ och folkhälsa för att säkra arbetet i små kommuner med stora avstånd

Länsstyrelsen har i samverkan med Umeåregionens satsning - *Familjepeppen* och Region Västerbotten genomfört utbildning kopplat till spetskunskap inom området ANDT, BRÅ eller Folkhälsoarbete samt tillhörande metoder som kopplas till generellt eller riktat föräldrastöd, barn i utsatta miljöer med mera. Länsstyrelsen har förutom uppdraget med Länssamordning bedrivit tre projekt och en riktad insats med externa medel – Cannabisprojektet, Preventionsarbete i småkommuner AC/BD, Handslaget för en tobaksfri uppväxt och insats inom den nationella informationssatsningen Tänk om.

Jämställdhet

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 80*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,06	0,05	0,06
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	2,08	1,85	1,71
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	1,00	0,93	0,84
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	2 636	2 236	1 898
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	1,29	1,13	0,91
Antal ärenden, inkomna och upprättade	16	13	34
Antal beslutade ärenden	30	7	12
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	2	3	0
Bidragutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	594	2 159	2 429
Brukarundersökning			
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 8015, Jämställdhetsintegrering. ³⁾	65		

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

³⁾ Nöjdindex för verksamhet 8015 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2013. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för 18 deltagande länsstyrelser är 57

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Länsstyrelsen redovisar marginella förändringar inom sakområdets prestationer (volymer och kostnader) i tabellen ovan mellan åren 2011 – 2013. Länsstyrelsen hade under åren 2011 och 2012 vakanta tjänster inom jämställdhetsområdet men dessa har tillsatts under året. Ett flertal projekt har med anledning av vakanserna inte avslutats 2012. Detta har genomförts 2013 vilket förklarar den stora skillnaden i antal beslutade ärenden mellan 2012 och 2013. Länsstyrelsen tilldelas inte längre utvecklingsmedel för att stärka stödet till våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld. Den uppgiften ligger sedan 2012 på Socialstyrelsen vilket är anledningen till att bidragutbetalningarna från Länsstyrelsen har minskat.

Den brukarundersökning som genomfördes under året rörande jämställdhet visade att Länsstyrelsen ligger över medel vad gäller nöjdhet i jämförelse med deltagande länsstyrelser. Ett område som fick lägre betyg var bland annat information på Länsstyrelsens webbplats. Detta är något vi är medvetna om och under slutet av året har strukturen på de sidor som rör jämställdhet justerats och Länsstyrelsen använder numera kalendariet för att informera om nätverksträffar.

När den länsstyrelsegemensamma webbplatsen, som tas fram genom LUJ (Länsstyrelsen utvecklar jämställdhet), är klar och Länsstyrelsens roll vad gäller medverkan på jämställ.nu har blivit tydligare kommer vi att förbättra webbplatsens information samt använda de sidor som rör jämställdhet som en arena för kunskapsinhämtning för aktörer i länet.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Länsstrategi för jämställdhetsintegrering 2014-2016

Länsstyrelsen påbörjade 2012 arbete med att ta fram en strategi för jämställdhetsintegrering i länet, denna strategi har under 2013 sammanförts med den strategi som tagits fram i enlighet med uppdrag 84 i regleringsbrevet. Länsstyrelsen har valt att bedriva det utåtriktade arbetet i länet och arbetet i den egna verksamheten i två separata strategier, extern och intern strategi.

Extern strategi

Strategin har huvudsakligen arbetats fram av Länsstyrelsen, men grupperingar och nätverk som är knutna till Länsstyrelsen har genom olika aktiviteter lämnat synpunkter, tankar och idéer. Länsstyrelsens alla enheter med sina sakområden har under arbetsprocessen getts möjlighet att kommentera.

En bredd av organisationer och aktörer i länet har fått strategiförslaget på remiss, bland annat Region Västerbotten, Västerbottens läns landsting, länets alla kommuner, Jämställdhetsnätverket samt Rättighetscentrum Västerbotten. Remissförfarandet syftade till att göra aktörerna i länet delaktiga i framtagandet av strategin och samtidigt förankra dess insatser. Kunskap om strategins syfte och innehåll bedöms som god i länet.

Intern strategi

Strategin för arbetet i den egna verksamheten har utformats efter identifierade behov hos Länsstyrelsens enheter och har varit förankrad hos Länsstyrelsens ledning och chefer. Det är enheterna själva, med konsultativt stöd från sakområdet Jämställdhet, som valt ut områden att fortsätta arbeta med under perioden 2014-2016.

Länsdelegationen i jämställdhet

Delegationen är ett strategiskt forum som syftar till att stärka det regionala arbetet med jämställdhetsintegrering och genomförandet av jämställdhetspolitiken. Delegationen startades 1997 och har tidigare fungerat mer som en referensgrupp till Länsstyrelsens arbete. För att bättre spegla Länsstyrelsens ambitionsnivå gällande jämställdhetsintegrering omformades delegationen under 2013. Länsdelegationen i jämställdhet består, utöver Landshövdingen som leder delegationen, av 16 delegater, som är Försäkringskassan, Företagarna, Region Västerbotten, Brottsoffermyndigheten, Arbetsförmedlingen, KFUM, IKSU innebandy, Svenskt näringsliv, Handelskammaren, Vårdförbundet, Vännäs kommun, Region 8, Skellefteå Kommun, Georange, Västerbottens idrottsförbund samt ST. Samtliga delegater är de yttersta företrädarna inom respektive organisation. Mandatperioden för delegaterna sträcker sig mellan 2013-2016 vilket synkroniserar med Länsstrategin för jämställdhetsintegrering och dess aktiviteter.

Inom ramen för länsdelegationens arbete har följande aktiviteter genomförts 2013:

- En avsiktsförklaring och en aktivitetsplan för delegationens arbete 2014.
- Projektansökan för ett projekt med finansiering av Regionalpolitiska medel. Projektet beviljades 200 tkr för att genomföra aktiviteter under 2014.
- Två delegationsmöten, varav ett rörande Länsstrategi för jämställdhetsintegrering 2014-2016.

Externt stöd och samverkan under året

Nedan redovisar Länsstyrelsen exempel på externt stöd och samverkan som genomförts:

- Jämställdhetsnätverk – efter en inventering av kommunernas behov av stöd från Länsstyrelsen har ett jämställdhetsnätverk startats upp under året. Samtliga av länets kommuner har bjudits in att delta i nätverket och ett flertal av länets kommuner ingår nu i nätverket. Förutom dessa ingår även Region Västerbotten, Umeå universitet, Svenska samernas riksförbund och Rättighetscentrum Västerbotten. Avsikten med jämställdhetsnätverket är att skapa ett forum för erfarenhetsutbyten, informations-spridning och kompetensutveckling i jämställdhet samt stimulera till ökat samarbete mellan deltagarna. Jämställdhetsnätverket är ett komplement till Länsdelegationen för den regionala förankringen av jämställdhetspolitiken. Länsstyrelsen bedömer att arbetet med att stärka det regionala arbetet har framskridit och att kontaktytorna med regionala aktörer har förbättrats i och med Jämställdhetsnätverket.
- Kvinnor på ledande positioner - Nätverket syftar till att behandla aktuella frågor och samtidigt tillhandahålla en mötesplats för kvinnor inom såväl privat och offentlig som ideell sektor på olika typer av ledande positioner. Nätverket är mycket uppskattat och ett flertal personer hör av sig varje år med förfrågan om att få ingå. Under året har nätverket bland annat nyttjats till att samla in synpunkter till Länsstrategin.
- Kommande strukturfondsperiod – Länsstyrelsen har varit delaktig i framtagandet av regionala planer och dokument när det gäller jämställdhetsperspektivet. Länsstyrelsens regionala statistik om kvinnor och män har använts för diskussioner kring prioriteringar och insatser.
- Arrangerat erfarenhetsutbyte mellan jämställdhetsprojekt i länet - bland annat projekt inom program för Hållbar jämställdhet och Europeiska socialfonden träffades och diskuterade gemensamma framgångsfaktorer, utmaningar och sätt att arbeta vidare på.
- Handlungsplanen för jämställd regional tillväxt – Länsstyrelsen har varit aktiv i framtagandet av handlingsplanen samt ägare av egna aktiviteter i planen. Länsstyrelsen ingår i Tillväxtverkets nationella referensgrupp för handlingsplanerna.
- Konferens g14 under 2014 – Länsstyrelsen Västerbotten samarrangerar konferensen tillsammans med Umeå centrum för genusstudier och Umeå Kommun. Under 2013 har inledande planeringsarbete genomförts samt ett upptaktsseminarium med syfte att skapa intresse för den kommande konferensen.
- Referensgrupp kvinnohistoriskt museum – Länsstyrelsen har ingått i Umeå kommuns referensgrupp för skapandet av det nya kvinnohistoriska museet.
- Lokal arrangörsgrupp MR-dagarna 2014 – Länsstyrelsen har beviljat regionala utvecklingsmedel till arrangemanget MR-dagarna som 2014 arrangeras i Umeå samt ingår i den lokala arrangörsgruppen.
- Konferens EGI Luleå – Länsstyrelsen Västerbotten deltog på den internationella konferensen EGI i Luleå och deltog i planerandet och genomförandet av Länsstyrelsernas gemensamma programpunkt.

Delegationen för jämställdhet i arbetslivet (JA-delegationen)

Länsstyrelsen Västerbotten var ett av de sju län som Delegationen för jämställdhet i arbetslivet (JA-delegationen) besökte under hösten 2013 för att få en djupare kunskap om de regionala arbetsmarknaderna och samla in förslag på hur det är möjligt att göra arbetsmarknaden mer jämställd. Mötet var arrangerat som ett runda bords-samtal där ordförande för delegationen och ett par ledamöter fick möjlighet att träffa regionala representanter. Från Västerbotten deltog bland annat Västerbottens läns landsting, ST, Kommunal, Georange, Norra Skogsägarna och Arbetsmiljöverket. Länsstyrelsen presenterade

könsuppdelad statistik och analyser rörande flyttmönster, utbildningsval, utbildningsnivåer och yrkesval samt skillnader i ohälsa mellan kvinnor och män i länet. Mötet med JA-delegationen stärkte såväl Länsstyrelsens kontakter i länet som våra kontakter med regeringskansliet.

ESF Jämt

Länsstyrelsen har fört in resultat från projektet *ESF Jämt* i handlingsplanen för jämställd regional tillväxt samt använder erfarenheterna från projektet i bland annat det pilotprojekt rörande jämställdhetsintegrering av det företagsfrämjande systemet som Länsstyrelsen driver med medel från Tillväxtverket. Erfarenheter från *ESF Jämt* har också tagits tillvara och konkretiserats i förslag till Regionala fonden, Europeiska socialfonden, Norra Periferiprogrammet och Landsbygdsprogrammet samt i både de externa och interna länsstrategierna. Länsstyrelsen har deltagit i den nationella styrgruppen för ESF Jämt under året.

Mäns våld mot kvinnor - delmål 4

Inom ramen för delmål fyra har Länsstyrelsen under 2013 fortsatt det nära samarbetet med Länsstyrelsen Norrbotten vad gäller metod- och kompetensstöd till socialtjänster och ideella organisationer samt nätverk inom regleringsbrevets samordnings- och hedersuppdrag. Detta har vi upplevt som positivt, dels ger det utvidgade möjligheter för erfarenhetsutbyten för deltagarna i nätverken och dels utvecklar det Länsstyrelsens arbete överlag.

Länsstyrelsen ser vinster med att samordna ett par av aktiviteterna och insatserna inom de olika uppdragen, exempelvis använder vi de nätverk och kontakter vi har inom metod- och kompetensstödet till att sprida nya rapporter och vägledningar rörande heder, prostitution och människohandel. Genom nätverken inom ”samordningsuppdraget” kan vi identifiera behov som sedan fungerar som grund till nya aktiviteter inom metod- och kompetensstödet.

Uppföljningarna visar att insatserna inom den kompetensutveckling och det stöd som Länsstyrelsen erbjuder nätverket inom uppdraget är mycket uppskattade i länet, för mindre organisationer kan de många gånger vara av avgörande betydelse för verksamheten.

I Länsstyrelsens remissvar till Region Västerbotten rörande den regionala utvecklingsstrategin, RUS, lyfte vi särskilt fram vikten av att integrera frågor rörande delmål fyra i både analyser och aktiviteter. Länsstyrelsen har i kontakter med Region Västerbotten aktualiserat vikten av att integrera frågor rörande delmål fyra i kommande strukturfondsperiod.

Samordning

Länsstyrelsen bedriver sedan ett par år tillbaka ett flertal nätverk inom regleringsbrevets samordningsuppdrag och under 2013 har ett nytt nätverk, Barnnätverket, startats med syfte att tillhandahålla en mötesplats för personer som i sitt arbete möter barn som utsätts för eller bevittnar våld. Nätverket syftar till att öka samverkan mellan aktuella verksamheter, ge nätverkets medlemmar ökad kunskap om området och fungera som en arena för erfarenhetsutbyte. Ett arbete har inletts internt vad gäller att integrera delar av folkhälsoarbetet och arbetet med barnperspektivet med de aktiviteter som genomförs i Barnnätverket.

Länsstyrelsens nätverk 2013:

- Kvinnofridsnätverk - genomförs tillsammans med Länsstyrelsen Norrbotten.
- Kvinnojoursnätverket - genomförs tillsammans med Länsstyrelsen Norrbotten.

- Barnnätverket - nystartat nätverk under 2013.
- Spetsnätverket i heder - genomförs tillsammans med Länsstyrelsen Norrbotten. Förutom möjligheten till fördjupad kunskap inom området ger nätverksträffarna också en arena för deltagarna att handleda varandra i aktuella fall.

Aktiviter inom område utbildningar och konferenser under 2013:

- Utbildning "Våldsutsatta kvinnor med funktionsnedsättning" för socialtjänst och kvinnojourer.
- Temadag "Hemmet som brottsplats – mäns våld mot kvinnor och barn" tillsammans med Brottsoffermyndigheten och Umeå kommun. I anslutning till temadagen erbjöds deltagarna att delta vid studiebesök på Brottsoffermyndigheten, att ta en busstur i Umeås könade landskap samt ett upptaktsmöte för länets Barnnätverk. Temadagen riktade sig främst till yrkesverksamma inom rättsväsende, skola, socialtjänst och hälso-och sjukvård samt till politiker, forskare och studenter.
- Konferens "Nog Nu! Om maskulinitet och våld" tillsammans med Män för jämställdhet och Kyrkan på campus.
- Seminariedag "Våld mot djur" för polis, socialtjänst, kvinnojourer, veterinärer, kennelkonsulenter, djurskyddshandläggare med flera.
- Utbildning "Sex mot ersättning" tillsammans med STI-nätverket Norr och Västerbottens läns landsting.

Hedersrelaterat våld

Under våren utlyste Länsstyrelsen medel för förebyggande arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck. Länsstyrelsen mottog tre ansökningar och beviljade samtliga medel. 2013 års medel fördelades mellan projekt hos Lycksele kommun, Rädda barnen och Studieförbundet.

Länsstyrelsen har deltagit i, samverkat och genomfört ett antal olika konferenser och utbildningar inom samordningsuppdraget. Exempelvis en konferens rörande LINNA-mottagningens familjearbete, "Våld i hederns namn", tillsammans med kvinnojouren i Skellefteå som riktade sig till skola, socialtjänst, polis och ideella organisationer samt en hedersutbildning för Socialtjänsten i Umeå kommun.

Metod- och kompetensstöd

Under våren har stort fokus lagts vid det arbete som ryms inom ramen för uppdraget om Metod- och kompetensstöd. Arbetet fokuserar på att stötta samverkan mellan socialnämnd/socialtjänst och kvinnojourer rörande hur stöd och skydd till våldsutsatta kvinnor och barn ska utformas. Uppdraget genomförs tillsammans med Norrbotten då det bland annat ger en större möjlighet för kommunerna kring länsgränsen att samverka. Intresset för processtödet har varit stort och under året har vi arbetat med ett flertal kommuner i länet. I länet har en flerstegsutbildning genomförts med 3 kommuner. Det material för utbildning som togs fram under 2012 har ytterligare bearbetats och utvecklats under året. Utvärderingarna av utbildningarna har visat att kommunerna har varit nöjda med utbildningarna och vårt stöd. En svårighet i arbetet har varit att få kontakt med, och hitta former för stöd till den ideella sektorn. Kontakt har tagits med Öppen gemenskap i Umeå under året och fortsatt samverkan är planerad.

Indikatorer**Jämställdhet utgiftsområde 13¹⁾**

Nystartade företag	2013	2012	2011	2010
Andel nystartade företag av kvinnor (%)		33,9 %	33,5%	32,8%
Andel nystartade företag av män (%)		66,1 %	66,5%	67,2%
Mäns våld mot kvinnor	2013	2012	2011	2010
Anmällda misshandelsbrott inomhus mot kvinnor 18 år eller äldre. Antal per 100 000 av medelfolkmängden 18 år eller äldre.	160	184	169	189

Källa: Statistiska centralbyrån, Brottsförebyggande rådet

¹⁾ Se avsnitt Resultatredovisning, avsnitt indikatorer

Kommentar kring ovanstående indikatorer*Nystartade företag*

Andelen kvinnor som startar företag i Västerbotten (33,9 procent) är något lägre än riksgenomsnittet (35,8 procent) för 2012. Länsstyrelsen är medveten om och arbetar aktivt för att öka andelen kvinnor. Genom det pilotprojekt som Länsstyrelsen driver med medel från Tillväxtverket arbetar vi för att öka andelen kvinnor som både söker och beviljas företagsstöd från Länsstyrelsen. Kommunernas näringslivsansvariga har också bjudits in att delta i Jämställdhetsnätverket, en arena där frågor rörande kvinnors företagande osv diskuteras. Att andelen kvinnor som startar företag långsamt har ökat mellan åren 2010 och 2012 ser vi som mycket positivt, vilket roll Länsstyrelsens arbete har i denna ökning i relation till nationellt arbete och övergripande förändringar i samhället kan vi inte bedöma.

Mäns våld mot kvinnor

Andelen kvinnor som anmält misshandelsbrott i länet är mindre än riksgenomsnittet, 160 mot 205. Indikatorerna rörande Mäns våld mot kvinnor är dock en svåranalyserad indikator. Antalet anmälningar varierar under åren 2010-2013 och orsakerna kan vara flera. När anmälningarna ökar är det möjligt att tolka det både som att förekomsten ökat men även att kunskapen om och tryggheten i att anmäla ökat. På samma sätt är det svårt att säga om en nedgång i anmälningar är en indikator på att förekomsten av våld minskat eller en indikation på att anmälningsklimatet försämrats. Länsstyrelsen ser det som en viktig uppgift att verka för ett gott anmälningsklimat i länet genom att sprida kunskap i frågan generellt, bryta tystnaden som omgärdar utsatthet för våld samt stötta relevanta aktörer i länet.

Återrapportering regleringsbrev**Tabell 7.1**

Kostnader/intäkter för område Jämställdhet	2013	2012	2011
Verksamhetskostnader inkl. OH¹ (tkr)	2 635,7	2 236,4	1 897,5
varav ramanslag 5:1, netto (tkr)	1 542,6	718,3	910,0
varav övrig finansiering (tkr)	1 093,1	1 516,1	979,1
Andel av Länsstyrelsens totala verksamhetskostnader (%)	1,29	1,13	0,91
Verksamhetsintäkter	877,3	1 206,6	770,8

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

¹⁾ Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11)

Kommentarer Tabell 7.1

De ökade verksamhetskostnaderna mellan 2011-2013 beror bland annat på att Länsstyrelsen ökat årsarbetskrafter inom sakområdet från 1,77 åa till 2,13 åa.

Länsstyrelseinstruktion 5§

1. integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta kvinnors och mäns samt flickors och pojkars villkor

Det ledningsstyrda och systematiska arbetssättet är prioriterat på Länsstyrelsen och har under året resulterat i kartläggningar och analyser av den interna och externa verksamheten. I anslutning till föregående års analys har Länsstyrelsen gjort stora insatser gällande jämställdhetsintegrering. Ett resultat av årets arbete är att verksamhetsplaneringen och tertiärföljningen har innehållit tydliga direktiv när det gäller jämställdhetsintegrering. Med syfte att skapa en myndighetsgemensam utgångspunkt har samtliga chefer genomgått en metodutbildning i jämställdhetsintegrering. I utbildningen lades fokus både på internt personalpolitiskt arbete och utåtriktat arbete.

I den interna strategidelen har enheternas medarbetare och dess förutsättningar kartlagts i en jämställdhetsanalys. Analysen utfördes i form av en 4R och genomfördes av ansvariga chefer under första halvåret. Analysen visade på ett behov av ett gemensamt uppföljningssystem när det gäller representation och resurser, mot bakgrund av detta har gemensam mall tagits fram. Mallen möjliggör för Länsstyrelsen att följa bland annat bestånds, löneutveckling, ohälsotal, resurser, tillgång till kompetensutveckling samt förenklar också jämförelser mellan olika enheters behov och utmaningar.

I arbetet har också en processkartläggning påbörjats där enheterna prioriterat verksamheter/processer för jämställdhetsintegrering 2014-2016. Kompetens från sakområdet jämställdhet har varit ett verksamhetsstöd i detta arbete.

Sakområdets stöd har bestått av möten med samtliga enhetsledningar för att identifiera och problematisera prioriteringar samt genomfört en uppföljningsdag där samtliga jämställdhetsanalyser presenterades av och för enhetscheferna. Samtliga enheter har rapporterat och redovisat sitt arbete i tertiärföljningen per augusti. Kartläggningarna och analyserna ligger till grund för den interna delen i Länsstrategin i jämställdhetsintegrering och arbetet kommer fortlöpande att utvärderas genom myndighetens tertiärföljningar. Nyckelfaktorerna i arbetet har varit länsledningens stöd, tydlighet i ansvarsfördelning och uppföljning, avsatt tid på varje enhet samt ett verksamhetsnära fokus.

Konsultativt stöd

Särskilt sakkunnig och övriga medarbetare inom sakområdet jämställdhet har under året varit delaktiga i ett flertal interna processer och därigenom stöttat Länsstyrelsens övergripande arbete med jämställdhet på olika sätt. Nedan beskrivs några av dessa sammanhang:

- Översiktplanering – omvärldsbevakning om nya utredningar, rapporter eller liknande publiceras som kan vara till stöd för bland annat planarkitekter, samhällsplanerare och relevanta kommunala tjänstepersoner.
- *Skogsriket Västerbotten*, Länsstyrelsens projekt- ingår i projektets styrgrupp.
- Konferens Nationella minoriteters rättigheter – delaktig i planerandet av konferensen samt genomförde egen programpunkt rörande kopplingen mellan arbete med jämställdhet och arbete med mänskliga rättigheter och nationella minoriteter.
- Pilotprojekt Jämställdhetsintegrering av det företagsfrämjande systemet – delaktig i framtagande av projektet samt ingår i projektets arbetsgrupp.
- Projekt *Friskare skogsvatten* – genomfört en workshop samt fungerat som kontinuerligt stöd i jämställdhetsfrågor.

- Frukostföreläsning – arrangerat föreläsning för Länsstyrelsens medarbetare om jämställdhet i ledning, styrelser och styrgrupp inom ramen för Länsstyrelsens serie av frukostföreläsningar.

2. genomgående analysera och presentera individbaserad statistik med kön som övergripande indelningsgrund om det inte finns särskilda skäl mot detta

I vårt Länsstyrelseinterna arbete med jämställdhetsintegrering har samtliga enheter använt könsuppdelad statistik för att analysera förutsättningarna för de kvinnor och män som arbetar på myndigheten.

Under året har en regional statistikbok tagits fram och distribuerats ut till kommuner, Länsdelegationen i jämställdhet, insynsrådet, regionala riksdagsledamöter, jämställdhetsnätverket och Kvinnor på ledande positioner samt delats ut vid arrangemang och konferenser. Statistikboken går även att ladda ner på vår webbplats. Statistiken har använts i framtagandet av den regionala utvecklingsstrategin, Länsstrategin i jämställdhetsintegrering och i planerandet av kommande insatser inom sakområdet jämställdhet. Boken används även internt på Länsstyrelsen som ett underlag för insatser och aktiviteter.

Under hösten har Länsstyrelsen arbetat med att ta fram en regional jämställdhetsanalys av klimat och kön, analysen kommer att slutföras under 2014. För att ett jämställdhetsperspektiv ska få genomslag behöver de som är verksamma inom och utom sakområdena klimat- och energi kunskap. JämLYS:en kommer att ha starka kopplingar till det strategiska området ”Hållbar konsumtion, livsstil och hälsa” som finns utpekad i Klimat- och energistrategin för Västerbottens län. Utgångspunkten för rapporten är beteenden, konsumtion och livsstil och rapporten kartlägger och belyser ofta förbisedda könsspecifika skillnader mellan kvinnor och män i Västerbottens län i fråga om tillgångar och val som har konsekvenser för klimatet. Särskilt fokus kommer att läggas på hur kvinnor och män påverkar klimatet på olika sätt inom områdena transport, bostad, konsumtion, och fritidsaktiviteter. Rapporten kommer också att behandla frågan om makt och inflytande i relation till den ojämställda köns-fördelningen i energiföretagens styrelser. JämLYS:ens syfte är att vara ett underlag för att uppmärksamma och diskutera makt- och könsmonster när aktörer i länet arbetar med förändring av konsumtionsmönster och livsstilar. Alla rapporter som ingår i JämLYS-serien sedan tidigare används fortfarande som underlag inför beslut.

Inom Länsstyrelsens verksamhet företags- och projektstöd tas könsuppdelad statistik fram kontinuerligt. Pilotprojektet som bedrivs med medel från Tillväxtverket ger dessutom Länsstyrelsen möjlighet att vidareutveckla sina dokument och processer ur ett jämställdhetsperspektiv.

Tidningen Norrbruk som Länsstyrelsen Västerbotten och Norrbotten ger ut har under många år analyserat sina texter och bilder utifrån könsuppdelad statistik för att följa hur kvinnor och män beskrivs och porträtteras.

3. vid beslut och andra åtgärder som kan röra barn analysera konsekvenserna för dem och därvid ta särskild hänsyn till barns bästa

Länsstyrelsen har erbjudit samtliga anställda utbildning i barnperspektivet och Barnkonventionen. Utbildningen har genomförts tre halvdagar av BRIS 26-28 november 2013. Målsättningen med utbildningen var att inspirera och öka kunskapen och insikten om barnperspektivet och därmed skapa bättre förutsättningar för att analysera och ta hänsyn till barnets bästa i olika beslut och åtgärder i Länsstyrelsens olika verksamheter.

Västerbotten genomför varje år en hållbarhetsvecka, SEE. Visionen är att år 2020 ska Västerbotten vara Sveriges hållbaraste län. Regionalt och lokalt arbetas det för en långsiktig hållbarhet med målet att kommande generationer ska ha möjlighet att leva i ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbart samhälle. Västerbottens hållbarhetsvecka 2013 hade ett barn och- ungdomstema och innehöll aktiviteter som särskilt riktade sig till barn.

Barnperspektivet är prioriterat inom jämställdhetspolitiken och när Länsstyrelsen fördelar projektmedel inom hedersrelaterat våld och förtryck genomlyses effekter av beslutet eller insatsen i relation till barnperspektivet. I beslutsprocessen vägs alltid effekterna utifrån barnets bästa. Det nybildade barnnätverket ger Länsstyrelsen kunskap och information från verksamheter som möter våldsutsatta barn. Erfarenhetsutbytet som sker ger Länsstyrelsen kunskap om länet kopplat till barns situation och kan använda den kunskapen till välgrundade beslutsunderlag. Ett arbete har inletts internt vad gäller att integrera delar av folkhälsoarbetet och arbetet med barnperspektivet med de aktiviteter som genomförs i Barnnätverket. Temadagen tillsammans med Brottsoffermyndigheten och Umeå kommun belyste barnperspektivet, specifikt det gränsland som barn som upplever våld hamnar i. Inom metod- och kompetensstödet, och bland annat de utbildningsinsatser Länsstyrelsen genomför riktade till socialtjänster och hemtjänstpersonal med flera, belyses barnperspektivet genom att utredningsskyldigheten rörande barn som utsätts för eller bevittnar våld uppmärksammas och diskuteras och genom att effekterna för våldsutsatta barn beskrivs.

Inom ramen för Barentssamarbetet är barn- och ungdomsfrågor ett prioriterat område. Nedan redovisas några exempel på projekt med målgruppen barn och ungdomar är:

- BRYC (Barents Regional Youth Council) är ett råd bestående av ungdomar från olika regioner inom Barentsområdet. Västerbotten har en representant och rådet träffas några gånger per år.
- Beviljat medel för föreningen Vänortsbarns aktiviteter i Ryssland för att utbilda lärare på barnhem.
- Beviljat medel för Dansväxthuset i Skellefteå som har ett aktivt ungdomsutbyte med Ryssland när det gäller dans.
- Beviljat medel för Pop-kryssning mellan städerna Vasa i Finland och Umeå i Västerbotten, anordnad av kulturföreningen Humlan.
- Beviljat medel för Västerbottens friidrottsförbunds projekt för att genomföra Barentskampen i friidrott för ungdomar.
- Beviljat medel för eventet Green Night i Luleå, som riktar sig mot ungdomar.
- Länsstyrelsens kommunikationsdirektör är medlem i Barents arbetsgrupp för ungdomsfrågor.

Ytterligare redovisningar om hur Länsstyrelsen har beaktat 5 § p 3 i länsstyrelseinstruktionen återfinns under bland annat följande sakområden:

- Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor.
- Energi och klimat.
- Folkhälsa.
- Jämställdhet.
- Integration m.m.

Integration m.m.

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 85*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	1,01	1,11	0,88
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	2,10	1,46	1,22
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	1,46	1,25	1,00
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	3 571	3 029	2 233
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	1,75	1,54	1,07
Antal ärenden, inkomna och upprättade	57	32	37
Antal beslutade ärenden	40	14	26
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	1	0
Bidragutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Länsstyrelsen redovisar marginella förändringar inom sakområdets prestationer (volymer och kostnader) i tabellen ovan mellan åren 2011 – 2013. Under 2013 tillkom också en ny ärendegrupp, s.k. § 37a-ärenden. Kommun och kommunalförbund kan söka medel för insatser stärka och utveckla verksamhet med flyktingguider och familjekontakter tillsammans med den idéburna sektorn. Till Länsstyrelsen inkom elva ansökaningar. Utöver allmäninformation och ärendeberedning ordnades ett informationsmöte på våren och ett uppföljande möte på senhösten.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Under 2013 har Länsstyrelsens arbete ytterligare breddats och fördjupats för att – i en tid av stadigt ökande mottagningsvolymer – ytterligare höja kommunernas beredskap och kapacitet. Asylmottagande, mottagande av ensamkommande barn respektive nyanländas etablering blir ur ett kommunalt perspektiv alltmer sammanfallande arbetsområden. En allt viktigare aspekt har därför blivit att de olika arbetsområdena är väl samfungerande.

Med det ökande inflödet av asylsökande till vårt land har behovet av Länsstyrelsens insatser ökat, både sett till volym och till svårighetsgrad. Samrådsrutiner har byggts ut, kontakterna med olika parter har blivit tätare, bättre analysunderlag har tagits fram etc. Sedan slutet av 2012 håller exempelvis Länsstyrelsen i ett var sjätte vecka återkommande kort Asylsamtal där Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, Västerbottens läns landsting och Polisen ingår.

Det Asylsamtal som startades under 2012 mellan Länsstyrelsen, Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, Polisen och Landstinget är fortsatt verksamt. Länsstyrelsen leder samrådet. Syftet är att samtliga parter hålls uppdaterade om mottagningsläget för asylsökande i landet och länet samt att dialogen med länets kommuner hålls ihop. Mötesformen är enkel, en cirka 30 minuter lång telefonöverläggning var sjätte vecka.

De uppföljande studier i länet som inleddes under 2012 av mottagandet av ensamkommande barn, av sfi och av samhällsorientering har följts upp av en studie med fokus på etableringsplaner. Studierna har initierats av Länsstyrelsen men i huvudsak genomförts tillsammans med länets kommuner. Endast tre av femton av de nyanlända som intervjuats uppger att de utför aktiviteter som motsvarar heltidssysselsättning. Aktiviteter som särskilt efterfrågas i större utsträckning är praktik, validering, nivåanpassad språkundervisning, språkundervisning som kombineras med praktiska moment, komvuxstudier parallellt med övriga insatser samt utökad samhällsorientering.

Länsstyrelsen Västerbotten har som följelän deltagit i ett av SKL lett projekt med syftet att förbättra regionala samverkan i arbetet med mottagande av ensamkommande barn. Inom ramen för projektet har ett regionalt utvecklingsprogram utarbetats och fastställts i länets Migrationsråd. Programmet har tagits fram genom åtta arbetsgrupper med stort engagemang och bred förankring ute i länet. Motsvarande programdokument avseende nyanländas etablering uppdaterades också under 2013.

Inom ramen för handläggningen av ersättning för att stärka och utveckla verksamhet med flyktingguider och familjekontakter har Länsstyrelsen inlett dialog med företrädare för den idéburna sektorn bl. a. folkbildningsförbundet, Rädda Barnen, Svenska kyrkan och studieförbund. Två möten har arrangerats under året med vardera ett 40-tal företrädare. Vid det första mötet låg fokus på den nya stödformen och de möjligheter som är knutna till den. Vid det andra fördes samtal över utfallet av gjorda insatser samt hur den lokala samverkan kan utvecklas och möjligheterna att formalisera samarbetet i lokala överenskommelser.

I länet har även en dialog med länets kommuner inletts om hur arbetet på den lokala och mellankommunala nivån kan förstärkas för att höja den kommunala beredskapen och kapaciteten. Ett enkelt programblad har utarbetats som exemplifierar hur den lokala samverkan kan fördjupas. Kommunal överenskommelse(KÖK) med det lokala civila samhället är ett sådant exempel.

Länsstyrelsen har genomfört två stora konferenser under 2013. En i Piteå i april månad tillsammans med Länsstyrelsen Norrbotten med fokus på nyanländas etablering och en i Umeå i november månad tillsammans med övriga tre nordlän och med SKL med fokus på ensamkommande barn. Vid konferenserna medverkade statsråden Ullenhag respektive Billström. Därutöver har ett tiotal nätverks- och informationsmöten arrangerats. Under hösten har 12 av 15 kommuner besökts tillsammans med i nästan samtliga fall Arbetsförmedlingen och Migrationsverket. Kommunerna har i regel varit företrädare av såväl den högsta politiska som administrativa ledningen samt med en i övrigt bred representation.

Inom sakområdet finns en väl utvecklad nationell samverkan mellan länsstyrelserna samt mellan länsstyrelserna och berörda centrala verk. Länsstyrelsen Västerbotten deltar aktivt i det arbetet, bland annat genom att den nationelle samordnaren för denna samverkan är stationerad vid Länsstyrelsen. Organisering mm finns närmare beskriven i årsredovisningen för Länsstyrelsen i Kronobergs län.

Indikatorer**Integration utgiftsområde 13¹⁾**

Nyanlända som beviljats uppehållstillstånd på skyddsgrunder eller av humanitära skäl	2013	2012	2011	2010
Andel kommuner som tecknat överenskommelser om flyktingmottagande (%)	100 %	100 %	100 %	100 %
Antal platser per 10 000 invånare i länet	34,7	34,2	29,0	25,5
Ensamkommande barn	2013	2012	2011	2010
Antal platser per 10 000 invånare i länet	12,4	11,3 ²⁾	9,0	7,7

Källa: Migrationsverket¹⁾ Se avsnitt Resultatredovisning, avsnitt indikatorer²⁾ Antal platser för Asylsökande ensamkommande barn har för året 2012 korrigerats till 11,3 som visar hela året 2012. I årsredovisningen för 2012 var siffran 11,0 och sträckte sig enbart till november 2012.**Kommentar kring ovanstående indikatorer***Nyanlända som beviljats uppehållstillstånd på skyddsgrunder eller av humanitära skäl*

Antalet framförhandlade platser i länet har för 2013 legat i paritet med det av Arbetsförmedlingen för länet beslutade länstalet. Trots att det således funnits platser till förfogande och behovet av kommunplatser under året har varit mycket stort har mottagandet dock inte nått upp till framförhandlade mottagningsnivåer. Skälet är främst att Umeå kommuns, där knappt hälften av länets är bosatt, inte ökat sitt mottagande i takt med de ökade behoven av kommunplatser för nyanlända.

Arbetsförmedlingens länstal för 2013 omfattar enbart anvisningsbara platser. Den indikator som tillämpas motsvarar den länstalsdefinition som användes fram till och med 2012. En översyn av indikatordefinitionen behöver övervägas.

Ensamkommande barn

Länet har det högsta mottagandet per capita och är det enda län som inför den s.k. UMA-reformen hade fler framförhandlade asylplatser än länets fördelningstal (82 asylplatser).

Åtterrapporering regleringsbrev

RB 75. Länsstyrelsen i Kronobergs län ska ge anvisningar om ansökningsförfarande m.m. för anvisade medel enligt förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar 37 §. Ersättningarna finansieras från det under utgiftsområde 13 uppförda

anslaget 1:2 *Kommunersättning vid flyktingmottagande*. Insatser som syftar till att öka kommunernas mottagningskapacitet samt möjligheter att tillhandahålla samhällsorientering ska prioriteras. Länsstyrelsen i Kronobergs län ska efter samråd med övriga länsstyrelser besluta om hur stor del av anvisade medel som ska fördelas för disposition av respektive länsstyrelse. Länsstyrelserna ska redovisa till vilka typer av insatser som ersättning enligt ovan nämnda förordning lämnas. Anvisningar för redovisningarna lämnas av Länsstyrelsen i Kronobergs län.

Länsstyrelsen Västerbotten har valt ut processen, § 37/37a-medel som kan sökas av kommuner, för jämställdhetsintegrering. Målet är att skapa en strategi för hur ansökningar prioriteras och följs upp utifrån ett jämställdhetsperspektiv då detta saknas idag.

Nedanstående sammanställning redovisar sökta och beviljade insatser i Västerbottens län år 2013 (§ 37-medel).

Kommun	Sökt insats	Sökt belopp, tkr	Beviljat belopp, tkr
Dorotea	Utbildning/introduktion för naturnära verksamheter för arbetsliv och sociala sammanhang (Profil: mottagningskapacitet, etablering)	146	146
Lycksele	Medfinansiering till förstudie om kvotflyktingars etableringsprocess (Profil: mottagningskapacitet)	150	150
Norsjö	Integrationsstrategiskt arbete i form av kommungemensamt arbete (Profil: mottagningskapacitet)	530	349
Skellefteå	Integrationsstrategiskt arbete: Från omhändertagande till tillvaratagande (Profil: mottagningskapacitet)	760	200
Skellefteå	Utveckling av och samverkan kring nätbaserad sfi-undervisning mellan Skellefteå och Storuman (Profil: mottagningskapacitet, sfi)	286	286
Umeå	Kompetensutveckling för sfi-lärare i alfabetisering (Profil: mottagningskapacitet)	179	179
Umeå	Länsövergripande aktiviteter för ett utvecklat mottagande av ensamkommande barn (Profil: mottagningskapacitet)	200	200
Umeåregionen	Regional kompetenspool för förbättrad mottagningskapacitet (Profil: mottagningskapacitet)	918	590
Skellefteå	Studievägledare med inriktning mot invandrare (Profil: mottagningskapacitet, etablering)	1 307	0
Storuman	Samhällsorientering (Profil: SO)	172	0
Vilhelmina	”Körkort” in i det svenska samhället (Profil: etablering)	200	0
	Summa:	4 847	2 100

Länsstyrelsens kommentarer

Ett viktigt villkor vid medelsfördelningen under år 2013 har varit att sökta insatser genomförts i samverkan med minst en annan kommun. Inom samhällsorientering, men också SFI är samverkan för flertalet kommuner i länet en förutsättning för att kunna erbjuda ett bra utbud. Samverkan är även nödvändig för att upprätthålla och förbättra kommunernas mottagningskapacitet. Det finns fortsatt stort utrymme för att genom samverkan kunna tillhandahålla fler och mer ändamålsenliga etableringsinsatser vilket i förlängningen också höjer mottagningskapaciteten.

Länsstyrelsen fick under 2013 in elva ansökningar, vilket motsvarade ett samlat söktryck som låg mer än dubbelt så högt som tillgången på medel. Knappt 200 tkr av tillgängliga medel var återförda medel. Samtliga ansökningar höll god kvalitet, men fördelningen mellan prioriterade insatser var skev, då endast en ansökan avsåg samhällsorientering. Det vore även önskvärt med en större geografisk spridning bland de sökande, även om Umeåregionens (Umeå med omkringliggande fem kommuner) kraftigt förbättrar bilden.

Samtliga beviljade insatser avsåg stärkt mottagningskapacitet. Ansökan som omfattade samhällsorientering avsåg utbildning av samhällskommunikatörer. Då två sådana utbildningar redan finns i länet kunde insatsen inte prioriteras.

I likhet med föregående år vill Länsstyrelsen framhålla att medlen i sin helhet utgör ett viktigt instrument för att bygga upp ett kvalitativt mottagande av nyanlända. Betoningen på mellankommunal samverkan är fortsatt viktig.

RB 86. Länsstyrelserna ska redovisa hur Sveriges rättsliga åtaganden om icke-diskriminering och mänskliga rättigheter belyses, analyseras och beaktas i den egna verksamheten i enlighet med 5 § punkten 5 i förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion samt bedöma resultatet av detta. Redogörelsen ska innehålla information om bl.a. hur länsstyrelserna samarbetat med andra berörda myndigheter samt vilka åtgärder som har vidtagits för att stödja kommunernas arbete med dessa frågor.

Åtgärder som har vidtagits för att följa upp länsstyrelsernas handlingsplan för lika rättigheter och möjligheter 2010–2012 ska redovisas särskilt.

Länsstyrelsernas insatser för att ta fram och genomföra den gemensamma antidiskrimineringsstrategin och handlingsplanen för lika rättigheter och möjligheter har tidigare redovisats i Länsstyrelsernas årsredovisningar för åren 2007 - 2012.

Under 2013 har arbetet fokuserat på slutförande av vissa pågående åtgärder i handlingsplanen, uppföljning av arbetet och planering för hur ett fortsatt gemensamt arbete skulle kunna läggas upp. Uppföljning har framför allt skett genom olika kartläggningar, enkäter och förfrågningar kring respektive åtgärd. En utförligare redovisning av detta arbete redovisas av Länsstyrelsen i Dalarna.

2010 antog länsstyrelserna en gemensam handlingsplan för lika rättigheter och möjligheter. Ett av handlingsplanens tre områden är kommunikation. Områdets mål är att:

- Länsstyrelsernas externa kommunikation är fri från diskriminering. Alla som berörs av verksamheten kan tillgodogöra sig informationen och kommunicera med länsstyrelserna.
- Länsstyrelsernas interna kommunikation är fri från diskriminering och främjar ett inkluderande arbetsklimat.

Länsstyrelsernas informatörer och en särskild kommunikationsgrupp har genomfört flera insatser för att bidra till målen om en diskrimineringsfri kommunikation:

- Länsstyrelsernas gemensamma webbplats tar hänsyn till kraven på tillgänglighet.
- Grundtexter om länsstyrelsernas uppdrag är översatta till minoritetsspråken, lättläst svenska samt teckenspråk, publicerades under verksamhetsåret 2012.
- Under 2012-2013 har det utvecklats en ny gemensam intranätplattform som tar hänsyn till kraven på tillgänglighet.

Länsstyrelsen-Västerbotten har i samarbete med Sametinget och Länsstyrelsen i Stockholm genomfört en konferens i Lycksele den 14 november 2013 med syftet att belysa de nationella minoriteternas lagstadgade rättigheter i förhållande till kommuner, landsting, regioner och andra myndigheter. Konferensen riktade sig till företrädare för de nationella minoriteterna, ansvariga för utbildningsfrågor, förskolechefer, ansvariga för information och kultur samt politiker i kommuner och landsting. I samband med detta framförde Länsstyrelsen i Västerbotten en föreläsning om de allmänna diskrimineringsgrunderna i diskrimineringslagen i syfte att stödja kommunerna i deras arbete med de mänskliga rättigheterna.

Länsstyrelsen har under året etablerat kontakt med en talesperson för romerna anställd av Umeå kommun och deltagit vid ett möte med Länsstyrelsen i Stockholm om romernas rättigheter i Sverige. Länsstyrelsen har också under året deltagit vid ett samrådsmöte med föreningen Roma Center i Skellefteå i syfte att inleda och stärka dialogen mellan det offentliga och det romska civila samhället i Västerbotten.

Under året har Länsstyrelsen haft möten med Region Västerbotten för att stärka samarbetet med de mänskliga rättigheterna och inför genomförandet av konferensen i Lycksele och Skellefteå förde vi dialog med Västerbottens läns landsting i dessa frågor. Länsstyrelsen har under 2013 fördjupat samarbetet med är Rättighetscentrum i Västerbotten, Studieförbundet Sensus genom bland annat möten. Länsstyrelsen har även medfinansierat två projekt i seminarieserien ”Att göra lika men på olika sätt” som anordnas av Rättighetscentrum och som sträcker sig från hösten 2013 till våren 2014.

Länsstyrelsen ingår i den lokala arrangörsguppen för projektet *Mänskliga rättighetsdagarna* som kommer att genomföras i Umeå nästa år och ha koppling till Kulturhuvudstadsåret. Genom vår medverkan säkerställs att arrangemanget genomförs utifrån ett länsperspektiv.

Länsstyrelseinstruktion 5§

4. vid samråd, beslut och andra åtgärder verka för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Länsstyrelsen arbetar med tillgänglighetsfrågor bland annat på följande sätt:

- Tillgänglighetsperspektivet beaktas i det pågående arbete med myndighetens kommunikationsstrategi.
- Länsstyrelsen har under året utvecklat kommunikationsinsatserna i samband med samråd. Under året kompletterades den gängse dialogmodellen med ett antal öppna möten gällande förslag angående utökat strandskydd.
- Information på webbplats på lättläst svenska.
- Förbättrade funktioner på den externa webbplatsen och intranät.
- Förbättrad och mer lättillgänglig information för målgruppen nationella minoriteter.
- Lokalanpassning i samband med om- och tillbyggnad av myndighetens lokaler.

Länsstyrelsen deltar årligen i Handisams uppföljningsundersökning – Öppna jämförelser. Uppföljningen bygger på förordningen (2001:526) som innebär att det ska vara möjligt för alla, oavsett funktionsförmåga, att både arbeta på myndigheten och att besöka den. Länsstyrelsens resultat 2013 var 13 poäng av 13 möjliga.

5. integrera de mänskliga rättigheterna i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta rättigheterna i den egna verksamheten, särskilt skyddet mot diskriminering

Länsstyrelsen återrapporterar detta under regleringsbrevets uppdrag 86.

Organisationsstyrning

Intern styrning och kontroll 2013

Länsstyrelsen har under många år arbetat med att utveckla intern styrning och kontroll för att säkerställa att Länsstyrelsens verksamheter bedrivs enligt de krav som ställs på myndigheten genom myndighetsförordningen. Länsstyrelsen har med anledning av kravet i förordningen om intern styrning och kontroll tagit fram riktlinjer för vårt arbete med riskhantering. I riktlinjerna beskrivs metoden för riskanalys som vi på Länsstyrelsen använder. Utgångspunkten för metoden är att vi ska bemöta alla typer av risker på ett enhetligt och samordnat sätt.

I riktlinjerna ingår: enhetlig riskmall, beskrivning av processen under året samt roller och ansvar i processen. Länsstyrelsen följer upp och reviderar riskanalyserna vid samtliga tertialuppföljningar under året. I tertialuppföljningen per augusti 2013 förs tre riskområden fram som av enheterna bedömts som särskilt viktiga att omhänderta och åtgärda. Dessa tre riskområden är:

- Hot och våld som påverkar vår verksamhet.
- Hög arbetsbelastning.
- Bristande målluppfyllelse av handläggningstider.

Utifrån tertialuppföljning per augusti har därefter både Landshövding och internrevision bedömt att enheterna har hanterat dessa tre riskområden på ett tillfredsställande sätt. Vid Länsstyrelsens helårsuppföljning ska samtliga chefer, enligt våra riktlinjer, till länsrådet kortfattat avrapportera statusen på sin enhets interna styrning och kontroll för det gångna verksamhetsåret. Chefernas bedömning är en del av underlaget för Landshövdingens bedömning av hela myndighetens interna styrning och kontroll. För verksamhetsåret 2013 har samtliga chefer bedömt att den interna styrningen och kontrollen är tillfredsställande inom sin verksamhet. Synpunkter från intern och extern revision har beaktats.

Jämställdhetsintegrering

Länsstyrelsen har under året genomfört kartläggningar och jämställdhetsanalyser av den interna och externa verksamheten. Som ett resultat av detta arbete kommer nedan redovisade processer/verksamheter att vara prioriterade för Länsstyrelsen att jämställdhetsintegrera under perioden 2014-2016.

Processer/Verksamheter	Sakområde
Länsstyrelsens interna projektverksamhet och projektkontor	Myndighetsövergripande
Jämställdhetsintegrering av Länsstyrelsens publikationer	Myndighetsövergripande
Riktlinjer för rekrytering	Myndighetsövergripande
Djurskydds-kontrollanters bemötande av kvinnor och män i sin yrkesroll	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor
Jämställdhetsintegrering av det företagsfrämjande systemet	Regional tillväxt
Jämställdhetsintegrering av verksamhet inom Botnia-Atlantica programmet	Regional tillväxt
Delprocess inom verksamhetsområde kulturmiljö	Kulturmiljö
Prioritering av ansökningar av § 37/37a-medel utifrån jämställdhetsfokus	Integration
Jämställdhetsintegrering av risk- och sårbarhetsanalyser	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar
Projekt Friskare skogsvatten	Naturvård samt miljö- och hälsoskydd
Jämställdhetsintegrering av Regionalt miljöövervaknings-program 2015-2020	Naturvård samt miljö- och hälsoskydd
Prövnings- och tillsynsprocessen	Naturvård samt miljö- och hälsoskydd
Fördjupad jämställdhetsanalys av informationstidning för Landsbygdsprogrammet	Lantbruk o Landsbygd

Personaluppgifter

Enligt kraven i FÅB 3 kap 3§ ska myndigheter redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som avses i 1§ första stycket. I redovisningen ska det ingå en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter. (Förordning 2008:747)

Redovisa en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter.

Länsstyrelsens arbete med myndighetens kompetensförsörjning tar sikte på att attrahera, utveckla och avveckla våra mänskliga resurser för att uppnå vår vision ”*Tillsammans gör vi det hållbara möjligt*”. Kompetensen hos våra medarbetare är vår främsta resurs!

Generationsskiftet blir allt mera påtagligt hos oss, vårt fokus är därför att möta den med strategiska generationsväxlingar. Under året har Länsstyrelsen bland annat genomfört följande kompetensväxlingar som ska bidra till hela myndigheten:

- rekryterat en efterfrågad kompetens inom upphandling,
- för att möta dagens krav inom IT och utveckling har Länsstyrelsen strategiskt rekryterat medarbetare med ny kompetens, jämfört med befintliga medarbetares kompetens, som har högre utbildning med fokus på framtidens tekniska miljöer för ärendehandläggning, kommunikationsmetoder och förändrade arbetssätt.

Detta har lyft både arbetsgrupperna och berörda enheters arbetssätt på ett positivt sätt.

Länsstyrelsens alla rekryterande chefer samt några fackliga företrädare har genomgått en tvådagars utbildning i *kompetensbaserad rekrytering* som numera är vår strategi för att kunna välja rätt kompetens både idag och för framtiden. Det ger oss en integrerad kompetensförsörjning där vi inom ramen för våra förutsättningar arbetar systematiskt och långsiktigt med att säkerställa att vi har rätt kompetens för våra uppdrag. Länsstyrelsen beaktar också samtliga diskrimineringsgrunder vid alla rekryteringar. På så sätt vill Länsstyrelsen utifrån verksamhetens behov och kravprofil säkerställa att alla har lika rättigheter och möjligheter.

Länsstyrelsens prioritering att medarbetare ska växa har inneburit att Länsstyrelsen i första hand ser till befintliga medarbetare när vi får nya uppdrag eller till möjligheten att omfördela arbetsuppgifter när en medarbetare slutar sin anställning. Det ger oss en kontinuitet inom myndigheten samtidigt som våra medarbetare får utveckling i sin anställning. Länsstyrelsen bedömer att utveckling av våra medarbetare är en av de viktigaste framgångsfaktorerna för att behålla kompetensen på myndigheten. Ett resultat från detta är det interna ledarskapsprogram, *Ledare för framtiden*, som genomförts under två års tid och där sex medarbetare har fått positioner som chefer eller verksamhetsledare på myndigheten.

Ett antal medarbetare arbetar kvar hos oss efter 65 års ålder i syfte att kunna arbeta med kompetensöverföring. På liknande sätt har Länsstyrelsen har även låtit några tidigare pensionerade medarbetare återkomma till oss på timanställningar för att arbeta med ärenden och kompetensöverföring till nya medarbetare. I vårt interna arbete med att behålla medarbetare, arbetar vi med lokal lönebildning utifrån jämförelser med övriga länsstyrelser. Länsstyrelsen har en fördömlig arbetsmiljö som granskas med årlig revision av extern part och även i år fått godkänd revision. Länsstyrelsens Lean-inspirerade arbetssätt med ständiga förbättringar fortsätter och ett flertal medarbetare har under året vidareutvecklat sig inom

ständiga förbättringar. Ett gott ledarskapet är också en nyckelkomponent för trivsel och delaktighet på myndigheten, vår chefsgrupp har därför bland annat gått en särskild utbildning i förtroende, *Leda med Förtroendets Fart*, för att kunna bli ännu bättre i sitt ledarskap.

Under våren anslöts Länsstyrelsen till den gemensamma telefoniorganisationen för länsstyrelserna. Detta har inneburit att våra medarbetare som tidigare arbetade i vår växel och reception har fått nya arbetsuppgifter som vi kunnat omfördela till dem. Länsstyrelsen har också arbetat med kompetensöverföring från en chefsposition där en tidigare chef numera är kvar som senior handläggare.

Länsstyrelsen har valt att synas i tidningen *Framtidsvalet* och på deras webbplats som kommunicerar information mellan elever, föräldrar, studie- och yrkesvägledare, skolor, företag, kommuner, myndigheter och organisationer gällande utbildningar och yrkesval. Det ger en marknadsföring av Länsstyrelsen för en relativt ung målgrupp, men som även ger information om oss till föräldrar som potentiella arbetssökanden till vår myndighet. Under året så har Länsstyrelsen med framgång anställt ett antal medarbetare till svårrekryterade positioner, vilket stärker vår bild om att vi är en attraktiv arbetsgivare samt att vi har fortsatt många sökanden med god kvalitet på våra jobbannonser. Under året har Länsstyrelsen även rekryterat ett nytt länsråd.

Ett HR-chefsnätverk mellan myndigheter i länet har startats på Länsstyrelsens initiativ. Fokus för nätverket är kompetensförsörjning och att hitta gemensamma samverkansområden som exempelvis mentorskapsprogram, tandemrekrytering, gemensamma ledarutbildningar och att marknadsföra våra organisationer. Vår bedömning är att de insatser Länsstyrelsen genomfört under året ytterligare har stärkt vår position som en attraktiv arbetsgivare, både bland våra befintliga medarbetare och bland de som kan komma arbeta hos oss.

Tabell över sjukfrånvaro i enlighet med 7 kap. 3§ FÅB

		2013			2012		
Kön	Ålder	Antal anställda	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dgr och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)	Antal anställda	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dgr och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)
Män	- 29	13	0,3	0,0	6	0,1	0
	30 - 49	60	1,6	0,0	67	0,9	0
	50 -	57	1,7	20,7	53	3,8	58,2
	Alla	130	1,6	20,7	126	2,2	58,2
Kvinnor	- 29	19	2,4	0,0	14	1,2	0
	30 - 49	84	5,9	36,8	78	5,5	37,4
	50 -	50	5,6	25,4	52	4,2	18,4
	Alla	153	5,5	62,2	144	4,7	55,8
Samtliga	- 29	32	1,6	0,0	20	0,9	0
	30 - 49	144	4,0	29,2	145	3,3	26,1
	50 -	107	3,5	24,4	105	4,0	30,5
	Alla	283	3,6	53,6	270	3,5	56,5

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Kommentar

Länsstyrelsens totala sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid, har under åren 2008-2013 varierat mellan 1,9 procent till 3,6 procent.

Året i siffror

Tabell A - Verksamhetskostnader 2011 - 2013

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2013 Tkr	2012 Tkr	2011 Tkr
20-21	Övrig förvaltning	3 928,0	4 064,8	3 986,6
25	Trafikföreskrifter m.m.	316,0	360,7	467,0
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	6 527,3	6 473,7	6 098,9
30	Regional tillväxt	21 255,0	21 131,7	22 402,8
34	Infrastrukturplanering	933,5	1 060,3	1 688,3
40	Hållbar samhällsplanering och boende	6 105,0	10 498,2	8 842,0
41	Stöd till boende	283,9	128,2	331,8
42	Energi och klimat	3 463,4	2 626,0	16 775,3
43	Kulturmiljö	4 324,2	5 204,2	4 772,8
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	8 029,4	6 010,0	5 880,2
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	14 920,2	22 993,1	22 176,0
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	30 089,8	20 741,9	21 475,3
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	2 124,1	2 356,9	2 116,7
53	Vattenverksamhet	6 483,6	5 857,3	4 785,6
54	Mineral- och torvfyndigheter	257,7	216,0	121,1
55	Miljöfarlig verksamhet	7 615,0	5 934,7	5 886,8
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	361,9	289,1	138,1
57	Förorenade områden, efterbehandling	2 763,0	2 809,3	2 612,0
58	Restaurering	6 698,3	7 810,9	7 576,4
60	Lantbruk och landsbygd	11 870,1	11 103,8	11 036,9
61	Rennäring m.m.(enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	2 681,0	2 405,4	2 152,8
62	Fiske	2 191,7	1 949,7	2 383,4
70	Folkhälsa	2 560,0	2 651,5	2 140,1
80	Jämställdhet	1 918,1	1 713,8	1 404,2
81	Nationella minoriteter	51,0	34,6	
82	Mänskliga rättigheter	115,8	0,2	
83	Barnperspektivet		0,6	
85	Integration	2 562,6	2 261,3	1 589,2
	SUMMA PRODUKTION	150 429,4	148 687,8	158 840,2
10	Myndighetsövergripande verksamhet	14 948,8	14 627,6	14 017,6
11	Administration och intern service	39 248,0	34 008,1	35 582,8
	SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN	204 626,1	197 323,5	208 440,7
	Resurssamverkan ¹⁾	393,9	85,8	72,7
	TOTALSUMMA VERKSAMHETENS KOSTNADER ENL RESULTATRÄKNINGEN ²⁾	205 020,0	197 409,3	208 513,3

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

1). Den del av kostnader för resurssamverkan som ska belasta Länsstyrelsen fördelas på respektive tvåsifferkod

2). Totalsumma verksamhetskostnader ska överensstämma med verksamhetskostnader enligt resultaträkningar

Definition av resurssamverkan:

Med offentlig resurssamordning menas att en myndighet har rätt att mot avgift helt eller delvis samordna sitt resursutnyttjande avseende varor och tjänster med en annan myndighet, kommun eller landsting (s.k. sambruk). Skriftliga avtal om samordningen bör träffas mellan de berörda parterna. Ansvarsfördelningen mellan myndigheterna bör läggas fast.

Tabell B – Verksamhetskostnader 2013

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	Kostnader exkl OH		OH-kostnader		Kostnader inkl OH	
		Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%
20-21	Övrig förvaltning	3 928,0	1,92%	1 801,8	3,33%	5 729,8	2,80%
25	Trafikföreskrifter m.m.	316,0	0,15%	142,4	0,26%	458,4	0,22%
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	6 527,3	3,19%	2 895,0	5,36%	9 422,3	4,61%
30	Regional tillväxt	21 255,0	10,39%	5 728,6	10,60%	26 983,6	13,20%
34	Infrastrukturplanering	933,5	0,46%	422,6	0,78%	1 356,1	0,66%
40	Hållbar samhällsplanering och boende	6 105,0	2,98%	2 656,0	4,92%	8 761,1	4,28%
41	Stöd till boende	283,9	0,14%	135,2	0,25%	419,1	0,20%
42	Energi och klimat	3 463,4	1,69%	1 045,5	1,93%	4 508,9	2,21%
43	Kulturmiljö	4 324,2	2,11%	1 682,4	3,11%	6 006,6	2,94%
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	8 029,4	3,92%	2 744,2	5,08%	10 773,6	5,27%
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	14 920,2	7,29%	4 536,8	8,40%	19 457,0	9,52%
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	30 089,8	14,70%	9 898,2	18,32%	39 988,1	19,56%
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	2 124,1	1,04%	901,9	1,67%	3 026,0	1,48%
53	Vattenverksamhet	6 483,6	3,17%	3 018,5	5,59%	9 502,1	4,65%
54	Mineral- och torvfyndigheter	257,7	0,13%	123,2	0,23%	380,9	0,19%
55	Miljöfarlig verksamhet	7 615,0	3,72%	3 632,1	6,72%	11 247,0	5,50%
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	361,9	0,18%	174,0	0,32%	535,9	0,26%
57	Förorenade områden, efterbehandling	2 763,0	1,35%	1 150,0	2,13%	3 913,0	1,91%
58	Restaurering	6 698,3	3,27%	1 987,5	3,68%	8 685,7	4,25%
60	Lantbruk och landsbygd	11 870,1	5,80%	4 981,9	9,22%	16 852,0	8,24%
61	Rennäring m.m.(enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	2 681,0	1,31%	731,6	1,35%	3 412,6	1,67%
62	Fiske	2 191,7	1,07%	925,4	1,71%	3 117,1	1,52%
70	Folkhälsa	2 560,0	1,25%	921,7	1,71%	3 481,7	1,70%
80	Jämställdhet	1 918,1	0,94%	717,7	1,33%	2 635,7	1,29%
81	Nationella minoriteter	51,0	0,02%	22,5	0,04%	73,5	0,04%
82	Mänskliga rättigheter	115,8	0,06%	48,0	0,09%	163,8	0,08%
85	Integration	2 562,6	1,25%	1 008,7	1,87%	3 571,3	1,75%
	SUMMA PRODUKTION	150 429,4	73,51%	54 033,5	100,00%	204 462,9	100,00%
10	Myndighetsövergripande verksamhet	14 948,8	7,31%				
11	Administration och intern service	39 248,0	19,18%				
	SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN	204 626,1	100,00%			204 462,9	100,00%
	Resurssamverkan ¹⁾	393,9		163,2		557,1	
	Totalsumma verksamhetens kostnader enl resultaträkningen ²⁾	205 020,0				205 020,0	
	Myndighetsövergripande, adm och intern service uppdelat på: ³⁾						
	Nivå 1 (113-115)	26 639,1	24,30%				
	Nivå 2 (110-112, 116-119)	12 608,9	11,50%				
	Nivå 3 (100-109)	14 948,8	13,64%				
	Personalkostnad, produktion (kkl 4, verksamhetskod 2-9)	109 607,6					

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

¹⁾ Den del av kostnader för resurssamverkan som inte avser den egna Länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhetskod, oftast adm. och intern service (11).

²⁾ Totalsumma verksamhetskostnader skall överensstämma med verksamhetskostnaderna enligt resultaträkningen.

³⁾ Summan på nivå 1-3 ska överensstämma med summan av Myndighetsövergripande verksamhet och Administration och intern service. Den procentuella fördelningen skall visa resp. nivåns andel av personalkostnaderna vht 2-9 (kkl 4).

Kommentarer Tabell A och Tabell B

De totala verksamhetskostnaderna för Länsstyrelsens verksamhet enligt resultaträkningen för året är 205 020 tkr. Vid jämförelse med föregående år är det en ökning av de totala verksamhetskostnaderna med 7 611 tkr. Länsstyrelsen finansierar 47 procent av Länsstyrelsens totala verksamhetskostnader inklusive OH, för sakområde 5 – *Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd*.

Den stora skillnaden i verksamhetskostnaderna mellan år 2012 – 2013 finns inom två verksamhetsområden, *50 Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd* samt *51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden* och beror på att det 2013 infördes nya redovisningsprinciper.

Kostnadsandelen för Myndighetsövergripande verksamhet samt administration och service ökar jämfört med 2012. Från 24,6 procent till 26,5 procent. Denna ökning hänförs till koden *11 Administration och intern service* och beror bland annat på att 2013 infördes nya redovisningsprinciper för arkiv- och registreringsarbete som utförts inom central funktion vilket resulterar i att övriga sakområden fått lägre kostnader i motsvarande grad.

Tabell C – Årsarbetskrafter 2011 – 2013¹⁾

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2013	2013	2013	2012	2011
		totalt	varav kvinnor	varav män	totalt	totalt
20-21	Övrig förvaltning	5,06	2,95	2,11	5,59	6,20
25	Trafikföreskrifter m.m.	0,47	0,35	0,12	0,65	0,86
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	9,41	5,70	3,71	9,27	9,34
30	Regional tillväxt	17,30	7,50	9,80	17,39	20,47
34	Infrastrukturplanering	1,32	0,93	0,39	0,66	1,21
40	Hållbar samhällsplanering och boende	7,69	4,78	2,91	8,60	10,19
41	Stöd till boende	0,48	0,30	0,19	0,23	0,66
42	Energi och klimat	3,47	2,64	0,83	2,91	3,49
43	Kulturmiljö	5,15	3,10	2,05	5,40	5,27
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	8,90	3,25	5,65	7,54	6,61
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	13,72	6,99	6,73	25,31	26,42
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	34,61	8,11	26,50	24,81	23,54
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	2,93	2,05	0,88	3,46	3,45
53	Vattenverksamhet	10,51	6,42	4,09	9,69	7,41
54	Mineral- och torvfyndigheter	0,38	0,31	0,08	0,37	0,22
55	Miljöfarlig verksamhet	12,14	6,15	5,99	9,87	10,47
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	0,62	0,45	0,16	0,55	0,28
57	Förorenade områden, efterbehandling	3,86	2,78	1,09	4,74	3,91
58	Restaurering	7,04	0,66	6,38	9,43	9,95
60	Lantbruk och landsbygd	17,09	11,22	5,87	16,87	16,70
61	Rennäring m.m.(enbart Dalarna, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	2,46	1,64	0,82	2,52	2,58
62	Fiske	2,83	0,27	2,56	2,49	3,25
70	Folkhälsa	2,62	0,30	2,32	2,46	2,42
80	Jämställdhet	2,13	2,08	0,06	1,90	1,77
81	Nationella minoriteter	0,04	0,01	0,04	0,01	
82	Mänskliga rättigheter	0,11	0,03	0,08	0,00	
83	Barnperspektivet				0,00	
85	Integration	3,11	2,10	1,01	2,56	2,10
	SUMMA PRODUKTION	175,46	83,06	92,40	175,28	178,76
10	Myndighetsövergripande verksamhet	11,67	5,68	5,99	14,00	13,70
11	Administration och intern service	24,65	16,05	8,59	15,50	17,11
	SUMMA ÅRSARBETSKRAFTER EXKL RESURSSAMVERKAN	211,78	104,79	106,98	204,79	209,57
	Resurssamverkan ²⁾	0,60	0,51	0,09	0,12	0,12
	TOTALT ANTAL ÅRSARBETSKRAFTER	212,38	105,30	107,08	204,91	209,69

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1 760 timmar

²⁾ Den del av årsarbetskrafterna för resurssamverkan som inte avser den egna Länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhet på tvåsiffernivå

Kommentarer Tabell C

Länsstyrelsens totala årsarbetskrafter har ökat totalt med 7,5 årsarbetskrafter och största förändringen redovisas inom *Administration och service* som bland annat beror på följande:

- Strategiska kompetensrekryteringar.
- Ändrade redovisningsprinciper för arkiv- och registreringsarbete som utförts inom central funktion.
- Viss dubbelbemanning med anledning av planerade pensionsavgångar.

Tabell D - Representation

Kostnader för representation	2013	2013	2012	2012	2011	2011
	Totalt tkr	Per åa kronor	Totalt tkr	Per åa kronor	Totalt tkr	Per åa kronor
Intern representation (undergrupp 496 i baskontoplanen)	285	1 343,99	253	1 236,70	278	1 326,08
Extern representation (undergrupp 552 i baskontoplanen)	317	1 494,57	455	2 220,56	542	2 584,34

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Kommentarer Tabell D

Länsstyrelsens totala representation har minskat med cirka 100 tkr 2013 i jämförelse med 2012. Den interna representationen har ungefär samma kostnadsnivå sedan 2011 medan den externa har en minskad nivå.

Tabell E - Lokaler

Lokalkostnader	2013	2012	2011
Residens			
Lokalkostnader (tkr) 103	1 545	1 492	1 402
Lokalyta (m ²)	1 032	1 024	1 024
Lokalkostnad per m ² (kr)	1 497	1 457	1 369
Lokaler ¹⁾			
Lokalkostnader (tkr) 113	10 660	10 856	11 234
Lokalyta (m ²)	9 052	9 052	9 484
Lokalkostnad per m ² (kr)	1 178	1 199	1 185
Lokalkostnad per årsarbetskraft (tkr)	50	53	54
Lokalyta per årsarbetskraft (m ²)	43	44	45
Kontorslokaler ²⁾			
Kontorslokalyta (m ²)	7 130	7 130	7 562
Kontorslokalyta per årsarbetskraft (m ²)	34	35	36
SUMMA LOKALKOSTNADER	12 205	12 348	12 636

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

¹⁾ Med lokaler avses samtliga utrymmen förutom residenset såsom kontorslokaler, förråd, källare och garage. Med lokalkostnader avses hyra, lokalvård, larm och bevakningskostnader, avskrivningskostnader m.m.

²⁾ Med kontorslokaler avses ytor ovan mark såsom kontorsrum, biytor som korridorer, toaletter, trapphus, närarkiv, närförråd etc.

Kommentarer Tabell E

Länsstyrelsen har under 2013 tecknat nytt hyresavtal för residenset för perioden 2013-07-01 - 2018-06-30 där har även en mindre justering av lokalytan för biutrymme skett. Under året har även en renovering av den privata våningen genomförts. Nytt lokalvårdsavtal har tecknats för perioden 2013-12-15 - 2016-12-14.

För myndighetens kontorslokalyta har ett nytt hyresavtal tecknats under året för perioden 2015-11-01 - 2021-10-31. Innan nytt hyresavtal träder i kraft ska nuvarande lokaler byggas om för modernisering och förtätning. Kontorslokalytan kommer att minska från 7030 m² till 6329 m².

Tabell F – Redovisning av ärenden 2013 (samtliga ärenden oavsett databas)

A	B	C	D	E	F	G
Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl upprättade ärenden)	Antal upprättade ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år
Myndighetsövergripande, administration och intern service (10-11)	28	102	205	297	38	0
Övrig förvaltning (20-21)	125	752	176	969	84	4
varav Stiftelser (206)	0	0	0	0	0	0
varav Allmän kameraövervakning (211)	8	62	28	91	7	0
varav Bevakningsföretag m.m. (212)	9	10	0	19	0	0
Trafikföreskrifter m.m. (25)	13	129	3	136	9	0
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	98	967	668	1 630	103	2
varav Livsmedelskontroll (281)	8	39	60	96	11	0
varav Djurskydd (282)	64	750	564	1 299	79	1
varav Smittskydd (283)	4	59	2	62	3	0
varav Allmänna veterinära frågor (284)	13	37	7	52	5	0
Regional tillväxt (30)	170	445	52	485	182	25
Infrastrukturplanering (34)	18	36	3	44	13	0
Hållbar samhällsplanering och boende (40)	32	442	20	450	44	1
Stöd till boende (41)	22	41	3	42	24	4
Energi och klimat (42)	3	3	5	4	7	1
Kulturmiljö (43)	76	254	65	336	59	0
Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar (45)	67	126	71	136	128	3
varav Tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor samt uppföljning av kommunernas krishanteringssystem (456)	17	22	23	42	20	0
Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd (50)	83	303	58	303	141	3
Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden (51)	188	134	98	224	196	80
varav Tillsyn av vattenskyddsområden (516)	0	1	0	1	0	0
Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52)	80	740	32	726	126	5
Vattenverksamhet (53)	86	251	18	263	92	2
varav Tillsyn av vattenverksamheten (535)	61	157	15	180	53	1
Mineral- och torvfyndigheter (54)	11	42	2	44	11	2
Miljöfarlig verksamhet (55)	138	730	121	783	206	13
varav Tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)	58	483	111	555	97	3
Övrigt miljö och hälsoskydd (56)	18	235	7	237	23	0
Förorenade områden, efterbehandling (57)	42	36	37	72	43	3
varav tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden (575)	21	30	23	53	21	0
Restaurering (58)	11	23	11	32	13	2

LÄNSSTYRELSEN VÄSTERBOTTENS LÄN ÅRSREDOVISNING 2013

Lantbruk och landsbygd (60)¹	720	7 902	697	8 843	476	14
varav Stöd till jordbruket enligt EG:s förordningar (601)	349	7 003	670	7 651	371	1
Rennäring m.m. (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län (61)	118	525	74	590	127	10
Fiske (62)²	25	503	17	528	17	1
Folkhälsa (70)	29	23	13	38	27	0
Jämställdhet (80)	21	7	9	30	7	2
Nationella minoriteter (81)	0	0	0	0	0	0
Mänskliga rättigheter (82)	1	11	6	6	12	0
Integration (85)	8	36	21	40	25	0
Summa	2 231	14 798	2 492	17 288	2 233	177
varav Vattenmyndighetens ärenden	0	0	0	0	0	0
varav Miljöprövningsdelegationens ärenden	60	87	3	77	73	8

¹⁾ Inkl. lantbruks- och jordbrukarstödsärenden registrerade hos Jordbruksverket

²⁾ Inkl. strukturfondsärenden registrerade hos Jordbruksverket

Källa: Ärendehanteringssystemet Platina, Jordbruksverket och Boverket

Kommentarer Tabell F

Länsstyrelsens inkomna ärenden, inklusive initiativärenden, har minskat marginellt mellan åren 2012 och 2013 med 109 ärenden. Det totala antalet initiativärenden har minskat med 587 ärenden och antalet öppna ärenden äldre än 2 år har en marginell ökning med 35 ärenden vid en jämförelse med föregående års siffror.

Av de 177 öppna ärenden äldre än två år, återfinns ärendegrupper som vanligtvis har en ärendeprocess som sträcker sig mer än två år. Exempel på detta är:

- Regional tillväxt – Ärenden rörande EU:s strukturfonder.
- Skydd av områden och arter - Naturreservatsärenden.

Kommentar till skillnad mellan utgående balans 2012 jämfört med ingående balans 2013

Totalt är differensen mellan utgående balans och ingående balans en minskning med totalt 15 ärenden. Länsstyrelsen har analyserat vissa ärendegrupper balans och redogör för följande:

- Den övervägande största balansskillnaden finns inom jordbruksstödsärenden vars uppgifter erhållits från Jordbruksverkets system..
- Skillnaden i balanser för övriga granskade ärendegrupper gäller beslut som registrerats in för sent.

Länsstyrelsens uppgifter om ärendestatistik togs fram ur ärendehanteringssystemet 14 januari 2014 för verksamhetsåret 2013. Ärendehanteringssystemet stänger inte möjligheten för registreringar vid årsskiftet, utan är fortsatt öppen både för registreringar och justeringar vilket leder till att uppgifter alltid kan förändras.

Exempel på registreringar som skapar differenser i balansen efter genomfört statistikuttag:

- Nya ärenden med ankomstdatum på redovisningsåret 2013 som registrerats in först efter statistikuttaget 2014.
- Ärenden har flyttats till annan väs-kod efter statistikuttaget.
- Beslut registrerats in först efter statistikuttaget, men har beslutsdatum på redovisningsåret 2013.
- Ärenden har makulerats (tagits bort t.ex. för att de är dubbelregistrerade) efter uttagen statistik.

Ständiga förbättringar

Länsstyrelsen eftersträvar att ständigt förbättra det arbete som utförs gentemot våra medborgare och företag i länet och vill därför redogöra för ytterligare aktiviteter.

Kunden i centrum – en viktig princip i vårt Lean-hus

Regering, medborgare och företag ställer idag allt högre krav på myndigheterna när det gäller service, tillgänglighet och effektivitet och för att möta dessa ökade krav har Länsstyrelsen beslutat om Service i handläggningen, ett av tre fokusområden, i vår verksamhetsplan för 2013.

Ärendehantering och bemötande

Länsstyrelsen beslutade att from 1 oktober genomföra ”En väg in” för nya ärenden. Detta har inneburit att alla nya ärenden numera ska skickas till vår centrala e-postadress och är ett led i Länsstyrelsens arbete med att skapa en mer rättssäker och personoberoende ärendehantering. Kommunikationsinsatserna för detta var direktinformation via mail till målgrupper, publicering på vår externa webbplats samt en standardiserad e-mailsignatur för alla anställda som inkluderar informationen om ”En väg in”.

Kundundersökningar

Länsstyrelsen har tillsammans med övriga länsstyrelser genomfört en brukarundersökning för ett antal ärendegrupper under 2013. Syftet med den gemensamma brukarundersökningen är att följa upp utvalda verksamheter och få in underlag till förbättringsarbetet. Genom att undersökningen genomförs i samverkan skapas möjligheter till jämförelser mellan länsstyrelserna och ett tillfälle att identifiera goda exempel.

Följande ärendegrupper ingick i undersökningen för Länsstyrelsen Västerbotten 2013:

- Tillsyn av vattenverksamhet (535).
- Företagsstöd - landsbygdsutveckling (6024).
- Stöd till jordbruket (601).
- Prövning av miljöfarlig verksamhet (551)
- Företagsstöd inom regional tillväxt (302)
- Kyrkliga kulturminnen (4331)
- Jämställdhetsintegrering (8015)

Uppföljning av mål på handläggningstider, öppna ärenden och JK-balanser

Länsstyrelsen har under ett par år arbetat systematiskt med uppföljning av ärendeproduktionen och vid varje tertiäluppföljning följs ärendeproduktionen upp med bland annat fokus på ärenden som är öppna, ärenden som avstannat, överklagade ärenden där beslut ändrats av högre instans och preliminära JK-balanser. I tertiälgångarna följs även upp det urval av ärendegrupper där ett mål på handläggningstider tagits fram.

Webb

Länsstyrelsen har webbredaktörer inom alla verksamhetsområden och för varje huvudkategori finns en webbredaktör med ett övergripande ansvar för innehåll, uppdatering och nyhetsförmedling. Under året träffas webbredaktörerna vid behov för genomgång av innehåll och utveckling av webbplatsen samt för egen kompetensutveckling.

Tabell G – Redovisning av överklagade ärenden 2013 (samtliga ärenden oavsett databas)

A	B	C	D
Sakområde och del av sakområde	Antal överklagade ärenden ¹⁾	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans ²⁾	Varav antal ändrade ärenden ³⁾
Myndighetsövergripande, administration och Intern service (10-11)	0	0	0
Övrig förvaltning (20-21)	21	44	6
varav Stiftelser (206)	0	0	0
varav Allmän kameraövervakning (211)	1	15	1
varav Bevakningsföretag m.m. (212)	0	0	0
Trafikföreskrifter m.m. (25)	7	10	3
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	22	25	0
varav Livsmedelskontroll (281)	0	0	0
varav Djurskydd (282)	21	25	0
varav Smittskydd (283)	0	0	0
varav Allmänna veterinära frågor (284)	0	0	0
Regional tillväxt (30)	2	2	0
Infrastrukturplanering (34)	0	0	0
Hållbar samhällsplanering och boende (40)	26	35	7
Stöd till boende (41)	0	0	0
Energi och klimat (42)	0	0	0
Kulturmiljö (43)	0	0	0
Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar (45)	1	0	0
varav Tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor samt uppföljning av kommunernas krishanteringssystem (456)	0	0	0
Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd (50)	12	15	2
Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden (51)	1	0	0
varav Tillsyn av vattenskyddsområden (516)	0	0	0
Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52)	12	11	1
Vattenverksamhet (53)	10	5	1
varav Tillsyn av vattenverksamheten (535)	10	5	1
Mineral- och torvfyndigheter (54)	0	0	0
Miljöfarlig verksamhet (55) ⁴⁾	15	12	5
varav Tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)	2	6	3
Övrigt miljö och hälsoskydd (56)	0	0	0
Förorenade områden, efterbehandling (57)	0	0	0
varav Tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden (575)	0	0	0
Restaurering (58)	0	0	0
Lantbruk och landsbygd (60)	18	26	4
varav Stöd till jordbruket enligt EG:s förordningar (601)	14	22	4
Rennäring m.m. (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län (61)	1	1	0
Fiske (62)	4	3	0
Folkhälsa (70)	0	0	0
Jämställdhet (80)	0	0	0
Nationella minoriteter (81)	0	0	0
Mänskliga rättigheter (82)	0	0	0
Integration (85)	0	0	0
Summa	152	189	29
varav Vattenmyndighetens ärenden	0	0	0
varav Miljöprövningsdelegationens ärenden	13	6	2

Källa: Ärendehandläggningssystemet Platina

¹⁾ Avser ärenden som är beslutade av Länsstyrelsen och överklagade till högre instans.

²⁾ Avser de ärenden som avgjorts i högre instans och vars domar/beslut inkommit till Länsstyrelsen under 2013.

³⁾ Avser ärenden som är ändrade substantiellt (t.ex. ska ändring av angivna tidpunkter ej beaktas) i förhållande till Länsstyrelsens beslut.

⁴⁾ 11 ärenden har överklagats under året av sammanlagt 15 parter.

Kommentarer Tabell G

Antalet överklagade ärenden som avgjorts i högre instans har minskat från 213 ärenden 2012 till 189 ärenden 2013. Det är framförallt en ärendegrupp som står för denna minskning och det är verksamheten *Djurskydd* med 20 ärenden. Av dessa 189 ärenden som avgjorts i högre instans, har 15 procent ändrats under 2013, att jämföra med 2012 då 18 procent av överklagade ärenden ändrades av högre instans.

Länsstyrelsen har utarbetat en rutin för att följa upp överklagade ärenden som ändrats i högre instans. Uppföljningen genomförs systematiskt vid varje tertialuppföljning med anledning av 2010-års beslut, Landshövdingens beslut med anledning av internrevisionens rapport ”Rapport om överklagade och ändrade ärenden”. Syftet med rutinen är att:

- Hitta orsakerna till att ärenden överklagats och att beslutet ändrats i högre instans.
- Förbättra handläggningen och minska antalet överklagade ärenden.

Tabell H – Handläggningstider

Ärendegrupp		Mål (dgr)	Utfall %	Median dagar		
VÄS-KOD	Beskrivning	2013	2013	2013	2012	2011
202	Anmälan om svenskt medborgarskap	- ⁵⁾	- ⁵⁾	- ⁵⁾		
204	Ansökan om tillstånd att strö ut aska efter avliden	- ⁵⁾	- ⁵⁾	- ⁵⁾	6	6
206	Ändringsanmälan stiftelser	- ⁵⁾	- ⁵⁾	- ⁵⁾		
211	Anmälan om kameraövervakning	60	97	6	13	12
211	Ansökan om kameraövervakning	100	75	70	51	84
212	Bevakningsföretag – Ansökan godkännande personal	14 ⁵⁾	- ⁵⁾	- ⁵⁾		
282	Ansökan om tillstånd enligt 16 § Djurskyddslagen	90 ²⁾	98	14		
282	Ansökan om förprovning djurstall	56 ³⁾	100	9		
282	Djurförbudsprovning	70	25	89		
402	Detaljplaner – Begäran om yttrande över utställning och granskning	21	75	11		
403	Överklagande av detaljplan	150 ¹⁾	100	20	30	
403	Överklagande av lov, förhandsbesked	180 ¹⁾	100	33	52	
431	Ansökan tillstånd ingrepp fast fornlämning	40	52	26		
431	Anmälan om förnygringsavverkning	35	92	14	14	14
433	Kyrkliga kulturminnen – Ansökan om tillstånd renovering och ändring	180 ⁶⁾	80	51		
505	Överklagade kommunala beslut Miljöbalken m.fl. författningar	90	78	51	43	24
521	Ansökan om tillstånd och dispenser avseende naturskydd	30	25	56		
525	Samråd enligt 12 kap. 6§ Miljöbalken	85	84	31	31	27
526	Granskning kommunal strandskyddsdispens	21 ⁷⁾	99	5		
535	Anmälan om vattenverksamhet enligt 11 kap. Miljöbalken	160	81	90		
551	Provning miljöfarlig verksamhet 9 kap. Miljöbalken – Ansökan om tillstånd	180 ^{4) 8)}	- ⁸⁾	- ⁸⁾		
555	Anmälan ändring tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet	60	70	12	28	11
562	Ansökan om tillstånd till transport av avfall och farligt avfall	80	96	11		
566	Anmälan om transport av avfall och farligt avfall	60	87	10		
606	Ansökan om förvärvstillstånd för jordbruksfastigheter	60	88	27		
621	Ansökan om yrkesfiskelicens	30	71	17		
623	Ansökan om förordnande fisketillsynsman	45	98	9		
623	Ansökan tillstånd flyttning, utplantering av fisk	30	93	4		

		Mål (dgr)		Utfall målpåfyllelse %		
VÄS-KOD	Beskrivning	2013		2013	2012	2011
602	Ansökan om stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder	120 ¹⁾		31	46	50
	varav företagsstöd	120 ¹⁾		46	62	55
	varav projektstöd/PROKUL/EGENKUL	120 ¹⁾		51	62	54
	varav PROLAG	120 ¹⁾		15	37	53
	varav miljöinvesteringar	120 ¹⁾		30	20	26
602	Utbetalning av stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder	90 ¹⁾		50	63	78
	varav företagsstöd	90 ¹⁾		62	77	86
	varav projektstöd/PROKUL/EGENKUL	90 ¹⁾		40	59	68
	varav PROLAG	90 ¹⁾		41	44	69
	varav miljöinvesteringar	90 ¹⁾		71	73	93

Källa: Ärendehanteringssystemet Platina och Jordbruksverket

¹⁾ Målet är gemensamt för samtliga 21 länsstyrelser

²⁾ Målet är satt från komplett ansökan. Reglerad tid 90 dagar enl. Jordbruksverkets föreskrift D4 (2010:52)

³⁾ Målet är satt från komplett ansökan. Reglerad tid 56 dagar enligt Jordbruksverkets föreskrift L35

⁴⁾ Målet är satt från komplett ansökan enligt regeringsuppdrag S2011/10148/SFÖ

⁵⁾ Verksamheten är koncentrerad till andra länsstyrelser.

⁶⁾ Med anledning av uppföljning per augusti, har Länsstyrelsen justerat målvärdet uppåt till 180 dagar jämfört med tidigare 40 dagar.

⁷⁾ Reglerad tid 21 dagar enligt 19 kap 3b § Miljöbalken

⁸⁾ Länsstyrelsen Västerbotten är undantagen, enligt regeringsbeslut N2012/5389/FIN

Kommentarer Tabell H

Från och med 2013 har länsstyrelserna infört gemensamma nyckeltal varav handläggningstider är ett nyckeltal. Detta har inneburit att länsstyrelserna gemensamt tagit fram diarieföringsrutiner för ärendegrupperna i tabellen ovan. Varje län har satt upp mål utifrån det antal dagar det är rimligt att merparten av ärenden ska beslutas inom förutom de ärendegrupper som har reglerade tider. Målet är att minst 90 procent av ärendena eller mer förväntas beslutas inom den uppsatta tiden.

Analysen efter första årets utfall, visar bland annat att:

- Vissa ärendegrupper har för få ärenden för att ge en rättvisande bild.
- Några mål har varit för optimistisk satta.
- Vissa ärendegrupper är beroende av andra parter i handläggningsprocessen, som kan påverka handläggningstiden.

Kommentar till Ärendegrupper där utfall i procent redovisas

Utav 23 stycken ärendegrupper så är:

- 10 av 23 ärendegrupper når målet på minst 90 procent.
- 15 av 23 ärendegrupperna visar ett utfall på 80 procent eller mer.
- 3 av 23 ärendegrupper omfattar färre än 10 ärenden.
 - Djurförbudsprövning
 - Överklagande av detaljplan
 - Ansökan om yrkesfiskelicens

Länsstyrelsen vill särskilt lyfta fram och kommentera följande ärendegrupper:

282 Djurförbudsprövning

Denna ärendetyp är ingripande för den enskilde och det är viktigt att ärendena hanteras rättssäkert med tillräckliga underlag. En viktig utgångspunkt är att den enskilde ges möjlighet att inom skälig tid få lämna synpunkter på underlaget inför ett eventuellt förbud. Eftersom djuren i de allra flesta fall redan är omhändertagna, är det viktigare att det blir en rättssäker hantering än att ärendet hanteras snabbt. Länsstyrelsen fattade beslut om 8 djurförbuds-ärenden under 2013.

402 Detaljplaner – Begäran om yttrande över utställning och granskning

Granskningsyttrande har överstigit målet 21 dagar, vilket beror på att berörda kommuner har själva utökat sin granskningstid och på att planer har processats över semestertid och därmed fått förlängda yttrandetider. Mediantid i dagar är för denna ärendegrupp 11 dagar.

431 Ansökan tillstånd fast fornlämning

När det gäller de beslut som avser forskningsundersökningar har handläggningen förändrats under 2013 genom att Länsstyrelsen infört delgivning i samband med våra beslut. Detta har inneburit att handläggningstiden ökat med 2-3 veckor och att det nu tar två veckor extra innan besluten vinner laga kraft.

433 Kyrkliga kulturminnen – ansökan om tillstånd renovering och ändring

Många församlingar i länet är små och resurssvaga vilket gör att Länsstyrelsens roll som rådgivare blir viktig. I många ärenden har ansökan varit bristfällig och behövt kompletteras, men sökandens kompletteringar har dröjt trots upprepade påminnelser från Länsstyrelsen. Vår utgångspunkt har varit att inte avsluta ärendet på grund av otillräckliga underlag utan att arbeta tillsammans med församlingen för att åstadkomma en ur kulturmiljösynpunkt bra åtgärd. Det medför att våra handläggningstider ibland blir långa.

521 Ansökan om tillstånd och dispenser avseende naturskydd

Det finns främst två orsaker till att måluppfyllelsen inte nås:

- Målet är satt alltför optimistiskt och kommer att justeras framöver.
- Flytt av ärendegruppen till annan handläggande enhet och ny handläggare.

LÄNSSTYRELSEN VÄSTERBOTTENS LÄN ÅRSREDOVISNING 2013

Tabell I – Länsstyrelsen i siffror

	2013	2012	2011
Verksamhet			
Inkomna och initiativärenden (st)	17 290	17 399	19 227
Beslutade ärenden (st)	17 288	17 357	19 494
Utgående ärendebalans (st)	2 233	2 246	2 156
Ej beslutade ärenden äldre än två år (st)	177	142	132
Medarbetare			
Årsarbetskrafter (st)	212,38	204,91	209,69
– varav kvinnor	105,30	100,58	100,77
– varav män	107,08	104,33	108,92
Total sjukfrånvaro (%)	3,6	3,5	2,5
– varav kvinnor	5,5	4,7	3,1
– varav män	1,6	2,2	1,9
Personalomsättning nyanställda, tillsvidareanställda (%)	13,1	7,5	7,0
Personalomsättning avgångna, tillsvidareanställda (%)	9,2	8,0	8,0
Ekonomi			
Förvaltningsanslag av totala intäkter (%)	53,36	52,75	50,06
OH-kostnad av total kostnad (%)	26,43	24,64	23,79
Lokalkostnad per årsarbetskraft (tkr)	50	53	54
Intern representation (tkr)	285	253	278
Extern representation (tkr)	317	455	542

Avgiftsbelagd verksamhet

Tabellen visar intäkter, kostnader och utfall för länsstyrelsens avgiftsbelagda verksamhet, enligt den indelning för återrapportering som framgår av budgeten för avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras i regleringsbrevet.

Belopp angivna i tkr

Verksamhet	2013 intäkter	2013 kostnader	2013 nettoutfall	2013 nettobudget	2013 ackumulerat utfall	2012 intäkter	2012 kostnader	2012 nettoutfall	2011 ackumulerat utfall
Offentligrättslig verksamhet									
Registreringsavgift för jaktområden	587	548	39	20	0	337	393	-56	17
Djur och lantbruk (avgift för extra kontroller m.m.)	522	426	96	10	-198	362	370	-8	-285
Delgivning	11	10	1	0	9	17	15	2	6
Upplåtelseverksamhet på renbetesfjäll/ovan odlingsgräns	1 550	1 024	527	0	2 417	1 695	753	941	949
Övrig offentligrättslig verksamhet	22	25	-3	10	-28	5	36	-31	6
Uppdragsverksamhet									
Resurssamordning	386	383	3	0	0	85	85	-1	-2
Övrig uppdragsverksamhet	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Summa totalt	3 078	2 416	661	40	2 200	2 501	1 652	848	691
- fördelat på									
Summa offentligrättsligt	2 692	2 033	659	40	2 200	2 416	1 567	849	693
Summa uppdragsverksamhet	386	383	3	0	0	85	85	-1	-2

Resurssamordning avser Webbsamordning (2012 - 2013) och ESF Jämt (2011 - 2013).

Sammanställning över väsentliga uppgifter

Sammanställningen är gjord enligt 2 kap. 4 § Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

	2013	2012	2011	2010	2009
Låneram i Riksgälden					
Beviljad	7 000	5 400	5 400	9 000	6 500
Utnyttjad	4 633	2 062	2 512	2 456	3 850
Räntekontokredit i Riksgälden					
Beviljad	6 200	6 200	6 200	6 200	6 200
Utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto					
Ränteintäkter	257	445	336	168	287
Räntekostnader	0	0	0	0	0
Avgiftsintäkter som disponeras					
Budget	5 900	5 464	1 090	375	2 390
Utfall	9 704	8 729	6 828	7 502	11 004
Avgiftsintäkter som inte disponeras					
Budget	6 918	7 150	8 270	6 840	15 660
Utfall	7 179	8 033	7 729	11 847	7 572
Anslagskredit					
<i>Utgiftsområde 01</i>					
<i>Rikets styrelse</i>					
<i>01 05 001 020 Länsstyrelserna m.m.</i>					
Beviljad	4 560	4 415	4 349	4 300	5 812
Utnyttjad	0	0	0	291	0
<i>Utgiftsområde 05</i>					
<i>Internationell samverkan</i>					
<i>05 01 011 005 Barentssamarbete</i>					
Beviljad	0	0	0	0	0
Utnyttjad	0	0	0	0	0
<i>Utgiftsområde 19</i>					
<i>Regional tillväxt</i>					
<i>19 01 001 020 Regionala tillväxtåtgärder</i>					
Beviljad	7 350	7 350	7 350	8 350	9 350
Utnyttjad	851	8	162	497	0
<i>19 33 005 003 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000-2006</i>					
Beviljad	-	0	0	0	0
Utnyttjad	-	0	0	0	0

LÄNSSTYRELSEN VÄSTERBOTTENS LÄN ÅRSREDOVISNING 2013

Anslagssparande

Utgiftsområde 01

Rikets styrelse

01 05 001 020 Länsstyrelserna m.m.

Summa anslagssparande	2 913	3 070	986	-291	748
-----------------------	-------	-------	-----	------	-----

Utgiftsområde 05

Internationell samverkan

05 01 011 005 Barentssamarbete

Summa anslagssparande	12	36	8	88	91
-----------------------	----	----	---	----	----

Utgiftsområde 19

Regional tillväxt

19 01 001 020 Regionala tillväxtåtgärder

Summa anslagssparande	-851	-8	-162	-497	2 251
-----------------------	------	----	------	------	-------

19 33 005 003 Europeiska regionala

utvecklingsfonden perioden 2000-2006

Summa anslagssparande	-	1 500	4 998	4 998	4 998
-----------------------	---	-------	-------	-------	-------

- Därav intecknade åtaganden med stöd av anslagssparande	0	27	4 844	4 589	7 340
--	---	----	-------	-------	-------

Bemyndiganden

Tilldelat	115 000	115 000	125 000	135 000	175 000
Åtaganden	65 210	62 321	87 040	105 937	121 206

Personal

Antal årsarbetskrafter ¹	212,38	204,91	209,69	210,76	229,81
Medeltal anställda ¹	245	238	236	240	262
Driftkostnad per årsarbetskraft	959	957	987	980	903

Kapitalförändring

Årets kapitalförändring	1 929	1 644	3 835	-4 969	1 722
Balanserad kapitalförändring	634	-1 009	220	5 189	2 558

¹ Med årsarbetskrafter avses antal anställda personer omräknat till heltidsarbetande. Sammanlagd arbetad tid divideras med 1760 timmar (220 dagar x 8 timmar). Medeltalet anställda beräknas som ett genomsnitt av antalet anställda personer baserat på mätningar vid tolv tidpunkter under året. Mätmetod finns dokumenterad.

Avgiftsintäkter som disponeras: budget enligt releringsbrevet avser endast avgiftsbelagd verksamhet (intäkter enligt budgetunderlaget). Utfallet innehåller totala avgiftsintäkter inklusive övriga projekts intäkter på berörda skoder.

RESULTATRÄKNING

Belopp i tkr	2013	2012	Not
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	114 462	107 981	1
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	9 704	8 729	2
Intäkter av bidrag	83 573	81 267	3
Finansiella intäkter	270	475	4
Summa	208 009	198 453	
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	-134 070	-125 398	5
Kostnader för lokaler	-13 710	-13 666	
Övriga driftskostnader	-55 888	-57 123	
Finansiella kostnader	-31	-87	6
Avskrivningar och nedskrivningar	-1 321	-1 136	
Summa	-205 020	-197 409	
Verksamhetsutfall	2 989	1 044	
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter och andra intäkter som inte disponeras av myndigheten	7 179	8 033	
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet	-7 179	-7 633	
Saldo	0	400	7
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	75 097	74 042	8
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	76 118	136 315	9
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	53 261	50 975	10
Finansiella intäkter i transfereringsverksamhet	224	448	11
Avsättning till/upplösning av fonder mm för transfereringar	-1 647	84	12
Lämnade bidrag	-204 113	-261 664	13
Saldo	-1 060	200	
Årets kapitalförändring	1 929	1 644	14

BALANSRÄKNING

TILLGÅNGAR (TKR)	2013-12-31	2012-12-31	Not
Immateriella anläggningstillgångar			
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	0	0	
Summa	0	0	15
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	1 426	603	
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	3 367	1 619	
Summa	4 793	2 222	16
Utlåning			
Utlåning	343	422	
Summa	343	422	17
Varulager m.m.			
Fastigheter	5	5	
Summa	5	5	
Fordringar			
Kundfordringar	1 066	734	18
Fordringar hos andra myndigheter	4 913	4 794	19
Övriga fordringar	877	580	20
Summa	6 856	6 108	
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	3 104	3 194	
Upplupna bidragsintäkter	13 611	27 435	
Övriga upplupna intäkter	84	90	
Summa	16 799	30 720	21
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	38 194	67 895	
Summa	38 194	67 895	22
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	28 132	30 991	23
Övrig tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	16 858	16 789	24
Kassa och bank	103 824	109 729	25
Summa	148 815	157 509	
Summa tillgångar	215 805	264 881	

LÄNSSTYRELSEN VÄSTERBOTTENS LÄN ÅRSREDOVISNING 2013

KAPITAL OCH SKULDER (TKR)	2013-12-31	2012-12-31	Not
Myndighetskapital			
Statskapital	503	582	26
Balanserad kapitalförändring	634	-1 009	27
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	1 929	1 644	27
Summa	3 067	1 217	
Fonder			
Fonder	51 929	50 282	
Summa	51 929	50 282	12
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	308	52	28
Övriga avsättningar	524	941	29
Summa	832	992	
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	4 633	2 062	30
Skulder till andra myndigheter	5 921	5 838	31
Leverantörsskulder	3 159	4 898	
Övriga skulder	62 720	69 201	32
Depositioner	16 862	16 789	33
Summa	93 296	98 788	
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	14 252	12 092	
Oförbrukade bidrag	52 430	101 510	
Summa	66 682	113 602	34
Summa kapital och skulder	215 805	264 881	

ANSLAGSREDOVISNING

Redovisning mot anslag

Belopp i tkr

Anslag	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Omdisponerat anslagsbelopp	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
Utgiftsområde 01							
Rikets styrelse							
01 05 001 020							
Länsstyrelserna m.m.	3 070	114 008	0	0	117 078	-114 165	2 913
Utgiftsområde 05							
Internationell samverkan							
05 01 011 005							
Barentssamarbete	36	1 400	0	-36	1 400	-1 388	12
Utgiftsområde 19							
Regional tillväxt							
19 01 001 020 Regionala tillväxtåtgärder	-8	73 500	0	0	73 492	-74 343	-851
19 33 005 003 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000-2006	1 500	0	0	-1 500	0	0	0
Summa	4 598	188 908	0	-1 536	191 970	-189 897	2 073

Anslag 19 33 005 003 är avslutat.

Redovisning mot inkomsttitel

Belopp i tkr

Inkomsttitel	Beräknat belopp	Inkomster
2394 123 Övriga ränteinkomster	3	-1
2511 017 Expeditions- och ansökningsavgifter	1 000	1 330
2528 017 Avgifter vid Bergsstaten		6
2537 117 Miljöskyddsavgift	5 700	5 174
2552 415 Övriga offentligrättsliga avgifter	15	
2714 115 Sanktionsavgifter enligt arbetsmiljölagen	50	230
2811 205 Övriga inkomster	150	
4137 015 Återbetalning av övriga näringslån, Statens Jordbruksverk		440
Summa	6 918	7 179

Awikelse mot beräknat belopp i regleringsbrev. Återbetalning av lån avseende särskilt skuldtyngha jordbrukare har skett med 440 tkr.

Redovisning av beställningsbemyndiganden

Belopp i tkr

Anslag	Tilldelat bemyndigande	Ingående åtaganden 2013	Utestående åtaganden 2013	Utestående åtagandenas fördelning per år			
				2014	2015	2016	2017
19 01 001 020 Regionala tillväxtåtgärder	115 000	62 321	65 210	52 510	10 000	2 000	700

Åtagandet är väsentligt mindre än tilldelat bemyndigande. Orsaken till detta är främst det rådande konjunkturläget, vilket vi märker av genom en awaktande hållning hos företagen vad gäller investeringsplaner. Dessutom fullföljs inte ansökta investeringar i samma omfattning som beräknat, vilket innebär mindre infriaden och också större mängd återföringar.

Åtaganden i fleråriga projekt beräknas beslutas till ca 2 153 tkr för 2014 och ca 2 611 tkr för 2015. Av de beräknade besluten för 2014 avser 42% Interreg och 58% projekt inom regional utveckling. Av de beräknade besluten för 2015 avser 71% Interreg och 29% projekt inom regional utveckling. Att medlen endast fördelas mellan två stödformer beror på rådande osäkerhet kring Landsbygdsprogrammet och andra EU-program.

Finansiella villkor

Belopp i tkr

Anslag/Benämning	Villkor	Belopp	Utfall
01 05 001 020 Rikets styrelse, Länsstyrelserna m.m.	Anslagskredit	4 560	0
	Anslagsbehållning som disponeras, 3 %	3 420	2 913
	Kredit på räntekonto	6 200	0
	Låneram för anläggningstillgångar	7 000	4 633
	Finansiering av förvaltningskostnader hos samverkansorganet i Västerbottens län	3 173	3 173
	Länsstyrelsen i Västerbottens län ska svara för den svenska offentliga medfinansieringen av tekniskt stöd i de territoriella programmen Botnia-Atlantica och Norra Periferin.		
05 01 011 005 Internationell samverkan, Samarbete inom Östersjöregionen, Barentssamarbete	Anslagskredit	0	
	Anslagsbehållning som disponeras	inget	12
19 01 001 020 Regional tillväxt, Regionala tillväxtåtgärder	Anslagskredit	7 350	851
	Anslagsbehållning som disponeras	inget	
	Uppföljning och utvärdering	2 000	1 796
	Bemyndiganderam	115 000	
	Maximala utbetalningar 2014	73 500	
	Maximala utbetalningar 2015	73 500	
	Inbetalningar till anslaget avseende ränta - kommersiell service		3
	Inbetalningar till anslaget avseende återbetalning - projektverksamhet		654

NOTER

Tilläggsupplysningar och noter

Belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) där annat ej anges.

Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänt

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB) samt Ekonomistyrningsverkets föreskrifter och allmänna råd till förordningen. Länsstyrelsens redovisning följer god redovisningssed enl 6 § förordning (2000:606) om myndigheters bokföring.

Regeringen har beslutat att återrapportering ska ske enligt anvisningar som framgår under rubriken Verksamhet i avsnittet Organisationsstyrning och bilaga 2 till regleringsbrevet. Anvisningarna utgör ett undantag från bestämmelserna i 3 kap. 2 § FÅB och i vissa fall undantag från 3 kap. 1 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Brytdatum, det datum då löpande bokföring på räkenskapsåret avslutas, var den 3 januari 2014.

De flesta belopp i de finansiella delarna är framtagna med hjälp av exelator. Det innebär att talen innehåller decimaler och att varje rad är avrundad med automatik vilket kan ge differenser jämfört med slutsumman.

Fördelningen av kostnader mellan olika sakområden i resultatredovisningen sker dels med direktkonterade kostnader på sakområden och dels med ofördelade lönekostnader som fördelas genom Länsstyrelsens tidredovisning på sakområden.

Periodavgränsningsposter

Inkomna fakturor t.o.m. brytdag har bokförts. Fakturor som erhålls efter brytdagen redovisas som periodavgränsningspost. Beloppsgränsen för periodavgränsningsposter har fastställts till 10 tkr. Löpande under året periodiseras förutbetalda kostnader såsom hyror m.m. för att kostnaden ska belasta rätt period. Beloppsgräns är fastställd till 10 tkr. Skulder till personalen i form av kompledighet och semesterlöner redovisas månadsvis och regleras halvårsvis med värdeförändring till följd av ändrade löner m.m.

Erhållna bidrag som inte förbrukats periodiseras och redovisas som oförbrukade bidrag. Kostnader motsvarande bidragsbelopp som ännu inte erhållits, periodiseras och redovisas som upplupna bidragsintäkter.

Anläggningstillgångar

Tillgångar med en bedömd ekonomisk livslängd om minst 3 år och ett anskaffningsvärde på minst ett halvt basbelopp redovisas som anläggningstillgångar. Immateriella anläggningstillgångar vid anskaffningsvärde på minst 100 tkr.

På anskaffningsvärdet görs linjär avskrivning månadsvis. Följande avskrivningstider tillämpas.

	Avskrivningstid
Immateriella anläggningstillgångar	3 år
Materiella anläggningstillgångar:	
- Förbättringsutgift på annans fastighet	5 år (högst 6 år)
- Maskiner, inventarier m.m.	
Bilar och transportmedel	4 år
Maskiner	4 år
Konst	ingen avskrivning
Övriga inventarier	5 år

Jordfonden

Jordfondens fastigheter värderas till inköpspris, med justering för gjorda åtgärder. Då särskild skuldpost saknas - statskapitalet finns bokfört hos Jordbruksverket - balanseras redovisningen mot statsverkets checkräkning.

Värdering av fordringar och skulder

Fordringar som är mer än tre månader gamla värderas och om de bedöms som osäkra bokförs de som befarade kundförluster och värderegleras. Fordringar på statliga myndigheter värderegleras inte. Fordringar och skulder i utländsk valuta har värderats till balansdagens kurs.

LÄNSSTYRELSEN VÄSTERBOTTENS LÄN ÅRSREDOVISNING 2013

Uppgifter om rådsledamöter enligt 7 kap. 2§ förordningen om årsredovisning och budgetunderlag

Redovisning av skattepliktiga ersättningar och andra förmåner till rådsledamöter och ledande befattningshavare samt uppgift om uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter eller uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag samt övriga uppdrag som de har anmält.

Namn	Ersättning kronor	Andra uppdrag
Landsövding		
Andersson, Magdalena	1 244 218	
Länsråd		
Lustig, Lars (från 1 augusti)	398 749	Styrelseledamot i Universitets- och högskolerådet
Adolfsson, Lena (Vik. Lr. till 31 juli)	692 529	Suppleant i BG EI- och Dieselservice AB
Insynsråd		
Eliasson, Hans	4 782	Ordförande i Cranab AB Ordförande i AC invest Ordförande Skogstekniskt kluster Ordförande Fällmyra AB Ledamot i Vimek AB Ledamot i Länsförsäkringar Västerbotten Ledamot i Olofsfors AB Ledamot i Bilbolaget Nord AB
Holmlund, Lennart	4 350	Ordförande i Umeå Badhus AB Ordförande i Frakten 1 i Umeå AB Ordförande i Infrastruktur i Umeå AB Ordförande i Umeå Kommunföretag Ordförande i Vagnverkstad Umeå AB Ordförande i ACnet internservice AB Ledamot i Polisstyrelsen i Västerbotten Ledamot i Svenska Kommun Försäkrings AB
Öhlund, Bert	7 474	Kommunstyrelsens ordförande Skellefteå Ordförande Fastighets AB Polaris Ordförande Skellefteå Stadshus AB Ordförande Skellefteå City Airport Ordförande Primärkommunala delegationen Ledamot Flygråd Ledamot Kommuninvest ekonomiska förenings styrelse Ledamot Norrbottenabanan AB Ledamot Regionförbundet Västerbottens fullmäktige Ledamot Stiftelsen Skeriefonden Ledamot Stiftelsen Rönnbäret Ledamot Stiftelsen Träenigheten Ledamot Regionförbundet Västerbottens styrelse Ledamot Sammes Stiftelse Ombud Expolaris Föreningsstämma Ombud Skellefteå Kraft AB Representant Stygrupp för Kollektivtrafikskottet, Västerbottens län Representant Stygrupp för tillväxtkontoret, Skellefteå kommun
Gustafsson, Lena	2 900	Ordförande huvudmannarådet för KAW Vicepreses/presidiet Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien - IVA Styrelseledamot ESS AB (European Spallation Source) Styrelseledamot SUHF:s styrelse

LÄNSSTYRELSEN VÄSTERBOTTENS LÄN ÅRSREDOVISNING 2013

Namn	Ersättning kronor	Andra uppdrag
Bäcklund, Lilly	3 334	Kommunstyrelsens ordförande Lycksele Ordförande i Stadshus AB Lycksele Ordförande flygplatsstyrelsen Lycksele Ordförande Blå vägen-föreningen Ersättare Kommuninvest Ekonomiska Förening Ledamot i styrelsen för Region Västerbotten Ledamot i Region Västerbottens arbetsutskott Ledamot i Flygrådet Ledamot Kvarkenrådets styrelse Ledamot Rennäringsdelegationen Ordinarie ledamot i kollektivtrafikutskottet för Region Västerbotten. Ordinarie ledamot i SKL beredning Demokratifrågor
Karlsson, Ewa-May	3 188	Kommunstyrelsens ordförande Vindeln Vice ordförande Styrelsen för Regionförbundet i Västerbotten Regionkommittén utskottet för Energi och klimat (ENVE) Ledamot Strukturfondspartnerskapet Ledamot Styrelsen i Kommuninvest ekonomiska förening/arbetsutskott Ledamot i Skogsstyrelsen region norr sektorsråd Ledamot Internationella beredningen SKL
K Nilsson, Viktoria	4 746	Styrelseledamot, Knut Karlssons Snickerifabrik AB Styrelseledamot (Suppl.), IUC Trä Västerbotten Styrelseledamot, Hantverksföreningens servicebyrå i Umeå AB
Riedl, Edward	4 570	Riksdagsledamot Ledamot av polisstyrelsen i Västerbotten Vigselrätt

LÄNSSTYRELSEN VÄSTERBOTTENS LÄN ÅRSREDOVISNING 2013

Not	1 Intäkter av anslag	2013	2012
	01 05 001 Förvaltningsanslag	110 575	104 080
	19 01 001 Regionala tillväxtåtgärder	3 494	3 305
	05 01 011 Barentssamarbete	392	596
	Summa intäkter av anslag	114 462	107 981

Skillnaden mellan summan av intäkter av anslag samt medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag i resultaträkningen och utgifter i anslagsredovisningen beror på anslagsavräknad semesterlöneskuld intjänad till och med 2008 enligt övergångsbestämmelsen till 16 § anslagsförordningen, 417 tkr, samt årets amortering avseende kommersiell service, -79 tkr.

Not	2 Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2013	2012
	Offentligrättsliga avgifter	4 207	3 189
	Försäljning enligt 4 § Avgiftsförordningen	4 750	5 084
	Intäkter av andra ersättningar	747	456
	Summa	9 704	8 729

Varav intäkter av avgifter enligt 4 § Avgiftsförordningen består av

Intäkter uthyrning	482	307
Intäkter utbildning/konferenser	887	631
Intäkter konsultuppdrag	3 176	4 008
Intäkter övriga 4 § avgifter	205	138
Summa	4 750	5 084

Den i separat tabell redovisad avgiftsbelagd verksamhet är inte jämförbar med denna not.

Not	3 Intäkter av bidrag	2013	2012
	Bidrag från statliga myndigheter	69 274	68 532
	varav		
	Naturvårdsverket	33 914	32 608
	Havs- och vattenmyndigheten	9 029	11 983
	Statens jordbruksverk	5 256	5 258
	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	4 907	3 037
	Statens folkhälsoinstitut	2 336	2 238
	Länsstyrelsen i Norrbottens län	2 210	136
	Skogsstyrelsen	1 775	0
	Kammarkollegiet	1 674	1 524
	Länsstyrelsen i Uppsala län	1 479	957
	Statens energimyndighet	1 358	873
	Regeringskansliet	1 291	2 846
	Riksantikvarieämbetet	901	1 854
	Länsstyrelsen i Dalarnas län	786	136
	Arbetsförmedlingen	652	742
	Sametinget	605	0
	Trafikverket	588	78
	Länsstyrelsen i Kronobergs län	579	759
	Socialstyrelsen	534	788
	Post- och telestyrelsen	464	42
	Migrationsverket	425	0
	Länsstyrelsen i Västernorrlands län	176	312
	Sveriges lantbruksuniversitet	143	48
	Statens veterinärmedicinska anstalt	120	0
	Länsstyrelsen i Jämtlands län	98	57
	Länsstyrelsen i Gävleborgs län	91	32
	Länsstyrelsen i Skåne län	34	0

LÄNSSTYRELSEN VÄSTERBOTTENS LÄN ÅRSREDOVISNING 2013

Brottsoffermyndigheten	24	0
Länsstyrelsen i Örebro län	22	16
Lunds universitet	18	0
Boverket	17	569
Umeå universitet	7	15
Länsstyrelsen i Kalmar län	4	0
Naturhistoriska riksmuseet	3	0
Valmyndigheten	2	0
Rikspolisstyrelsen	0	10
Länsstyrelsen i Västmanlands län	-24	0
Länsstyrelsen i Jönköpings län	-41	-31
Tillväxtverket	-2 492	1 313
Övriga motparter (Ersättning för nystartsjobb på skattekontot)	311	334
Bidrag från övriga	14 299	12 736
Summa	83 573	81 267

Not 4 Finansiella intäkter 2013 2012

Räntekonto i Riksgälden	257	445
Övriga finansiella intäkter	13	30
Summa	270	475

Not 5 Kostnader för personal 2013 2012

Lönekostnader, exkl. arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal	-90 566	-84 294
Övriga kostnader för personal	-43 504	-41 103
Summa	-134 070	-125 398

Under år 2013 har två lönerevisioner genomförts.

Not 6 Finansiella kostnader 2013 2012

Räntekostnader avseende lån i Riksgälden	-28	-34
Övriga finansiella kostnader	-4	-53
Summa	-31	-87

Not 7 Uppbördsverksamhet 2013 2012

Uppbördsverksamhet	0	400
--------------------	---	-----

För specifikation av intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras, se redovisning av inkomstitel i avsnittet anslagsredovisning.

Saldot år 2012 avser återbokning av värdereglering avseende särskilt skuldtungda jordbrukare.

Not 8 Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag 2013 2012

01 05 001 Förvaltningsanslag	3 173	3 155
19 01 001 Regionala tillväxtåtgärder	70 928	70 119
05 01 011 Barentssamarbete	996	768
Summa	75 097	74 042

LÄNSSTYRELSEN VÄSTERBOTTENS LÄN ÅRSREDOVISNING 2013

Not	9 Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	2013	2012
	Från myndighet		
	Naturvårdsverket	35 517	73 792
	Havs- och vattenmyndigheten	16 772	18 035
	Tillväxtverket	13 594	23 360
	Socialstyrelsen	3 879	4 764
	Post- och telestyrelsen	2 289	34
	Regeringskansliet	1 091	242
	Länsstyrelsen i Örebro län	922	0
	Länsstyrelsen i Kronobergs län	642	108
	Kammarkollegiet	394	12 324
	Statens jordbruksverk	358	55
	Statens energimyndighet	186	131
	Sveriges lantbruksuniversitet	161	0
	Riksantikvarieämbetet	116	9
	Länsstyrelsen i Uppsala län	100	0
	Statens folkhälsoinstitut	40	302
	Länsstyrelsen i Norrbottens län	38	3 113
	Länsstyrelsen i Dalarnas län	20	0
	Länsstyrelsen i Västernorrlands län	0	45
	Boverket	0	2
	Summa	76 118	136 315

Medel från Naturvårdsverket avseende efterbehandling av förorenade områden uppgår år 2013 till 30 349 tkr att jämföra med 66 794 tkr år 2012. Förändringen avseende Tillväxtverket beror främst på EU-företagsstöd som uppgår till 1 658 tkr år 2013 jämfört med 16 695 tkr år 2012 samt Trästad som uppgår till 10 459 tkr år 2013 jämfört med 5 233 tkr år 2012. Verksamheten lönegaranti överlämnades under år 2012 till Länsstyrelsen i Norrbottens län. Medel som erhållits från Kammarkollegiet avseende lönegaranti under år 2012 uppgick till 11 427 tkr.

Not	10 Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	2013	2012
	Bygdemedel	32 722	33 865
	Övriga periodiserade kostnader SCR (Interreg till statliga mottagare)	12 631	7 030
	Privata sektorn	4 821	2 883
	Älgvårdsfonden	2 580	3 001
	Region Västerbotten	322	1 028
	Kommuner	175	938
	Utländska finansiärer	53	120
	Västerbottens läns landsting	5	12
	Lönegaranti konkurser	0	1 385
	Lönegaranti rekonstruktioner	0	118
	Övriga landsting eller regioner	-48	595
	Summa	53 261	50 975

Verksamheten lönegaranti överlämnades under år 2012 till Länsstyrelsen i Norrbottens län.

Not	11 Finansiella intäkter	2013	2012
	Finansiella intäkter i transfereringsverksamhet	224	448
	<i>Varav</i>		
	<i>Ränta på särskilda bankmedel (Bygde- och villkorsmedel)</i>	<i>221</i>	<i>440</i>
	<i>Ränta på utlåning (Kommersiell service)</i>	<i>3</i>	<i>8</i>
	Summa	224	448

LÄNSSTYRELSEN VÄSTERBOTTENS LÄN ÅRSREDOVISNING 2013

Not 12 Avsättning till/upplösning av fonder mm för transfereringsändamål	2013	2012
Ingående balans	50 282	50 366
Årets förändring	1 647	-84
Utgående balans	51 929	50 282
Uppdelat på		
Älgvårdsfonden		
Ingående balans	4 451	3 682
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	2 580	3 001
Lämnade bidrag	-595	-2 231
Utgående balans	6 436	4 451
Bygdemedel		
Ingående balans	43 799	44 518
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	32 722	33 865
Finansiella intäkter i transfereringsverksamhet	205	410
Lämnade bidrag	-33 270	-34 995
Utgående balans	43 455	43 799
Villkorsmedel		
Ingående balans	2 032	2 166
Finansiella intäkter i transfereringsverksamhet	16	30
Lämnade bidrag	-11	-164
Utgående balans	2 038	2 032

I saldot för Bygdemedel ingår uttag avseende rennärningen för december med 131 tkr som regleras med banken i januari. Motsvarande värde för år 2012 var 246 tkr. Se även not 25.

Not 13 Lämnade bidrag	2013	2012
Lämnade bidrag till den offentliga sektorn	-118 625	-149 540
Lämnade bidrag till internationella organisationer	-5 363	-7 599
Lämnade bidrag till övriga, samt vissa förluster och periodiseringar	-80 125	-104 524
Summa Lämnade bidrag	-204 113	-261 664
inom verksamhetsområden		
Företagsstöd inom regional tillväxt	-60 253	-66 723
Efterbehandling av förorenade områden	-30 349	-63 611
Deponering, administration och fördelning av medel, allmänna arvsfonden m.m.	-30 197	-31 250
Kalkning av försurade vatten	-13 879	-15 874
Regional projektverksamhet	-13 311	-21 350
EU:s strukturfonder	-12 702	-7 190
Ekologiskt hållbar samhällsutveckling	-12 150	-8 420
Fjällförvaltning	-4 560	-2 534
Frågor inom mänskliga rättigheter	-3 679	0
Kommunikationsplanering	-3 211	-34
Stöd inom rennärning	-3 175	-4 258
Allmänt och övergripande inom regional tillväxt	-3 173	-3 155
Miljömål	-2 340	-2 061
Övrig prövning avseende naturskydd	-2 206	-2 381
Gränsregionalt samarbete	-1 462	-1 649
Stöd till fisket	-1 437	-2 283
Jakt och viltvård	-1 135	-2 947
Fiskevård och fritidsfiske	-995	-832
Övriga ärenden inom rennärning	-604	0

LÄNSSTYRELSEN VÄSTERBOTTENS LÄN ÅRSREDOVISNING 2013

Jämställdhetsfrågor	-594	-2 159
Biologisk återställning i kalkade vatten	-585	-1 229
Förnybar energi	-576	0
Förvaltning och skötsel av skyddade områden	-524	-450
Förvaltning av kvalitén på vattenmiljön	-200	-180
Allmänt och övergripande inom energi och klimat	-186	-131
Anläggningar där staten har underhållsskyldighet	-128	-55
Formminnes- och kulturlandskapsvård	-116	-9
Klimatanpassning	-100	0
Skydd av områden och arter (exkl. vattenskyddsområden och kulturresevat)	-90	-316
Rennäring	-74	0
Utveckling av jordbruksnäringen och landsbygden	-47	0
Främjande insatser inom folkhälsoområdet	-40	0
Miljöövervakning	-31	-276
Allmänt och övergripande inom rennäring m.m.	-5	0
Lönegaranti	0	-12 930
Allmänt och övergripande inom naturvård och miljöskydd	0	-405
Tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden	0	-3 184
Övriga ärenden inom restaurering	0	-83
Allmänt och övergripande inom folkhälsa	0	-10
Fördelning av statsbidrag inom folkhälsa	0	-3 694
Summa	-204 113	-261 664

Verksamheten lönegaranti överlämnades under år 2012 till Länsstyrelsen i Norrbottens län.

Not 14 Årets kapitalförändring	2013	2012
Verksamhetsutfall		
Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	661	848
Avslutade externa medel RTA	2 230	0
Semesterlöne- och löneskuld	515	735
Årets minskning av semesterlöneskulden från 2008 som finansieras av externa medel	-417	-595
Övriga periodiserade kostnader RTA	0	51
Övriga periodiserade kostnader SCR	0	5
Delsumma verksamhetsutfall	2 989	1 044
Uppbörd		
Övriga periodiserade kostnader SCR	0	400
Delsumma uppbörd	0	400
Transfereringar		
Övriga periodiserade kostnader SCR	-1 060	200
Delsumma Transfereringar	-1 060	200
Summa årets kapitalförändring	1 929	1 644

LÄNSSTYRELSEN VÄSTERBOTTENS LÄN ÅRSREDOVISNING 2013

Not 15 Immateriella anläggningstillgångar	2013-12-31	2012-12-31
Ingående anskaffningsvärde	267	267
Årets anskaffning	0	0
Årets försäljning, utrangering	0	0
Utgående anskaffningsvärde	267	267
Ingående avskrivningar	-267	-267
Årets avskrivningar	0	0
Årets försäljning, utrangering	0	0
Utgående avskrivningar	-267	-267
Bokfört värde immateriella anläggningstillgångar	0	0

Avskrivningstid 3 år.

Not 16 Materiella anläggningstillgångar	2013-12-31	2012-12-31
Förbättringsutgifter på annans fastighet		
Ingående anskaffningsvärde	4 170	3 958
Årets anskaffning	1 096	213
Årets försäljning, utrangering	0	0
Utgående anskaffningsvärde	5 266	4 170
Ingående avskrivningar	-3 568	-3 345
Årets avskrivningar	-272	-222
Årets försäljning, utrangering	0	0
Utgående avskrivningar	-3 840	-3 568
Bokfört värde	1 426	603
Maskiner, inventarier, installationer mm.		
Ingående anskaffningsvärde	13 819	14 516
Årets anskaffning	2 833	485
Årets försäljning, utrangering	-1 280	-1 182
Utgående anskaffningsvärde	15 372	13 819
Ingående avskrivningar	-12 200	-12 456
Årets avskrivningar	-1 049	-913
Årets försäljning, utrangering	1 244	1 170
Utgående avskrivningar	-12 005	-12 200
Bokfört värde	3 367	1 619
Bokfört värde materiella anläggningstillgångar	4 793	2 222

Avskrivningstid varierar mellan 4 till 5 år beroende på tillgångstyp. Under året har försäljning av anläggningstillgångar medfört en reavinst på 331 tkr jämfört med 12 tkr föregående år. Konstföremål har motkontering mot statskapital utan avkastningskrav, se not 26.

Not 17 Utlåning	2013-12-31	2012-12-31
Lånefordringar		
Kommersiell service		
Ingående balans, utlåning	222	300
Årets amortering, utlåning	-79	-78
Utgående balans Kommersiell service	143	222
Lånefordringar med villkorad återbetalningsskyldighet		
Särskilt skuldtungda jordbrukare		
Ingående balans, utlåning	200	200
Årets amortering, utlåning	0	-400
Värdereglering, utlåning	0	400
Utgående balans Särskilt skuldtungda jordbrukare	200	200
Summa utlåning	343	422

LÄNSSTYRELSEN VÄSTERBOTTENS LÄN ÅRSREDOVISNING 2013

Not 18 Kundfordringar	2013-12-31	2012-12-31
Kundfordringar	1 502	1 102
Värdereglerat	-436	-368
Summa	1 066	734
Not 19 Fordringar hos andra myndigheter	2013-12-31	2012-12-31
Diverse fordringar andra myndigheter	2 737	2 326
Mervärdesskatt	2 176	2 468
Summa	4 913	4 794
Not 20 Övriga fordringar	2013-12-31	2012-12-31
Uppbördsfordringar	1 167	906
Uppbördsfordringar - värdereglerat	-387	-387
Övriga fordringar	97	61
Summa	877	580
Not 21 Periodavgränsningsposter	2013-12-31	2012-12-31
Förutbetalda kostnader		
Förutbetalda hyror	2 713	2 698
Övriga förutbetalda kostnader	391	496
Summa förutbetalda kostnader	3 104	3 194
Upplupna bidragsintäkter		
Upplupna bidragsintäkter från andra myndigheter varav	3 724	15 494
Skogsstyrelsen	1 775	0
Statens jordbruksverk	1 014	2 597
Tillväxtverket	558	11 065
Naturvårdsverket	190	44
Statens folkhälsoinstitut	77	113
Sveriges lantbruksuniversitet	50	0
Socialstyrelsen	20	193
Valmyndigheten	15	13
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	10	110
Umeå universitet	7	0
Regeringskansliet	4	3
Kammarkollegiet	4	10
Riksantikvarieämbetet	0	198
Länsstyrelsen i Västernorrlands län	0	1
Länsstyrelsen i Dalarnas län	0	1
Länsstyrelsen i Jämtlands län	0	1
Länsstyrelsen i Kronobergs län	0	165
Länsstyrelsen i Gävleborgs län	0	1
Länsstyrelsen i Norrbottens län	0	468
Boverket	0	25
Havs- och vattenmyndigheten	0	454
Trafikverket	0	32
Upplupna bidragsintäkter från ickestatliga organisationer eller privatpersoner	9 888	11 941
Summa upplupna bidragsintäkter	13 611	27 435
Övriga upplupna intäkter	84	90
Summa periodavgränsningsposter	16 799	30 720

Förändringen avseende Tillväxtverket beror främst på projekten Trästad och EU-företagstöd 2012 som avslutas under år 2013.

LÄNSSTYRELSEN VÄSTERBOTTENS LÄN ÅRSREDOVISNING 2013

Not	22	Avräkning med statsverket	2013-12-31	2012-12-31
		Uppbörd		
		Ingående balans	-519	-764
		Redovisat mot inkomsttitel (-)	-7 179	-7 633
		Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde (+)	6 919	7 879
		Skulder avseende uppbörd	-779	-519
		Anslag i icke räntebärande flöde		
		Ingående balans	26	256
		Redovisat mot anslag (+)	75 732	74 710
		Medel hänförliga till transfereringar med mera som betalats till icke räntebärande flöde (-)	-75 774	-74 940
		Skulder avseende anslag i icke räntebärande flöde	-16	26
		Anslag i räntebärande flöde		
		Ingående balans	-3 070	-986
		Redovisat mot anslag (+)	114 165	107 831
		Anslagsmedel som tillförts räntekonto (-)	-114 008	-109 915
		Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-2 913	-3 070
		Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
		Ingående balans	3 853	4 448
		Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-417	-595
		Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	3 436	3 853
		Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto		
		Ingående balans	67 605	95 243
		Inbetalningar i icke räntebärande flöde (+)	86 446	135 887
		Utbetalningar i icke räntebärande flöde (-)	-184 440	-230 586
		Betalningar hänförliga till anslag och inkomsttitlar (+/-)	68 855	67 061
		Saldo	38 466	67 605
		Övriga fordringar på statens centralkonto	38 466	67 605
		Summa utgående balans avräkning med statsverket	38 194	67 895
Not	23	Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	2013-12-31	2012-12-31
		Räntekonto i Riksgälden	28 132	30 991
		Länsstyrelsen disponerar enligt regleringsbrevet en räntekontokredit på 6 200 tkr i Riksgäldskontoret. Krediten har inte nyttjats under året.		
Not	24	Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	2013-12-31	2012-12-31
		Övriga tillgodohavanden i Riksgälden Deponeringar	16 858	16 789
Not	25	Kassa och bank	2013-12-31	2012-12-31
		Nordea, Bygdemedel och Villkorsmedel	45 623	46 077
		Nordea, Valutakonto (Norra Periferering och Creator)	57 796	53 694
		Nordea, Valutakonto (Botnia-Atlantica)	405	9 958
		Summa	103 824	109 729

Uttag av Bygdemedel avseende rennärningen för december, 131 tkr, regleras med banken i januari. Motsvarande värde för år 2012 var 246 tkr. Se även not 12.

LÄNSSTYRELSEN VÄSTERBOTTENS LÄN ÅRSREDOVISNING 2013

Not 26 Statskapital	2013-12-31	2012-12-31
Ingående balans	582	1 060
Årets förändring	-79	-478
Summa	503	582
<i>varav</i>		
Särsk skuldyngda jordbrukare	200	200
Kommersiell service	143	222
Statskapital, konstföremål	160	160
Summa	503	582

Not 27 Balanserad kapitalförändring	2013-12-31	2012-12-31
Balanserad kapitalförändring	634	-1 009
<i>varav</i>		
Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	1 538	690
Semesterlöne- och löneskuld	-904	-1 044
Övriga periodiserade kostnader RTA	0	-51
Övriga periodiserade kostnader SCR	0	-605
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	1 929	1 644
<i>varav</i>		
Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	661	848
Avslutade externa medel RTA	2 230	0
Semesterlöne- och löneskuld	98	140
Övriga periodiserade kostnader RTA	0	51
Övriga periodiserade kostnader SCR	-1 060	605
Summa kapitalförändring	2 564	634
<i>varav</i>		
Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	2 200	1 538
Avslutade externa medel RTA	2 230	0
Semesterlöne- och löneskuld	-806	-904
Övriga periodiserade kostnader SCR	-1 060	0

Not 28 Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	2013-12-31	2012-12-31
Ingående avsättningar	52	184
Årets pensionskostnader	307	4
Årets pensionsutbetalningar	-50	-137
Utgående avsättning	308	52

Vid årets slut har ingen person delpension jämfört med en person föregående år. Två nya beslut om delpension har fattats där uttaget sker från och med år 2014.

Not 29 Övriga avsättningar	2013-12-31	2012-12-31
Kompetensväxlingsåtgärder		
Ingående avsättning	941	753
Årets förändring - avsättning	268	249
Årets förändring - uttag	-684	-62
Utgående balans	524	941

Not 30 Lån i Riksgäldskontoret	2013-12-31	2012-12-31
Ingående balans	2 062	2 512
Under året upptagna lån	3 928	698
Årets amorteringar	-1 357	-1 147
Utgående balans	4 633	2 062
Beviljad låneram	7 000	5 400

LÄNSSTYRELSEN VÄSTERBOTTENS LÄN ÅRSREDOVISNING 2013

Not 31 Skulder till andra myndigheter	2013-12-31	2012-12-31
Diverse skulder inkl. leverantörsskulder	3 033	2 993
Lagstadgade arbetsgivaravgifter	2 690	2 566
Mervärdesskatt	199	279
Summa	5 921	5 838

Not 32 Övriga skulder	2013-12-31	2012-12-31
Personalens källskatt	2 582	2 448
Skuld EU-medel för vidarebefordran (Interreg)	58 201	63 652
Övriga skulder - utomstatliga	1 938	3 101
Summa	62 720	69 201

Not 33 Depositioner	2013-12-31	2012-12-31
Deponering av hyra och arrendeavgift (12 kap 21§, 8 kap 12a § Jordabalken)	113	209
Deponering av säkerheter avseende miljöfarlig verksamhet	16 749	16 580
Summa	16 862	16 789

Deponering av säkerheter avseende miljöfarlig verksamhet bedöms inte regleras inom 12 månader.

Not 34 Periodavgränsningsposter	2013-12-31	2012-12-31
Upplupna kostnader		
Upplupna löner, arvoden inkl social avg	293	756
Upplupna semesterlöner inkl social avg	11 788	10 237
Upplupna bidragskostnader	1 060	0
Övriga upplupna kostnader	1 111	1 100
Summa upplupna kostnader	14 252	12 092
Oförbrukade bidrag från annan myndighet	50 267	97 903
varav		
Naturvårdsverket	16 438	65 951
Post- och telestyrelsen	6 967	4 686
Havs- och vattenmyndigheten	4 991	5 545
Tillväxtverket	4 268	5 673
Skogsstyrelsen	3 000	0
Statens energimyndighet	2 498	570
Länsstyrelsen i Örebro län	2 489	1 713
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1 914	1 964
Regeringskansliet	1 587	3 462
Socialstyrelsen	904	1 296
Statens jordbruksverk	785	1 407
Trafikverket	770	0
Kammarkollegiet	622	959
Länsstyrelsen i Jönköpings län	475	296
Länsstyrelsen i Uppsala län	465	888
Statens folkhälsoinstitut	406	566
Boverket	398	437
Riksantikvarieämbetet	367	309
Länsstyrelsen i Kronobergs län	311	572
Länsstyrelsen i Norrbottens län	200	1 228
Länsstyrelsen i Dalarnas län	194	234
Migrationsverket	150	0
Sveriges lantbruksuniversitet	32	0
Länsstyrelsen i Västmanlands län	24	0
Länsstyrelsen i Västernorrlands län	4	131
Länsstyrelsen i Jämtlands län	4	0
Länsstyrelsen i Gävleborgs län	4	12
Länsstyrelsen i Kalmar län	0	4

LÄNSSTYRELSEN VÄSTERBOTTENS LÄN ÅRSREDOVISNING 2013

Oförbrukade bidrag från annan myndighet planeras att användas:

- Inom 3 månader	7 183
- 3 månader till 1 år	32 431
- 1 år till 3 år	10 613
- Överstigande 3 år	40

Oförbrukade bidrag från ickestatliga organisationer eller privatpersoner	2 162	3 607
Summa oförbrukade bidrag	52 430	101 510
Summa periodavgränsningsposter	66 682	113 602

Förändringen av oförbrukade bidrag från Naturvårdsverket beror främst på åtgärder/utredning förorenade områden, 13 477 tkr att jämföra med 55 985 tkr föregående år.

Länsstyrelsen Västerbotten

Storgatan 71 B, 901 86 Umeå

www.lansstyrelsen.se/vasterbotten

vasterbotten@lansstyrelsen.se

010-225 40 00

ISSN 0348-0291